

දෙවැනි කොටස

දෙවන කොටස

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ගිණුම් හා කටයුතු

	පිටුව
1. ගිණුම්කරණ සහ මූල්‍ය	1
2. බැංකු අධීක්ෂණ	42
3. බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය	46
4. සන්නිවේදන පුස්තකාලය හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය	46
5. ව්‍යවහාර මුදල්	48
6. දේශීය කටයුතු	49
7. ආර්ථික පර්යේෂණ	54
8. සේවක අර්ථ සාධක අරමුදල	56
9. විනිමය පාලන	59
10. මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය	61
11. මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවය	62
12. අධිපති ලේකම්	63
13. මානව සම්පත් කළමනාකරණය	64
14. තොරතුරු තාක්ෂණ	70
15. ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම්	72
16. කළමනාකාරිත්ව විගණන	74
17. ගෙවීම් හා පියවීම්	75
18. ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචන සහ නිරීක්ෂණ	79
19. පරිශ්‍ර	82
20. පළාත් කාර්යාල	82
21. රාජ්‍ය ණය	83
22. ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන	88
23. ලේකම්	92
24. ආරක්ෂක සේවා	92
25. සංඛ්‍යාන සහ ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණ	93
26. බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ	94
27. සුභසාධන	100

I. ගිණුම්කරණ සහ මූල්‍ය

මුදල් මණ්ඩල උපදේශාත්මක විගණන කමිටු වාර්තාව.

මුදල් මණ්ඩලය විසින් පත් කරන ලද විගණන කමිටුව, සාමාජිකයන් තිදෙනෙකුගෙන් සමන්විත වේ. මුදල් මණ්ඩලයේ පත්කල සාමාජිකා මනෝ රාමනාදන් මහත්මිය (විගණන කමිටු සභාපති), එම්. ආර්. මිහුලාර් මහතා (කේ.පී.එම්.ජී. ෆෝඩ් රෝඩ්ස් තෝර්ටන් සහ සමාගමේ හවුල්කරු) සහ ඒ.එම්.ජේ. පැට්‍රික් මහත්මිය (එස්.ජේ.එම්.එස්. ආශ්‍රිතයේ හවුල්කරු) කමිටු සාමාජිකයන් ලෙස කටයුතු කළ අතර ආචාර්ය පී.ඩබ්.ආර්.බී.ඒ.සී. හේරත් මහතා (2009 මාර්තු මසතෙක්) සහ පී.ඩී.ජේ. ප්‍රනාන්දු මහතා (2009 අප්‍රියෙල් මස සිට) යන සහකාර අධිපතිවරු 2009 වර්ෂය තුළදී කමිටුවේ ලේකම්වරු වශයෙන් කටයුතු කරන ලදී.

2009 මුදල් වර්ෂය තුළ විගණන කමිටුව සභාවාර 9ක් පැවැත්වූ අතර පහත දැක්වෙන කාර්යයන් ක්‍රියාවට නංවා තිබේ.

- විගණකයන් විසින් අත්සන් කිරීමට ප්‍රථම 2008 වර්ෂය සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ කෙටුම්පත් කළ අවසාන ගිණුම් නැවත සමාලෝචනයට ලක්කිරීම සහ සමහර හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳ එකඟත්වය පලකිරීම.
- ශ්‍රී ලංකා මහබැංකුවේ 2008 ගිණුම් සම්බන්ධයෙන් බාහිර විගණකවරුන් ඔවුන්ගේ කලමනාකාරීත්ව ලිපියෙන් අවධානයට ලක්කර තිබූ කරුණු පිළිබඳව පසු විපරම් කරන ලදී.
- කලමනාකාරීත්ව ලිපියෙන් අවධානයට යොමුකර තිබූ කරුණු පිළිබඳ පහත සඳහන් නිර්දේශ ඉදිරිපත් කරන ලදී.
 - බාහිර පාර්ශවයන්ගෙන් ලබාගන්නා වාර්තා පිළිබඳව කලමනාකාරීත්ව විගණන අධ්‍යක්ෂ විසින් ස්වාධීන සත්‍යාපනයක් කිරීම.
 - ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වාර්තාකාරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුව අනාගතයේදී ප්‍රදානය කරනු ලබන සහනදායී පොලී අනුපාත යටතේ වූ ණය මුදල් සාධාරණ අගය මත ප්‍රකාශ කිරීම.
 - රාජගිරියේ පිහිටි මහබැංකු නේවාසිකාගාරය, දේපළ පිරිසික හා උපකරණ ලෙස සටහන් කිරීම.
- කලමනාකාරීත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුවේ 2010 වර්ෂයේ විගණන වැඩසටහන විෂය පථයේ සීමාවන්ට යටත්ව අනුමත කිරීම.
- 2009 වර්ෂයේ බාහිර විගණකවරුන්ගේ විගණන සැලසුම සඳහා එකඟවීම.

- 2009 වර්ෂය තුළදී පැමිණි ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ සුරක්ෂිතතාවය තහවුරු කිරීමේ කමිටුව සමඟ සාකච්ඡා කර එම කමිටුවේ පහත තීරණ සඳහා එකඟතාවය පලකිරීම.
 - විගණන කමිටුවේ සාමාජිකයන්ගේ සුදුසුකම්, ඔවුන්ගේ පත්කිරීම් සඳහා වන උපමානයන්, කමිටු සාමාජිකයන් ධුරයන් සඳහා නැවත පත්කිරීම, සේවා කාලය අවසන් කිරීම හා ආපදා කලමනාකාරීත්ව වැඩසටහන සඳහා වූ උපදෙස් හා විෂය පථය නිර්ණය කිරීම.
 - කලමනාකාරීත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අභ්‍යන්තර විගණනය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ආයතනයේ (IIA) ප්‍රමිතයන්ට අනුව අභ්‍යන්තර විගණන කටයුතුවල ගුණාත්මක භාවය සමාලෝචනය කිරීම.
 - 2009 දෙසැම්බර් මස සිදුකළ තොරතුරු පද්ධති විගණන කාර්යය වැනි විශේෂිත කාර්යයන් සඳහා වූ විගණන වැඩපිළිවෙල අනුමත කිරීම.
 - 2011 වර්ෂයේ ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිත අවදානම පදනම් කරගත් විගණන ක්‍රමවේදයන් සඳහා වූ උපාය මාර්ග සැලසුම 2009 සැප්තැම්බර් මසදී සකස් කිරීම.
- ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු ශේෂ පත්‍රයේ වත්කම් හානිකරන ඇගයුම පිළිබඳ සැකිල්ල සමාලෝචනය කිරීම.
- ආයු ගණන ඇගයීමට සහ සේවක ණයමුදල් සාධාරණ අගයකට ඇගයීමට නියමිත වට්ටම් අනුපාතය සඳහා ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අදාළ ප්‍රක්ෂේපණයන් භාවිතා කිරීමට සමාලෝචනයෙන් පසු එකඟ වන ලදී.
- පූර්ව විගණන කටයුතු වලින් ඉවත්වීම සඳහා වූ නිර්දේශ ඉදිරිපත් කරන ලදී.
- ශ්‍රී ලංකා මහබැංකුව සඳහා ජාත්‍යන්තර විගණන ප්‍රමිතීන් හඳුන්වා දීමත් සමඟින් කලමනාකාරීත්ව විගණන කාර්යයන්හි තත්වය සංවර්ධනය සඳහා වූ වැඩපිළිවෙලක් සඳහා ඇති හැකියාවන් පුනරීක්ෂණය කරන ලදී.
- ගනුදෙනු ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ඇතිවන අවධානම ලිහිල් කිරීමේ විස්තීර්ණ අවධානම් ඇගයුම් ලේඛනයක් සම්පාදනය කිරීමට නිර්දේශ කරන ලදී.
- කලමනාකාරීත්ව විගණන අධ්‍යක්ෂක විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ ප්‍රගති වාර්තාව සඳහා නිර්දේශ ඉදිරිපත් කරන ලදී.

කලමනාකාරීත්ව ප්‍රකාශය

ස්වකීය අරමුණුවලට අදාළව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ගිණුම්කටයුතු භාවය සහ මූල්‍ය කාර්යසාධනය.

ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල්, මූල්‍ය සහ ගෙවීම් පද්ධති පරිපාලනය, අධීක්ෂණය සහ නියාමනය කිරීම සඳහා වගකිවයුතු අධිකාරිය ලෙස මහ බැංකුව මූල්‍ය නීති පනත යටතේ ස්ථාපිත කරන ලදී. එම පනතේ විධිවිධාන පරිදි ප්‍රධාන පරමාර්ථයන් වන ආර්ථික සහ මිල ස්ථායීතාවය හා මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවය සාක්ෂාත් කර ගැනීමේ වගකීම බැංකුව වෙත පැවරී ඇත.

එබැවින්, මහ බැංකුවේ ගිණුම්කටයුතුභාවය සහ එකී මෙහෙයුම් වල සාර්ථකත්වය වන්නේ එම ප්‍රධාන පරමාර්ථයන් කරා ළඟාවීම සඳහා වන ප්‍රතිපත්ති හා මෙහෙයුම් වල සඵලතාවය විනා, එහි ලාභදායීත්වය නොවන්නේය. මහ බැංකුව, වෙනත් පුද්ගලික හෝ රාජ්‍ය ආයතනවලින් වෙන් කොට හඳුනා ගැනෙන, මූලික ලක්ෂණය නම් මෙම ව්‍යවස්ථාපිත පරමාර්ථයන් වන්නේය. පොලී අනුපාතය සහ විදේශ විනිමය අනුපාතය කෙරෙහි බලපාන මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ගයන් මගින් ලාභ ජනනය කිරීමේ අද්විතීය හැකියාවක් මහබැංකුව සතු බැවින්, එය ලාභදායීත්ව ප්‍රවේශයක් අනුගමනය කළේ නම්, ලාභ ජනනය වන අතර ප්‍රධාන පරමාර්ථ නොසලකා හැරීමක් වනු ඇත. එබැවින් මහ බැංකුවේ ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතා මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා පරමාර්ථයන්, ලාභදායීතා අරමුණු වලින් විසුකින කළයුතු

අතර එය හුදෙක් ආනුශංගික අරමුණක් වියයුතු වන්නේය.

මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති මෙහෙයුම්, විනිමය අනුපාත කලමනාකරණය, මුදල් නෝට්ටු නිකුත්ව ආදිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රතිඵල, උපලබ්ධි වටිනාකම් මහ බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි අදාළ ගිණුම්කරණ සහ වාර්තාකරණ ප්‍රමිතයන්ට අනුකූලව සටහන් කරන අතර, මෙය සමස්ත රාජ්‍ය ගිණුම්කරණ කටයුතුභාවයෙන් කොටසක් සාක්ෂාත් කර ගැනීමක් ලෙස මූල්‍ය ගිණුම්කරණ කටයුතුභාවය සඳහා පදනම සපයනු ලබන අතර, මෙම ප්‍රකාශනයන්හි වාර්තා කර ඇති මූල්‍ය කාර්යසාධනය සහ අවබෝධ කර ගැනීම එම පසුකලයේ පිහිටා කළයුතුය.

මූල්‍ය නීති පනතේ 42 හා 43 වගන්ති ප්‍රකාර විගණකාධිපති විසින් කරනු ලබන බාහිර විගණනයකට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව භාජනය වේ. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිතයන්ට අනුකූල බවට සහතික වීම සඳහා ජාත්‍යන්තර විගණක ප්‍රමිතයන්ට අනුකූලව විගණනයක් කිරීම සඳහා අරන්ස්ට් සහ යෝ වරලන් ගණකාධිකාරීවරුන්ගේ සේවය විගණකාධිපතිතුමා විසින් ලබාගෙන ඇත.

විගණකාධිපති දෙපාර්තමේන්තුව
கணக்காய்வாளர் தலைமை அ்திபதி திணைக்களம்
AUDITOR GENERAL'S DEPARTMENT

මගේ අංකය
எனது இல
My No.

ර්ථස්/ජේ/සීබී/එස්එ/2010

ඔබේ අංකය
உமது இல
Your No.

දිනය
திகதி
Date

2010 මාර්තු 18 දින

විගණකාධිපති වාර්තාව

2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ ආදායම් ප්‍රකාශනය, ස්කන්ධ ප්‍රාග්ධනයේ වෙනස්වීම් ප්‍රකාශනය හා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති හා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීම් සටහන් (අංක 1 සිට 41) වල සාරාංශයකින් සමන්විත ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ 13 වගන්තිය සහ මුදල් නීති පනතේ 42 (2) වගන්තිය, (422 අධිකාරිය) සමග සංයෝජිතව කියවිය යුතු ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවෙහි ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වාර්තා කරන ප්‍රමිතීන්වලට අනුකූල වීම පිළිබඳව වූ විගණනය මා විසින් පත් කරන ලද ප්‍රසිද්ධ වෘත්තීයෙහි නියැලී වරලත් ගණකාධිකාරී සමාගමක් විසින් සිදුකරන ලදී.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ වගකීම

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වාර්තා කරන ප්‍රමිති වලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණව ඉදිරිපත් කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ. උචිත පරිදි සුදුසු ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගැනීමේදී හා යොදා ගැනීමේදී සහ අවස්ථානුකූලව ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කිරීමේදී, වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරවූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීමට ආදාය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් සැලසුම් කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම හා පවත්වාගෙන යාම මෙම වගකීමට ඇතුළත් වේ.

විගණන විෂය පථය සහ මතය සඳහා පදනම

මාගේ විගණන පරීක්ෂණ මත පදනම්ව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම මාගේ වගකීම වේ. ජාත්‍යන්තර විගණන ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මෙම විගණනය සිදුකරන ලදී. විගණන ආචාර ධර්මවල අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලවීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරවන්නේද යන්න පිළිබඳ සාධාරණ තහවුරුවක් ලබා ගැනීම පිණිස විගණනය සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කළයුතු බවට මෙම ප්‍රමිතිවලින් අවශ්‍ය කෙරේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සංඛ්‍යා හා හෙලිදරව් කිරීම් වලට සම්බන්ධ විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමේ පරිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම විගණනයට ඇතුළත්වේ. වංචා හෝ වැරදි හේතුකොටගෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වියහැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් පිළිබඳ අවදානම ඇගයීමද ඇතුළුව විගණකගේ විනිශ්චය මත පරිපාටි තීරණය කර ඇත. මෙම අවදානම තක්සේරු කිරීමේදී ආයතනයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා ඉදිරිපත් කිරීමේදී අවස්ථානුකූලව අදාලවන විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම සඳහා වූ අභ්‍යන්තර පාලනයන් විගණක සැලකිල්ලට භාජනය කරන නමුත් අභ්‍යන්තර පාලනයේ ඵලදායකත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණෙන් කරනු නොලබයි. භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ මූලධර්ම සහ, කළමනාකරණය විසින් සිදුකරන ලද වැදගත් ඇස්තමේන්තු ඇගයීම මෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම පිළිබඳ ඇගයීම විගණනයට ඇතුළත්වේ. මාගේ උපරිම දැනීම සහ විශ්වාසය පරිදි විගණන කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය වන ප්‍රමාණවත් තොරතුරු සහ පැහැදිලි කිරීම් මා විසින් ලබාගන්නා ලදී. ඒ අනුව මාගේ මතය සඳහා ප්‍රමාණවත් පදනමක් මාගේ විගණනය මගින් සපයන බව මාගේ විශ්වාසයයි. විගණනයේ විෂය පථය සහ ප්‍රමාණය තීරණය කිරීම සඳහා 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ 13 වගන්තියේ (3) සහ (4) උපවගන්ති වලින් විගණකාධිපති වෙත අභිමතානුසාරී බලතල පැවරේ.

මතය

2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට බැංකුවේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය කාර්යසාධනය සහ එහි මුදල් ප්‍රවාහ, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වාර්තා කරන ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක, සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කර ඇති බව මා දරන්නාවූ මතය වේ.

පාර්ලිමේන්තුව වෙත වාර්තා කිරීම

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154 (6) ව්‍යවස්ථාවෙහි ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළයුතු මාගේ වාර්තාව යථා කාලයේදී සහාගත කෙරෙනු ඇත.

අත්සන් කළේ/එස්.ස්චර්ණජේති
විගණකාධිපති.

නිදහස් වතුරඉය,
කොළඹ 07, ශ්‍රී ලංකාව

சுதந்திர சதுக்கம்,
கொழும்பு 07, இலங்கை

INDEPENDENCE SQUARE,
COLOMBO 07, SRI LANKA

දුරකථනය
தொலைபேசி
Telephone } 2691151

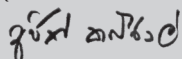
ෆැක්ස් අංකය
பக்ஸ் இல
Fax No. } 2697451

ඉලෙක්ට්‍රොනික් තැපෑල
- Gmail
E-mail } oaggov@sltnet.lk

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
දෙසැම්බර් 31 වැනි දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය

වත්කම	සටහන	2009	2008
		රු. '000	රු. '000
වත්කම			
විදේශීය මූල්‍ය වත්කම			
මුදල් සහ මුදල් සමානයන්		147,871,157	167,338,807
මුදල් වත්කම			
- ලාභ හෝ අලාභ මත සාධාරණ මිලට ඇති සුරැකුම්පත්	5	56,275,323	50,381,845
- විකුණුම් සඳහා වූ ආයෝජන	5	315,342,452	41,733,314
අනිකුත් විදේශීය ලැබිය යුතු මුදල්		2,429,319	1,427,899
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වත්කම	6	76,509,781	72,399,875
මුළු විදේශීය මූල්‍ය වත්කම		598,428,032	333,281,740
දේශීය මූල්‍ය වත්කම			
ආයෝජන කළඹ - ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරැකුම්පත්		43,450,557	159,771,674
රජයට දෙන ලද අත්තිකාරම්	7	73,880,500	76,307,700
අනිකුත් ආයතනවලට දෙන ලද ණය	8	1,136,596	1,577,301
අනිකුත් දේශීය ලැබිය යුතු මුදල්		595,444	659,770
මූල්‍ය සහ අනිකුත් ආයතනවල ආයෝජන	9	43,855	50,729
අනිකුත් වත්කම		1,497,973	1,364,690
මුළු දේශීය මූල්‍ය වත්කම		120,604,925	239,731,864
මුළු මූල්‍ය වත්කම		719,032,957	573,013,604
විදේශීය මූල්‍ය නොවන වත්කම			
රන්වලින් දක්වා ඇති සුරැකුම්පත්		84,834,269	10,427,432
දේශීය මූල්‍ය නොවන වත්කම			
නොගය	10	2,157,200	1,961,687
විවිධ වත්කම		4,092,428	2,405,922
දේපල පිරිසිදු සහ උපකරණ	11	9,342,947	9,242,988
අස්පාශ්‍ය වත්කම	12	16,383	15,717
විශ්‍රාම වැටුප් සහ අනෙකුත් පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ සැලසුම්	36	293,476	-
මුළු මූල්‍ය නොවන වත්කම		100,736,703	24,053,746
මුළු වත්කම		819,769,660	597,067,350
බැරකම් සහ ගිණිකරු ප්‍රාග්ධනය			
විදේශීය මූල්‍ය බැරකම්			
බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතනවලට ගෙවිය යුතු මුදල්	13	18,068,841	336,091
ආසියානු නිෂ්කාෂණ ආයතනයට ගෙවිය යුතු මුදල්	14	29,836,531	91,354,909
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ බැරකම්	15	218,171,021	95,133,658
අනිකුත් විදේශීය ගෙවිය යුතු මුදල්	16	5,008,035	1,517,077
මුළු විදේශීය මූල්‍ය බැරකම්		271,084,428	188,341,735
දේශීය මූල්‍ය බැරකම්			
බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතන විසින් තැන්පතු	17	86,085,866	82,311,214
රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නියෝජිත ආයතන ශේෂයන්	18(අ)	2,347,709	1,245,624
ප්‍රතිමුද්‍රිත ගැනීම් ගිවිසුම් යටතේ විකුණන ලද සුරැකුම්පත්	18(ආ)	84,022,645	13,743,000
සේවක සුභ සාධන යෝජනා ක්‍රමවල ශේෂයන්	19	1,050,255	1,155,061
අනිකුත් ගෙවිය යුතු මුදල්		25,981,654	1,664,352
මුළු දේශීය මූල්‍ය බැරකම්		199,488,129	100,119,251
මුළු මූල්‍ය බැරකම්		470,572,557	288,460,986
අනිකුත් බැරකම්			
සංසරණයෙහි පවතින මුදල්	20	217,429,835	186,098,914
විලම්භිත ප්‍රදාන	21	567	-
විශ්‍රාම වැටුප් සහ අනිකුත් පශ්චාත් සේවා නියුක්ති ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම	36	-	1,026,698
විවිධ බැරකම් සහ උපවිනයන්		66,895	531,960
මුළු අනිකුත් බැරකම්		217,497,297	187,657,572
මුළු බැරකම්		688,069,854	476,118,558
ගිණිකම් ප්‍රාග්ධනය			
ප්‍රාග්ධන අරමුදල	22	25,000,000	25,000,000
සංචිත		106,699,806	95,948,792
මුළු ගිණිකම් ප්‍රාග්ධනය		131,699,806	120,948,792
මුළු බැරකම් සහ ගිණිකම් ප්‍රාග්ධනය		819,769,660	597,067,350

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශනය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අධිපති සහ ප්‍රධාන ගණකාධිකාරී විසින් 2010 මාර්තු 08 වැනි දින මුදල් මණ්ඩලය වෙනුවෙන්, නිකුත් කිරීම සඳහා අනුමත කරන ලදී.

අජ්න් නිවාඩි කබිරාල් - අධිපති

කේ.එම්.ඒ.එන්. දවුලගල - ප්‍රධාන ගණකාධිකාරී

පිටු අංක 07 සිට 41 දක්වා ඇති ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති හා සටහන් මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල කොටසක් වේ.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව			
දෙසැම්බර් 31 දිනේ අවසන් කාලපරිච්ඡේදය සඳහා			
ආදායම් ප්‍රකාශනය			
	සටහන	2009 රු. '000	2008 රු. '000
මෙහෙයුම් ආදායම			
විදේශීය මූල්‍ය වත්කම් ආශ්‍රිත ආදායම			
පොලී ආදායම	24	4,595,856	11,129,190
උපලබ්ධි නොවූ ප්‍රත්‍යාගණනයන්ගෙන් වාසිය / (පාඩුව)		(4,177,107)	2,211,883
මිල වෙනස්වීම්වලින් උපලබ්ධි වාසිය / (පාඩුව)		6,689,834	6,648,280
		<u>7,108,583</u>	<u>19,989,353</u>
විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්වලින් මුළු ආදායම			
විදේශීය මූල්‍ය බැරකම් ආශ්‍රිත වියදම්			
පොලී වියදම්	25	(1,832,436)	(1,301,552)
විදේශීය මූල්‍ය බැරකම් ආශ්‍රිත මුළු වියදම		(1,832,436)	(1,301,552)
ගුද්ධ විදේශ විනිමය ප්‍රත්‍යාගණන වාසිය / (පාඩුව)		8,842,035	(22,810,925)
විදේශීය මූල්‍ය ආයෝජන ආදායම / (පාඩුව)		14,118,182	(4,123,124)
		<u>25,576,517</u>	<u>6,531,322</u>
දේශීය මූල්‍ය වත්කම් ආශ්‍රිත ආදායම			
පොලී ආදායම	24	28,111,337	7,043,031
පොලී වියදම	25	(2,534,820)	(511,709)
		<u>25,576,517</u>	<u>6,531,322</u>
දේශීය මූල්‍ය වත්කම් ආශ්‍රිත මුළු ආදායම			
අනිකුත් ආදායම්	26	544,217	454,250
		<u>40,238,916</u>	<u>2,862,448</u>
මුළු ගුද්ධ මෙහෙයුම් ආදායම / (පාඩුව)			
මෙහෙයුම් වියදම් :			
සේවක මණ්ඩල වියදම් :	27		
- වැටුප් සහ වේතන		(2,128,264)	(1,718,302)
- නිශ්චිත දායක සැලසුම් පිරිවැය		(276,101)	(215,066)
- පශ්චාත් සේවක නිශ්චිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම් අතිරේක පිරිවැය		-	(1,333,944)
		<u>(2,404,365)</u>	<u>(3,267,312)</u>
ක්ෂයවීම් සහ ක්‍රමක්ෂය		(295,759)	(302,977)
තොග පිරිවැය		(1,350,463)	(926,586)
පරිපාලන වියදම්	28	(913,307)	(1,472,257)
		<u>(4,963,894)</u>	<u>(5,969,132)</u>
මුළු මෙහෙයුම් පිරිවැය			
ආදායම් බදු වලට පෙර ලාභය / (පාඩුව)		<u>35,275,022</u>	<u>(3,106,684)</u>
ආදායම් බද්ද	29	(1,636,373)	(1,937,740)
		<u>33,638,649</u>	<u>(5,044,424)</u>
වර්ෂය සඳහා ගුද්ධ ලාභය / (පාඩුව)			

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව		
2009 දෙසැම්බර් 31න් අවසන් වූ කාලපරිච්ඡේදය සඳහා		
ඒකාබද්ධ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය		
	2009 රු. '000	2008 රු. '000
වර්ෂය සඳහා ගුද්ධ ලාභය/පාඩුව	33,638,649	(5,044,424)
විනිමය සඳහා වූ සුරැකුම්පත්වල ගුද්ධ සාධාරණ වටිනාකමේ අතිරික්තය	(2,887,636)	2,603,850
ප්‍රත්‍යාගණන වාසිය	-	-
ඉඩම් ගොඩනැගිලි ප්‍රත්‍යාගණනය	-	-
	<u>30,751,013</u>	<u>(2,440,574)</u>

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව						
2009 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් කාලපරිච්ඡේදය සඳහා						
ස්කන්ධ ප්‍රාග්ධනයේ වෙනස්වීම් ප්‍රකාශනය						
	දායක ප්‍රාග්ධනය	ප්‍රාග්ධන ලෙස විසර්ජනය කළ සංචිතය	ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතය	අනිකුත් සංචිතය (සටහන 22)	සමුච්චිත ලාභ	එකතුව
	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000
2008 ජනවාරි 01 දිනට	15,000	-	2,706,067	102,147,926	26,520,374	131,389,367
ශුද්ධ ලාභය / (අලාභය)	-	-	-	-	(5,044,424)	(5,044,424)
තත්කාලීන දළ පියවුම් පද්ධතිය සඳහා වූ නිධන් අරමුදලට පැවරීම	-	-	-	63,294	(63,294)	-
පොදු සංචිතයට පැවරීම	-	-	-	7,308,252	(7,308,252)	-
වෙළඳපල අගයකිරීමේ සංචිතයට පැවරීම	-	-	-	4,413,887	(4,413,887)	-
ශුද්ධ විදේශ විනිමය ප්‍රත්‍යාගණන ලාභය මාරුකිරීම	-	-	-	(22,810,925)	22,810,925	-
ශ්‍රී.ලං.ම.බැ. විශේෂ සංචිතවලට මාරු කිරීම	-	-	-	150,377	(150,377)	-
ලාභය රජයට පැවරීම	-	-	-	-	(8,000,000)	(8,000,000)
පොදු සංචිතයෙන් ප්‍රාග්ධනය ලෙස විසර්ජනය කළ සංචිතයට අරමුදල් මාරු කිරීම	-	24,985,000	-	(24,985,000)	-	-
විකුණුම් සුරැකුම්පත් සඳහා ඇති ශුද්ධ සාධාරණ වටිනාකම ලාභ / (පාඩුව)	-	-	-	2,603,850	-	2,603,850
2009 ජනවාරි 01 දිනට	15,000	24,985,000	2,706,067	68,891,661	24,351,065	120,948,793
ශුද්ධ ලාභය / (අලාභය)	-	-	-	-	33,638,649	33,638,649
තත්කාලීන දළ පියවුම් පද්ධතිය සඳහා වූ නිධන් අරමුදලට පැවරීම	-	-	-	95,043	(95,043)	-
වෙළඳපල අගයකිරීමේ සංචිතයට පැවරීම	-	-	-	2,211,883	(2,211,883)	-
ශුද්ධ විදේශ විනිමය ප්‍රත්‍යාගණන ලාභය මාරුකිරීම	-	-	-	8,842,035	(8,842,035)	-
ශ්‍රී.ලං.ම.බැ. විශේෂ සංචිතවලට මාරු කිරීම	-	-	-	269,798	(269,798)	-
විකුණුම් සුරැකුම්පත් සඳහා ඇති ශුද්ධ සාධාරණ වටිනාකම ලාභ/(පාඩුව)	-	-	-	(2,887,636)	-	(2,887,636)
ලාභය රජයට පැවරීම	-	-	-	-	(20,000,000)	(20,000,000)
2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට	15,000	24,985,000	2,706,067	77,422,784	26,570,955	131,699,806

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

2009 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් කාලපරිච්ඡේදය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය

	සටහන	2009 රු. '000	2008 රු. '000
මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්වලින් මුදල් ප්‍රවාහය ප්‍රභවය			
ලැබුණු පොලිය - විදේශීය මුදල්		3,620,945	11,970,696
ලැබුණු පොලිය - දේශීය මුදල් - අනිකුත්		452,164	688,187
ද්‍රවශීලතා කළමනාකරණ, වෙළෙඳ සහ SWAP ආදායම්		6,992,342	6,648,280
උපලබ්ධි වූ විනිමය වාසිය / (පාඩුව)		673,475	(269,850)
ලැබුණු අනිකුත් ආදායම්		468,899	454,182
		<u>12,207,825</u>	<u>19,491,495</u>
විය පැහැදීම			
ගෙවන ලද පොලිය - විදේශීය මුදල්		1,963,574	1,447,241
ගෙවන ලද පොලිය - දේශීය මුදල්		2,156,462	507,687
සේවකයින්ට ගෙවීම්		3,747,815	3,608,251
සැපයුම්කරුවන්ට ගෙවීම්		(21,256,640)	2,747,377
ගෙවන ලද ආදායම් බදු		1,857,983	2,240,921
		<u>(11,530,806)</u>	<u>10,551,477</u>
මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්වලින් ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය	30	<u>23,738,631</u>	<u>8,940,018</u>
ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම්වලින් මුදල් ප්‍රවාහය ප්‍රභවය :			
අනිකුත් දේශීය මූල්‍ය වත්කම්වල ශුද්ධ වැඩිවීම / අඩුවීම		(1,879,364)	(304,851)
අනිකුත් ආයතනවලට ප්‍රදානය කළ ණය සහ අත්තිකාරම් - ප්‍රාග්ධන අයකරගැනීම්		2,688,756	252,307
මූල්‍ය සහ අනිකුත් ආයතනවල ආයෝජන අපහරණය / මුදාහැරීම්		6,874	(594)
දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ විකිණීම		1,367	-
මූල්‍ය සහ අනිකුත් ආයතනවල ආයෝජන ආශ්‍රිත ආදායම්		-	-
ප්‍රතිවිකුණුම් ගිවිසුම් යටතේ මිලට ගත් සුරැකුම්පත්වල ශුද්ධ වැඩිවීම		70,279,645	13,725,000
		<u>71,097,278</u>	<u>13,671,863</u>
විය පැහැදීම			
විදේශ මුදල් සුරැකුම්පත්වල ශුද්ධ වැඩිවීම / (අඩුවීම)		286,976,540	(86,444,960)
අනිකුත් විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්වල ශුද්ධ වැඩිවීම / (අඩුවීම)		1,496,343	(541,626)
අනිකුත් විදේශීය මූල්‍ය බැරකම්වල ශුද්ධ වැඩිවීම / (අඩුවීම)		40,717,160	(33,914,788)
අනිකුත් දේශීය තැන්පතු සහ ගෙවිය යුතු මුදල්වල ශුද්ධ වැඩිවීම / (අඩුවීම)		4,290	(4,861)
ප්‍රදානයන් අඩුකළ, දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ මිලට ගැනීම්		387,795	(2,269,492)
රන් කොගසේ ශුද්ධ වැඩිවීම / (අඩුවීම)		75,691,109	206,080
අනෙකුත් ආයතන වෙත ලබා දුන් ණයපත් අත්තිකාරම්		2,203,105	-
		<u>407,476,342</u>	<u>(122,969,647)</u>
ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම්වලින් ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය		<u>(336,379,064)</u>	<u>136,641,510</u>
මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම්වලින් මුදල් ප්‍රවාහය ප්‍රභවය :			
සංසරණ මුදල් නිකුතුව		(218,514,268)	219,507,915
සංසරණ මුදල් ආපසු ගැනීම්		249,845,187	(206,772,722)
සංසරණ මුදල් ශුද්ධ නිකුතුව		31,330,919	12,735,193
අඩුකිරීම් :			
රජයේ ගනුදෙනු ආශ්‍රිත සංසරණ මුදල් ශුද්ධ නිකුතුව / (ආපසු ගැනීම්)	31	<u>(147,556,788)</u>	<u>125,419,584</u>
බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතන ගනුදෙනු ආශ්‍රිත සංසරණ මුදල් ශුද්ධ නිකුතුව / (ආපසු ගැනීම්)	32	<u>(4,149,819)</u>	<u>8,741,810</u>
		<u>(151,706,607)</u>	<u>134,161,394</u>
සංසරණ මුදල් ශුද්ධ නිකුතුව / (ආපසු ගැනීම්)		<u>183,037,526</u>	<u>(121,426,201)</u>
විය පැහැදීම :			
විදේශීය මුදල් කාලීන බැරකම් ආපසු ගෙවීම්		(121,365,370)	8,313,981
අනිකුත් අරමුදල් සඳහා ගෙවීම්		-	-
අතිරික්තය රජයට ගෙවීම		20,000,000	8,000,000
		<u>(101,365,370)</u>	<u>16,313,981</u>
මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම්වලින් ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය		<u>284,402,896</u>	<u>(137,740,182)</u>
මුදල් සහ මුදල් සමානයන්ගේ ශුද්ධ වැඩිවීම			
මුදල් සහ මුදල් සමානයන් මත වන විනිමය අනුපාතයන් බලපෑම		(28,237,537)	7,841,345
වර්ෂය ආරම්භයේ දී මුදල් සහ මුදල් සමානයන්		8,769,887	(554,517)
		<u>167,338,807</u>	<u>160,051,979</u>
දෙසැම්බර් 31 දිනට ශුද්ධ මුදල් සහ මුදල් සමානයන්	33	<u>147,871,157</u>	<u>167,338,807</u>

2009 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් කාලපරිච්ඡේදය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගේ කොටසක් ලෙස කියවිය යුතු සටහන

I. වාර්තා කිරීමේ ඒකකය සහ ව්‍යවස්ථාපිත පදනම

ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල්, මූල්‍ය සහ ගෙවීම් පද්ධති පරිපාලනය, අධීක්ෂණය සහ නියාමනය කිරීම සඳහා වගකිවයුතු අධිකාරිය ලෙස 1949 අංක 58 දරන මූල්‍ය නීති පනත (සංශෝධිත පරිදි) යටතේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව (“බැංකුව” හෝ “ශ්‍රී.ලං.ම.බැ.”) ආයතනයක් ලෙස ස්ථාපිත කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව නිත්‍යව ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජය තුළ පිහිටුවා ඇති අතර, කොළඹ 01, ජනාධිපති මාවතේ අංක 30 දරන ස්ථානයේ පිහිටා ඇත.

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්, මුදල් මණ්ඩලය වෙනුවෙන් නිකුත් කිරීම සඳහා, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අධිපති සහ ප්‍රධාන ගණකාධිකාරී විසින් 2010 මාර්තු 8 වැනි දින අනුමත කරන ලදී.

2. ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති

2.1 පිළියෙල කිරීමේ පදනම

පහත සඳහන් නිශ්චිත ගණකාධිකරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් හඳුන්වා දී ඇති පරිදි සාධාරණ වටිනාකමට අගය කරන ලද ඉඩම්, ගොඩනැගිලි, සහ ඇතැම් මූල්‍ය වත්කම් හැර, ඓතිහාසික පිරිවැය පදනම ව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් පිළියෙල කරන ලදී.

වාර්තා කිරීමේ ආකෘතිය

බැංකුව විසින් මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය බැරකම් ද ඒවාට අදාළ ආදායම් සහ වියදම් මාර්ග ද විදේශීය මුදල් සහ දේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම් ලෙස වෙන්කොට ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. මූල්‍ය තත්ව පිළිබඳ ප්‍රකාශයේ වත්කම් සහ බැරකම් ඉදිරිපත් කිරීමේ දී පුළුල් වශයෙන් එක් එක් වර්ගය යටතේ ද්‍රවශීලතාවයේ පිළිවෙලට දක්වා ඇත. මෙම වාර්තාකරණ ප්‍රවේශය මගින්, අංක 4 දරන සටහනෙහි විස්තරාත්මකව දක්වා ඇති බැංකුවේ ක්‍රියාකාරකම් උචිතව වාර්තා කෙරෙන බව බැංකුවේ අදහස වේ.

අනුකූලතා ප්‍රකාශනය

2009 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වන වර්ෂය සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති (ජා.මු.වා.ප්‍ර.) ප්‍රකාර පිළියෙල කර තිබේ. මුදල් නීති පනත අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති අතර විගණකාධිපති විසින් විගණනය කර තීනිමය අවශ්‍යතා මත ගැසට් කර ඇත. ජා.මු.වා.ප්‍ර. වල සමහර අවශ්‍යතා මත ගැසට් කරනු ලැබූ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල, ඒවායෙහි වර්ගීකරණය සහ එම නිසා අගයන් මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග වෙනස් විය හැකිය.

වාර්තා කිරීමේ මුදල් ඒකකය

වෙනත් අන්දමකට දක්වා නොමැති නම්, සියළුම සංඛ්‍යා ආසන්නතම ශ්‍රී ලංකා රුපියල් දහස් වලින් දැක්වේ.

2.2 වැදගත් ගිණුම් නිශ්චයන් සහ ඇස්තමේන්තු

ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති අදාළ කිරීමේ දී බැංකුව විසින් ඇස්තමේන්තුවලට අමතරව පහත දැක්වෙන නිශ්චයන් කර ඇති අතර, මෙම ගිණුම් ප්‍රකාශනයන්හි අගය හඳුනා ගැනීම මත ඒවා සැලකිය යුතු අන්දමින් බලපා ඇත.

විකිණීමට ඇති ආයෝජන භානිකරණය

සැලකිය යුතු ලෙස සහ අඛණ්ඩව සාධාරණ අගය එහි පිරිවැයට වඩා පහළට යනවිට, විකිණීම සඳහා ඇති ආයෝජන අගය භානි වී ඇති බව බැංකුව තීරණය කරයි. සැලකිය යුතු බව හා අඛණ්ඩව යන කරුණු තීරණය කිරීමේ දී නිශ්චය කිරීමක් අවශ්‍ය වේ.

විශ්‍රාම වැටුප් සහ අනිකුත් පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ සැලසුම්

නිශ්චිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම්වල පිරිවැය, ආයුගණන ඇගයීම් මත තීරණය කරනු ලැබේ. ආයුගණන ඇගයීමක දී වට්ටම් අනුපාත, වත්කම්වල අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභ අනුපාත, අනාගත වන්දි ගෙවීම් වැඩිවීම්, මරණ අනුපාතය සහ විශ්‍රාම වැටුප්වල අනාගත වැඩිවීම් පිළිබඳ උපකල්පනයන් සිදුකරනු ලැබේ. මෙම සැලසුම් වල දිගුකාලීන ස්වභාවය හේතුවෙන් එවැනි ඇස්තමේන්තු සැලකිය යුතු ලෙස අවිනිශ්චිතතාවයකට භාජනය වේ. භාවිතා කරන ලද උපකල්පන සටහන් අංක 36 හි දැක්වේ.

2.3 ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සහ හෙලිදරව් කිරීම් වල වෙනස්කම්

පහත සඳහන් ප්‍රමිතීන්, සංශෝධනයන් සහ අර්ථකථනයන්ට අමතරව අනුගමනය කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තීන් පසුගිය වර්ෂය සමග නොවෙනස්ව අනුගමනය කර ඇත. ජාත්‍යන්තර ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන් (ජා.ගි.ප්‍ර.) 39 සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ප්‍රකාශන වාර්තා කිරීමේ ප්‍රමිතීන් (ජා.මු.වා.ප්‍ර.) 7 මූල්‍යමය වත්කම් ප්‍රතිවර්ගීකරණයන්හි (පහත සඳහන් පරිදි) අදාළ සංශෝධනයන්ට පරිබාහිරව මෙම ප්‍රමිතීන් භාවිතයෙන්, සංශෝධනයන්ගෙන් සහ අර්ථකථනයන්ගෙන් බැංකුවේ මූල්‍යමය තත්ත්වයට සහ මූල්‍යමය ප්‍රතිඵලයන්ට බලපෑමක් වී නොමැත. කෙසේ වෙතත් එමගින් අමතර හෙලිදරව් කිරීම් පැනනැගී ඇත.

ජා.ගි.ප්‍ර. I - ගිණුම්කරණ ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම.

සියළු ගිණුම්කම් ප්‍රාග්ධනයේ, අයිතිකරුවන්ගේ වෙනස්වීම් සහ අයිතිකරුවන් නොවන අයගේ වෙනස්කම්, විස්තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශනය මගින් හෝ ආදායම් ප්‍රකාශනය සහ විස්තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශනය යන වෙන්වූ ප්‍රකාශන දෙකක් මගින් පෙන්වීම මෙම ප්‍රමිතිය මගින් අවශ්‍ය කර තිබේ. ආදායම් බදු මගින් විස්තීරණ ආදායමේ සෑම කොටසකටම වන බලපෑම හෙලිදරව් කිරීමට සංශෝධිත ප්‍රතිපත්තිය මගින් අවශ්‍ය කර තිබේ. මීට අමතරව ආයතනය මෙම ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය මුල සිට බලපාන පරිදි අනුගමනය කර ඇත්නම් මුල සිට බලපාන පරිදි නැවත ප්‍රකාශනය කරනවානම්, හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි අයිතමයන් ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරනවානම්, කලින්

සැසඳුම් වර්ෂය ආරම්භ වන විට මූල්‍ය තත්වයේ විස්තීරණ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කිරීමද මෙමගින් අවශ්‍ය කර තිබේ.

බැංකුව විස්තීරණ ආදායම, ආදායම් ප්‍රකාශනය සහ විස්තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශනය යන වෙනමම වූ ප්‍රකාශන දෙකක් මගින් ඉදිරිපත් කිරීමට තෝරාගෙන ඇත. තවද බැංකුව විස්තීරණ ආදායමේ සන්සන්ධනාත්මක ප්‍රකාශනයද සපයා ඇත.

ජා.මු.වා.ප්‍ර. 7 - සංශෝධනයන් - මූල්‍යමය මෙවලම් හෙලිදරව් කිරීම හා වර්ධනය කිරීම.

සාධාරණ අගය සහ ද්‍රවශීලතා හෙලිදරව්ව තීවර කිරීමට අදාළ ජා.මු.වා.ප්‍ර. 7 ට වූ සංශෝධන 2009 මාර්තු මස නිකුත් කරන ලදී.

සාධාරණ අගයට අදාළ ව වූ සංශෝධනයන් මගින් සාධාරණ අගයට හඳුනාගනු ලැබූ සියළුම මූල්‍යමය මෙවලම් වත්කම් පන්ති වශයෙන්, සාධාරණ අගය තෝරා ගැනීමට, මට්ටම් තුනක ධූරාවලියක් සහ එම මට්ටම් අතර මාරුකිරීම් හෙලිදරව් කිරීම් සහ සාධාරණ අගයේ ධූරාවලියේ තුන්වන මට්ටමට අදාළව විස්තරාත්මක හෙලිදරව් කිරීමක් අවශ්‍ය කර තිබේ.

මීට අමතරව ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු සහ ද්‍රවශීලතා කලමනාකරණයට භාවිතා කරන ලද වත්කම් වලට අදාළ ද්‍රවශීලතා හෙලිදරව් කිරීම් වලටද, සංශෝධන ඉදිරිපත් කර තිබේ.

මූල්‍යමය මෙවලම් අගය කිරීමේ ක්‍රමවේදයට අනුව සාධාරණ අගය තීරණය කිරීමට සහ හෙලිදරව් කිරීමට පහත සඳහන් ධූරාවලිය හඳුන්වා දෙනු ලැබේ.

පළමු මට්ටම : සමාන වත්කම් සහ වගකීම් වලට අදාළ ක්‍රියාකාරී වෙළෙඳපලක නියම වූ මිල.

දෙවන මට්ටම : සෘජුවම හෝ වක්‍රාකාරයෙන් වාර්තා කරන ලද සාධාරණ අගයට සැලකිය යුතු බලපෑමක් සිදුකළ හැකි, නිරීක්ෂණය කළ හැකි, සියළු තොරතුරු මගින් භාවිතා කරන අනෙකුත් ක්‍රමවේදයන්.

තෙවන මට්ටම : වාර්තාගත කරන ලද සාධාරණ අගයට සැලකිය යුතු බලපෑමක් සිදුකළ හැකි නිරීක්ෂණය කළ හැකි වෙළෙඳ තොරතුරු භාවිතා නොකරන ක්‍රමවේදයන්.

බැංකුව සියළුම මූල්‍යමය මෙවලම් පන්තීන්ට අදාළව සාධාරණ අගය ධූරාවලියේ පළමු මට්ටම යොදාගෙන ඇති අතර මූල්‍ය ප්‍රකාශන පන්ති මට්ටමෙන් හෙලිදරව් කර ඇත.

ජා.මු. වා. ප්‍ර. 8 - මෙහෙයුම් බණ්ඩ

බැංකුවේ මෙහෙයුම් බණ්ඩයන් පිළිබඳ හෙලිදරව් කිරීම් මෙම ප්‍රමිතිය මගින් අවශ්‍ය කර තිබෙන අතර බැංකුවේ මූලික (වාසාචාර) සහ දෙවන (භූගෝලීය) වාර්තා කරන බණ්ඩය තීරණය කිරීමේ අවශ්‍යතාවයද ආදේශ කර ඇත. ජා.මු.වා.ප්‍ර. 8 ට අදාළව තීරණය කරන ලද මෙහෙයුම් බණ්ඩයන් කලින් හඳුනාගනු ලැබූ ජාත්‍යන්තර ගිණුම්කරන ප්‍රමිත 14 ට අදාළව තීරණය කරන ලද මෙහෙයුම් බණ්ඩයන් අතර වෙනසක් නොමැති බව බැංකුව විසින් තීන්දු කර තිබේ.

ජා.මු. වා. ප්‍ර. 39 - මූල්‍යමය මෙවලම් අදාළ සංශෝධන හඳුනාගැනීම සහ මිනුම් කිරීම සහ ජා.මු.වා.ප්‍ර. 7 මූල්‍යමය මෙවලම් මූල්‍යමය වත්කම් හෙලිදරව් කිරීමේ ප්‍රතිවර්ගීකරණය.

මූල්‍යමය වත්කම් තවදුරටත් විකිණීමේ අරමුණ හෝ ආසන්න කාලයක් තුළ නැවත මිලදී ගැනීමේ අරමුණක් නොමැතිව තබාගෙන ඇත්නම් අලෙවිය සඳහා ඇති මූල්‍යමය වත්කම් වලින් ඉවත් කර ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමට මෙම සංශෝධන මගින් අවසර දී තිබේ.

ණය සහ ලැබියයුතු දෑ ලෙස වර්ගීකරණය කිරීමට සුදුසුකම් ඇති මූල්‍යමය වත්කම් (එනම් සමීපතම කාලයක් තුළ විකිණීමේ අදහසින් තබා නැති වත්කම්, ස්ථාවර හෝ නිර්ණය කළ හැකි ගෙවීම්, ක්‍රියාකාරී වෙළෙඳපලක් තුළ මිලක් නියම කර නොමැති සහ ණය පිරිහීමෙන් හැර හිමිකරුවාට ප්‍රමාණවත් තරමින් මූලික ආයෝජනය නැවත අය කර නොගැනීමට ලක්ෂණ නොමැතිය) දැනගත හැකි අනාගත කාලයක් දක්වා රඳවාගෙන සිටීමට බැංකුවට අභිප්‍රාය සහ හැකියාව තිබෙනම් අලෙවිය සඳහා ඇති වර්ගීකරණයේ සිට ණය සහ ලැබිය යුතු දෑ යන වර්ගීකරණයට මාරු කිරීමට හැකියාව ඇත.

ණය සහ ලැබියයුතු දෑ ලෙස වර්ගීකරණය කිරීමට සුදුසුකම් නැති මූල්‍යමය වත්කම් අලෙවිය සඳහා ඇති වර්ගීකරණයේ සිට විකිණීමට තිබෙන හෝ කල්පිරීම තෙක් තබා ඇති යන වර්ගීකරණයන්ට මාරු කළ හැක්කේ ඉතාම දුර්ලභ අවස්ථාවන්හිදීය. බැංකුව මෙවැනි මූල්‍ය වත්කම් සඳහා ප්‍රතිවර්ගීකරණයක් කර නොමැත.

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වාර්තාකිරීමේ ප්‍රමිතීන්හි වැඩිදියුණු කිරීම්.

නොගැලපීම්, ඉවත්කිරීම් යන වචන යොදා ඇති අන්දම පැහැදිලි කර ගැනීමේ මූලික අරමුණින් IASB මගින් 2008 මැයි සහ 2009 අප්‍රේල් වලදී එහි ප්‍රමිතීන්ට වන සංශෝධනයන් සඳහා පොදු මාධ්‍යයක් නිකුත් කරන ලදී. එසේම සෑම ප්‍රමිතයක් සඳහාම වෙන් වූ සංක්‍රාන්ති නියෝග ඇත.

මූල්‍ය තත්වයට සහ බැංකුවේ ප්‍රතිඵල වලට පහත සඳහන් ප්‍රමිතීන් භාවිතා කිරීමෙන් ප්‍රමාණාත්මක බලපෑමක් ඇති වී නොමැත.

- ජා.මු.වා.ප්‍ර. 8 - මෙහෙයුම් බණ්ඩ තොරතුරු
- ජා.ගි.ප්‍ර. 1 - මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම : ජා.ගි.ප්‍ර. 39 ට අදාළ මූල්‍යමය මෙවලම් විකිණීම සඳහා තබා ඇති ලෙස වර්ගීකරණය කර ඇති වත්කම් සහ වගකීම්.
- ජා.ගි.ප්‍ර. 7 - මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය : වත්කම් හඳුනාගැනීමට අදාළ වියදම් පමණක් ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් වලින් මුදල් ප්‍රවාහයක් ලෙස වර්ගීකරණය කළ හැකි බවට නියමිතවම ප්‍රකාශ කර ඇත.
- ජා.ගි.ප්‍ර. 36 - වත්කම් හානිකරණය.
- ජා.ගි.ප්‍ර. 20 - රාජ්‍ය ප්‍රදානයන් සඳහා ගිණුම්කරණය සහ රාජ්‍ය සහාය හෙලිදරව් කිරීම.
- ජා.ගි.ප්‍ර. 38 - අස්පාශ්‍ය වත්කම්

2.4 ප්‍රමිතීන්, අර්ථකථනයන් සහ නවම බලනොපැවැත්වූ ප්‍රකාශිත ප්‍රමිතයන්ට වූ සංශෝධනයන්.

බැංකුවේ ගිණුම්කරණ කාලපරිච්ඡේදයන් වන 2009 ජනවාරි 01 දින හෝ ඉන් පසුව ආරම්භ වන කාල පරිච්ඡේදයට අදාළව හෝ ඊට පසු කාලයන්ට අදාළ වන නමුත්, බැංකුව විසින් කල් තියා යොදා ගැනීමට තෝරා නොගත් සමහර අලුත් ප්‍රමිතීන් සහ දැනටමත් ප්‍රකාශිත ප්‍රමිතීන්ට වන සංශෝධන සහ අර්ථකථනයන් පවතී. එනම්,

ජා.මු.වා.ප්‍ර. 9 මූල්‍යමය මෙවලම් (2013 ජනවාරි 1 දින සිට බලපැවැත්වේ.) වාර්තා කිරීමේ සහ මූල්‍යමය වත්කම් මිණුම් කිරීමට අදාළව නව අවශ්‍යතාවය ජා.මු.වා.ප්‍ර. 9 මගින් පැහැදිලි කරන අතර එය ජා.ගි.ප්‍ර. 39 මූල්‍යමය මෙවලම් හඳුනාගැනීම සහ මිණුම්කිරීම ප්‍රතිස්ථාපනය (ආදේශනය) කර ඇත.

3. වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සාරාංශය

3.1 විදේශීය මුදල් පරිවර්තනය

බැංකුවේ කෘත්‍යාත්මක සහ ඉදිරිපත් කිරීමේ මුදල් ඒකකය ශ්‍රී ලංකා රුපියල වේ. විදේශීය මුදල්වලින් වන ගනුදෙනු, එකී ගනුදෙනු සිදුවන දිනයේ දී පවතින විනිමය අනුපාතික ප්‍රකාර කෘත්‍යාත්මක මුදල් වටිනාකමට සටහන් කරනු ලැබේ. විදේශීය මුදල්වලින් වූ මූල්‍ය වත්කම් සහ බැරකම්, ශේෂ පත්‍ර දිනට පවතින විනිමය අනුපාතිකයන් ප්‍රකාර නැවත පරිවර්තනය කරනු ලැබේ. වෙනස්කම් සියල්ල ආදායම් ප්‍රකාශනයට ගනු ලැබේ. වටිනාකම් නැවත පරිවර්තනය කිරීමේ දී, ප්‍රධාන ව්‍යවහාර මුදල්වලට වූ පහත දැක්වෙන ශ්‍රී ලංකා රුපියලේ විනිමය අනුපාතයන් භාවිතා කරන ලදී.

	2009 රු.	2008 රු.
ඕස්ට්‍රේලියානු ඩොලර් 1	101.9909	78.0495
කැනේඩියානු ඩොලර් 1	109.2914	92.7604
යුරෝ 1	163.7184	159.4536
ජපන් යෙන් 1	1.2413	1.2524
විශේෂ ගැනුම් හිමිකම් (වි.ගැ.හි.) 1	178.6670	174.2660
ස්ටර්ලින් පවුම් 1	181.7454	163.2777
ඇමරිකා එක්සත් ජනපද ඩොලර් 1	114.3844	113.1398

මූල්‍ය නොවන අයිතමයන් ඒවා සිදුවන දින තිබූ විදේශීය මුදල් පරිවර්තනයට අනුව ඓතිහාසික අගයට පොත්වලට සටහන් කර ඇත.

3.2 මූල්‍ය වත්කම් සහ බැරකම්

බැංකුව, මූල්‍ය වත්කම් සහ බැරකම් සහ ආශ්‍රිත ආදායම් හා වියදම් මාර්ගයන් ඉදිරිපත් කරනු ලබන්නේ විදේශීය මුදල් සහ දේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම් වෙන්කොට හඳුනා දැක්වීමෙන්ය. විදේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම් ප්‍රධාන වශයෙන් උද්ගත වන්නේ බැංකුවේ විදේශීය සංචිත කළමනාකරන කාර්යයන්ගෙන්ය.

මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම, මුදල් නිකුතු සහ බැංකු කටයුතුවලට ආශ්‍රිත වත්කම් සහ බැරකම් දේශීය මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම්වලින් පිළිබිඹු වේ.

මෙම ක්‍රියාකාරකම් වෙන් වෙන්ව වාර්තා කිරීම මගින්, බැංකුවේ මූල්‍ය තත්ත්වය මූල්‍ය කාර්ය සාධනය සහ අවදානම් ආකෘතිය වඩා යෝග්‍ය අයුරින් ඉදිරිපත් කිරීම අපේක්ෂා කරනු ලැබේ. විදේශීය සහ දේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම් ඒකාබද්ධව වාර්තා කිරීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි දැනුවත් කිරීමේ අගය දුර්වල වන බව බැංකුව විසින් සලකනු ලැබේ.

සියළු මූල්‍ය වත්කම්, මූලිකව පිරිවැය මත හඳුනාගනු ලබන අතර ආයෝජනයට අදාළ අත්පත් කර ගැනීමේ වියදම් ද ඇතුළුව, ඉදිරිපත් වන ප්‍රතික්ෂයාවෙහි සාධාරණ වටිනාකම පිරිවැයට ඇතුළත් වේ. මෙම මූලික හඳුනා ගැනීමෙන් අනතුරුව මිනුම් පදනම්, පහත විස්තර කරනු ලැබේ. සාමාන්‍යයෙන් මිලට ගනු ලබන සහ විකුණනු ලබන සියළු මූල්‍ය වත්කම් වෙළෙඳාම් දිනයේ දී හඳුනාගනු ලැබේ. මෙලෙස මිලට ගනු ලබන සහ විකුණන මූල්‍ය වත්කම් වූ කලි සාමාන්‍ය රෙගුලාසි මගින් හෝ වෙළෙඳපොළේ පවත්නා සම්ප්‍රදාය මගින් නියමිත කාල රාමුව තුළ දී භාරදිය යුතු මිලට ගනු ලැබූ හෝ විකුණනු ලැබූ මූල්‍ය වත්කම් වන්නේය.

ලාභය හෝ පාඩුව මත සාධාරණ අගයට ඇති සුරැකුම්පත්

වෙළෙඳාම සඳහා ගැනෙන මූල්‍ය වත්කම්, ලාභය හෝ පාඩුව මත සාධාරණ අගයට ඇති වත්කම් යටතේ වර්ග කර ඇතුළත් කර ඇත. මෙම සුරැකුම්පත් අනතුරුව ප්‍රකාශිත වෙළෙඳපොළ මිල ප්‍රකාර අගය කරනු ලැබේ. වෙළෙඳපොළ අගයෙහි වෙනස්වීම, මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයෙහි සුරැකුම්පත් යටතේ වටිනාකම් වැඩිවීමක් හෝ අඩුවීමක් ලෙස හඳුනා ගන්නා අතර එයින් උද්ගත වන වාසිය/අවාසිය ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි හඳුනාගනු ඇත.

සුරැකුම්පත් තවදුරටත් අයිතිව පවතින්නේ නම් අදාළ වාසිය/අවාසිය උපලබ්ධි නොවූ මිල ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් වාසිය/අවාසිය ලෙස වාර්තා කරනු ලැබේ. සුරැකුම්පත් විකිණීම මගින් වාසියක් හෝ අවාසියක් උද්ගත වන්නේ නම්, එය මිල වෙනස්වීමේ උපලබ්ධි වාසිය/අවාසිය ලෙස වාර්තා කරනු ලැබේ.

අලෙවිය සඳහා ඇති විදේශ විනිමය සුරැකුම්පත්

වෙළෙඳාම සඳහා ගැනෙන විදේශ විනිමය සුරැකුම්පත් පසුව වෙළෙඳපොළ මිල අනුව අගය කරනු ලැබේ. වෙළෙඳපොළ අගයෙහි වෙනස්වීම, මූල්‍ය තත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශයේ විකිණීමට ඇති සුරැකුම්පත්වල වටිනාකම වැඩිවීම හෝ අඩුවීම වශයෙන් හඳුන්වනු ලැබේ.

වෙළෙඳාම සඳහා ගැනෙන විදේශීය මුදල් සුරැකුම්පත්වල වෙළෙඳපොළ අගය වෙනස්වීමෙන් උද්ගතවන වාසිය හෝ අවාසිය, එම ආයෝජන විකුණා, ප්‍රතිග්‍රහණය කර හෝ වෙනත් අයුරකින් අපහරණය කරන තෙක් හෝ එම ආයෝජනය දුබල බවට නිරීක්ෂණය කරන තෙක් හෝ හිමිකරු ප්‍රාග්ධනයේ වෙන ම සංරචකයන් (මූල්‍ය තත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශයේ වෙනත් සංචිත ලෙස දක්වා ඇති) ලෙස හඳුන්වනු

ලබන අතර, එවැනි අවස්ථාවක් උද්ගතවීමේ දී හිමිකරු ප්‍රාග්ධනය ලෙස මුලින් වාර්තා කළ වාසිය හෝ අවාසිය ආදායමට එකතු කරනු ලැබේ.

මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න ලියවිලි

මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න ලියවිලි පිළිබඳව බැංකුවේ සම්බන්ධතාවය ප්‍රධාන වශයෙන් ඉදිරි විදේශ විනිමය කොන්ත්‍රාත්වලට අදාළ වේ. එවැනි ව්‍යුත්පන්න මූල්‍ය ලියවිලි සාධාරණ වටිනාකමින් ප්‍රකාශනය. ඒවා සමාන පරිණත නියමයන් සහිත කොන්ත්‍රාත්වලට අදාළව පවත්නා ඉදිරි විනිමය අනුපාතයන්ට යොමු කරමින් ගණනය කර ඇත. ලාභ හෝ පාඩු තත්ත්වයේ පවතින මිල ගිවිසගත් ලියවිලි තිබේ නම්, ශේෂ පත්‍රයෙහි විදේශීය මුදල් වෙළෙඳාම හෝ විකිණීමට තිබෙන සුදැකුම්පත් ශේෂය යටතේ වාර්තා කරනු ලැබේ.

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ ශේෂයන් (IMF)

බැංකුව විසින් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (ජා.මු.අ.) සමඟ කරනු ලබන ගනුදෙනු ශ්‍රී ලංකා රජයේ නියෝජිතයෙකු ලෙස නොව, තම බලතල ප්‍රකාර සිදුකරනු ලැබේ. බැංකුව විසින් ජා.මු.අ. සමඟ සිදුකෙරෙන සියළු ගනුදෙනු එම පදනම මත මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ඇතුළත් කර ඇත.

ජා.මු.අ. සමඟ වූ පංගුව වත්කමක් වශයෙන් බැංකුව විසින් සටහන් කර ඇති අතර, එම පංගුව සඳහා ජා.මු.අ. වෙත ගෙවිය යුතු මුදල බැංකුවේ බැරකමක් ලෙස සටහන් කර ඇත. ජා.මු.අ. විසින් වෙන් කරන ලද සමුච්චිත වි.ගැ.හි ප්‍රමාණය බැරකමක් ලෙස සලකනු ලැබේ. ජා.මු.අ. විසින් ශේෂ පත්‍ර දිනට ප්‍රකාශයට පත්කරන ලද විනිමය අනුපාතිකයන් අනුව ජා.මු.අ. වත්කම් සහ බැරකම් ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් උද්ගත වන විනිමය ලාභ හෝ පාඩු ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි හඳුනාගනු ලැබේ.

ජා.මු.අ. සමඟ වූ ශේෂයන්ට අදාළ සියළුම ගාස්තු සහ පොලිය එසැනින් ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි සටහන් කරනු ලැබේ.

මුදල් සහ මුදල් සමානයන්

විදේශීය බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතනයන්හි ඇති මුදල් සහ කෙටිකාලීන තැන්පතු මුදල් සහ මුදල් සමානයන්ට අයත් වේ.

දේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම්වල අංගයක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ඇතැම් ආදායම් ඉපැයීම් ද ඇතැම් වියදම් දැරීම ද සිදුකරන නමුත්, එමගින් මුදල් වලනයක් සිදු නොවේ. එම ක්‍රියාකාරකම්වලින් ඇතැම් වත්කම් සහ බැරකම් ද උද්ගත වන අතර එයට ප්‍රධාන වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා රජය සමඟ සහ දේශීය බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතන සමඟ ගනුදෙනු අදාළ වේ. ශ්‍රී ලංකා රජය සමඟ වන ගනුදෙනුවලට මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති කාරකයක් ලෙස රජය විසින් නිකුත් කරනු ලබන භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල දායක නොවූ කොටසක් සහ රජය විසින් නිකුත් කරනු ලබන බැඳුම්කර අයත් වේ. එවැනි මිලට ගැනීම්, අපහරණයන් හෝ ඒ මත පොලිය හුදෙක් පොත් සටහන් වශයෙන් පමණක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්තාවල සටහන් කරනු ලැබේ. මේවා මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි සටහන් 30 සහ සටහන් 31 යටතේ වෙන් වෙන්ව හෙළිදරව් කර ඇත.

මූල්‍ය නීති පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාර, ව්‍යවස්ථාපිත අධිකාරිය වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මහජනයා වෙත මුදල් නිකුත් කරනු ලැබේ. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරනු ලබන මුදල්, දරන්නා වෙනුවෙන් බැංකුව මත හිමිකමක් පවතී. මෙය බැංකුවට බැරකමක් වන අතර දරන්නාට ඇතැම් මුදල් වේ. සංසරණ මුදල්වල වලනය, මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයෙන් ඉදිරිපත් කරන අතර, මහ බැංකු අතර පවත්නා පරිවය ප්‍රකාර, මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම්වල කොටසක් ලෙස ඇතුළත් කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මුදල්/ගෙවීම් නියෝග ක්‍රියාවලිය මගින් තෝට්ටු සහ කාසි හෝ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මත නිකුත් කරන වෙක්පත් මගින් ලබාගන්නා භාණ්ඩ සහ සේවා සඳහා සැපයුම්කරුවන් සහ සේවකයින් වන විවිධ අණ ලද්දන් වෙත මුදල් ගෙවනු ලැබේ. ඒවා සංසරණ මුදල් බැරකමට හෝ වාණිජ බැංකු සමඟ වන ශේෂයන්ට හෝ එකතු කරනු ලැබේ. එවැනි කටයුතු සඳහා වූ මුදල් භාවිතා කිරීම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙන් පිටතට යන මුදල් ප්‍රවාහයට අයත් වේ.

මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයෙහි, මුදල් සහ මුදල් සමානයන්ට මුදල්/මුදල් විධානයන්ගේ ශුද්ධ ගලායාම් හා ඉහත විස්තර කරන ලද මුදල් සහ මුදල් සමානයන් ද අඩංගු වේ.

ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු

ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් සඳහා ගිවිසුම් යටතේ විකුණනු ලබන සුරැකුම්පත්, වත්කම් ලෙස අඛණ්ඩව ශේෂ පත්‍රයෙහි සටහන් කරනු ලැබේ. ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් සඳහා වූ වගකීම් (ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම් මත විකුණන ලද සුරැකුම්පත්) බැරකමක් ලෙස හෙළිදරව් කරනු ලැබේ. ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් ගනුදෙනුවල විකුණුම්වල සහ ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ මිල සහ ප්‍රතිවර්තන මිලදී ගැනීමේ ගනුදෙනුවල මිලදී ගැනීමේ මිල සහ විකුණුම් මිල අතර, වෙනස පිළිවෙලින් වියදමක් සහ ආදායමක් වන අතර එය ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි හඳුනාගනු ලැබේ.

ප්‍රතිවිකුණුම් ගිවිසුම් මත රඳවාගෙන ඇති සුරැකුම්පත් (නැවත විකිණීම සඳහා වූ ගිවිසුම් මත මිලදීගත් සුරැකුම්) වත්කම් ලෙස ශේෂ පත්‍රයෙහි සටහන් කරනු ලැබේ. ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු නිසා උපචිත ආදායමක් හෝ උපචිත වියදමක් උද්ගත වූයේ නම්, එය ද ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු වටිනාකම සමඟ වාර්තා කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු සුරැකුම්පත්

වෙළෙඳපොළේ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය අන්තර්ග්‍රහණය කර ගැනීම සඳහා මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මකවීම් යටතේ බැංකුව විසින් කලින් කලට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු සුරැකුම්පත් නිකුත් කරනු ලබයි.

නිකුත් කරනු ලබන සුරැකුම්පත් වගකීමක් ලෙස වාර්තා කරයි. මුහුණත අගය සහ නිකුතු මිල අතර වෙනස ආදායම් ප්‍රකාශනයේ වියදමක් ලෙස වාර්තා කරනු ලබයි.

ආයෝජන කළඹ - ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරැකුම්පත්

බැංකුවේ ආයෝජන කළඹ, ශ්‍රී ලංකා රජයෙන් මිලට ගන්නා ලද භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කරවලින් සමන්විත වේ. ඒවායින් බැංකුව විසින් ශ්‍රී ලංකා රජයට සපයන ලද ණය

නියෝජනය කෙරෙන බැවින්, එම කළමනාකරණ පිරිවැයට සටහන් කරනු ලැබේ.

රජයට දෙන ලද අත්තිකාරම්

1949 අංක 58 දරන මුදල් නීති පනතේ (සංශෝධිත පරිදි) 89 වගන්තිය යටතේ ශ්‍රී ලංකා රජය වෙත සෘජුව දෙන ලද තාවකාලික අත්තිකාරම්වලින්, රජයට දෙන ලද අත්තිකාරම් නියෝජනය වේ.

අනිකුත් ආයතනවලට දෙන ලද ණය

අනිකුත් ආයතනවලට දෙන ලද ණය ආරම්භයේ දී ප්‍රදානය කළ මුදලින් අයකරගත නොහැකි ප්‍රමාණයක් සඳහා වූ මුදල් අඩුකර, හඳුනාගෙන දක්වා ඇත. අයකරගත යුතු සියළු මුදල් බැංකුවට අයකරගත නොහැකි බවට නිශ්චිත සාක්ෂි තිබේ නම්, ඒ සඳහා (ණය අඩාලවීම) අඩමාන ණය ප්‍රතිපාදනයන් සලසනු ලැබේ. එම ප්‍රතිපාදනයේ ප්‍රමාණය ධාරණ මුදල් සහ ඇස්තමේන්තු හා අයකරගත හැකි මුදල අතර වෙනස වේ. බොල් ණය හඳුනාගත් අවස්ථාවේ දී කපාහරිනු ලැබේ.

සුරැකුම්පත් ණයට දීම

ණය දීමේ ගනුදෙනු යටතේ සුරැකුම්පත් ප්‍රතිපාර්ශ්වයන් වෙත පැවරීමේ දී ඒවායේ අයිතිය හා සම්බන්ධ අවදානම සහ වාසිය ද පවරන්නේ නම් පමණක් ඒවා ශේෂ පත්‍රයෙහි දක්වනු ලැබේ.

මූල්‍ය වත්කම් භානිකරණය

කිසියම් මූල්‍ය වත්කමක් භානිකරණය වී ඇත්දැයි බැංකුව විසින් මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශන දිනයන්හි දී තක්සේරු කරනු ලැබේ.

ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට ධාරණය කළ වත්කම්

ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට ධාරණය කළ ණයක් හෝ ලැබිය යුතු මුදලක් භානිකරණය වී ඇති බවට සාධාරණ සාක්ෂි ඇත්නම්, එම අලාභය ගණනය කරනු ලබන්නේ වත්කමේ ධාරණ අගය සහ ඇස්තමේන්තු කළ අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන්ගේ (මෙතෙක් දරා නොමැති අනාගත ණය අලාභ හැර) වත්කමේ මුල් සඵල පොලී අනුපාතයන් වට්ටම් කළ අගයන් අතර වෙනසය. වත්කමක ධාරණ අගය සෘජුව හෝ දීමනා ගිණුමක් මගින් හෝ අඩුකරනු ලැබේ. පාඩු වූ ප්‍රමාණය ආදායම් ප්‍රකාශයෙහි හඳුනාගනු ලැබේ.

බැංකුව ප්‍රථමයෙන් තනිව වැදගත් හා තනිව හා සාමූහිකව නොවැදගත් මූල්‍ය වත්කම් භානිකරණය වී ඇති බවට සාධාරණ සාක්ෂි තිබේදැයි විමර්ශනය කරනු ලබයි. එසේ වැදගත් හෝ නොවැදගත් තනිව විමර්ශනය කළ මූල්‍ය වත්කමක් භානිකරණය වී ඇති බවට සාධාරණ සාක්ෂි නොමැති යැයි තීරණය කළහොත් එම මූල්‍ය වත්කම සමාන ණය අවදානමක් ඇති මූල්‍ය වත්කම්වලට ඇතුළත් කර එම වත්කම් භානිකරණය සඳහා සාමූහිකව විමර්ශනය කරනු ලැබේ. තනිව භානිකරණ පාඩු සඳහා තක්සේරු වටිනාකමට අදාළව භානිකරණ පාඩු පවතී නම් හෝ ඒ බව අඛණ්ඩව හඳුනාගෙන තිබේ නම් ඒවා සාමූහික තක්සේරුවකට ඇතුළත් කරනු නොලැබේ.

පසුකාලයේ දී භානිකරණ අලාභයේ අගය අඩුවන්නේ නම් සහ භානිකරණය හඳුනාගැනීමෙන් පසු සිදු වූ සිදුවීමකට

විෂයානුබද්ධව අදාළ කර ගතහැකි නම් කලින් හඳුනාගත් භානිකරණ අලාභය ආපසු ගලපයි. පසුකාලයක දී ආපසු ගලපන ලද ඕනෑම භානිකරණ අලාභයක් ආපසු ගලපන ලද දිනට වත්කමේ ධාරණ අගය එහි ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය නොඉක්මවන ප්‍රමාණයක් දක්වා ආදායම් ප්‍රකාශයේ හඳුනාගනු ලැබේ.

විකිණීමට ඇති ආයෝජන

විකිණීමට ඇති වත්කමක් භානිකරණය වී ඇත්නම් එහි පිරිවැය (මූලික ගෙවීම් සහ ක්‍රමක්ෂය අතර ශුද්ධ අගය) හා එහි වර්තමාන සාධාරණ අගය, මීට පෙර ලාභය හෝ අලාභය යටතේ හඳුනාගත් භානිකරණ අලාභයක් වේ නම් එය අඩුකර හිමිකරු ප්‍රාග්ධනයෙන් ආදායම් ප්‍රකාශනයට මාරුකරනු ලැබේ. විකිණීමට ඇති ලියවිලි ලෙස වර්ගකර ඇති හිමිකම් ප්‍රාග්ධන ලියවිලි නැවත ගැලපීම් ලාභය සඳහා හඳුනාගන්නේ නැත. ණය ලියවිලිවල භානිකරණ අලාභ, ලියවිල්ලෙහි සාධාරණ අගයෙහි වැඩිවීම, භානිකරණ පාඩුව හඳුනා ගැනීමට පසුව වූ සිද්ධියකට අදාළ වන බවට නිශ්චිත සාක්ෂි තිබේ නම් පමණක්, එය ලාභ හෝ පාඩු හරහා නැවත ගැලපිය හැකිය.

විදේශීය මුදල් කාලීන බැරකම්

විදේශීය මුදල් කාලීන බැරකම්, බැරකම්වල ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට පසුව වාර්තා කරනු ලැබේ. මෙම බැරකම්වල අගය වෙනස්වීම කාලීන බැරකම්වල වැඩිවීමක් හෝ අඩුවීමක් ලෙස ශේෂ පත්‍රයෙහි දක්වනු ලැබේ. විදේශීය මුදල් කාලීන බැරකම්වල වෙනස්වීම් වලින් උද්ගතවන වාසි සහ අවාසි වහාම අදායම් ප්‍රකාශනයෙහි විශදමක් ලෙස හඳුනාගනු ලැබේ. බැරකමේ අයිතිය තවදුරටත් පවතී නම් වාසිය හෝ අවාසිය උපලබ්ධි නොවූ මිල ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් වාසිය/(අවාසිය) ලෙස වාර්තා කරනු ලැබේ. වාසිය හෝ අවාසිය උපලබ්ධි වූ (බැරකම ආපසු ගෙවීම් මගින්) අවස්ථාවන්හිදී එය මිල වෙනස්වීම්වලින් උපලබ්ධි වූ වාසිය/(අවාසිය) ලෙස වාර්තා කරනු ලැබේ.

මූල්‍ය ඇපකර

මූල්‍ය වාර්තාවලදී, මූල්‍ය ඇපකර මූලික වශයෙන් සාධාරණ අගය මත අනෙකුත් ගෙවිය යුතු දෑ යටතේ හඳුනාගනු ලැබේ. ආරම්භක හඳුනා ගැනීමෙන් අනතුරුව එක් එක් ඇපකරය යටතේ බැංකුවේ වගකීම ගණනය කිරීම, ඇපකරය හේතුවෙන් උද්ගතවන මූල්‍ය බැඳීම් බේරුම් කිරීම සඳහා වන හොඳම ඇස්තමේන්තුව ප්‍රකාර සිදුකරනු ලැබේ.

වෙනත් මූල්‍ය වත්කම් සහ බැරකම්

මුදල්, තැන්පතු සහ කෙටිකාලීන අත්තිකාරම් වශයෙන් වූ දේශීය සහ විදේශීය මුදල් වෙළෙඳ දිනයේ දී හඳුනාගනු ලැබේ.

3.3 අනිකුත් වත්කම් සහ බැරකම්

රන්

ජාත්‍යන්තර සංචිතයේ සංයුතිය මුදල් නීති පනතේ 67(1) වගන්තිය ප්‍රකාරව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින්, රන් මෙම සංචිතයේ කොටසක් ලෙස දැරිය හැක. එම නිසා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ජාත්‍යන්තර සංචිතයේ කොටසක් ලෙස දරා සිටි රන්වල අගය 2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට රු.84,834,269 කි.

මෙම රන් ජාත්‍යන්තර සංවිනයේ කොටසක් නිසා වන බැවින් ද සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතුවල දී අලෙවි වන වෙළෙඳ භාණ්ඩයක් ලෙස භාවිතා නොවන බැවින් ද මෙම රන් සාධාරණ අගයට අගය කොට ලාභය හෝ අලාභය ආදායම් ප්‍රකාශයට මාරු කරනු ලබයි. රන්වලින් උපලබ්ධි නොවූ ලාභය හෝ අලාභය ලාභාලාභ විසර්ජනයට පෙර අදාළ සංවිත ගිණුමට මාරු කරයි.

ආශ්‍රිත සමාගම්වල ආයෝජන

ආශ්‍රිත සමාගම්වල බැංකුවේ ආයෝජන, පසුව අපහරණය සඳහා රඳවාගෙන ඇති ඒවා ද සමග පිරිවැය ක්‍රමයට ගිණුම්ගත කරනු ලැබේ.

තොග

තොග, පිරිවැය හෝ උපලබ්ධි වටිනාකම් වන දෙකෙන් අඩු ප්‍රමාණය මත දක්වා ඇත. බර තබන ලද සාමාන්‍ය පිරිවැය පදනම වල පිරිවැය නිශ්චය කරනු ලැබේ. සෙමින් වැයවන තොග සඳහා වෙන් කිරීමක් සලසා ඇත.

දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ

දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ එදිනෙදා සේවා වියදම් හැර, සමුච්චිත ක්ෂයවීම් සහ සමුච්චිත හානිකරණ වටිනාකම අඩුකළ පිරිවැයට දක්වනු ලැබේ. එකී දේපල, පිරිසත සහ උපකරණවල කොටස් ආදේශ කිරීමේ පිරිවැය එය දරන අවස්ථාවේදී හඳුනා ගැනීම සඳහා වූ නිර්ණායකයන් සපුරන ලද්දේ නම්, එකී වියදම් ද එවැනි පිරිවැයට ඇතුළත් වනු ඇත.

ගොඩනැගිලි සඳහා වූ ක්ෂය සහ ප්‍රත්‍යාගණන දිනයට පසුව අඩුකළ හානිකරණ පාඩු අඩුකර, ඉඩම් සහ ගොඩනැගිලි ගණනය කර ඇත.

සින්තක්කර ඉඩම් හැර, වත්කම්වල පහත සඳහන් ඇස්තමේන්තු කළ ජීවකාලය තුළ සරළ මාර්ග ක්‍රමය අනුව ක්ෂය ගණනය කරනු ලැබේ.

වත්කම් වර්ගය	ජීවකාලය
සින්තක්කර ඉඩම්වල පිහිටි ගොඩනැගිලි	වර්ෂ 50 ක් තුළ
කල්බදු ඉඩම්වල පිහිටි ගොඩනැගිලි	කල්බදු කාල පරිච්ඡේදය තුළ
පිරිසත සහ පිරිසත කොටස්	වර්ෂ 20 ක් තුළ
ලී බඩු සහ උපකරණ	වර්ෂ 10 ක් තුළ
මෝටර් රථ	වර්ෂ 5 ක් තුළ
පරිගණක දෘඩාංග	වර්ෂ 4 ක් තුළ
වෙනත්	වර්ෂ 3 ක් තුළ

ධාරණ අගයක් අයකරවාගත නොහැකි බවට සිද්ධීන් හෝ අවස්ථානුකූල වෙනස්කම් හෝ මගින් පෙන්නුම් කරන විටක යන්ත්‍ර හා උපකරණවල සාධාරණ අගය හානිකරණය සඳහා සමාලෝචනය කළ යුතුය. පළමුව පිරිවැය මත හඳුනා ගැනීමෙන් අනතුරුව ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි ප්‍රත්‍යාගණනය කළ වටිනාකම පවත්වා ගෙන යනු ලබන අතර, එය වූ කලී පසුකාලීන සමුච්චිත ක්ෂය සහ සමුච්චිත හානිකරණ අලාභ අඩුකළ සාධාරණ අගය වේ.

ප්‍රත්‍යාගණනය කළ වත්කම්වල සාධාරණ අගය, ඒවායේ ධාරණ අගයෙන් විශාල ලෙස වෙනස්වීම මගහරවා ගැනීමට නිරතුරුව අගය කිරීම් කරනු ලැබේ.

ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්ත ප්‍රත්‍යාගණන සංවිනයට බැරකර, ශේෂ පත්‍රයේ හිමිකරු ප්‍රාග්ධනය යටතේ දක්වනු ලැබේ. කෙසේ වුවද මීට පෙර එම වත්කමෙහි හඳුනාගත් ප්‍රත්‍යාගණන අඩුවීමක් ප්‍රතිවර්තනය කරනු ලබන ප්‍රමාණයට එම ප්‍රත්‍යාගණන වැඩිවීම, ආදායමක් ලෙස හඳුනාගෙන ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි දක්වනු ලැබේ. ප්‍රත්‍යාගණන අඩුවීම ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි හඳුනාගනු ලැබේ. කෙසේ වුවද, ප්‍රත්‍යාගණන අඩුවීමක්, එම වත්කම සම්බන්ධයෙන්ම වූ පෙර ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තයක් නිෂ්ප්‍රභා කරන්නේ නම්, එම ප්‍රත්‍යාගණන අඩුවීම් ප්‍රත්‍යාගණන සංවිනයේ ඇති අතිරික්තය සමග ගලපනු ලැබේ. වත්කමක් අපහරණයේ දී, කිසියම් වත්කමකට සම්බන්ධ ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තයක් වෙතොත් එය රඳවාගත් ඉපැයීම්වලට මාරු කරනු ලැබේ. කිසියම් වත්කමක් ඉවත් කිරීමෙන් භාවිතා කිරීමෙන් හෝ ඉවත්කිරීමේ අනාගත ප්‍රතිලාභ ලැබීමේ අපේක්ෂාවක් නොමැතිනම් එය දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ ලෙස හඳුනා ගනු නොලැබේ. එවැනි අවස්ථාවක උද්ගත වන ලාභ හා අලාභ (ඉවත් කිරීමෙන් ලබන ශුද්ධ මුදල සහ ධාරණ අගය අතර වෙනස) එම වර්ෂයේ දී ම ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි හඳුනාගනු ලැබේ. වත්කමෙහි අවශේෂ වටිනාකම, ජීවකාලය සහ ක්‍රමයන් සමාලෝචනයට භාජනය කරනු ලබන අතර අවශ්‍ය වේ නම් නිරතුරුව ගැලපීම් කරනු ලැබේ.

අස්පෘශ්‍ය වත්කම්

පරිගණක දෘඩාංගවල සංරචකයන් නොවන පරිගණක මෘදුකාංග අස්පෘශ්‍ය වත්කම් ලෙස දක්වා පිරිවැයට හඳුනාගනු ලැබේ. මූලික හඳුනා ගැනීමෙන් අනතුරුව මෙම අස්පෘශ්‍ය වත්කම්, වර්ෂ 4 ක ජීවකාලයක් පදනම් කළ සමුච්චිත ක්‍රමක්ෂය අඩුකළ ධාරණ අගයකට පවත්වා ගෙන යනු ලැබේ.

ලැබිය යුතු ගිණුම්

ලැබිය යුතු ගිණුම්, නිශ්චිත සාක්ෂි මත අඩමාන ණය සඳහා වෙන්කිරීම් පිළිබඳ පසුව අපේක්ෂිත උපලබ්ධි වටිනාකම මත දක්වනු ලැබේ.

විවිධ වත්කම්

විවිධ වත්කම් අපේක්ෂිත උපලබ්ධි වටිනාකම මත දක්වනු ලැබේ.

සේවක ණය

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු සේවකයන් සහනදායී පොලී අනුපාතයක් යටතේ ණය පහසුකම් සඳහා හිමිකම් කියනු ලැබේ. මෙම ණය ජාත්‍යන්තර ගිණුම් ප්‍රමිත අංක 39 ට අනුව වට්ටම් කළ මුදල් ප්‍රවාහ ක්‍රමය භාවිතා කරමින් සාධාරණ අගයට ගණනය කරනු ලැබේ.

වට්ටම් අනුපාතය

ඇමෙරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් ඉලක්ක කරගත් දිගුකාලීන උද්ධමනය පදනම් කොට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සම්පාදනය

කරන ලදී. වාණිජය පොලී නිර්දේශිත අනුපාතය (CIRR) බැංකුවේ විගණන කමිටුව මගින් එකඟ වූ පරිදි වාණිජය පොලී නිර්දේශිත අනුපාතය සඳහා සියයට 1 අවදානම් අධිකයක් ද එකතු කරමින් වටිටම් අනුපාතය ලෙස භාවිතා කළ අතර එය ණයවල කාලපරිච්ඡේදය සමග වෙනස් වේ (වසර 15 ක් දක්වා 10.67% ක් ද වසර 15 සිට 30 දක්වා 9.62%).

මෙම ණය සහණදායී පොලී අනුපාතයන් යටතේ ලබාදීම නිසා බැංකුව විසින් දරන ලද වියදම වාර්තා කිරීමට සේවක ණයවල වර්ෂ ආරම්භක දිනට සහ වර්ෂ අවසාන දිනට වර්තමාන අගයන්ගේ වෙනස වාර්ෂිකව ක්‍රමක්ෂය කරන අතර බැංකුව විසින් මෙම ණය වෙළෙඳපොළ අනුපාතයන්ට දෙනු ලැබුවේ නම් බැංකුව විසින් උපයනු ලබන ආදායම වාර්තා කිරීමට සමාන අගයක් අනෙකුත් ආදායම් ලෙස වාර්තා කරයි.

සාධාරණ අගයකරණය ගණනය සඳහා යොදා ගනු ලැබූ උපකල්පනයන්

- 2009 වර්ෂය තුළ දී ලබාදුන් සේවක ණය සලකා බලන ලදී.
- සේවක ණය ලබාදුන් දිනය ලෙස 2009 ජනවාරි 01 දින සලකන ලදී.
- මෙම ණය සඳහා කිසිදු ආකාරයක ගැලපීමක් හෝ පියවීමක් සිදු වී නොමැත.

අනෙකුත් විවිධ වත්කම් අපේක්ෂිත උපලබ්ධි අගයට ගෙනයන ලදී.

මූල්‍ය නොවන වත්කම් හානිකරණය

කිසියම් මූල්‍ය නොවන වත්කමක් හානිකරණයට භාජනය වීමේ සලකුණු දක්වන්නේ නම් හෝ පවත්නා සිද්ධීන් හෝ වෙනත් තත්ත්වයක් හේතුවෙන් ධාරණ අගය හානි වියහැකි බව පෙන්නුම් කරන්නේ නම් බැංකුව විසින් ඒවා එක් එක් වාර්තා කිරීමේ දිනයේ දී සමාලෝචනය කරනු ලැබේ. එවැනි සලකුණක් පවතී නම්, බැංකුව විසින් වත්කමෙන් අයකර ගත හැකි මුදල් ප්‍රමාණය ඇස්තමේන්තු කරනු ලැබේ. වත්කමක ධාරණ අගය අයකරගත හැකි මුදල් ප්‍රමාණය ඉක්මවන්නේ නම් වත්කම හානිකරණය වූ ලෙස සලකා, අයකර ගත හැකි වටිනාකමට ගිණුම් තබනු ලැබේ.

ප්‍රතිපාදන

අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් බැංකුවට වර්තමාන වගකීමක් (තෙතනික හෝ සම්මුතියකින්) ඇතිවිටෙක දී වගකීම බෙරුම් කිරීම සඳහා ආර්ථික වාසි ඇතුළු සම්පත් ගලායාමක් අවශ්‍යවීමත්, එම වගකීම පිළිබඳ විශ්වසනීය ඇස්තමේන්තුවක් පිළියෙල කිරීමට හැකිවීම මත ප්‍රතිපාදන හඳුනාගනු ලැබේ. ප්‍රතිපාදනයක් ප්‍රතිපූර්ණය කිරීමට බැංකුව අපේක්ෂා කරන්නේ නම්, එම ප්‍රතිපූර්ණය නිසැකවම තහවුරු වන්නා වූ අවස්ථාවලදී,

එය වෙන ම වත්කමක් ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.

සංසරණයේ පවතින මුදල්

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරනු ලබන මුදල් ඒවා දරන්නන්ට බැංකුව මත හිමිකමක් පවතී. සංසරණයේ පවතින මුදල් සඳහා බැරකම, ඒවායේ මුහුණත වටිනාකම මත මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශයේ සටහන් කරනු ලැබේ.

විශ්‍රාම වැටුප් සහ අනිකුත් පශ්චාත් සේවක ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම

බැංකුව විසින් මෙහෙයවනු ලබන විශ්‍රාම වැටුප් සහ අනිකුත් පශ්චාත් සේවක ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම 36 වැනි සටහනෙහි හෙළිදරව් කර ඇත.

නිශ්චිත ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම

බැංකුව විසින් විශ්‍රාම වැටුප්, වැන්දඹු සහ අනන්දරු විශ්‍රාම වැටුප්, වැන්දඹු පුරුෂ හා අනන්දරු විශ්‍රාම වැටුප්, විශ්‍රාම පාරිතෝෂිත සහ විශ්‍රාම සේවක වෛද්‍ය ප්‍රතිලාභ යන යෝජනා ක්‍රම පවත්වා ගෙන යනු ලබයි. ඉන් වෙන් වෙන්ව පරිපාලනය කරනු ලබන පළමු යෝජනා ක්‍රම 3 ට බැංකුව සහ සුදුසුකම් ලත් ප්‍රතිලාභීන් විසින් දායක මුදල් ගෙවනු ලැබේ. නිශ්චිත ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම යටතේ ප්‍රතිලාභ ගෙවීමේ පිරිවැය, පුරෝකථනය කළ ඒකීය බැර ආයුගණන ක්‍රමයක් මත එක් එක් යෝජනා ක්‍රමයට වෙන් වෙන් වශයෙන් තීරණය කරනු ලැබේ. ආයුගණන අගය කිරීම් වර්ෂ තුනකට වරක් බැගින් සිදු කරනු ලැබේ.

විශ්‍රාම සේවා වියදම්, ප්‍රතිලාභ හා අත්පත් කරගන්නා තෙක් සාමාන්‍ය කාල සීමාව තුළ සරල මාර්ග ක්‍රමය ප්‍රකාර වියදම් ලෙස හඳුනාගනු ලැබේ. ප්‍රතිලාභ, හඳුන්වා දුන් අවස්ථාවේ ම එය අත්පත් කරගෙන තිබේ නම් හෝ වෙනස් වී ඇත්නම් හෝ විශ්‍රාම සේවා වියදම එසැණින් ම හඳුනාගනු ලැබේ.

අනුභූති ගැලපීම් සහ ආයුගණන උපකල්පනයන් වෙනස්වීම් මත උද්ගත ආයුගණන ලාභ සහ පාඩු නිශ්චිත ප්‍රතිලාභ වගකීමේ සහ සැලසුමේ වත්කම්වල සාධාරණ අගය හෝ වැඩි සංඛ්‍යාව සියයට 10 ඉක්මවන අවස්ථාවල දී ආයුගණන ආදායම් හෝ වියදම් ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ. එකී ලාභ හෝ අලාභ, මෙම යෝජනා ක්‍රම සඳහා සහභාගිවන සේවකයන්ගේ අපේක්ෂිත ඉදිරි වැඩ කරන කාලය මත ආයුගණන ලාභ හා අලාභ ක්ෂණිකව හඳුනා ගැනීමට පහසු වන ලෙස විධිමත් ක්‍රමයක් ප්‍රකාර සටහන් කරනු ලැබේ.

නිශ්චිත දායක යෝජනා ක්‍රම

අදාල ව්‍යවස්ථා සහ රෙගුලාසි ප්‍රකාර සේවකයින්ට සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ දායකත්වය සහ සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලේ දායකත්වයට හිමිකමක් ලැබේ. බැංකුව විසින් සේවකයින්ගේ දළ පාරිශ්‍රමිකයෙන් සියයට 24 ක් සහ සියයට 3 ක් පිළිවෙලින් සේවක අර්ථසාධක අරමුදලට සහ සේවා නියුක්තියන්ගේ භාර අරමුදලට දායක වශයෙන් ගෙවනු ලැබේ. මෙම අරමුදලේ නිශ්චිත දායක සැලසුම් ලෙස වෙනම ම පරිපාලනය කරනු ලැබේ.

ප්‍රදානයන්

සාධාරණ වටිනාකමට හඳුනාගෙන ඇති ප්‍රදානයන්, ඒවා ලබා ගැනීම සඳහා පමුණුවා ඇති කොන්දේසිවලට අනුකූලවීමට ඇති ඉඩකඩ පිළිබඳ සාධාරණ තහවුරුවක් ඇතිවීමට ඒවා හිමිකරු ප්‍රාග්ධනය යටතේ දක්වනු ලැබේ. ප්‍රදානයන් වියදම් විෂයකට අදාළ වන අවස්ථාවක දී වියදමට සරිලන කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ ක්‍රමානුකූල පදනමක් මත එය ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි සටහන් කරනු ලැබේ. ප්‍රදානයක් වත්කමට අදාළ වන අවස්ථාවක දී එහි සාධාරණ අගය රජයේ විලම්භිත ප්‍රදාන ගිණුමකට බැරකර, එම වත්කමේ ක්ෂය ප්‍රතිපත්තියට අනුකූල වූ ක්‍රමානුකූල පදනමක් මත එහි අපේක්ෂිත ප්‍රයෝජනවත් ආයුකාලය තුළ ආදායම් ප්‍රකාශනයට මුදාහරිනු ලැබේ.

සේවක මණ්ඩල වියදම්

සේවක මණ්ඩල වියදම්වලට, මුළු කාර්ය මණ්ඩල ප්‍රතිලාභවල පූර්ණ පිරිවැය ඇතුළත් ය. වර්ෂය අවසානයේ දී ගෙවිය යුතු වැටුප් සහ සම්බන්ධිත වියදම් අනිකුත් දේශීයව ගෙවිය යුතු ශේෂයන් යටතේ දක්වනු ලැබේ.

ක්‍රියාත්මක කල්බදු

බැංකුව කල්බදු ගැනුම්කරු වන අවස්ථාවන්හි දී, කල්බදු ගත් වත්කම්වලින් අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභ පදනම් කරගෙන, ක්‍රියාත්මක කල්බදු සඳහා ගෙවිය යුතු කුලිය එය බල පවත්නා කාල පරිච්ඡේදය තුළ ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි සටහන් කරනු ලැබේ.

ආදායම් බදු

1949 අංක 58 දරන මුදල් නීති පනතේ 118 වැනි වගන්තිය ප්‍රකාර බැංකුවේ ආදායම, ආදායම් බද්දෙන් නිදහස් වේ.

ආදායම සහ වියදම

බැංකුව වෙත ආර්ථික ප්‍රතිඵල ගලායීමේ හැකියාව සහ ආදායම නිසැකව ම මිනුම් කළ හැකි ප්‍රමාණය අනුව ආදායම් ගිණුම්ගත කරනු ලැබේ. දරන ලද පිරිවැය සහ උපයන ලද නිශ්චිත ආදායම අතර සෘජු සම්බන්ධතාවය පදනම් කරගෙන ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි වියදම් සටහන් කරනු ලැබේ. ව්‍යාපාරය පවත්වාගෙන යාම සහ දේපල, පිරිසිදු, උපකරණ කාර්යක්ෂමව පවත්වා ගැනීම සඳහා දරන ලද සියළුම වියදම්, වර්ෂය සඳහා ප්‍රතිඵල ගණනය කිරීම පිණිස ආදායමට එරෙහිව සටහන් කර ඇත.

ආදායම් වියදම් හැඳින්වීමට පෙර පහත දැක්වෙන ගිණුම්ගත කිරීමේ උපමානයන් ද සපුරාලිය යුතුය.

පොලිය

පොලිය ලැබීම පිළිබඳ සැකයක් නොමැති නම්, මිලට ගැනීමේ සත්‍ය මිල පදනම්ව සඵල ඵලදායීත්ව ක්‍රමයට උපවිත පදනම මත පොලී ආදායම සහ වියදම, ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි සටහන් කරනු ලැබේ. ස්ථාවර ආදායම් ආයෝජන සහ සුරැකුම්පත් මත උපයන කුපන් සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ අනිකුත් වට්ටම් සහ අධිමිල පොලී ආදායමට ඇතුළත් ය. ණය අයකර ගැනීම සැක සහිත අවස්ථාවල දී පොලී ආදායම අත්හිටුවන අතර, ඒවා ලැබෙනතුරු පොලී ආදායමෙන් බැහැර කරනු ලැබේ.

ලාභාංශ

ලාභාංශ ආදායම කොටස්හිමියා වෙත ලැබීමේ අයිතිය තහවුරු වූ විට හඳුනාගනු ලැබේ.

විවිධ

විවිධ ආදායම් සහ වියදම් උපවිත පදනම මත හඳුනාගනු ලැබේ. දේපල, පිරිසිදු සහ උපකරණ අපහරණයේ දී උද්ගතවන ආදායම් ස්වභාවයේ ශුද්ධ ලාභ හෝ පාඩු, වත්කම් ධාරණ අගය සහ විකුණුම් වියදම් අපහරණයෙන් ලද වියදම් අඩුකොට ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි ගිණුම්ගත කර ඇත. ප්‍රධාන ලාභ උත්පාදන ක්‍රියාකාරකම්වලට අනුෂාංගික ක්‍රියාකාරකම්වලින් උද්ගතවන සහ සමාන ගනුදෙනු සමූහයකින් උද්ගතවන එතරම් වැදගත් නොවන ලාභ සහ පාඩු එකතුකොට ශුද්ධ පදනම මත වාර්තාකර ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයෙන් බාහිර විෂයයන් ඇතුළු අසම්භාව්‍යයන් සහ බැඳීම්

ශේෂ පත්‍රයෙහි බාහිර විෂයයන් නියෝජනය කෙරෙන ණය ගැතිකම් සහතිකවීම්, ඉදිරි විදේශ විනිමය ගනුදෙනු සහ අනිකුත් බැඳීම් සියල්ල ශේෂ පත්‍රයෙන් බාහිර විෂයයන් ලෙස හඳුනාගෙන අදාළ ශීර්ෂ යටතේ දක්වා ඇත. අවශ්‍යවන අවස්ථාවන්හිදී මෙම ප්‍රමාණ වඩාත් උචිත ඇස්තමේන්තු අනුව මිනුම් කර ඇත.

4. ක්‍රියාකාරකම්වල ස්වභාවය සහ විෂය පථය

1949 අංක 58 දරන මුදල් නීති පනත (සංශෝධිත පරිදි) යටතේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය මණ්ඩලය විසින් ප්‍රතිපත්ති පියවර නිශ්චය කිරීමට අමතරව මහ බැංකුවේ බලතල, යුතුකම් සහ කර්තව්‍යයන් පැවැරෙන අතර, බැංකුවේ කළමනාකාරිත්වය, මෙහෙයුම් සහ පරිපාලනය සඳහා පොදුවේ වගකිවයුතු වන්නේය. බැංකුව විසින් මූලිකව ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල්, මූල්‍ය සහ ගෙවීම් පද්ධති පරිපාලනය, අධීක්ෂණය සහ නියාමනය සඳහා පොදුවේ වගකිවයුතු අතර රජයේ මූල්‍ය නියෝජිත ලෙස ද කටයුතු කරනු ලැබේ. බැංකුවේ ක්‍රියාකාරකම්වලට ප්‍රධාන වශයෙන් පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් ය.

- මුදල් සහ විනිමය අනුපාත ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- මුදල් නිකුත් කිරීම.
- මූල්‍ය පද්ධතියෙහි නිදහස් තරගකාරිත්වය සහ ස්ථායීතාවය සැලසීම.
- සුදුසුකම්ලත් මූල්‍ය ආයතනවලට බලපත්‍ර ලබාදීම සහ අධීක්ෂණය.
- අන්තර් බැංකු බේරුම් කිරීමේ පද්ධතිය සංවිධානය හා කළමනාකරණය සහ ගෙවීම් පද්ධතියෙහි නිසි ක්‍රියාකාරිත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- විවිධ පහසුකම් යටතේ රජයට, බැංකුවලට සහ මූල්‍ය ආයතනවලට ණය සහ අත්තිකාරම් සැපයීම.
- රජය සහ රජය වෙනුවෙන් ක්‍රියාකරන නියෝජිත ආයතන සමග නිශ්චිත විධිවිධාන යටතේ සුරක්ෂිත-ගාරයක් ලෙස ක්‍රියාකිරීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ ඵලදායී සම්පත් සංවර්ධනය, දිරි ගැන්වීම සහ ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අදහසින් යුතුව එහි පරමාර්ථය වන ආර්ථික, මිල සහ මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව සපුරාගැනීම සඳහා පවත්වා ගෙනයන ක්‍රියාකාරකම්, විදේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම් සහ දේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම් ලෙස පුළුල්ව වෙන්කර දැක්විය හැකිය. මෙම ක්‍රියාකාරකම්වල ප්‍රතිඵල ආදායම් ප්‍රකාශනයට අදාළව මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් වේ.

විදේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම්

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් එහි විදේශීය සංචිත කළමනාකරණය යටතේ පවත්වාගෙන යනු ලබන විදේශීය මුදල් වත්කම්වලින් විදේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම් ප්‍රධාන වශයෙන් ජනිත වේ. විදේශීය සංචිත කළමනාකරණ කළඹ, විදේශීය මුදල් මැදිහත්වීමේ කාර්යයන් සඳහා වූ විදේශීය මුදල් වත්කම් සහ වෙළෙඳ කටයුතු සඳහා වූ අනිකුත් විදේශීය මුදල් වත්කම්වලින් සමන්විත වේ.

විදේශීය මුදල් වත්කම් විවිධ මුදල්වලින් පවත්වනු ලැබේ. එයින් වැඩි ප්‍රමාණයක් ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපද ඩොලර්, යුරෝ, බ්‍රිතාන්‍ය පවුම් සහ ජපන් යෙන් වලින් හඳුන්වා ඇත.

මෙම විදේශීය මුදල් කළඹ තුළ වූ මූල්‍ය ලියවිලි ප්‍රධාන වශයෙන් සේවරී සුරැකුම්පත් ප්‍රතිවර්තන මිලදී ගැනීමේ ගනුදෙනු යටතේ දරනු ලබන සුරැකුම් හෝ අනිකුත් මහ බැංකු, වාණිජ බැංකු හා අනිකුත් භාරකාර ආයතන වෙත වූ ශේෂයන්ගෙන් සමන්විත වේ.

විදේශීය වෙළෙඳපොළේ මෙහෙයුම්වලින් උද්ගත වන්නා වූ විදේශීය මුදල් වත්කම් සහ බැරකම් ද, කලින් කලට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් දරනු ලැබේ.

දේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම්

දේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම් පහත සඳහන් පරිදි උද්ගත වේ.

- (i) ද්‍රවශීලතා කළමනාකරණ මෙහෙයුම්: බැංකු පද්ධතියට අරමුදල් අත්තිකාරම් දීමෙන් හෝ බැංකු පද්ධතියෙන් අරමුදල් ආපසු ගැනීමෙන් රජයට හෝ මූල්‍ය වෙළෙඳපොළට දෛනිකව සිදුවන ශුද්ධ ගලායාම් හිලවී කරනු ලැබේ. මෙම කටයුතු බොහොමයක් දෛනික වෙළෙඳපොළ මෙහෙයුම් මගින් සිදුකරනු ලැබේ.
- (ii) සංසරණයෙහි පවත්නා මුදල් නියෝජනය කෙරෙන බැරකමට ආධාරකව ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරැකුම්පත්වලින් සමන්විත ආයෝජන කළඹක් පවත්වා ගනී. බැංකුවේ ප්‍රතිපත්තිය වන්නේ මෙම ආයෝජන වෙළෙඳාම සඳහා නොව මුදල් මෙහෙයුම් කටයුතු සඳහා පමණක් පවත්වා ගැනීමය.

භාර සහ භාරකාරත්ව ක්‍රියාකාරකම්

භාරකාර සහ පරිපාලන විධිවිධාන යටතේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පරිපාලනය කරනු ලබන මුදල්, බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් ගෙන් අන්තර්ගත කොටසක් නොවන බැවින් ඒවා මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශනයෙහි ඇතුළත් කර නොමැත.

5. මූල්‍ය වත්කම්

	2009	2008
	රු. '000	රු. '000
ලාභ/අලාභ මත සාධාරණ		
වටිනාකමට ඇති සුරැකුම්පත්	56,275,323	50,381,845
විකිණීම සඳහා ඇති ආයෝජන	315,342,452	41,733,314
මුළු මූල්‍ය වත්කම්	371,617,775	92,115,159

6. ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වත්කම්

	2009	2008
	රු. '000	රු. '000
විශේෂ ගැනුම් හිමිකම් දැරීම	2,286,331	220,853
ජා.මු.අ. පංගුව	73,860,938	72,041,564
ජා.මු.අ. තැන්පතුව	140,929	137,458
කලින් ගෙවූ බැඳීම් ගාස්තුව	221,583	-
මුළු ජා.මු.අ. සම්බන්ධ මුළු වත්කම්	76,509,781	72,399,875

විශේෂ ගැනුම් හිමිකම් දැරීම

විශේෂ ගැනුම් හිමිකම් (වි.ගැ.හි.) දැරීම වූ කලී ජා.මු.අ. සමාජිකයන් හට බාධාවකින් තොරව පාවිච්චි කළ හැකි මුදල් වර්ග සඳහා පවතින විභවය හිමිකමකි. එනම්, වි.ගැ.හි. දරන්නන් විසින් එම මුදල් සඳහා වි.ගැ.හි. හුවමාරු කරගත හැකිවීමය. එකී සමාජිකයන් එම මුදල් වි.ගැ.හි. දැරීමට සහ පිළිගැනීමට බැඳී සිටීම සහ වි.ගැ.හි. පද්ධතියේ මෙහෙයුම්වලට අදාළව විවිධ වගකීම්වලට ගරු කිරීමට බැඳී සිටීම නිසා සංචිත වත්කමක් ලෙස වි.ගැ.හි. වල ඇති විශේෂත්වය ඇති වේ. ආබාධව පාවිච්චි කළ හැකි මුදල් මත වි.ගැ.හි. වල පවතින හිමිකම දෙයාකාරයකින් ගරු කිරීම ජා.මු.අ. විසින් තහවුරු කරනු ලැබේ. එනම්, දුර්වල විදේශීය තත්ත්වයන්හි පවතින සමාජිකයන්ගෙන් වි.ගැ.හි. මිලට ගැනීම සඳහා බලවත් විදේශීය තත්ත්වයන් පවත්නා සමාජිකයන් නම් කිරීම මගින් සහ කළමනාකරණය කළ වෙළෙඳපොළක් තුළ සමාජිකයන් අතර, ස්වේච්ඡා හුවමාරු කිරීම මගින් ය. අදාළ මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශයේ දිනයේ දී බැංකුව විසින් දරන ලද මුළු ප්‍රමාණය ඉහත සංඛ්‍යාවන්ගෙන් දැක්වේ.

ජා.මු.අ. පංගුව

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (ජා.මු.අ.) වූ කලී සමාජික රටවල් 186 කින් සමන්විත ජාත්‍යන්තර සංවිධානයකි. ජාත්‍යන්තර මුදල් සහයෝගිතාවය, විනිමය ස්ථායීතාවන් සහ විධිමත් විනිමය සැලසුම් ප්‍රවර්ධනය කිරීමටත්, ආර්ථික වර්ධනය සහ රැකියා තත්ත්වය ඉහළ මට්ටමකට ගෙනඒම අභිවර්ධනය කිරීමටත් ගෙවුම් ශේෂ ගැලපීම් පහසු කරලීම සඳහා රටවලට තාවකාලික ආධාර සැපයීමටත් එය පිහිටුවන ලදී. ජා.මු.අ. මූලික ප්‍රභවය වන්නේ ප්‍රාග්ධන දායකය නොහොත් පංගුය. ජා.මු.අ. සම්පත් එහි සමාජික රටවලින් ලැබේ. පුළුල් වශයෙන් රටක ආර්ථික තත්ත්වය, ඒ හා සමාන රටවල පංගු ද ගණනයට ගෙන එක් එක් රටෙහි දායකය නොහොත් පංගුව නිශ්චය කරනු ලැබේ. ජා.මු.අ. අරමුදලට බැඳෙන අවස්ථාවේ දී

රටක් විසින් එයට අදාළ පංගුවෙන් සියයට 25 ක් පුළුල්ව පිළිගත් විදේශීය මුදල්වලින් ගෙවිය යුතු අතර, ඉතිරි සියයට 75 ස්වකීය මුදල්වලින් ගෙවිය යුතු වේ.

යම් සාමාජිකයකුගේ පංගුවෙන්, ජා.මු.අ. සමග වන මූල්‍ය සහ සංවිධානාත්මක සම්බන්ධතාවය පිළිබඳ මූලික අංගයන් නිරූපනය වන අතර, මේවා ද ඇතුළත් ය.

දායකය - ජා.මු.අ. වෙත සාමාජිකයකුගේ දායකය සාමාජිකයාගේ පංගුවට සමාන වේ. එමගින් සාමාජිකයා විසින් ජා.මු.අ. වෙත ලබාදීමට බැඳී ඇති උපරිම මූල්‍ය සම්පත් ප්‍රමාණය නිශ්චය කරනු ලැබේ. සාමාජිකයකු විසින් දායකය සම්පූර්ණයෙන් ම ගෙවිය යුතු අතර, සියයට 25 ක් ජා.මු.අ. විසින් නියම කරනු ලබන සංචිත වත්කම්වලින් (වි.ගැ.හි. හෝ පාවිච්චි කළ හැකි මුදල්) ගෙවිය යුතුය. ඉතිරි ප්‍රමාණය සාමාජිකයාගේ මුදල්වලින් ගෙවිය යුතුය.

ජන්දය දීමේ බලතල - ජා.මු.අ. තීරණවලදී සාමාජිකයාගේ ජන්දය දීමේ බලතල පංගුව මගින් නිර්වචනය වේ. එක් එක් ජා.මු.අ. සාමාජිකයාට මූලික ඡන්ද 250 ක් ද පංගුවෙහි සෑම වි.ගැ.හි. 100,000 ක් සඳහා එක් අතිරේක ඡන්දයක් බැගින් ද හිමි වේ.

මූල්‍යකරණය පිවිසීම - සාමාජිකයෙකුට ලබාගත හැකි මූල්‍ය පහසුකම්වලින් (පිවිසීමේ සීමා) සාමාජිකයාගේ පංගුව පදනම් වේ. සම්පස්ථ සහ ව්‍යාප්ත කළ සැලසුම් ප්‍රකාර සාමාජිකයෙකුට ප්‍රවර්තනය වාර්ෂිකව පංගුවෙන් සියයට 100 ක් ද සමුච්චිත වශයෙන් සියයට 300 ක් ද දක්වා ණය ලබාගත හැකිය. අසාමාන්‍ය අවස්ථාවකදී සහ නිශ්චිත ගැටළු විසඳා ගැනීම සඳහා ප්‍රවේශය මීට වැඩිවිය හැකිය.

වි.ගැ.හි. වෙන්කිරීම් - සාමාජිකයන්ගේ පංගුවලට සමානුපාතිකව ඔවුන්ගේ වි.ගැ.හි. වෙන්කිරීම් ප්‍රමාණය නියම කරනු ලැබේ.

එබැවින් වි.ගැ.හි. පංගුව වත්කමක් වේ. බැංකු විසින් ජා.මු.අ. සමග සිදුකරනු ලබන ගනුදෙනු ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුවේ නියෝජිතයකු වශයෙන් නොව, තම බලතල අනුව සිදුකරන බැවින් ජා.මු.අ. පංගුව බැංකුවේ වත්කමක් ලෙස එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි දක්වයි. ජා.මු.අ. පංගුව සඳහා ගෙවිය යුතු මුදල් ප්‍රමාණය 15 වැනි සටහනේ පංගු බැරකම ශීර්ෂය යටතේ දක්වා ඇත.

පී.ආර්.ජී.එෆ් - එච්.අයි.පී.සී. භාර ගිණුම

දැඩි දිළිඳු භාවයට පත්ව සිටින රටවල් වෙනුවෙන් දිළිඳුකම අඩුකරලීමේ පහසුකම (PRGF-HIPC – Poverty Reduction Growth Facility for the Heavily Indebted Poor Countries) වෙනුවෙන් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමග ශ්‍රී ලංකාව පවත්වාගෙන යනු ලබන (පරිපාලිත - Administrated) විශේෂ විලම්භිත ගිණුමක් (Special Contingant Account) SCA 2. 2000 අප්‍රේල් 21 දින වි.ගැ.හි. 788,783 ක් පැවැරීමෙන් අරඹන ලදී. මෙම ගිණුම අරඹන ලද්දේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි මග පෙන්වීම මත SCA 2 ගිණුම වසා දැමීමට තීරණය කිරීමේ දී SCA 2 ගිණුමෙහි පැවැති ශේෂය මාරු කිරීමෙනි.

මෙම ගිණුමෙහි ශේෂයන් ඇති රටවලින් ජා.මු.අ. පහත දැක්වෙන ඉල්ලීම් කරන ලදී. උක්ත ගිණුමෙහි සඳහන් ශේෂයන් (PRGF-HIPC) භාර ගිණුම වෙත ප්‍රතිපාදන කිරීම කළ යුත්තේ

එකවර දෙනු ලබන පැවැරුමක් ලෙසින් හෝ සහනාධාරයක් ලෙසිනි. මෙය PRGF-HIPC ණය වෙනුවෙන් සපයා දිය යුතුය. ඒ අනුව SCA 2 ගිණුමේ ශේෂය PRGF-HIPC භාර ගිණුම වෙත පවරා දීමට ශ්‍රී ලංකා රජය එකඟ විය. මෙය පවරා දෙනු ලබන්නේ එකවර මුදාහරිනු ලබන සහනාධාරයක් ලෙසින් නොව (act as an out right grant) 2018 වසර දක්වා බල පැවැත්වෙන පොලී රහිත තැන්පතු වක් වශයෙනි.

7. රජයට දෙන ලද අත්තිකාරම්

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
වක්‍රීය ණය	73,880,500	76,307,700
රජයට දෙන ලද මුළු අත්තිකාරම්	73,880,500	76,307,700

1949 අංක 58 දරන මුදල් නීති පනතේ (සංශෝධිත පරිදි) 89 වැනි වගන්ති ප්‍රකාර දෙන ලද සෑම අත්තිකාරකමක් මාස හයකට නොවැඩි කාලයකින් ආපසු ගෙවන්නේ නම් සහ ඕනෑම අවස්ථාවකදී පරිශේෂව තිබෙන එම අත්තිකාරම් ප්‍රමාණය අත්තිකාරම් දෙනු ලබන වර්ෂයේ ශ්‍රී ලංකා රජයේ ඇස්තමේන්තුගත ආදායමින් සියයට 10 ක් නොඉක්මවන්නේ නම්, ඒකාබද්ධ අරමුදලින් දැරීම සඳහා අනුමාන වියදම් මූල්‍යයනය කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජයට (ශ්‍රීලං) සෘජු තත්කාලීන අත්තිකාරම් දීමට මහ බැංකුවට හැකිය. බැංකුව විසින් එසේ දෙන ලද අත්තිකාරම් ඉහත ශේෂයෙන් දැක්වේ.

8. අනිකුත් ආයතනවලට දෙන ලද ණය

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
දැනට පවත්නා මුල් මුදල		
- සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්	45,919	48,058
- අනෙකුත්	2,104,829	2,148,718
	2,150,748	2,196,776
සුසහන සුනාම් යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ලැබිය යුතු මුදල්		
- සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්	604,632	821,613
- අනෙකුත්	512,558	737,404
ලැබිය යුතු පොලිය	4,217,766	4,220,236
අඩුකළා - අත්හිටවූ පොලිය	(4,217,766)	(4,220,236)
අඩමාන ලැබිය යුතු මුදල් සඳහා වෙන්කිරීම	(2,131,342)	(2,178,492)
ශුද්ධ ලැබිය යුතු මුදල	1,136,596	1,577,301

අඩමාන ලැබිය යුතු මුදල් සඳහා වෙන්කිරීමේ වලනය මෙසේය.

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
වර්ෂය ආරම්භයේ දී	2,178,492	2,178,492
අඩමාන ලැබිය යුතු මුදල් සඳහා වූ වලනය	(47,150)	-
වර්ෂය අවසානයේ දී	2,131,342	2,178,492

2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට පොලිය හඳුනානොගත් අක්‍රීය ණයවල එකතුව රු. 2,150,748 ක් විය (2008 දී රු.2,196,776) එම ණයවලට සම්බන්ධ හඳුනානොගත් පොලිය, 2009 දෙසැම්බර් 31 වන දිනට රු.4,217,766 ක් විය (2008 දී රු. 4,220,236).

9. මූල්‍ය සහ අනිකුත් ආයතන වල ආයෝජන

(අ) ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් වාණිජ, කාර්මික හෝ වෙනත් ආයතනයක සෘජු සම්බන්ධකම් ඇතිවන පරිදි වෙළෙඳ හෝ වෙනත් කටයුතුවල නිරතවීම හෝ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතුවලදී වෙනත් බැංකුවල කොටස් මිලදී ගැනීම හෝ 1949 අංක 58 දරන මුදල් නීති පනත (සංශෝධිත) ප්‍රකාර නිශ්චිත වශයෙන් තහනම් කරනු ලැබේ. කෙසේ වුවද, මුදල් මණ්ඩලයේ මතය පරිදි බැංකු සහ මූල්‍ය අංශයේ මානව සම්පත් සහ තාක්ෂණික සංවර්ධනය දියුණුව සහ ප්‍රවර්ධනය සඳහා හෝ ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක වාණිජ බැංකුවල ගනුදෙනු නිශ්කාෂණය කිරීම පහසු කිරීම සඳහා පිහිටුවන ලද සමාගමක කොටස් අත්පත්කර දැරීමට පනත මගින් බලතල පවරා තිබේ.

(ආ) ඉහත සඳහන් අවශ්‍යතාවයන් පදනම්ව බැංකුව විසින් ශේෂ පත්‍ර දිනට පහත සඳහන් ආයෝජන දරනු ලැබේ.

ආයෝජනය කළ සමාගම	ව්‍යාපාර කටයුතු	දරන ප්‍රතිශතය		වර්ෂය අවසානය
		2009	2008	
සීමාසහිත ලංකා ක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම	ස්වයංක්‍රීය වෙක්පත් නිශ්කාෂණය	19.66	19.66	මාර්තු 31
සීමාසහිත ෆිච් රේටිංස් ලංකා සමාගම	ණය ශ්‍රේණි කිරීම	10.00	10.00	දෙසැම්බර් 31
ලංකා ෆයින්ෂන්සල් සර්විස් බ්‍රෝකර්ස් ලිමිටඩ්	ස්වයංක්‍රීය අරමුදල් හුවමාරුව	7.50	7.50	දෙසැම්බර් 31
සීමාසහිත ශ්‍රී ලංකා තොරතුරු කාර්යාංශය	ණය තොරතුරු සම්පාදනය	19.90	19.90	දෙසැම්බර් 31
විකිණීමට රඳවාගත් සීමාසහිත ශ්‍රී ලංකා ණය තොරතුරු කාර්යාංශය	ණය තොරතුරු සම්පාදනය	8.51	31.04	දෙසැම්බර් 31

2008 අංක 42 දරන ශ්‍රී ලංකා ණය තොරතුරු කාර්යාංශ පනතේ 8(5) අ වගන්තිය ප්‍රකාර, මුදල් මණ්ඩලය විසින් ඒ කාර්යාංශයේ නිකුත් කළ ප්‍රාග්ධනයෙන් සියයට 15 කට නොඅඩු ප්‍රමාණයක් රඳවා ගත යුතුය. ඒ අනුව මුදල් මණ්ඩලය විසින් සියයට

19.9 කොටස් හිමිකමක් රඳවා ගනු ලබන අතර ඉතිරිය රාජ්‍ය හිමිකමක් ඇති සාමාජිකයින් අතර බෙදාහැරීමට නියමිතය. 2009 වර්ෂයේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ හිමිකමෙන් 22.53 ක් චක්‍රණ ඇති අතර, විවිධ පරිපාලනමය ක්‍රියාවලීන් අනුගමනය කිරීමට සිදු වූ බැවින් ඉතිරි වූ 8.51 හිමිකම විකිණීමට රඳවාගත් ආයෝජන යටතේ දක්වා ඇත. මේවා යථා කාලයේ දී බෙදාහැරීමට නියමිත බැවින් මෙම ආයෝජනය පිරිවැයට ගිණුම්ගත කර ඇත.

(ඇ) අදාළ ආයතනවල වූ ආයෝජනයන්ගේ ධාරණ වටිනාකම මෙසේය.

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
සීමාසහිත ශ්‍රී ලංකා ණය තොරතුරු කාර්යාංශය	6,027	6,027
සීමාසහිත ලංකා ක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම	29,500	29,500
සීමාසහිත ෆිච් රේටිංස් ලංකා සමාගම	3,500	3,500
ලංකා ෆයින්ෂන්සල් සර්විස් බ්‍රෝකර්ස් ලිමිටඩ්	2,250	2,250
	41,277	41,277
විකිණීම සඳහා රඳවාගත්		
සීමාසහිත ණය තොරතුරු කාර්යාංශය	2,578	9,452
මූල්‍ය සහ අනිකුත් ආයතන වල මුළු ආයෝජනය	43,855	50,729

10. තොග

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
සංසරණයේ ඇති නෝට්ටු	1,687,046	1,539,696
සංසරණයේ ඇති කාසි	391,615	440,791
මාර්ගස්ථ කාසි	68,587	7,739
	2,147,248	1,988,226
අඩුකළා : සෙමින් වලනය වන විෂයයන් සඳහා වෙන්කිරීම්	(25,000)	(55,300)
	2,122,248	1,932,926
ලිපි ද්‍රව්‍ය සහ විවිධ තොග	34,952	28,761
පිරිවැය හෝ ශුද්ධ උපලබ්ධි වටිනාකම යන දෙකෙන් අඩු වටිනාකමට මුළු තොගය	2,157,200	1,961,687

II. දේපල පිරිසහ සහ උපකරණ

	ඉඩම් සහ ගොඩනැගිලි	පිරිසහ සහ පිරිසහ උපකරණ	ලී බඩු සහ උපකරණ	මෝටර් වාහන	පරිගණක දෘඩාංග	අනිකුත්	එකතුව 2009	එකතුව 2008
	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000
සමුච්චිත ක්ෂය අඩුකර								
ජනවාරි 01 දිනට අගය	8,056,962	730,657	176,669	71,413	47,230	160,056	9,242,987	9,354,647
එකතු කිරීම්	178,448	9,915	40,565	1,323	53,332	98,142	381,724	199,674
අපහරණයන්	-	-	(4,592)	-	(770)	-	(5,362)	(13,635)
වර්ෂය සඳහා ක්ෂයවීම	(122,195)	(52,665)	(43,357)	(27,254)	(29,378)	(1,553)	(276,401)	(297,698)
සමුච්චිත ක්ෂය අඩුකර								
දෙසැම්බර් 31 දිනට අගය	8,113,214	687,907	169,285	45,482	70,414	256,645	9,342,947	9,242,988
ජනවාරි 01 දිනට								
දළ ධාරණ ප්‍රමාණය								
පිරිවැයට	8,367,062	1,061,420	604,440	214,713	752,416	283,012	11,283,063	2,739,731
ප්‍රත්‍යාගණනයට	-	-	-	-	-	-	-	8,166,968
සමුච්චිත ක්ෂය								
පිරිවැයට	(253,847)	(373,512)	(435,155)	(169,231)	(682,002)	(26,366)	(1,940,115)	(1,533,462)
ප්‍රත්‍යාගණනයට	-	-	-	-	-	-	-	(130,250)
ශුද්ධ ධාරණ ප්‍රමාණය	8,113,214	687,907	169,285	45,482	70,414	256,645	9,342,947	9,242,988

ඉඩම් සහ ගොඩනැගිලි සංයුතිය පහත සඳහන් පරිදිය.

ඉඩම් සහ ගොඩනැගිලි සඳහා පොත් වටිනාකම, සාධාරණ වටිනාකම අනුව සටහන් කරනු ලැබේ. ඉතා ආසන්නම ස්වාධීන තක්සේරුව 2007 දෙසැම්බර් 31 දිනට වරලත් තක්සේරුවක වන පී.බී. කළුගලගෙදර මහතා විසින් සිදු කරන ලද අතර 2007 දෙසැම්බර් 31 දින වාර්තා ගත කර තිබුණි.

	ධාරණ වටිනාකම	
	2009	2008
	රු. '000	රු. '000
සින්නකිකර ඉඩම්	2,942,747	2,839,300
සින්නකිකර ඉඩම්වල ගොඩනැගිලි	5,078,799	5,149,326
කල්බදු ඉඩම්වල ගොඩනැගිලි	91,668	68,336
	<u>8,113,214</u>	<u>8,056,962</u>

ප්‍රත්‍යාගණනය කළ ඉඩම් සහ ගොඩනැගිලි, මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ක්ෂය අඩුකළ පිරිවැයට දැක්වූයේ නම් ඒවායේ ධාරණ වටිනාකම රු.6,944,193 ක් වේ (2008 දී රු.6,765,745 කි).

12. අස්පෘෂ්‍ය වත්කම්

	2009	2008
	රු. '000	රු. '000
පරිගණක මෘදුකාංග පිරිවැය -		
ජනවාරි 01 දිනට	484,459	464,420
එකතුකිරීම්	6,712	20,039
දෙසැම්බර් 31 දිනට	<u>491,171</u>	<u>484,459</u>
ක්‍රමක්ෂය සහ හානිකරණය -		
ජනවාරි 01 දිනට	468,742	463,467
වර්ෂය සඳහා ක්‍රමක්ෂය ගාස්තුව	6,046	5,275
දෙසැම්බර් 31 දිනට	<u>474,788</u>	<u>468,742</u>
ශුද්ධ පොත් වටිනාකම -		
ජනවාරි 01 දිනට	15,717	953
දෙසැම්බර් 31 දිනට	<u>16,383</u>	<u>15,717</u>

13. බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතනයන්ට ගෙවිය යුතු මුදල්

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
විදේශීය බැංකුවලට ගෙවිය යුතු මුදල්	17,709,419	-
අනිකුත් විදේශීය ආයතනයන්ට ගෙවිය යුතු මුදල්	359,422	336,091
බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතනයන්ට ගෙවිය යුතු මුළු මුදල්	18,068,841	336,091

14. ආසියානු නිශ්කාභණ සංගමයට ගෙවිය යුතු මුදල්

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
වර්ෂය අවසානයට ගෙවිය යුතු මුදල	29,836,531	91,354,909

සහභාගිවන රටවල මහ බැංකු අතර ගෙවීම් බේරුම් කිරීමේ ආයතනයක් වශයෙන් ආසියානු සහ පැසිෆික් කලාපයේ ආර්ථික සහ සාමාජික කටයුතු කොමිසමේ අනුග්‍රහය යටතේ ආසියානු නිශ්කාභණ සංගමය (ආ.නි.ස.) 1974 වර්ෂයේ දී පිහිටුවන ලදී. ශ්‍රී ලංකාව එක් සහභාගිවන්නකි. බංග්ලාදේශය, ඉරාන ඉස්ලාම් සමූහාණ්ඩුව, නේපාලය, පකිස්ථානය, ඉන්දියාව, භූතානය සහ මියන්මාරය එහි අනිකුත් සහභාගි රටවල් වේ. මෙය සහභාගි වන රටවල් අතර ප්‍රවර්තන ජාත්‍යන්තර ගනුදෙනු බහුපාර්ශ්වීය පදනමක් මත බේරුම් කිරීම සඳහා වූ නිශ්කාභණ ක්‍රමයකි. එක් එක් මාසය අවසානයේ දී පවත්නා ශුද්ධ තත්ත්වය මාස දෙකක ණය කාල පරිච්ඡේදයකින් පසුව බේරුම් කිරීම හෝ ලබාගැනීම සිදුකරනු ලැබේ. ශුද්ධ ණයගැතියන් විසින් සියයට 0.18 ක සිට 0.14 ක් දක්වා වූ පොලියක් අමෙරිකා එක්සත් ජනපද ඩොලර් සඳහා ද (2008 දී එය සියයට 0.27 ක් සහ 3.94 ක් විය) යුරෝ සඳහා සියයට 0.28 ක සිට 0.30 දක්වා වූ පොලියක් මෙම පහසුකම් සඳහා ගෙවනු ලැබේ. එය බේරුම් කිරීමේ දිනයන් අතර ශුද්ධ ණය හිමියන්ගේ දෛනික පරිශේෂ ශේෂයන්ට මාරු කරනු ලැබේ. ඉහත ශේෂයන්ගෙන් අදාල මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශයේ දිනට ආ.නි.ස. වෙත ගෙවිය යුතු ප්‍රමාණය නියෝජනය වේ.

15. ජා.මු.අ. සම්බන්ධ බැරකම්

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
පොලිය දරන ණය - ප්‍රවර්තන නොවන	78,899,615	7,534,695
පොලිය දරන ණය - ප්‍රවර්තන	3,301,811	11,543,903
වි.ගැ.හි. වෙන්කිරීම්	70,655,689	12,349,883
ජා.මු.අ. වෙත ගෙවිය යුතු අනිකුත් මුදල්	41,627,642	39,987,545
පංගු බැරකම්	23,686,264	23,717,632
	139,271,406	87,598,963
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ මුළු බැරකම්	218,171,021	95,133,658

පොලිය දරන ණයවලට, ජා.මු.අ. සමග වූ දුගීබව අඩුකරලීමේ සහ ආර්ථික වර්ධන පහසුකම සහ වැඩිකරන ලද ව්‍යුහාත්මක ගැලපුම් පහසුකම් මෙන්ම හදිසි ආධාර පහසුකම් ද ඇතුළත් වේ.

දිළිඳුකම අඩුකිරීමේ සහ ආර්ථික වර්ධන පහසුකම (පී.ආර්.පී.එල්)

මෙම පහසුකම, අඩු ආදායම් ලබන සාමාජිකයන්ට ජා.මු.අ. විසින් සපයනු ලබන දිගුකාලීන මූල්‍යකරණ පහසුකමකි. මෙම පහසුකම, මීට ඉහත දී වැඩි දියුණු කළ ව්‍යුහගත ගැලපීම් පහසුකම ලෙස හඳුන්වන ලදී. දුගීබව අඩුකර තීරසාර පදනමක් මත වැඩි වර්ධනයක් ප්‍රවර්ධනය කිරීම මගින් උසස් ජීවන තත්ත්වයක් කරා පිවිසීම මෙම වැඩසටහනේ ඉලක්කය වේ. මෙම පහසුකම යටතේ අය කරන පොලී අනුපාතය වර්ෂයකට සියයට 0.5 ක් වේ. මෙය යටතේ ජා.මු.අ. විසින් ප්‍රදානය කරනු ලබන ණය ආපසු ගෙවීමේ කාල පරිච්ඡේදය උපරිම වශයෙන් වර්ෂ 10 කි.

දිළිඳුකම අඩුකිරීමේ හා ආර්ථික වර්ධන පහසුකම යටතේ වන ප්‍රතිසංස්කරණයන්ට මේවා ඇතුළත් ය.

- අඩුකරන රාජ්‍ය මූල්‍ය ශක්තිකරණය.
- ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ ප්‍රතිසංස්කරණය.
- රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සහ පුද්ගලීකරණය.
- රාජ්‍ය පාලන කටයුතු ප්‍රතිසංස්කරණය.
- විදේශීය සෘජු ආයෝජන සඳහා බාධක ඉවත් කිරීම.
- යටිතල සංවර්ධනය සඳහා රජයේ වියදම් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් වැඩි කිරීම.

දිරිඝ කරන ලද අරමුදල් පහසුකම (ඊ.එච්.එල්)

මෙය, සාර්ව ආර්ථික අසංතුලනය සහ ව්‍යුහගත ගැටළු මගින් උද්ගත වන ගෙවුම් ශේෂ අපහසුතාවන් මැඩ පැවැත්වීම සඳහා මධ්‍යකාලීන වැඩසටහන්වලට ආධාර කෙරෙන මූල්‍ය පහසුකමකි. මෙය වැඩිදියුණු කළ ව්‍යුහගත ගැලපීම් පහසුකම්වල ව්‍යාප්තියකි. මේ යටතේ ණය සඳහා අය කෙරෙන පොලී අනුපාතය වර්ෂයකට සියයට 0.5 කි. ජා.මු.අ. විසින් මේ යටතේ ලබාගත් ණය ආපසු ගෙවීමට සලසා ඇති කාල පරිච්ඡේදය වර්ෂ 4 ක අනුග්‍රහ කාල පරිච්ඡේදයක් සහිත වර්ෂ 10 කි.

මේ යටතේ වන ප්‍රතිසංස්කරණයන්ට මේවා ඇතුළත් ය.

- රාජ්‍ය මූල්‍ය ශක්තිකරණය.
- මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණය.
- රාජ්‍ය ව්‍යවසාය සහ වෙළෙඳ ක්‍රමය ප්‍රතිසංස්කරණය.
- ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ නියාමයන්.
- මහා පරිමාණ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති කාරකයන් සහ ආයතන ශක්තිමත් කිරීම.

හදිසි ආධාර පහසුකම (ඊ.ඒ.එල්.)

ස්වභාවික උපද්‍රවයන්ගෙන් පීඩිත වූ සාමාජික රටවල්වලට, හදිසි ගෙවුම් ශේෂ මූල්‍ය අවශ්‍යතා සඳහා සමස්ත ආර්ථික ස්ථායීතාව පවත්වා ගැනීමේ හෝ නැවත ඇතිකර ගැනීම සඳහා ජා.මු.අ. විසින් හදිසි ආධාර සපයනු ලැබේ.

ජා.මු.අ. විධායක මණ්ඩලය විසින් වි.ගැ.හි. 103,350 ක මුදලක් ශ්‍රී ලංකාව සඳහා අනුමත කර ඇත. මෙම හදිසි ආධාර පහසුකම, සමාන කාර්තු වාරික 08 කින්, ප්‍රදානය කළ දින

සිට අවුරුදු 3 සිට අවුරුදු 5 අතර කාලයක් තුළ ආපසු ගෙවිය යුතුය.

පොලී දරන ණය සඳහා මාස 12 කට පෙර සහ පසු බේරුම් කිරීම අපේක්ෂිත මුදල් පහත සඳහන් පරිදි වේ.

	බලපවතින පොලී අනුපාතික % පරිණත		2009	2008
			රු. '000	රු. '000
ප්‍රවර්තන				
දීර්ඝ කරන ලද				
- හදිසි අරමුදල් පහසුකම	1.23		307,754	1,200,693
- හදිසි ආධාර පහසුකම	0.5		685,903	1,338,014
දිළිඳුකම අඩුකිරීමේ				
ආර්ථික වර්ධන පහසුකම 2	1.23		2,308,154	9,005,196
			3,301,811	11,543,903
ප්‍රවර්තන නොවන				
සමීපස්ථ ණය පහසුකම (SBA)		2014	73,860,937	-
දිළිඳුකම අඩුකිරීමේ හා				
ආර්ථික වර්ධන පහසුකම 2	0.5	2013	4,115,416	4,683,050
දීර්ඝ කරන ලද අරමුදල් පහසුකම	1.23	2010	923,262	600,346
හදිසි ආධාර පහසුකම	1.23	2010	-	2,251,299
			78,899,615	7,534,695
පොලී දරන මුළු ණය මුදල			82,201,426	19,078,598

විශේෂ ගැනීම් හිමිකම් වෙන් කිරීම (වි.ගැ.හි.)

වි.ගැ.හි. යනු පවත්නා සංචිත වත්කම්වලට පරිපූරණයන් වශයෙන් දිගුකාලීන ගෝලීය අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීම සඳහා ජා.මු.අ. විසින් පිහිටුවන ලද සංචිත වත්කමකි. සාමාජික රටවලට ඒවායේ ජා.මු.අ. පංගු ප්‍රකාර වි.ගැ.හි. වෙන්කිරීම් සිදු කරයි. ජා.මු.අ. වි.ගැ.හි. දෙපාර්තමේන්තුවට (ජා.මු.අ. තුළ පිහිටි ගිණුම් ඒකකයකි) සහභාගී වන රටවලට පමණක් වි.ගැ.හි. වෙන් කළ හැකිය. ජා.මු.අ. සතු රන්, විදේශ විනිමය සහ සංචිත තත්වයන්ට පරිපූරක වශයෙන් ජා.මු.අ. විසින් වි.ගැ.හි. බිහි කරන ලදී. බැංකුව විසින් ශ්‍රී ලංකා රජය වෙනුවෙන් අත්සන් කරන ලද ගිවිසුමේ සඳහන් ඇතැම් කොන්දේසි ප්‍රකාර, ජා.මු.අ. විසින් සාමාජිකයන්ට ඔවුන්ගේ ජා.මු.අ. පංගු ප්‍රමාණය අනුව වි.ගැ.හි. වෙන් කළ හැකි වන්නේය. ජා.මු.අ. විසින් වි.ගැ.හි. වෙන්කිරීම මගින් එක් එක් සාමාජිකයාට පිරිවැය රහිත වත්කමක් උද්ගත වන අතර ඒ සඳහා පොලී ඉපැයීමක් හෝ ගෙවීමක් සිදු නොවේ. වි.ගැ.හි. අවලංගු කිරීමට ද ගිවිසුමේ කොන්දේසිවලින් විධිවිධාන සලසා තිබෙන නමුත් මෙතෙක් එම විධිවිධාන ක්‍රියාත්මක කර නොමැත. වි.ගැ.හි. වෙන් කිරීම් වැඩි වීමෙන්, 6 වැනි සටහනේ විස්තර කර ඇති පරිදි වි.ගැ.හි. දැරීම් වැඩි වේ. එහි ශුද්ධ වෙන්කිරීමට සමාන මුදල් සහ එය වි.ගැ.හි. දෙපාර්තමේන්තුවේ කටයුතුවලට සහභාගීවීමේ හේතුවෙන් ජා.මු.අ., වි.ගැ.හි. දෙපාර්තමේන්තුව අවසන් කළ හෝ ඇවර කළ අවස්ථාවේ දී ගෙවිය යුතු අනිකුත් යම් මුදලක් වෙනොත් ඒවා ජා.මු.අ. වෙත ගෙවීමට සාමාජිකයන් බැඳී සිටී.

ජා.මු.අ. වෙත ගෙවිය යුතු අනිකුත් මුදල්

මෙහෙයුම් සහ පරිපාලන ගනුදෙනු වෙනුවෙන් බැංකුව ජා.මු.අ. වෙත ගෙවිය යුතු ප්‍රමාණය මෙයින් දැක්වේ.

පංගු බැරකම

අංක 6 දරන සටහනේ විස්තර කර ඇති ජා.මු.අ. පංගුව සඳහා ගෙවිය යුතු මුදල පංගු බැරකම ශීර්ෂය යටතේ දක්වා ඇත.

සමීපස්ථ ණය පහසුකම

ජා.මු.අ. විසින් මෙතෙක් ශ්‍රී ලංකාවට ලබාදුන් විශාලතම ණය පහසුකමකි. මාස 20 ක මෙම ණය පහසුකම ශ්‍රී ලංකාවට ලබාදීම සඳහා 2009 ජූලි 24 වන දින පැවති ජා.මු. අරමුදලේ විධායක කමිටු රැස්වීමේදී තීරණය කරන ලද අතර එය වි.ගැ.හි. බිලියන 1.65ක් එනම් ඇ.ඩො. බිලියන 2.6ක ප්‍රමාණයක් වේ. මෙය ශ්‍රී ලංකාවේ ගෙවුම් ශේෂ කටයුතු වලට සහය ලබාදීම සඳහා සපයන ලදී. මුළු ණය පහසුකමෙන් වි.ගැ.හි. මිලියන 413.4 ක් එනම් ඇ.ඩො. මිලියන 644.4ක් වූ ප්‍රමාණයක් වාරික දෙකක් ලෙස 2009 ජූලි 28 හා 2009 නොවැම්බර් 10 වන දිනවල ලංකාවට ලැබුණි. ඉතිරි ප්‍රමාණය රටේ ආර්ථික කාර්ය සාධනය කාර්තුමය වශයෙන් විමර්ශනය කිරීමෙන් අනතුරුව වාරික 6කින් ලංකාවට සපයනු ඇත. මෙම සමීපස්ථ ණය පහසුකම ජා.මු. අරමුදලේ ශ්‍රී ලංකාවේ පංගුව මෙන් සියයට 400 ක පංගුවට සමාන වේ.

මෙම ණය පහසුකම යටතේ ලබාදෙන අවසාන වාරිකය වර්ෂ 2011 මාර්තු මස ලබාදීමට නියමිතය. මෙම ණය මුදල ආපසු ගෙවීම සඳහා වර්ෂ 4 ක කාලසීමාවක් හිමිවන අතර එය 2012 අප්‍රේල් මසින් ආරම්භ වේ. මෙම ණය පහසුකම සඳහා අයකරන පොලී අනුපාතය සේවා ගාස්තු හා ස්ථාවර අනුපාතය යන කොටස් දෙකකින් සමන්විතය.

සමීපස්ථ ණය පහසුකමේ ප්‍රධාන අරමුණු;

- රටේ ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩපිළිවෙලට සහය වීම
- යුධමය තත්වයට පසු ප්‍රතිසංස්කරණ සහ සහන සැලසීමේ ව්‍යායාමයන් සඳහා ප්‍රමාණවත් සම්පත් ඇතිබව තහවුරු කරන අතරතුර රටේ මූල්‍ය තත්වය ශක්තිමත් කිරීම.
- ලංකාවේ දේශීය මූල්‍ය පද්ධතිය ශක්තිමත් කිරීම හා විදේශ සංචිත නැවත පිහිටුවීමේ අභිප්‍රාය.
- යුධ වාතාවරණයට පසුව සිදුකරන ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සඳහා ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාවගේ මූල්‍ය සහයෝගය ලබාගැනීමට පාලකයන්ට සහය වන ශක්තිමත් සාර්ව ආර්ථික පදනමක් ඇතිකිරීම.
- මධ්‍යම රජයේ අයවැය හිඟය දළදේශීය නිෂ්පාදනයෙන් සියයට 7 ක ප්‍රමාණයක් දක්වා මෙම වසරේදී අඩු කිරීම තුළින් 2011 වර්ෂයේ දී අයවැය හිඟය දළදේශීය නිෂ්පාදනයෙන් සියයට 5 දක්වා අඩු කිරීම.
- වර්තමාන නීතිරීති රාමුව හා බැංකු සුපරීක්ෂණය වැඩිදියුණු කිරීම තුළින් බැංකු ක්‍රමය ශක්තිමත් කිරීම.

16. අනෙකුත් විදේශීය ගෙවිය යුතු මුදල්

	2009	2008
	රු. '000	රු. '000
අනෙකුත් විදේශීය බැරකම්	2,148,425	1,517,077
ඒන සංවර්ධන බැංකු අරමුදල	2,859,610	-
මුළු අනෙකුත් විදේශීය ගෙවිය යුතු මුදල්	5,008,035	1,517,077

චින සංවර්ධන බැංකු ණය මුදල

ආයතන දෙකෙහිම මූල්‍ය හා ආර්ථික සහයෝගීතාවය වැඩිදියුණු කිරීමේ අරමුණින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හා චින සංවර්ධන බැංකුව, 2009 ජූලි මස 25 වන දින ගිවිසුමකට එළඹුණි. මෙම ගිවිසුම යටතේ චින සංවර්ධන බැංකුව ශ්‍රී ලංකාවට ඇ.ඩො. මිලියන 25 ක් දක්වා සමස්ථ ණය පහසුකමක් ලබා දීමට කටයුතු කළ අතර, ශ්‍රී ලංකා මහබැංකුව රටේ මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය පවත්වා ගැනීම, වෙළෙඳපල ද්‍රවශීලතාවය ඉහළ නැංවීම, කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය ඉහළ නැංවීම සහ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය ඉහළ නැංවීමේ අරමුණු සඳහා මෙම පහසුකම භාවිතා කරයි.

පොලිය ගණනය කිරීම සඳහා සය මාසික ඇ.ඩො. ලත්ඩන් අන්තර් බැංකු පිරිනැවුම් අනුපාතයට එකතු වූ සියයට 4ක අනුපාතයක් උපයෝගී කර ගනියි.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මෙම ණය පහසුකම ආපසු ගෙවිය යුතු අවසාන කල්පිරුණු දිනය වන්නේ මෙම පහසුකම ප්‍රයෝජනයට ගත් දිනයෙන් මාස 36 කට පසු එළඹෙන දිනවේ.

17. බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතනයන් විසින් තැන්පත් කිරීම්

තත්කාලීන දළ පියවුම් ක්‍රමය යටතේ (RTGS) සහභාගිවන්නන් වන බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු, ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් සහ සේවක අර්ථසාධක අරමුදල යන ආයතනවලට පොලී රහිත, සම්පූර්ණයෙන් ම සුරැකුම් සහිත දිනක් තුළ සපයනු ලබන ද්‍රවශීල පහසුකම් යටතේ අවශ්‍ය අරමුදල් ලබාගැනීමේ හැකියාව ඇත. එම දිනක් තුළ සපයනු ලබන ද්‍රවශීල පහසුකම යටතේ, ලබාගත් අත්තිකාරම් විකුණුම් කළ හැකි රජයේ සුරැකුම්පත් තැන්පත් (ඔඩිපන) කළ යුතුයි. මෙම පහසුකම යටතේ ලබාගත් අත්තිකාරම්, විකුණුම් කළ හැකි රජයේ සුරැකුම්පත්වලට එරෙහිව ලබාගත් අත්තිකාරම් නියෝජනය කරනු ලබන අතර දෙවර්ෂය අවසානයේ දී ශුන්‍ය වටිනාකමක් දැක්විය.

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
බැංකුව විසින් තැන්පත් කිරීම්		
- සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්	36,556,496	33,347,603
- අනිකුත්	49,525,894	48,960,685
	<u>86,082,390</u>	<u>82,308,288</u>
මූල්‍ය ආයතන විසින් තැන්පත් කිරීම්		
- සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්	132	91
- අනිකුත්	3,344	2,836
	<u>3,476</u>	<u>2,926</u>
බැංකු සහ අනිකුත් මූල්‍ය ආයතන විසින් කරන ලද මුළු තැන්පතු	<u>86,085,866</u>	<u>82,311,214</u>

18.(අ) රජයේ සහ රජයේ ඒකක සමග වූ ශේෂයන්

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
රජයේ තැන්පතු	1,414,039	341,343
රජයේ නියෝජනයන් සහ අරමුදල්	933,670	904,281
රජය සහ රජයේ නියෝජනයන් වෙත වූ මුළු ශේෂ	<u>2,347,709</u>	<u>1,245,624</u>

18.(ආ) නැවත මිලදී ගැනීමේ එකඟතාවය මත අලෙවි කළ සුරැකුම්පත්

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
රජයේ තැන්පතු	6,000,000	13,743,000
මහ බැංකු සුරැකුම්පත්	78,022,645	-
රජය සහ රජයේ නියෝජනයන් වෙත වූ මුළු ශේෂ	<u>84,022,645</u>	<u>13,743,000</u>

19. සේවක ප්‍රතිලාභ සැලසුම් සමග වූ ශේෂයන්

බැංකුව විසින්, බැංකුවේ සාමාන්‍ය කාර්යයන් ලෙස එහි සේවක ප්‍රතිලාභ සැලසුම්වල බැංකුකරු ලෙස ක්‍රියාකරනු ලැබේ. වෙනම පරිපාලනය කරන සේවක ප්‍රතිලාභ සැලසුම්වල බැරට රඳවා ගෙන ඇති මුදල් ප්‍රමාණයන් මෙසේය.

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
සේවක අර්ථසාධක අරමුදල		
- සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්	1,083	2,563
සේවක විශ්‍රාම යෝජනා ක්‍රමය		
- සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්	(481,359)	(482,438)
වැන්දඹු සහ වැන්දඹු පුරුෂ හා අනන්දරු අරමුදල		
- සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්	667,955	704,166
විශ්‍රාම පාරිතෝෂිකය වෙනුවෙන් ගෙවිය යුතු	19,162	39,337
වෛද්‍ය ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය වෙනුවෙන් ගෙවිය යුතු	843,415	891,433
අනිකුත් තැන්පතු මුළු ප්‍රමාණය	<u>1,050,255</u>	<u>1,155,061</u>

20. සංසරණයේ ඇති මුදල්

ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් නිකුත් කිරීමේ එකම බලධාරියා වශයෙන් බැංකුව විසින් අඛණ්ඩව නීතියෙන් වලංගු මුදල් නිකුත් කිරීම සිදු කරනු ලැබේ. අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන දිනට නිකුත්කර සංසරණයේ තිබූ මුදල් ප්‍රමාණයන් පහත සඳහන් පරිදි විය.

	2009 රු. '000	2008 රු. '000	
වර්ගය			ප්‍රාග්ධනය ලෙස විසර්ජනය කළ සංචිත - MB/F/22/12/2008
කාසි			දරන මුදල් නීති මණ්ඩල තීරණය පරිදි 2008 වර්ෂයේ පොදු සංචිතයෙන් රුපියල් 24,985,000 ක් මාරු කිරීම මගින් මෙම සංචිතය සකසා ඇත.
සහ 1	3,631	3,631	රඳවාගත් ඉපැයීම්වලට අමතරව, සංචිත පහත සඳහන් දේ වලින් සමන්විත වේ.
සහ 2	5,702	5,701	
සහ 5	23,249	23,247	
සහ 10	39,220	39,217	
සහ 25	120,754	120,339	පොදු සංචිතය - පහත සඳහන් සංචිත සඳහා මුදල් මණ්ඩලය විසින් වෙන්කරන ලද මුදල් පොදු සංචිතයට ඇතුළත්ය.
සහ 50	184,190	182,833	ප්‍රාග්ධන දායකය, දිගු සහ මධ්‍ය කාලීන ණය සහ පාලන ගිණුම් සංචිතය. මූල්‍ය හා අනිකුත් ආයතනවලට ආයෝජන සඳහා යොදාගත හැකිවන ආකාරයට, ප්‍රාග්ධන දායකය, අරමුදල් ගොඩනැගෙන සේ සකසා ඇත.
රුපියල් 1	574,058	539,674	
රුපියල් 2	811,255	762,381	
රුපියල් 5	2,501,296	2,372,090	
රුපියල් 10	447,287	405,241	
අනිකුත් අනුස්මරණ කාසි	546,535	337,454	අතිරික්ත හා පාලන ගිණුම් සංචිතය - මෙය අතිරික්ත හා පාලන ගිණුම් සංචිතවලින් සමන්විත වේ. අතිරික්ත සංචිතය වූ කලී, මුදල් නීති පනතේ 39(ආ) වගන්තිය යටතේ පිහිටුවන ලද සංචිතයක් වන අතර එම වගන්තිය ප්‍රකාර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුළු ප්‍රාග්ධනය, බැංකුවේ මුළු වත්කම් ප්‍රමාණය සහ රත්වලින් සහ විදේශීය මුදල්වලින් වන වත්කම් අතර වෙනසින් සියයට 15 කට වඩා අඩු නොවිය යුතුය. වෙනත් ස්කන්ධ සංචිත සඳහා වෙන් නොකළ ඓතිහාසික අතිරික්ත සහ උභ්‍යන්තර, පාලන ගිණුම් සංචිතයේ ශේෂයෙන් පිළිබිඹු වේ.
	5,257,177	4,791,808	
	2009 රු. '000	2008 රු. '000	
නෝට්ටු			ජාත්‍යන්තර ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතය (ජාප්‍රස) - ජාත්‍යන්තර ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතය වූ කලී මුදල් නීති පනතේ 41 වැනි වගන්තිය ප්‍රකාර පිහිටුවන ලද සංචිතයකි. මෙම වගන්තිය ප්‍රකාර රත් සහ විදේශ මුදල්වලින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ශුද්ධ වත්කම් සහ බැරකම් ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් උපලබ්ධි නොවූ ලාභ හෝ පාඩු බැංකුවේ ශුද්ධ ලාභය ගණනය කිරීම සඳහා සැලකිල්ලට නොගත යුතු අතර, ඒ වෙනුවට එම ලාභ හෝ පාඩු ජාත්‍යන්තර ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතයට මාරු කළ යුතුය.
රුපියල් 1	4,981	4,981	
රුපියල් 2	26,699	26,700	
රුපියල් 5	37,208	37,211	
රුපියල් 10	1,806,776	1,904,330	
රුපියල් 20	2,068,244	1,899,290	
රුපියල් 50	3,052,438	2,773,091	
රුපියල් 100	12,254,788	11,415,696	
රුපියල් 200	176,231	174,796	
රුපියල් 500	18,171,292	15,693,067	
රුපියල් 1,000	101,922,111	93,189,087	
රුපියල් 2,000	72,651,890	54,188,857	
	212,172,658	181,307,106	විකිණීම සඳහා තිබෙන සුදැකුම්පත්වල ශුද්ධ සාධාරණ අගය/(අලාභය) - විකිණීමට තිබෙන ලෙස නම් කර ඇති සුදැකුම්පත් ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් 2009 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා උපලබ්ධි නොවූ ලාභ සහ පාඩු මෙම සංචිතයට මාරු කරන ලදී.
සංසරණයේ ඇති මුළු මුදල් ප්‍රමාණය	217,429,835	186,098,914	
21. විලම්භිත ප්‍රදානයන්			තත්කාලීන දළ පියවුම් නිධන් අරමුදල - තත්කාලීන දළ පියවුම් පද්ධතිය සඳහා සහභාගිවන්නන්ගේ අයකිරීම්වලින් මෙම අරමුදල් ගොඩනගා ඇත. මෙම අරමුදල ශ්‍රී ලංකා රජයේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කරවල ආයෝජන සඳහා සීමාකර ඇත.
මෙම වර්ෂය තුළ දී ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ගෘහභාණ්ඩ උපකරණ හා පරිගණක තොගයක් ප්‍රදානය කර ඇත. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී මේවා සාධාරණ අගයට වත්කම් ලෙස සටහන් කර එම ප්‍රදානයේ අගය විලම්භිත ආදායමක් ලෙස ගිණුම් තබා ඇත. විලම්භිත ආදායම වත්කම්වල ක්ෂයවීමේ පදනම හා අනුරූපව හඳුනාගනු ලැබේ. වර්ෂය තුළ දී ලැබුණු මුළු ප්‍රදානයන් අගය රු. 639 ක් වන අතර මෙම වර්ෂයේ ආදායම් ප්‍රකාශයේ (වෙනත් ආදායම් යටතේ) රු. 72 ක් හඳුනාගෙන ඇත.			විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ සංචිතය - මෙම සංචිතය 2007 වර්ෂයේ ලාභයෙන් රුපියල් බිලියන 3 ක් මාරු කිරීමෙන් ආරම්භ කරන ලද අතර, බැංකුවේ ආදායම් ඉපැයීමේ වන උච්චාවචනයන් හමුවේ විශ්‍රාම අරමුදලේ වන හිඟතාවයන් සඳහා මෙය යොදාගැනීමට අපේක්ෂා කෙරේ.
22. හිමිකරු ප්‍රාග්ධනය			තාක්ෂණික අතිවර්ධන සංචිතය - මෙම සංචිතය 2007 වර්ෂයේ ලාභයෙන් ගොඩනගා ඇති අතර මහ බැංකුවේ දැනට භාවිතා කරන පොදු ලෙජර පද්ධතිය, තත්කාලීන ගෙවුම් පියවුම් පද්ධතිය, භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් කළමනාකරණ පද්ධතිය හෝ නිර්ලේඛනගත සුදැකුම්පත් පියවීම් ක්‍රමය යන පද්ධතීන්වල සිදු කළ යුතු වැඩි දියුණු කිරීම් සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල් සැපයීම සඳහා මෙය යොදා ගැනීමට අපේක්ෂා කෙරේ.
හිමිකරු ප්‍රාග්ධන විෂයයන්ගේ ස්වභාවය			අනිකුත් සංචිතවල වලනය පහත සඳහන් පරිදි විය.
ප්‍රාග්ධන අරමුදල්			
දායක ප්‍රාග්ධනය : මුදල් නීති පනතේ 6 වැනි වගන්තිය ප්‍රකාර බැංකුවේ ප්‍රාග්ධනය වන රු. 15,000, ප්‍රාග්ධන ගිණුමෙන් පෙන්නුම් කරයි.			

22. හිමිකරු ප්‍රාග්ධනය

	ප්‍රාග්ධන දායකය	මධ්‍ය සහ දිගු කාලීන ණය සංචිත	අතිරික්ත හා පාලන ගිණුම්/වෙළෙඳපල අගයකිරීමේ හා අනෙකුත් සංචිත	ශ්‍රී.ලං.මබැ නිශ්චිත සංචිත	තත් කාලීන දළ පියවුම් නිධන් අරමුදල (RTGS)	ජාත්‍යන්තර ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතය (IRR)	විකිණීම සඳහා තිබෙන සුරැකුම්-පත්වල ශුද්ධ/සාධාරණ අගය/ (අලාභය)	විශ්‍රාම අරමුදල් සංචිතය	තාක්ෂණික අභිවර්ධන සංචිතය	එකතුව
	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000
2009 ජනවාරි 01 දිනට තත්කාලීන දළ පියවුම සංචිතයට මාරුකිරීම	-	9,425,000	14,356,691	473,194	202,864	38,611,510	1,822,402	3,000,000	1,000,000	68,891,661
ශ්‍රී. ලං. ම. බැ. නිශ්චිත සංචිතයට මාරුකිරීම					95,043					95,043
ලාභය පොදු සංචිතයට මාරුකිරීම				269,798						269,798
විදේශ විනිමය ප්‍රත්‍යාගණන ශුද්ධ වාසිය මාරුකිරීම			2,211,883							2,211,883
විකිණීමට ඇති සුරැකුම්පත්වල හා රන් තොගයේ ශුද්ධ සාධාරණ අගය/(පාඩුව)						8,842,035	(2,887,636)			8,842,035
2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට	-	9,425,000	16,568,574	742,992	297,907	47,453,545	(1,065,234)	3,000,000	1,000,000	77,422,784

23. ශුද්ධ ලාභ මාරු කිරීම

1949 අංක 58 දරන මුදල් නීති පනතේ (සංශෝධිත පරිදි) 39(ඇ) වගන්තිය ප්‍රකාර, නිශ්චය කරන ලද ශුද්ධ ලාභ, මුදල් නීති පනතේ 38 වැනි වගන්තිය ප්‍රකාර අවශ්‍ය පරිදි සංචිතවලට විසර්ජනය කිරීමෙන් අනතුරුව රජයට ගෙවිය යුතුය. බැංකුව මෙම කාලය තුළ 2009 වර්ෂයේ ලාභයෙන් අත්තිකාරමක් ලෙස රු. 20,000,000 ක් මාරු කර තිබුණි.

24. මූල්‍ය වත්කම්වලින් පොලී ආදායම

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්වලින් ඉපයූ පොලී ආදායම		
මුදල් හා මුදල් සමානයන් මූල්‍ය වත්කම්	1,397,611	4,670,088
ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සම්බන්ධ වත්කම්	3,181,686	6,334,568
විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්වලින් ඉපයූ මුළු පොලී ආදායම	16,559	124,534
දේශීය මූල්‍ය වත්කම්වලින් ඉපයූ පොලී ආදායම	4,595,856	11,129,190
ආයෝජන කළඹ - ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරැකුම්පත්	27,706,386	6,538,858
අනිකුත් ණය සහ අත්තිකාරම්	404,951	504,173
දේශීය මූල්‍ය වත්කම් වලින් ඉපයූ මුළු ශුද්ධ පොලී ආදායම	28,111,337	7,043,031
මුළු මූල්‍ය වත්කම්වලින් ඉපයූ සම්පූර්ණ මුළු පොලී ආදායම	32,707,193	18,172,221

25. මූල්‍ය බැරකම් මත පොලී වියදම

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
විදේශීය මූල්‍ය බැරකම් මත වූ පොලී වියදම		
ආසියානු නිශ්කාණ සංගමයට ගෙවිය යුතු මුදල	24,560	869,784
ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සම්බන්ධ වගකීම්	826,617	428,110
අමෙරිකානු ඩොලර් / ශ්‍රී ලංකා රුපියල් SWAPs	903,652	(562)
වෙනත් විදේශ ගෙවිය යුතු මුදල්	77,607	4,220
විදේශීය මූල්‍ය බැරකම් මත වූ පොලී වියදම	1,832,436	1,301,552
දේශීය මූල්‍ය බැරකම් මත වූ පොලී වියදම		
ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම මත අලෙවිකරණ ලද සුරැකුම්පත්	1,053,305	367,705
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු සුරැකුම්පත්	1,481,515	144,004
දේශීය මූල්‍ය බැරකම් මත වූ පොලී වියදම	2,534,820	511,709
මූල්‍ය බැරකම් මත වූ සම්පූර්ණ පොලී වියදම	4,367,256	1,813,261

SWAPs වියදම - බැංකුව වෙනත් රටක මහ බැංකුවක් සමග අමෙරිකානු ඩොලර් මිලියන 200 SWAP ගිවිසුමක් ලබාගෙන ඇති අතර ඒ සඳහා 2009 වර්ෂය තුළ දී රු. 101,899 ක පිරිවැයක් දරා ඇත.

26. අනිකුත් ආදායම්

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
ලාභාංශ ආදායම -		
සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්	25,163	9,048
අනිකුත්	863	-
දේපල, පිරිසිදු සහ උපකරණ		
අපහරණයෙන් ලාභය	(741)	1,708
මූල්‍ය සහ අනිකුත් ආයතනවල		
ආයෝජන අපහරණයෙන් උද්ගත		
වූ ලාභය	103,143	308
විලම්භිත ප්‍රදානය ක්‍රමාලය වීම	72	68
විවිධ ආදායම්	415,717	443,118
සම්පූර්ණ අනිකුත් ආදායම	<u>544,217</u>	<u>454,250</u>

27. සේවක මණ්ඩල වියදම්

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
සේවකයන්ගේ වසින් ගෙවන ලද		
උපයනවිට ගෙවීම් බදු ඇතුළුව		
වේතන සහ වැටුප්	2,128,264	1,718,302
නිශ්චිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම් පිරිවැය	276,101	215,066
පශ්චාත් සේවක නිශ්චිත ප්‍රතිලාභ		
සැලසුම් පිරිවැය	-	1,333,944
මුළු සේවක මණ්ඩල වියදම්	<u>2,404,365</u>	<u>3,267,312</u>

28. පරිපාලන වියදම්

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
අලුත්වැඩියා සහ නඩත්තු	472,315	441,637
සන්නිවේදන වියදම්	61,687	77,242
මෙහෙයුම් ගමන් වියදම්	39,210	48,532
බදුකුලී වියදම්	717	1,217
මුද්‍රණ වියදම්	28,492	23,830
විගණන ගාස්තු	7,700	8,688
මුදල් මණ්ඩලයේ සාමාජිකයින්ට		
පාරිශ්‍රමිකය	509	383
පොලී වියදම - ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු		
අර්ථසාධක අරමුදල	-	468,165
විවිධ වියදම්	302,677	402,563
සම්පූර්ණ අනිකුත් මෙහෙයුම් වියදම්	<u>913,307</u>	<u>1,472,257</u>

29. ආදායම් බදු

2007 අංක 10 ආදායම් බදු (සංශෝධිත) පනතට අනුව ලාභාංශ සහ පොලී ආදායම් ගෙවීමේ හෝ බැර කිරීමේ අවස්ථාවේ දී සියයට 10 ක රඳවා ගැනීමේ බද්දකට යටත් වේ. රජයේ සුරැකුම්පත් සඳහා සාමාන්‍ය බර තබන ලද ඉපැයීම් අනුපාතය මත පොලිය සඳහා රඳවා ගැනීමේ බද්ද නියමිත කල්පිරීමේ කාල වකවානුව ඇතිව ප්‍රාථමික වෙන්දේසිය පදනම් විය.

වර්ෂය තුළ දී රු.19,013,069 (2008 - රු.21,441,815) ක පොලී ආදායම හා ලාභාංශ ආදායම වන රු.26,026 (2008 - රු.9,048) ක ආදායම මත රඳවා ගැනීමේ බදු ලෙස රු.1,516,373 (2008 - රු.1,877,740) ක වියදමක් දරා ඇත. ඊට අමතරව 2009 වර්ෂය තුළ රු.120,000 (2008 දී රු.60,000) ක ආර්ථික සේවා ගාස්තුවක් ගෙවා ඇත.

30. මෙහෙයුම් ලාභය මෙහෙයුම් මුදල් ප්‍රවාහය සමග සැසඳීම

	2009 රු. '000	2008 රු. '000
මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්වලින්		
වාර්තා කෙරුණු ශුද්ධ ලාභය	33,638,649	(5,044,424)
මුදල් නොවන විෂයයන්		
එකතුකළා / (අඩුකළා)		
ක්ෂයවීම්	295,759	302,977
ලැබුණු පොලිය		
- දේශීය මුදල් - ආයෝජන කළඹ	-	(6,538,858)
බොල් ණය කපා හැරීම් / ලැබීම්	(27,706,386)	-
නිශ්චිත සේවක ප්‍රතිලාභ සැලසුම්		
සඳහා ප්‍රතිපාදනය	(44,945)	4,682,839
උපලබ්ධි නොවූ දළ විදේශ		
විනිමය (ලාභය) / පාඩුව	(8,168,560)	22,541,075
අනෙකුත් වෙන් කිරීම්	23,042,373	21,329,329
විලම්භිත ප්‍රදාන	(72)	(68)
සමීන් වලනය වන තොග		
සඳහා වෙන්කිරීම් නැවත ගැලපීම්	(30,300)	-
එකතුකළා / (අඩුකළා) අනිකුත්		
කාරක ප්‍රාග්ධන විෂයයන්ගේ වලනය		
තොගවල (වැඩිවීම) / අඩුවීම	(165,213)	(296,339)
ලැබිය යුතු පොලිය		
(වැඩිවීම) / අඩුවීම	(927,699)	1,025,519
විවිධ බැරකම්වල		
වැඩිවීම / (අඩුවීම)	(686,675)	(26,755,479)
ගෙවිය යුතු පොලිය		
වැඩිවීම / (අඩුවීම)	247,220	(141,667)
අනෙකුත් ලැබීම්		
වැඩිවීම / (අඩුවීම)	67,373	46,997
එකතුකළා / (අඩුකළා) ආයෝජන සහ		
මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම්		
ශුද්ධ උපලබ්ධි නොවූ		
වෙළෙඳපොළ අගය වෙනස්වීම්	4,177,107	(2,211,883)
මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්වලින්		
ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය	<u>23,738,631</u>	<u>8,940,018</u>

31. රජයේ ගනුදෙනු මත සංසරණ මුදල් නිකුත් (ආපසු ගැනීම)			32. බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතනයන්ගේ ගනුදෙනු මත සංසරණ මුදල් ශුද්ධ නිකුත්/(ආපසු ගැනීම)			
	2009	2008		2009	2008	
	රු. '000	රු. '000		රු. '000	රු. '000	
ආයෝජන කළඹ සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරැකුම්පත් මිලදී ගැනීම	(114,576,052)	114,186,270	බැංකු හා මූල්‍ය ආයතනයන්ගේ තැන්පතු (වැඩිවීම) / අඩුවීම	(4,149,819)	8,741,810	
ලැබුණු පොලිය - දේශීය මුදල් - ආයෝජන කළඹ	(29,451,452)	(4,565,637)		(4,149,819)	8,741,810	
ශ්‍රී ලංකා රජයට දෙන ලද ණය සහ අත්තිකාරම්			33. පියවීම් මුදල් සහ මුදල් සමානයන්	2009	2008	
වැඩිවීම / (අඩුවීම)	(2,427,200)	15,253,700		රු. '000	රු. '000	
රජය සහ රජයේ ඒකක සමග ශේෂ (වැඩිවීම) / අඩුවීම	(1,102,085)	545,151	විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්			
	(147,556,788)	125,419,484	අනිකුත් විදේශීය බැංකු සමඟ මුදල් ශේෂ	147,871,157	167,338,807	
			අවසාන මුදල් සහ මුදල් සමානයන්	147,871,157	167,338,807	
34. අරමුදල්කරණයේ සංකේන්ද්‍රණය වීම						
වර්ෂ අවසානයට බැංකුවේ අරමුදල්කරණයේ සැලකිය යුතු සංකේන්ද්‍රණය වීම පහත සඳහන් පරිදි ය.						
	2009	ශ්‍රී ලංකා	ශ්‍රී ලංකා	ශ්‍රී ලංකා	අධි ජාතික	අනිකුත්
	එකතුව	රජය	මහජනයා	බැංකු	මූල්‍ය ආයතන	
	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000
2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට විදේශීය මුදල් බැරකම්						
බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතනවලට						
ගෙවිය යුතු මුදල්	18,068,841	-	-	-	202,565	17,866,276
ආසියානු නිශ්කාභණ සංගමයට						
ගෙවිය යුතු මුදල්	29,836,531	-	-	-	29,836,531	-
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ බැරකම්	218,171,021	-	-	-	218,171,021	-
අනිකුත් විදේශීය ගෙවිය යුතු මුදල්	5,008,035	-	-	1,842,775	3,165,261	-
මුළු විදේශීය මූල්‍ය බැරකම්	271,084,428	-	-	1,842,775	251,375,378	17,866,276
දේශීය මූල්‍ය බැරකම්						
බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතනයන්ගේ තැන්පතු	86,085,866	-	-	86,082,390	-	3,476
රජය සහ රජයේ ඒකක සමග ශේෂ	2,347,709	2,347,107	601	-	-	-
ශ්‍රී.ල.ම.බැ. විසින් නිකුත් කරන ලද						
දේශීය සුරැකුම්පත්	78,022,645	-	-	78,022,645	-	-
ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් ගිවිසුම් මත						
විකුණූ සුරැකුම්පත්	6,000,000	-	-	6,000,000	-	-
සේවක ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමයන්හි ශේෂයන්	1,050,255	-	-	-	-	1,050,255
අනෙකුත් ගෙවිය යුතු මුදල්	25,981,654	68,967	-	182,000	-	25,730,687
මුළු දේශීය මූල්‍ය බැරකම්	199,488,129	2,416,074	601	170,287,035	-	26,784,418
මුළු මූල්‍ය බැරකම්	470,572,557	2,416,074	601	172,129,810	251,375,378	44,650,694
අනිකුත් බැරකම්						
සංසරණයේ ඇති මුදල්	217,429,835	-	217,429,835	-	-	-
විලම්භිත ප්‍රදානයන්	567	-	-	-	-	567
විවිධ බැරකම් සමග උපවිනයන්	66,895	17,552	-	-	-	49,343
මුළු අනිකුත් බැරකම්	217,497,297	17,552	217,429,835	-	-	49,910
මුළු බැරකම්	688,069,854	2,433,627	217,430,436	172,129,810	251,375,378	44,700,604

2008 දෙසැම්බර් 31 දිනට සංසන්දනාත්මක සංඛ්‍යා පහත සඳහන් විය.

	2008 එකතුව	ශ්‍රී ලංකා රජය	ශ්‍රී ලංකා මහජනයා	ශ්‍රී ලංකා වාණිජ බැංකු	අධි ජාතික මූල්‍ය ආයතන	අනිකුත්
	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000
2008 දෙසැම්බර් 31 දිනට විදේශීය මූල්‍ය බැරකම්						
බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතනවලට						
ගෙවිය යුතු මුදල්	336,091	-	-	-	333,703	2,388
ආසියානු නිශ්කාණ සංගමයට						
ගෙවිය යුතු මුදල්	91,354,909	-	-	-	91,354,909	-
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ බැරකම්	95,133,658	-	-	-	95,133,658	-
අනිකුත් විදේශීය මූල්‍ය බැරකම්	1,517,077	-	-	1,453,322	63,755	-
මුළු විදේශීය මූල්‍ය බැරකම්	188,341,735	-	-	1,453,322	186,886,025	2,388
දේශීය මූල්‍ය බැරකම්						
ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් ගිවිසුම්						
මත විකුණූ සුරැකුම්පත්	13,743,000	13,743,000	-	-	-	-
රජය සහ රජයේ ඒකක සමග ශේෂ	1,245,624	1,244,977	647	-	-	432,585
බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතනයන්ගේ						
තැන්පතු	82,311,214	-	-	82,308,288	-	2,926
සේවක ප්‍රතිලාභ යෝජනා						
ක්‍රමයන්හි ශේෂයන්	1,155,061	-	-	-	-	1,155,061
අනෙකුත් ගෙවිය යුතු මුදල්	1,664,352	242,765	-	-	-	1,421,587
මුළු දේශීය මූල්‍ය බැරකම්	100,119,251	15,230,742	647	82,308,288	-	3,012,159
මුළු මූල්‍ය බැරකම්	288,460,986	15,230,742	647	83,761,610	186,886,025	3,014,548
අනෙකුත් බැරකම්						
සංසරණයේ ඇති මුදල්	186,098,914	-	186,098,914	-	-	-
විශ්‍රාම වැටුප් හා අනෙකුත්						
පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම	1,026,698	-	-	-	-	1,026,698
විවිධ බැරකම් සමග උපචිතයන්	531,960	-	-	-	-	531,960
මුළු අනිකුත් බැරකම්	187,657,572	-	186,098,914	-	-	1,558,657
මුළු බැරකම්	476,118,558	15,230,742	186,099,561	83,761,610	186,886,025	4,573,205

35. අවදානම් කළමනාකරණය

රටෙහි මූල්‍ය අධිකාරිය වශයෙන් මහ බැංකුවේ කාර්ය භාර ප්‍රතිපත්ති අභිමුඛ වේ. එහි කටයුතු කරගෙන යාමේ දී බැංකුව මූල්‍ය අවදානමට හා මෙහෙයුම් අවදානමට මෙන්ම ප්‍රකීර්තිය පිළිබඳ අවදානමට ද මුහුණ දේ. බැංකුවේ කළමනාකාරිත්වය, මෙම අවදානම් අනාවරණයන් තක්සේරු කිරීම, මෙහෙයවීම හා කළමනාකරණය සඳහා දැඩි හා ඵලදායී අවදානම් කළමනාකරණ හා පාලන ක්‍රමයන් තහවුරු කිරීමට කටයුතු කරනු ලබයි.

මුදල් මණ්ඩලය, අවදානම් හඳුනාගැනීම හා පාලනය කිරීමට මූලික වශයෙන් වගකියනු ලබයි. මණ්ඩලය, අවදානම් පාලනය

හා ඵලදායී කළමනාකරණය තහවුරු කිරීම සඳහා කමිටු කිහිපයකට, සහ අංශ/දෙපාර්තමේන්තුවලට මෙම කටයුතු පවරා තිබේ.

ප්‍රධාන දෙපාර්තමේන්තුවල ප්‍රධානීන්, සියළු සහකාර අධිපතිවරුන්ගෙන් සමන්විත නියෝජ්‍ය අධිපතිවරුන් සම සභාපතිත්වය උසුලන ඉහළ මට්ටමේ බැංකු ව්‍යාප්ත අවදානම් කළමනාකරණ කමිටුව, අවදානම් කළමනාකරණයට හා අදාළ කටයුතුවලට සම්බන්ධ වේ. අවදානම් උපක්‍රම සංවර්ධනය, මූලධර්ම, රාමු, ප්‍රතිපත්ති හා සීමා ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධ සමස්ත වගකීම මෙම කමිටුව සතු වේ. වියහැකි අවදානම් හඳුනා ගැනීම හා එම අවදානම් ආවරණය කිරීම සඳහා, අදාළ

වන ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සඳහා සහ යාන්ත්‍රණ ඇති කිරීම සඳහා එය වගකියනු ලබයි. බැංකුව විසින් පරිහරණය කරනු ලබන තත්කාලීන දළ පියවුම් පද්ධතිය, නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත් නිරවුල් කිරීමේ පද්ධතිය, පොදු ලෙජර පද්ධතිය හා භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් කළමනාකරණ පද්ධතිය යන ස්වයංක්‍රීය පද්ධතීන් සම්බන්ධව අවදානම් පාලනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන සියළු අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම පිළිබඳව කමිටුව සොයා බලයි.

මහ බැංකුව මුහුණදෙනු ලබන ප්‍රධාන මූල්‍යමය අවදානම් වන්නේ ණය අවදානම, විදේශ විනිමය අවදානම හා පොලී අනුපාත අවදානම වේ. මෙම අවදානම්වලින් වැදගත් කොටසක් බැංකුවේ විදේශ සංචිත කළමනාකරණය තුළින් පැන නගී. බැංකුවේ ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් දෙපාර්තමේන්තුව, විදේශ වත්කම් කළමනාකරණය කරයි. බැංකුවේ මූල්‍ය අවදානම් කළමනාකරණ රාමුව නඩත්තු කිරීම හා මෙහෙයවීමේ වගකීම ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ මැද කාර්යාලය (middle office) සතු වේ.

මුදල් මණ්ඩලය විසින් පත් කරනු ලබන විදේශ සංචිත කළමනාකරණ කමිටුව, විදේශ සංචිත කළමනාකරණ කාර්යය ඵලදායී සහ කාර්යක්ෂමව ඉටු කිරීම සඳහා වගකියනු ලබයි. අවදානම් කළමනාකරණය සම්බන්ධ කරුණු ඇතුළත්ව සියළු ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ කමිටුව විසින් සලකා බලනු ලබන අතර, ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මුදල් මණ්ඩලයට නිර්දේශ කරනු ලබයි. අවදානම් ආවරණය සඳහා වූ ප්‍රතිපත්ති ඇතුළත් විස්තීර්ණ මගපෙන්වීම්, සංචිත කළමනාකරණ කාර්යයන්වලට සම්බන්ධ කාර්ය මණ්ඩලය වෙත නිකුත් කර ඇත.

ආයෝජනවල ණය අනුපාත හා විදේශ ගනුදෙනුකරුවන් පදනම් කරගත් විදේශ වත්කම් කළමනාකරණය සම්බන්ධ ණය අවදානම පාලනය කිරීම සඳහා ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් දෙපාර්තමේන්තුව විදේශ ගනුදෙනුකරුවන් සම්බන්ධ ණය අවදානම් කළමනාකරණ පද්ධතිය යොදා ගනු ලබයි. පොලී අනුපාත අවදානම හෙවත් පොලී අනුපාත වලනයන්ට බැංකුවේ විදේශ වත්කම් කළමනාකරණ ආවරණයවීම්, ආයෝජන කළමනාකරණ කාල පරාසය නිසි පරිදි ගැලපීම මඟින් පාලනය කෙරේ. විදේශ විනිමය අවදානම හෙවත් විදේශ විනිමය අනුපාතවල වෙනස්වීම් හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රාග්ධන පාඩු ප්‍රධාන වශයෙන් ආයෝජන විනිමයන් විවිධාංගීකරණය තුළින් පාලනය කරනු ලැබේ. විදේශ සංචිත කළමනාකරණයේ දී, ඵලදායී විදේශ විනිමය මැදිහත්වීම් හැකියාවන් පවත්වාගැනීම සඳහා උවදුරු අවදානම අවම කිරීම කෙරෙහි මූලික අවධානය යොමු කෙරේ. ණය, පොලී අනුපාතය, විදේශ විනිමය හා උවදුරු අවදානම පාලනය කිරීම සඳහා වූ ප්‍රතිපත්ති පිළිවෙලින් 35.1, 35.2, 35.3 හා 35.4 යන සටහන් වලින් විස්තර කෙරේ.

අභ්‍යන්තර පාලන සහ අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රියාවලින්, බැංකුවේ කළමනාකරණ විගණන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වාර්ෂිකව විගණනය කෙරේ. මෙම දෙපාර්තමේන්තුව එම ක්‍රියාමාර්ගවල ප්‍රමාණාත්මකත්වය හා එම ක්‍රියා මාර්ග කෙරෙහි බැංකුවේ අනුකූලතාවය පරීක්ෂා කරනු ලබයි. කළමනාකරණ විගණන දෙපාර්තමේන්තුව සෘජුව අධිපතිවරයා වෙත වාර්තා කරන අතර, එහි සොයා ගැනීම් හා නිර්දේශයන් විගණන කමිටුව වෙත වාර්තා කරනු ලැබේ.

මුදල් මණ්ඩල සාමාජිකයෙකු සහායකත්වය දරන විගණන කමිටුව, කළමනාකාරීත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුව හා බාහිර විගණකවරුන්ගේ කටයුතු අභිප්‍රේක්ෂණය කරනු ලැබේ. මෙම කමිටුව බාහිර විගණකට සෘජුව පරීක්ෂණ කළ හැකි අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයන් පුනරීක්ෂණය කරනු ඇත. ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රමයක් මඟින් නිවැරදි යෝග්‍ය හා කාලීන තොරතුරු මහජනයාට ලබාදීමට, මුදල් මණ්ඩලයට උපදෙස් හා සහාය ලබාදීම විගණන කමිටුවේ ප්‍රාථමික කාර්යය වන්නේය. කමිටුව එහි ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධව මුදල් මණ්ඩලයට කාලීනව වාර්තා කරයි.

35.1 ණය අවදානම

(අ) බැංකුවේ වර්ෂය අවසානයේ දී වැදගත් ණය සංකේන්ද්‍රණයන් භූගෝලීය ප්‍රදේශ අනුව (ආයතනයේ අයිතිකාරත්ව රටවල් පදනම් කරගෙන) පහත දැක්වේ.

භූගෝලීය ප්‍රදේශ අනුව ණය සංකේන්ද්‍රණය

	2009 රු. 000	2008 රු. 000
ශ්‍රී ලංකාව	120,604,925	259,328,320
ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය	170,269,297	88,686,431
ජපානය	15,189,710	706,828
බ්‍රිතාන්‍යය	70,101,508	47,229,703
යුරෝපය	102,520,720	72,914,932
අධි ජාතික මූල්‍ය ආයතන	170,433,627	88,850,454
වෙනත්	69,913,170	15,296,937
මුළු මූල්‍ය වත්කම්	719,032,957	573,013,605

(ආ) ආයතනය අනුව ණය සංකේන්ද්‍රණය වීම
බැංකුවේ වර්ෂය අවසානයට වන සැලකිය යුතු ණය සංකේන්ද්‍රණය වීම ආයතන වර්ගයන් අනුව පහත දැක්වේ.

	2009 රු. 000	2008 රු. 000
ශ්‍රී ලංකා රජය	422,398,857	281,740,197
අධි ජාතික මූල්‍ය ආයතන	170,433,627	88,850,454
විදේශීය බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතන	124,737,773	200,437,986
අනිකුත්	1,462,700	1,984,968
මුළු මූල්‍ය වත්කම්	719,032,957	573,013,605

(ඇ) ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම මඟින් ණය අවදානම මැනීම
ස්ටෑන්ඩර්ඩ් ඇන්ඩ් පුවර්ස්, ෆිච් රේටිං සමාගම සහ මුසීස් පදනමට අනුව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම සිදුකළ බැංකුවේ මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වත්කම් නිකුතුකරුවන් පහත වගුවෙන් දැක්වේ. ස්ටෑන්ඩර්ඩ් සහ පුවර්ස් සහ ෆිච් රේටිං සමාගම මේ ශ්‍රේණිගත කිරීම් අනුව AAA සංකේතය ඉතා ඉහළම

ශ්‍රේණිගත කිරීම වන අතර, යම්කිසි ආයතනයකට පොලිය සහ මුල් මුදල් ගෙවීමට හැකි ශක්තිමත් තත්වයක් තිබෙන බව දැක්වයි. AA සංකේතයෙන් ඉතා ඉහළ ශ්‍රේණිගත කිරීමක් දැක්වෙන අතර, ශක්තිමත් තත්වයක් දැක්වයි. A සංකේතයෙන් ඉහළ මධ්‍යම ශ්‍රේණියක් දැක්වෙන අතර ශක්තිමත් තත්වයක් හා ණය අවදානමේ පහළ තත්වයක් දැක්වයි. BBB සංකේතයෙන් පහළ ම ආයෝජන ශ්‍රේණි කිරීමක් හා පහළ මට්ටමේ ණය අවදානමක් පවතින බව දැක්වෙන අතර, ප්‍රමාණවත් ආරක්ෂක

පරාමිති පෙන්වුම් කරයි. AAA සංකේතයට පහළ ශ්‍රේණි ප්‍රධාන ප්‍රභේදයන් අතර පවත්නා තත්වය දැක්වීම පිණිස + හෝ - ලකුණු මගින් කාණ්ඩකරණය කළ හැකිය. ස්ටැන්ඩර්ඩ් ඇන්ඩ් පුබ්ලිස් හෝ මුඩ්ස් විසින් ණය ශ්‍රේණිගත නොකළ බව NR සංකේතයෙන් දැක්වේ.

Aaa* සංකේතවලින් දැක්වෙන්නේ මුඩ්ස් විසින් ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමයි.

ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම මගින් ණය අවදානම මැනීම

ණය ශ්‍රේණිය	2009	2009	2008	2008	
	රු. '000	%	රු. '000	%	
මුදල් හා මුදල් සමානයන්					
ෆෙඩරල් රිසර්ව් බැන්ක් - ඇ.එ.ජ./ රිසර්ව් බැන්ක් ඔෆ් ඕස්ට්‍රේලියා/බැන්ක් ටෝ ඉන්ටර්නැෂනල් සෙට්ලිමන්ට්ස්/බැන්ක් ඔෆ් ජැපාන්	80,272,413	11%	90,785,318	16%	
AAA	44,286,854	6%	51,512,175	9%	
AA	8,075,290	1%	644	0%	
AA-	11,210,371	2%	210,637	0%	
A+	520,105	0%	16,326	0%	
A	-	0%	874,189	0%	
NR	3,506,124	0%	23,939,518	4%	
	147,871,157	21%	167,338,807	29%	
දේශීය විනිමය විකිණීම/විකිණීම සඳහා ඇති සුරැකුම්පත්					
ෆෙඩරල් රිසර්ව් බැන්ක් - ඇ.එ.ජ./ රිසර්ව් බැන්ක් ඔෆ් ඕස්ට්‍රේලියා/බැන්ක් ටෝ ඉන්ටර්නැෂනල් සෙට්ලිමන්ට්ස්/බැන්ක් ඔෆ් ජැපාන්	8,447,892	1%	579,885	0%	
AAA	95,928,452	13%	77,946,710	14%	
AA+	12,237,966	2%	-	0%	
AA	7,182,081	1%	-	0%	
A+	2,288,878	0%	6,244,328	1%	
A	1,806,969	0%	-	0%	
A-	3,846,837	1%	-	0%	
B-	1,676,346	0%	-	0%	
NR*	238,202,355	34%	7,344,237	1%	
	371,617,775	52%	92,115,159	16%	
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වත්කම්					
AAA	76,509,781	11%	72,399,875	13%	
ෆෙඩරල් රිසර්ව් බැන්ක් - ඇ.එ.ජ./ රිසර්ව් බැන්ක් ඔෆ් ඕස්ට්‍රේලියා/බැන්ක් ටෝ ඉන්ටර්නැෂනල් සෙට්ලිමන්ට්ස්/බැන්ක් ඔෆ් ජැපාන්	11,278	0%	3,621	0%	
AAA	515,010	0%	727,588	0%	
AA	1,254	0%	3	0%	
AA-	5,725	0%	652,063	0%	
A	-	0%	2,542	0%	
NR	1,896,053	1%	42,081	0%	
	2,429,319	1%	1,427,899	0%	
මුළු විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්					
	598,428,032	83%	333,281,740	58%	
දේශීය මූල්‍ය වත්කම්					
ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරැකුම්පත්	B	43,450,557	7%	159,771,674	30%
රජයට දෙනු ලැබූ අත්තිකාරම්	B	73,880,500	10%	76,307,700	12%

අනෙකුත් ආයතනවලට දෙන ලද ණය	NR	1,136,596	0%	1,577,301	0%
අනෙකුත් දේශීය ලැබිය යුතු මුදල්	NR	595,444	0%	659,770	0%
මූල්‍ය හා අනෙකුත් ආයතනවල ආයෝජන	NR	43,855	0%	50,729	0%
අනෙකුත් වත්කම්	B	1,497,973	0%	1,364,690	0%
මුළු දේශීය මූල්‍ය වත්කම්		120,604,925	17%	239,731,864	42%
මුළු මූල්‍ය වත්කම්		719,032,957	100%	573,013,604	100%
ප්‍රධාන ණය ශ්‍රේණිවල සාරාංශය					
විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්					
ෆෙඩරල් රිසර්ව් බැංකු - ඇ.එ.ජ./ රිසර්ව් බැංකු		88,731,583	12%	91,368,824	16%
ඔෆ් ශ්‍රේණිය/බැංකු ශ්‍රේණි ඉන්ටර්නැෂනල් සෙට්ලිමන්ට්ස්/බැංකු ඔෆ් ජැපාන්					
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වත්කම්		76,509,781	11%	72,399,875	13%
	AAA	140,730,317	19%	130,186,472	23%
	AA+/-	38,712,686	5%	863,349	0%
	A+/-	8,462,789	1%	7,137,386	1%
	B-	1,676,346	0%	-	0%
	NR	243,604,531	34%	31,325,835	5%
මුළු විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්		598,428,032	83%	333,281,741	58%
දේශීය මූල්‍ය වත්කම්	B/BB-	119,079,031	17%	237,444,065	41%
	NR	1,525,895	0%	2,287,800	1%
මුළු දේශීය මූල්‍ය වත්කම්		120,604,925	17%	239,731,865	42%
මුළු මූල්‍ය වත්කම්		719,032,957	100%	573,013,606	100%

* එක්සත් රාජධානිය, එක්සත් ජනපදය, ඔස්ට්‍රේලියාව, කැනඩාව, ජපානය, ජර්මනිය, ප්‍රංශය යනාදී රාජ්‍යයන්හි රජයන් විසින් නිකුත් කරන ලද රු.238,202,355 වටිනා බැඳුම්කරු NR හි ඇතුළත් ය.

35.2 පොලී අනුපාතික අවදානම

(අ) විදේශීය මුදල් පොලී අනුපාත සංවේදිතාවය

පොලී අනුපාත අවදානම යනු පොලී අනුපාතයේ වෙනස්වීම නිසා ඇතිවන පාඩු විදීමේ අවදානමයි.

අ. ස්ථාවර ආදායම් සුරැකුම්පත් ආයෝජන කළඹේ පොලී අනුපාත සංවේදිතාවය, පදනම් අංක 10 ක වෙනස්වීම මත ඇති විය හැකි පාඩුව මගින් මනිනු ලැබේ. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පොලී අනුපාත සංවේදිතාවය මැන දැක්වීම සඳහා බණ්ඩනය කරන ලද ස්ථාවර ආදායම් සුරැකුම්පත් ආයෝජන කළඹ පහත දැක්වේ.

බණ්ඩනය කරන ලද ස්ථාවර ආදායම් සුරැකුම්පත් ආයෝජන කළඹෙහි සංවේදිතා විශ්ලේෂණය;

බණ්ඩනය කරන ලද ආයෝජන කළඹ	විය හැකි පාඩුව (ඇ.එ.ජ. ඩොලර් මිලියන)	
	2009	2008
වෙළෙඳ ආයෝජන	2.59	1.39
විකිණීම සඳහා ඇති ආයෝජන	6.24	1.39
එකතුව	8.83	2.78

ආ. ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ මැද කාර්යාලය (middle office) විසින් විදේශ වත්කම් ආයෝජන කළඹෙහි පොලී අනුපාත අවදානම කළමනාකරණය කිරීම සඳහා පහත දැක්වෙන උපාය මාර්ගයන් අනුගමනය කරනු ලැබේ.

(1) පොලී අනුපාත වෙනස්වීම මත විදේශ වත්කම් ආයෝජන කළඹට ඇතිවන බලපෑම පොලී අනුපාත සංවේදීතාවය මගින් මනිනු ලබන අතරම, පොලී අනුපාත අවදානම මැනීම සඳහා යොදාගන්නා මිනුමක් ලෙස පොලී අනුපාතය සහ ආයෝජනයේ කාල සීමාව සැලකිල්ලට ගනු ලබන විකර්ත සඵල කාලච්ඡේදය මගින් ඉහළ අවදානමක් පෙන්නුම් කරනු ලැබේ. එහෙයින්, මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල් තුළ ඇතිවන සංවර්ධනයන්, ආයෝජන කළඹේ ඇති සංලක්ෂණයන් සහ අවදානම දැරීමට බැංකුව ඇති සුදානම යන කරුණු සලකා බැලීමෙන් අනතුරුව මහ බැංකුව විසින් ප්‍රමාණවත් විකර්ත සඵල කාලච්ඡේදයන් කලින් කලට සකස් කරනු ලැබේ. සාමාන්‍යයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ විදේශ විනිමය රැඳවුම් සඳහා ඉහළ සීමාව වශයෙන් 2.5 ක සීමාවක් දක්වා ඇති අතර වෙළෙඳපොළෙහි දෘෂ්ඨිය සහ මහ බැංකු අවදානම දැරීමට ඇති සුදානම මත මෙම සීමාව පහළට දැමීමට හැකිය. මහ බැංකුව විසින් විකර්ත සඵල කාලච්ඡේදයන් සඳහා ඉහළ සීමාවක් සකස් කිරීම තුළින් විදේශ වත්කම් කළඹේ පොලී අනුපාත අවදානම සහ සඵල කාලච්ඡේදයේ අවදානම (Duration) පාලනය කරනු ලැබේ. විදේශ වත්කම් ආයෝජන කළඹේ විකර්ත සඵල කාලච්ඡේදය ඉහළ සීමාවන් සමග සංසන්දනය කරන වගුව පහතින් දැක්වේ.

විකර්ත සඵල කාලච්ඡේදය

ආයෝජන බණ්ඩය	විකර්ත සඵල කාලච්ඡේදය		
	31/12/2009 දිනට	31/12/2008 දිනට	ඉහළ සීමාව
මුදල් වෙළෙඳපොළ (ස්ථීර හා ඉල්ලුම් තැන්පතු)	0.03	0.04	0.25
ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ (ස්ථාවර ආදායම් සුරැකුම්පත්)	2.87	3.41	5.0
සමස්තය	1.84	1.76	2.5

විශාල වශයෙන් මිල වෙනස්වීමක දී විකර්ත සඵල කාලච්ඡේදය මගින් ගණනය නොවන නිසා, විදේශ සංචිත ආයෝජන කළඹේ පොලී අනුපාත අවදානම මැනීම සඳහා භාවිතා කරන තවත් මිනුමක් ලෙස උත්තලතාවය දැක්විය හැකිය. උත්තලතාවය මගින් කියනු

ලබන්නේ බැඳුම්කර මිල පලදා වකුයේ වෙනස්වීම් කාල පරිච්ඡේදයට අනුව සරල රේඛාවක් මගින් පිලිබිඹු කරන බවයි. මෙමගින් ස්ථාවර සුරැකුම්පත් පොලී අනුපාතයට දක්වන සංවේදීතාවය තවදුරටත් නියමිත අගයට ආසන්න කිරීමට ඉඩකඩ ලබාදේ.

බණ්ඩනය කරන ලද ස්ථාවර ආදායම් සුරැකුම්පත් ආයෝජන කළඹේ උත්තලතාවය

ආයෝජන බණ්ඩය	2009	2008
වෙළෙඳ ආයෝජන	0.50	0.18
විකිණීම සඳහා ඇති ආයෝජන	0.11	0.23
එකතුව	0.17	0.20

(ආ) දේශීය මුදල් පොලී අනුපාත සංවේදීතාවය

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශයේ දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් කළඹ, ශ්‍රී ලංකා රජයට ලබාදුන් ණය ප්‍රමාණය නියෝජනය කරන නිසා එය ක්‍රමණය අගයට වාර්තා කරනු ලබයි. බැංකුව පොලී ආදායම ඉපැයීම අරමුණු කර නොගෙන භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීම සිදු කරන හෙයින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් කළඹ, ආයෝජන කළඹක් ලෙස නොසැලකේ. බැංකුවේ මූලික අරමුණුවලින් එකක් වන එනම්, ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතාවය රැකීම සම්බන්ධ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා දේශීය වෙළෙඳපොළට ද්‍රවශීලතාවය විදීමට හෝ දේශීය වෙළෙඳපොළින් ද්‍රවශීලතාවය උකහා ගැනීමට බැංකුව භාණ්ඩාගාර බිල්පත් විකිණීම හෝ මිලදී ගැනීම සිදු කරනු ලබයි. එහෙයින් බැංකු ආයෝජන කළඹෙහි භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ප්‍රමාණය, එහි මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය විසින් තීරණය කරනු ලැබේ. ඊට අමතරව, රුපියල් වෙළෙඳපොළේ මූලික පොලී අනුපාත එනම්, ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ අනුපාතය හා ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාත, මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා, බැංකුව විසින් තීරණය කරනු ලබයි. වැඩිදුරටත්, රුපියල් ද්‍රවශීලතාවය විදීම් හා වෙළෙඳපොළින් රුපියල් ද්‍රවශීලතාවය උකහා ගැනීම සඳහා වූ බැංකුවේ ක්‍රියාමාර්ග පොදු රුපියල් වෙළෙඳපොළේ පොලී අනුපාතයන් කෙරෙහි බලපානු ලබයි. ඒ අනුව භාණ්ඩාගාර බිල්පත් කළඹ මගින් උද්ගත වන පොලී ආදායමේ වෙනස්වීම් කෙරෙහි ආයෝජන තීරණවලට වඩා බැංකුවෙහි භාණ්ඩාගාර බිල්පත් කළඹෙහි ප්‍රමාණය මෙන් ම මූලික වශයෙන් බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ගවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පොලී අනුපාත වෙනස්වීම් බලපානු ලබයි. එම නිසා බැංකුව දේශීය මූල්‍ය වත්කම්වල පොලියේ වන සංවේදීතාවය ගැන නොසලකනු ලැබේ.

(ඇ) වත්කම් සහ වගකීම්වල කල් පිරීම හෝ ප්‍රතිමිල කිරීම පහත සඳහන් කාල පරිච්ඡේදවල දී සිදු වේ.

විදේශ මුදල් පොලී අනුපාත සංවේදීතා අන්තරය:	හරිත සාමාන්‍ය පොලී අනුපාතය %	2009	හය	මාස 6	වර්ෂ	වර්ෂ	වර්ෂ
		එකතුව	මසක් හෝ අඩු	සිට 12 දක්වා	1 සිට 2 දක්වා	2 සිට 5 දක්වා	5 ට වැඩි
		රු. ,000	රු. ,000	රු. ,000	රු. ,000	රු. ,000	රු. ,000
පොලී සංවේදී විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්							
මුදල් හා මුදල් සමානස්‍යත්‍ය ලාභ සහ අලාභ මත සාධාරණ වටිනාකමට ඇති සහ අලෙවි කළ හැකි සුරැකුම්පත්	1.07	147,871,157	147,871,157	-	-	-	-
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වත්කම්	2.24	371,617,775	28,448,309	19,141,034	111,328,788	149,534,851	63,164,793
මුළු පොලී සංවේදී විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්	0.24	10,836,493	10,836,493	-	-	-	-
		530,325,425	187,155,958	19,141,034	111,328,788	149,534,851	63,164,793
පොලී සංවේදී නොවන විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්							
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වත්කම්		65,673,289	-	-	-	-	65,673,289
ලැබිය යුතු දෑ		2,429,319	2,429,319	-	-	-	-
මුළු පොලී සංවේදී නොවන විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්		68,102,608	2,429,319	-	-	-	65,673,289
මුළු විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්		598,428,033	189,585,277	19,141,034	111,328,788	149,534,851	128,838,082
පොලී සංවේදී විදේශීය මූල්‍ය වගකීම්							
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වගකීම්	0.08	82,201,426	3,301,811	685,903	1,371,805	76,841,907	-
ආසියානු නිශ්කාණ සංගමයට ගෙවිය යුතු මුදල්	0.14	29,836,531	29,836,531	-	-	-	-
මුළු පොලී සංවේදී විදේශීය මූල්‍ය වගකීම්		112,037,957	33,138,342	685,903	1,371,805	76,841,907	-
පොලී සංවේදී නොවන විදේශීය මූල්‍ය වගකීම්							
ආසියානු නිශ්කාණ සංගමයට ගෙවිය යුතු දෑ		17,870,207	17,870,207	-	-	-	-
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වගකීම්		136,168,229	198,634	-	-	-	135,969,595
විදේශීය මුදලින් ඇති වාණිජ බැංකු ප්‍රාග්ධනය		1,842,775	-	-	-	-	1,842,775
වෙනත් විදේශීය බැරකම්		3,165,261	3,165,261	-	-	-	-
මුළු පොලී සංවේදී නොවන විදේශීය මූල්‍ය වගකීම්		159,046,471	21,234,102	-	-	-	137,812,369
මුළු විදේශීය මූල්‍ය වගකීම්		271,084,428	54,372,444	685,903	1,371,805	76,841,907	137,812,369
විදේශීය මුදල් පොලී අනුපාත සංවේදීතා අන්තරය		418,287,467	154,017,616	18,455,132	109,956,983	72,692,944	63,164,793
දේශීය මුදල් පොලී අනුපාත සංවේදීතා අන්තරය:							
පොලී සංවේදී දේශීය මූල්‍ය වත්කම්							
ආයෝජන කළමනාකරණ							
ලංකා රජයේ සුරැකුම්පත්	11.24	43,450,557	32,626,178	10,824,379	-	-	-
අනිකුත් ආයතනවලට දෙන ලද ණය	3.00	1,136,596	197,541	194,393	292,541	452,121	-
අනිකුත් වත්කම්	14.56	1,490,476	318,153	904,015	258,866	9,442	-
මුළු පොලී සංවේදී දේශීය මූල්‍ය වත්කම්		46,077,629	33,141,872	11,922,787	551,407	461,563	-
පොලී සංවේදී නොවන දේශීය මූල්‍ය වත්කම්							
රජයට දෙන ලද අත්තිකාරම්		73,880,500	73,880,500	-	-	-	-
ලැබිය යුතු මුදල්		595,444	345,444	-	-	-	250,000
ආයෝජන සුරැකුම්පත් විකිණීමට රඳවාගත් අනිකුත් වත්කම්		43,855	732	-	-	-	43,123
		7,497	7,497	-	-	-	-

මුළු පොලී සංවේදී නොවන දේශීය මූල්‍ය වත්කම්	74,527,296	74,234,173	-	-	-	293,123
මුළු දේශීය මූල්‍ය වත්කම්	120,604,925	107,376,045	11,922,787	551,407	461,563	293,123
පොලී සංවේදී දේශීය මූල්‍ය වගකීම්						
ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගිවිසුම් යටතේ විකුණන ලද සුරැකුම්පත්	8.65	6,000,000	6,000,000	-	-	-
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලද දේශීය සුරැකුම්පත්	8.59	78,022,645	78,022,645	-	-	-
මුළු පොලී සංවේදී දේශීය මූල්‍ය වගකීම්		84,022,645	84,022,645	-	-	-
පොලී සංවේදී නොවන දේශීය මූල්‍ය වගකීම්						
බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතනවල ශේෂ		86,085,866	86,085,866	-	-	-
රජය සහ රජයේ ඒකක සමඟ ශේෂ		2,347,709	2,347,709	-	-	-
සේවක ප්‍රතිලාභ සැලසුම් සමඟ ශේෂ		1,050,255	1,050,255	-	-	-
අනිකුත් තැන්පතු හා ගෙවිය යුතු මුදල්		25,981,654	25,981,654	-	-	-
අනිකුත් බැරකම්		-	-	-	-	-
මුළු පොලී සංවේදී නොවන දේශීය මූල්‍ය වගකීම්		115,465,484	115,465,484	-	-	-
මුළු දේශීය මූල්‍ය වගකීම්		199,488,129	199,488,129	-	-	-
දේශීය මුදල් පොලී අනුපාත සංවේදීතා අන්තරය		(37,945,017)	(50,880,774)	11,922,787	551,407	461,563
2008 දෙසැම්බර් 31 දිනට සංසන්දනාත්මක සංඛ්‍යා පහත සඳහන් පරිදි විය.						
විදේශීය මුදල් පොලී අනුපාත සංවේදීතා අන්තරය						
පොලී සංවේදී විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්						
මුදල් හා මුදල් සමානයන්	0.60	167,338,807	167,338,807	-	-	-
විදේශ මුදලින් ඇති වෙළෙඳ / විකිණීම් සඳහා ඇති සුරැකුම්පත්	3.24	92,115,159	1,040,929	805,633	35,318,189	24,578,371
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වත්කම්	2.47	8,560,403	8,560,403	-	-	-
මුළු පොලී සංවේදී විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්		268,014,369	176,940,139	805,633	35,318,189	24,578,371
පොලී සංවේදී නොවන විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්						
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වත්කම්		63,839,472	-	-	-	63,839,472
ලැබිය යුතු දෑ		1,427,899	1,427,899	-	-	-
මුළු පොලී සංවේදී නොවන විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්		65,267,371	1,427,899	-	-	63,839,472
මුළු විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්		333,281,740	178,368,038	805,633	35,318,189	94,211,510
පොලී සංවේදී විදේශීය මූල්‍ය වගකීම්						
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වගකීම්	2.59	19,078,598	5,771,951	5,771,951	4,189,660	3,345,036
ආසියානු නිශ්කාෂණ සංගමයට ගෙවිය යුතු මුදල්	1.79	91,354,909	91,354,909	-	-	-
මුළු පොලී සංවේදී විදේශීය මූල්‍ය වගකීම්		110,433,507	97,126,860	5,771,951	4,189,660	3,345,036
පොලී සංවේදී නොවන විදේශීය මූල්‍ය වගකීම්						
ආසියානු නිශ්කාෂණ සංගමයට ගෙවිය යුතු මුදල්		262,990	262,990	-	-	-
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වගකීම්		76,055,059	-	-	-	76,055,059
විදේශීය මුදලින් ඇති වාණිජ බැංකුවල ප්‍රාග්ධනය		1,453,322	-	-	-	1,453,322
අනෙකුත් විදේශීය බැරකම්		136,856	136,856	-	-	-
මුළු පොලී සංවේදී නොවන විදේශීය මූල්‍ය වගකීම්		77,908,227	399,846	-	-	77,508,381
මුළු විදේශීය මූල්‍ය වගකීම්		188,341,734	97,526,706	5,771,951	4,189,660	77,508,381
විදේශීය මුදල් පොලී අනුපාත සංවේදීතා අන්තරය		157,580,862	79,813,279	(4,966,318)	31,128,529	21,233,335
				30,372,038		

පොලී සංවේදී දේශීය මූල්‍ය වත්කම්							
ආයෝජන කළඹ							
-ලංකා රජයේ සුරැකුම්පත්	18.49	142,813,489	55,673,224	87,140,265	-	-	-
ප්‍රතිවිකුණුම් ගිවිසුම් යටතේ							
විකුණන ලද සුරැකුම්පත්	12.5	13,204,000	13,204,000	-	-	-	-
අනිකුත් ආයතනවලට දෙන ලද ණය	3.0	1,577,301	210,537	199,976	358,909	789,595	18,284
අනිකුත් වත්කම්	13.1	1,364,690	511,512	22,346	11,163	-	-
මුළු පොලී සංවේදී දේශීය මූල්‍ය වත්කම්		158,959,480	69,599,273	87,362,587	370,072	789,595	18,284
පොලී සංවේදී නොවන දේශීය මූල්‍ය වත්කම්							
රජයේ සුරැකුම්පත් මත ලැබිය යුතු පොලිය		3,754,186	2,017,619	1,736,567	-	-	-
රජයට දෙන ලද අත්තිකාරම්		76,307,700	76,307,700	-	-	-	-
ලැබිය යුතු මුදල්		659,770	659,770	-	-	-	-
මූල්‍ය හා වෙනත් ආයතනවල ආයෝජන		50,729	-	-	-	-	50,729
අනිකුත් වත්කම්		13,626,313	13,626,313	-	-	-	-
මුළු පොලී සංවේදී නොවන දේශීය මූල්‍ය වත්කම්		94,398,698	92,611,402	1,736,567	-	-	50,729
මුළු දේශීය මූල්‍ය වත්කම්		253,358,178	162,210,675	89,099,154	370,072	789,595	69,013
පොලී සංවේදී දේශීය මූල්‍ය වගකීම්							
ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගිවිසුම් යටතේ							
විකුණන ලද සුරැකුම්පත්	10.50	13,743,000	13,743,000	-	-	-	-
මුළු පොලී සංවේදී දේශීය මූල්‍ය වගකීම්		13,743,000	13,743,000	-	-	-	-
පොලී සංවේදී නොවන දේශීය මූල්‍ය වගකීම්							
බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතනවල තැන්පතු		82,311,214	82,311,214	-	-	-	-
රජය සහ රජයේ ඒකක සමග ශේෂ		1,245,624	1,245,624	-	-	-	-
සේවක ප්‍රතිලාභ සැලසුම් සමග ශේෂ		1,155,061	1,155,061	-	-	-	-
අනිකුත් තැන්පතු හා ගෙවිය යුතු මුදල්		1,664,353	1,664,353	-	-	-	-
අනිකුත් වගකීම්		187,657,572	187,657,572	-	-	-	-
මුළු පොලී සංවේදී නොවන දේශීය මූල්‍ය වගකීම්		274,033,824	274,033,824	-	-	-	-
මුළු දේශීය මූල්‍ය වගකීම්		287,776,824	287,776,824	-	-	-	-
දේශීය මුදල් පොලී අනුපාත සංවේදීතා අන්තරය		145,216,480	55,856,273	87,362,587	370,072	789,595	18,284

35.3 විදේශීය මුදල් අවදානම

විදේශීය මුදල් අවදානම යනු විනිමය අනුපාතිකයේ ඇතිවන වෙනස්වීම් නිසා අලාභ ලැබීමට ඇති අවදානම වේ.

බැංකුවේ විදේශීය සංචිත කළමනාකරණ කාර්යය යටතේ දරන්නා වූ විදේශීය වත්කම් මාර්ගයෙන් විදේශ මුදල් ක්‍රියාකාරකම් උද්ගත වේ. විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ වෙනස්වීම් හේතුවෙන් බැංකුව, විනිමය අවදානමට විවෘතවීමට ඉඩ තිබේ. මුදල් මණ්ඩලය සහ විදේශ සංචිත කළමනාකරණ කමිටුව විසින් බැංකුවේ ජාත්‍යන්තර සංචිතයෙහි විවිධ මුදල්

වර්ගවලින් දැරිය යුතු ප්‍රතිශත ප්‍රමාණයක් නියම කර තිබේ. මුදල් වෙන්කිරීම පිළිබඳව තීරණය කිරීමේ දී රාජ්‍ය ණය ආපසු ගෙවීමේ අවශ්‍යතාවයන් සහ මුදල් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතයන් කෙරෙහි නිසි සැලකිල්ලක් දක්වනු ලැබේ. එබැවින් බැංකුව විසින් ප්‍රධාන මුදල් වර්ග බොහොමයක්, එනම් ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපද ඩොලර්, ස්ටර්ලිං පවුම්, ජපන් යෙන් හා යුරෝ වලින් දරනු ලබයි. විදේශීය මුදල් තත්ත්වය මත පනවා ඇති සීමාවන්ට අනුකූලවීම සුපරීක්ෂණයට භාජනය වේ.

2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට ප්‍රධාන මුදල්වලට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ශුද්ධ අවදානම් නිරාවරණය පහත සඳහන් විය.

	මුදල් වර්ගය							
	ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපද ඩොලර්	යුරෝ	ජපන් යෙන්	ස්ටර්ලිං පවුම්	විගැහි	ඕස්ට්‍රේලියානු ඩොලර්	අනිකුත් මුදල්	සියළු මුදල් වර්ගවල එකතුව
	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000
2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට								
විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්								
මුදල් හා මුදල් සමානයන් ලාභ / අලාභ මත සාධාරණ වටිනාකමට ඇති සුදැකුම්පත් හා අලෙවි කළ හැකි සුදැකුම්පත්	38,674,007	40,395,988	10,595,236	18,494,893	-	47,649,480	(7,938,448)	147,871,157
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වත්කම්	195,445,909	44,145,531	9,203,770	73,788,798	-	49,033,768	-	371,617,775
අනිකුත් විදේශීය ලැබිය යුතු මුදල්	-	-	-	-	76,509,781	-	-	76,509,781
මුළු විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්	234,120,085	84,546,126	19,799,006	94,181,927	76,511,621	97,183,783	(7,914,516)	598,428,032
සමානුපාතය	39%	14%	3%	16%	13%	16%	0%	100%
විදේශීය මූල්‍ය බැරකම්								
බැංකු හා මූල්‍ය ආයතනවලට ගෙවිය යුතු මුදල්	3,325,965	83	1,245,353	3,691,032	198,634	12,773,034	-	21,234,101
ආසියානු නිශ්කාඡණ සංගමයට ගෙවිය යුතු මුදල්	29,705,557	130,975	-	-	-	-	-	29,836,531
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ බැරකම්	-	-	-	-	218,171,021	-	-	218,171,021
වාණිජ බැංකු විදේශීය මුදලින් වූ ප්‍රාග්ධන තැන්පතු	1,842,775	-	-	-	-	-	-	1,842,775
මුළු විදේශීය මූල්‍ය බැරකම්	34,874,297	131,058	1,245,353	3,691,032	218,369,655	12,773,034	-	271,084,428
සමානුපාතය	13%	0%	0%	1%	81%	5%	0%	100%
ශුද්ධ විදේශීය මුදල් නිරාවරණය	199,245,788	84,415,068	18,553,653	90,490,895	(141,858,034)	84,410,749	(7,914,516)	327,343,604
2008 දෙසැම්බර් 31 දිනට සංසඳනාත්මක සංඛ්‍යා පහත පරිදි විය.								
	මුදල් වර්ගය							
	ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපද ඩොලර්	යුරෝ	ජපන් යෙන්	ස්ටර්ලිං පවුම්	විගැහි	ඕස්ට්‍රේලියානු ඩොලර්	අනිකුත් මුදල්	සියළු මුදල් වර්ගවල එකතුව
	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000
2008 දෙසැම්බර් 31 දිනට								
විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්								
මුදල් හා මුදල් සමානයන් ලාභ / අලාභ මත සාධාරණ වටිනාකමට ඇති සුදැකුම්පත් හා අලෙවි කළ හැකි සුදැකුම්පත්	102,261,905	19,813,147	706,828	40,088,541	-	3,775,039	693,346	167,338,807
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වත්කම්	5,996,334	39,036,431	-	20,070,370	-	27,012,024	-	92,115,159
අනිකුත් විදේශීය ලැබිය යුතු මුදල්	-	-	-	-	72,399,875	-	-	72,399,875
මුළු විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්	108,281,532	60,161,386	706,828	60,158,911	72,417,439	30,787,063	768,580	333,281,740
සමානුපාතය	32%	18%	0%	18%	22%	9%	0%	100%
විදේශීය මූල්‍ය බැරකම්								
බැංකු හා මූල්‍ය ආයතනවලට ගෙවිය යුතු මුදල්	336,091	-	-	-	-	-	-	336,091
ආසියානු නිශ්කාඡණ සංගමයට ගෙවිය යුතු මුදල්	91,354,909	-	-	-	-	-	-	91,354,909
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ බැරකම්	-	-	-	-	95,133,658	-	-	95,133,658
වාණිජ බැංකු විදේශීය මුදලින් වූ ප්‍රාග්ධන තැන්පතු	1,517,077	-	-	-	-	-	-	1,517,077
මුළු විදේශීය මූල්‍ය බැරකම්	93,208,077	-	-	-	95,133,658	-	-	188,341,735
සමානුපාතය	49%	0%	0%	0%	51%	0%	0%	100%
ශුද්ධ විදේශීය මුදල් නිරාවරණය	15,073,455	60,161,386	706,828	60,158,912	(22,716,218)	30,787,063	768,580	144,940,005

35.4 ද්‍රවශීලතා අවදානම

මූල්‍ය ලියවිලි ආශ්‍රිත බැඳීම් සපුරාලීමට අවශ්‍යවන අරමුදල් කෙටි දැනුම්දීමක දී සපයා ගැනීමේ දී ඒකකයක් විසින් මුහුණපානු ලබන දුෂ්කරතා ද්‍රවශීලතා අවදානම වේ. ඒකකයකට තම මූල්‍ය වත්කම් ඉක්මණින්, සාධාරණ අගයට වඩා අඩු මිලකට විකිණීමට සිදුවීම ද ද්‍රවශීලතා අවදානමකි.

(අ) බැංකුවේ විදේශීය මුදල් සංයුතිය නිශ්චය කිරීමේදී ද ප්‍රධාන වශයෙන් සැලකිලිමත් වන්නේ ද්‍රවශීලතාවය සම්බන්ධයෙනි. අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හි දී මැදිහත්වීමේ කාර්යයන් ද රාජ්‍ය ණය සහ ජා.මු.අ. ණය ආපසු ගෙවීම වැනි වූ බැඳීම් බේරුම් කිරීම සඳහා විදේශීය සංචිත ඇවර කිරීමේ දී මෙය විභව අවශ්‍යතාවයකි. අරමුදල්වලට ඉක්මණින් ප්‍රවේශවීම තහවුරු කර ගැනීම සඳහා බැංකුව පහත සඳහන් පියවර යොදා ගනී.

- රඳවාගෙන ඇති සුරැකුම්පත්වල ද්‍රවශීලතා ලක්ෂණයන් පදනම් කළ ද්‍රවශීලතා වත්කම් අනුපාත.
- එක් එක් මුදල් වර්ගයෙන් සහ එක් එක් ප්‍රතිපාර්ශ්වය සමග රඳවා ගත හැකි සංචිතවල අවම හා උපරිම සංකලනය වන සීමාවන්.

සාධාරණ අගයන් සහ ධාරණ අගයන්

සාධාරණ අගයන්	ධාරණ අගය		සාධාරණ අගය	
	2009 රු. '000	2008 රු. '000	2009 රු. '000	2008 රු. '000
මුදල් හා මුදල් සමානතාව	147,871,157	167,338,807	147,871,157	167,338,807
විදේශීය විනිමය විකුණුම්				
/විකිණීම සඳහා ඇති සුරැකුම්පත්	371,617,775	92,115,159	371,617,775	92,115,159
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වත්කම්	76,509,781	72,399,875	76,509,781	72,399,875
වෙනත් විදේශීය ලැබිය යුතු දේ	2,429,319	1,427,899	2,429,319	1,427,899
	598,428,032	333,281,740	598,428,032	333,281,740
ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරැකුම්පත්	43,450,557	159,771,674	43,450,557	159,771,674
රජයට දෙනු ලැබූ අත්තිකාරම්	73,880,500	76,307,700	73,880,500	76,307,700
අනිකුත් ආයතනවලට දෙනු ලැබූ ණය	1,136,596	1,577,301	1,136,596	1,577,301
අනිකුත් දේශීය ලැබිය යුතු දේ	595,444	659,770	595,444	659,770
මූල්‍ය හා අනෙක් ආයතනවල ආයෝජන	43,855	50,729	43,855	50,729
අනිකුත් වත්කම්	1,497,973	1,364,690	1,497,973	1,364,690
මුළු මූල්‍ය වත්කම්	719,032,957	573,013,605	719,032,957	573,013,605
රත්වලින් කරන ලද ආයෝජන	84,834,269	10,078,754	84,834,269	10,078,754
රත්වලින් දක්වා ඇති සුරැකුම්පත්	-	348,678	-	348,678
මුළු මූල්‍ය නොවන විදේශ වත්කම්	84,834,269	10,427,432	84,834,269	10,427,432

බැංකු හා මූල්‍ය ආයතනවලට ගෙවිය යුතු දේ	18,068,841	336,091	18,068,841	336,091
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වගකීම්	218,171,021	95,133,658	218,171,021	95,133,657
ආසියානු නිශ්චාණ සංගමයට ගෙවිය යුතු මුදල්	29,836,531	91,354,909	29,836,531	91,354,909
වෙනත් විදේශීය ගෙවිය යුතු දේ	5,008,035	1,517,077	5,008,035	1,517,077
	271,084,428	188,341,735	271,084,428	188,341,735
වාණිජ බැංකු හා අනිකුත් මූල්‍ය ආයතන	86,085,866	82,311,214	86,085,866	82,311,214
රජය සහ රජයේ ඒකක සමග ගෙවෙයන්	2,347,709	1,245,624	2,347,709	1,245,624
ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම් යටතේ විකුණන ලද සුරැකුම්පත් සේවක ප්‍රතිලාභ සැලසුම්වල ගෙවෙයන්	1,060,438	1,155,061	1,060,438	1,155,061
අනිකුත් බැරකම්	25,981,654	1,664,353	25,981,654	1,664,353
මුළු මූල්‍ය වගකීම්	470,582,740	288,460,986	470,582,740	288,460,986

(ආ) විවට වෙළෙඳ කටයුතු වැනි දේශීය මූල්‍ය ඒකකයන් භාවිතා කරමින් කරන කටයුතුවල දී වන අවදානම අඩු කිරීම සඳහා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කර සුරැකුමක් ලෙස භාවිතා කර ඇත. ඒ මගින් දේශීය මූල්‍ය වෙළෙඳපොළේ දිනපතා ද්‍රවශීලතාවය, අරමුදල් යෙදවීම හා පාලනය කිරීමට භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා මහබැංකු සුරැකුමපත් ප්‍රතිමිලදී ගැනීම/විකිණීම හා අමෙරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් මත ශ්‍රී ලංකා රුපියල් හුවමාරුකරණය යොදාගෙන ඇත.

36. විශ්‍රාම වැටුප් සහ අනිකුත් පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ සැලසුම්

සියළුම සුදුසුකම්ලත් සේවකයින් ආවරණයවන නිශ්චිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම් පහක් බැංකුව විසින් මෙහෙයවනු ලැබේ. සේවක විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය යටතේ, 1998 ජනවාරි 01 දිනට පෙර බැංකුවට බැඳුණු සේවකයින්, වර්ෂ 10 ක සේවා කාලයක් නිම කිරීමෙන් අනතුරුව එයට සුදුසුකම් ලබති. සේවක විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය ආයතන මුදල් නොගෙවන විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමයක් වන අතර, එහි ප්‍රතිලාභ පිරිවැය සම්පූර්ණයෙන්ම බැංකුව විසින් දරනු ලැබේ. පිරිමි සේවකයන් සඳහා වූ වැන්දඹු සහ අනන්දරු විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය ගැහැණු සේවිකාවන් සඳහා වූ වැන්දඹු පුරුෂ සහ අනන්දරු විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය, 1998 ජනවාරි 01 දිනට පෙර බැංකුවේ සේවයට බැඳුණු සේවකයින්ට විවෘතය. මෙම සැලසුම්වලට සුදුසුකම්ලත් සේවකයින් මාසික මූලික වැටුපෙන් සියයට 5 ප්‍රමාණයකින් ආයතන වේ.

අවුරුදු 5 ක සේවා කාලයක් සම්පූර්ණ කළ සේවක වැටුප් විශ්‍රාම ක්‍රමය යටතේ විශ්‍රාම වැටුපකට හිමිකම් නොලබන සේවකයන් සඳහා පාරිභෝගික ප්‍රතිලාභ ද බැංකුව විසින් සලසනු ලැබේ. මෙම බැරකම පියවීම සඳහා ආයුගණන අගය කිරීමට අනුකූලව ගණනය කළ බැරකම සඳහා මූල්‍ය තත්‍වය පිළිබඳ ප්‍රකාශයේ ප්‍රතිපාදනයන් ඉදිරියට ගෙනයනු ලැබේ.

පශ්චාත් වෛද්‍ය ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය යටතේ විශ්‍රාමලත් බැංකු සේවකයන් හට තමා හා තම කාලක්‍රයන් සහ වැන්දඹුවන්/වැන්දඹු පුරුෂයන් වෙනුවෙන් දරන ලද සම්භර වෛද්‍ය වියදම් ප්‍රතිපූර්ණය කරගත හැක.

සේවක විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය, වැන්දඹු සහ අනන්දරු විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය, වැන්දඹු පුරුෂ සහ අනන්දරු විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය, පාරිතෝෂික විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය, වෛද්‍ය ප්‍රතිලාභ යන යෝජනා ක්‍රමවලට නිශ්චිත ප්‍රතිලාභ බැඳීම් වර්තන වියදම් සඳහා ආයුගණන ඇගයීම් නැවත තක්සේරු කිරීම සඳහා වර්ෂය තුළ ස්වාධීන ආයුගණකයෙකු වශයෙන් කන්සල්ටන්ට් ඇන්ඩ් ඇක්ටුවර් (බොම්බාය) හි කේ. ඒ. පණ්ඩිත් මහතාගේ සේවය ලබාගෙන ඇත.

අදාළ සැලසුම් සඳහා, ආයුගණන ඇගයීම් ප්‍රකාර වර්තමාන සේවා පිරිවැය, පොලී වියදම්, සැලසුම් වත්කම්වල ශුද්ධ අපේක්ෂිත ඉපැයීම්, ආයුගණන ලාභ/(අලාභ) සහ අන්තර් ගැලපීම් සහ නිශ්චිත ප්‍රතිලාභ බැඳීම් පහත සඳහන් වගුවෙන් සම්පිණ්ඩනය කර ඇත.

සියළු ප්‍රතිලාභ බැඳීම්වල වර්තමාන අගය රු. 22,484,718 ක් වූ අතර එහි අගය රු. 846,850 කින් ඉක්මවූ රු. 23,331,568 ක සියළු සැලසුම්වල සාධාරණ වටිනාකමක් වර්ෂය අවසානයේ දී වාර්තා විය. එය පෙර වර්ෂයේ දී රු. 2,031,226 ක් විය.

2009

	සේවක විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය	වැන්දඹු හා අනන්දරු විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය	වැන්දඹු පුරුෂ සහ අනන්දරු විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය	පාරිතෝෂික විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය	වෛද්‍ය ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය	එකතුව
	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000	රු. '000
ප්‍රතිලාභ බැරකම / (වත්කම)						
ප්‍රතිලාභ බැඳීම්වල ප්‍රවර්තන වටිනාකම	18,511,015	2,523,147	473,914	48,507	928,135	22,484,718
සැලසුම් වත්කම්වල සාධාරණ වටිනාකම	(16,580,964)	(4,274,381)	(1,272,455)	(45,669)	(1,158,099)	(23,331,568)
හඳුනා නොගත් ශුද්ධ ආයුගණන ලාභය / (පාඩුව)	(1,447,688)	1,238,342	644,226	3,781	114,714	553,374
ප්‍රතිලාභ බැරකම / (වත්කම) ප්‍රවර්තන නොවන	482,363	(512,892)	(154,316)	6,618	(115,250)	(293,476)
ප්‍රතිලාභ බැරකම / (වත්කම) වලනය						
2009 ජනවාරි 01 දිනට	1,380,171	(207,397)	(55,998)	(4,051)	(86,028)	1,026,697
ප්‍රතිලාභ වියදම්	316,319	39,368	23,848	10,669	(29,222)	360,983
දායක ගෙවීම්	(1,214,127)	(344,863)	(122,165)	-	-	(1,681,156)
2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට ප්‍රවර්තන නොවන	482,363	(512,892)	(154,316)	6,618	(115,250)	(293,476)
ප්‍රතිලාභ වියදම						
ප්‍රතිලාභ බැඳීම් මත පොලී පිරිවැය	1,584,768	364,307	111,064	4,319	86,616	2,151,074
සැලසුම් වත්කම්වල අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභ වර්ෂය තුළ හඳුනාගත් ශුද්ධ ආයු ගණන (ලැබීම්)/පාඩුව	(1,392,879)	(340,724)	(98,679)	(5,055)	(110,615)	(1,947,952)
අන්තර් ගැලපීම්	-	15,785	11,463	-	(8,418)	18,830
ශුද්ධ ප්‍රවර්තන සේවා පිරිවැය	124,430	-	-	11,405	3,195	139,030
	-	-	-	-	-	-
ශුද්ධ ප්‍රතිලාභ වියදම	316,319	39,368	23,848	10,669	(29,222)	360,983
සැලසුම් වත්කම්වල සත්‍ය ප්‍රතිලාභය	2,339,910	674,626	174,043	4,655	133,656	3,326,889
සැලසුම් වත්කම්වල සාධාරණ අගයෙහි වලනය						
වර්ෂය ආරම්භයේ දී සැලසුම් වත්කම්වල සාධාරණ අගය	13,928,786	3,407,239	986,792	50,552	1,106,147	19,479,516
සැලසුම් වත්කම්වල සත්‍ය අගය	2,339,910	674,626	174,043	4,655	133,656	3,326,889
දායක ලැබීම්	1,214,127	344,863	122,165	-	-	1,681,156
ප්‍රතිලාභ ගෙවීම්	(901,859)	(152,348)	(10,544)	(9,538)	(81,704)	(1,155,993)
වර්ෂය අග සැලසුම් වත්කම්වල සාධාරණ අගය	16,580,964	4,274,381	1,272,455	45,669	1,158,099	23,331,568

2008						
ප්‍රතිලාභ බැරකම / (වත්කම)						
ප්‍රතිලාභ බැඳීම්වල ප්‍රවර්තන වටිනාකම	15,847,675	3,643,074	1,110,636	43,194	866,162	21,510,741
සැලසුම් වත්කම්වල සාධාරණ වටිනාකම	(13,928,786)	(3,407,239)	(986,792)	(50,552)	(1,106,147)	(19,479,515)
හඳුනා නොගත් ශුද්ධ						
ආයුගණන (ලාභය) / පාඩුව	(538,718)	(443,232)	(179,842)	3,307	153,957	(1,004,528)
ප්‍රවර්තන නොවන ප්‍රතිලාභ බැරකම	1,380,172	(207,397)	(55,999)	(4,051)	(86,028)	1,026,698
ප්‍රතිලාභ බැරකම්වල වලනය						
2008 ජනවාරි 01 දිනට	732,154	(247,154)	(78,927)	(7,925)	(73,967)	324,182
ප්‍රතිලාභ වියදම්	908,051	39,757	22,928	3,874	(12,061)	962,550
දායක ගෙවීම්	(260,034)	-	-	-	-	(260,034)
2008 දෙසැම්බර් 31 දිනට						
- ප්‍රවර්තන නොවන	1,380,172	(207,397)	(55,999)	(4,051)	(86,028)	1,026,698
ප්‍රතිලාභ වියදම						
ප්‍රතිලාභ බැඳීම් මත පොලී පිරිවැය	1,121,626	238,553	69,038	2,660	61,191	1,493,067
සැලසුම් වත්කම් මත අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභය	(902,112)	(224,217)	(62,297)	(3,421)	(73,252)	(1,265,299)
වර්ෂය තුළ හඳුනාගත් ශුද්ධ						
ආයු ගණන (ලාභය) / පාඩුව	457,705	24,045	15,349	-	-	497,100
ශුද්ධ ප්‍රවර්තන සේවා පිරිවැය	230,832	1,376	838	4,635	-	237,682
විශ්‍රාම පිරිවැය අඩු / (උණ) වෙන්කිරීම්	908,051	39,757	22,928	3,874	(12,061)	962,550
ශුද්ධ ප්‍රතිලාභ වියදම	2,386,690	536,912	158,574	8,213	185,968	3,276,357
සැලසුම් වත්කම්වල සාධාරණ අගයෙහි වලනය						
වර්ෂය ආරම්භයේ දී සැලසුම්						
වත්කම්වල සාධාරණ අගය	12,028,159	2,989,565	830,632	45,608	976,689	16,870,653
සැලසුම් වත්කම්වල සත්‍ය ප්‍රතිලාභය	2,386,690	536,912	158,574	8,213	185,968	3,276,357
දායක ලැබීම්	260,034	16,679	7,346	-	-	284,059
ප්‍රතිලාභ ගෙවීම්	(746,097)	(135,917)	(9,759)	(3,269)	(56,511)	(951,553)
වර්ෂය අවසානයේ සැලසුම් වත්කම්වල සාධාරණ අගය	13,928,786	3,407,239	986,792	50,552	1,106,147	19,479,515

සියළුම සේවක ප්‍රතිලාභ බැඳීම් නිශ්චය කිරීමේ දී යොදාගන්නා ලද ප්‍රධාන උපකල්පනයන් පහත දැක්වේ.

	2009	2008
	රු. '000	රු. '000
වට්ටම් අනුපාතිකය	10.0%	10.0%
වත්කම් මත අපේක්ෂිත		
ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය	10.0%	7.5%
අනාගත වැටුප් වැඩිවීම්	8.5%	8.5%
අනාගත විශ්‍රාම වැටුප් වැඩිවීම්	7.5%	6.5%
ඉතිරි සාමාන්‍ය සේවා කාලය		
ශ්‍රී ලං.ම.බැ. විශ්‍රාම වැටුප්	අවුරුදු 2	අවුරුදු 2
වැන්දඹු හා අනන්දරු	අවුරුදු 5	අවුරුදු 5
වැන්දඹු පුරුෂ හා අනන්දරු	අවුරුදු 6	අවුරුදු 5
පාරිතෝෂික විශ්‍රාම වැටුප්	අවුරුදු 15	අවුරුදු 15
වෛද්‍ය ප්‍රතිලාභ	අවුරුදු 8	අවුරුදු 8
විශ්‍රාමික වයස	අවුරුදු 60	අවුරුදු 60

37. මූල්‍ය ලියවිලි

මූල්‍ය ලියවිලිවල සාධාරණ වටිනාකම

මූල්‍ය ලියවිලි වල සාධාරණ අගය වන්නේ අවබෝධය සහ කැමැත්ත ඇති පාර්ශවයන් අතර, සිදුවන සමීප ගනුදෙනුවක දී වත්කමක් හුවමාරු කිරීමට හෝ බැරකමක් බෙරුම් කිරීමට අදාළ වන මුදල් ප්‍රමාණයන් වේ. මූල්‍ය ලියවිලි ලක් විකුණන්නාට එරෙහිව මිල වලනයක් සිදු නොවන පරිදි සැලකිය යුතු ගනුදෙනුවක්, ග්‍රහණය කරගත හැකි ලෙස සංවිධාන වූ සහ ද්‍රවශීලතාවය ඇති වෙළෙඳපොළක මූල්‍ය ලියවිලි ලක් විකිණීම කළ විට එහි ප්‍රකාශිත මිල සාධාරණ අගය වේ.

මූල්‍ය වත්කම් හා බැරකම්

අන් සියළු මූල්‍ය වත්කම් සහ බැරකම් බැංකුවේ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල විස්තර කර ඇති පරිදි ප්‍රකාශිත වෙළෙඳ පොළ මිල හෝ වෙළෙඳ පොළ ඵලදා වක්‍රය අනුව, පහත විස්තර කර ඇති අවස්ථා හැර, අගයනු ලැබේ.

ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගිවිසුම්

ගිවිසුම්වල කෙටිකාලීන ස්වභාවය නිසා, ආසන්න සාධාරණ අගයක් ලබා ගැනීමට ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනුවල වාර්තා කළ අගය සලකා බලනු ලැබේ. 2009

දෙසැම්බර් 31 දිනට ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් යටතේ පවතින ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරැකුම්පත්වල ධාරණ වටිනාකම රු. 6,000,000 ක් විය (2008 දී එය රු. 13,743,000 ක් වන අතර ශ්‍රී.ලං.ම.බැ. සුරැකුම්පත් අගය රු. 78,022,645 කි).

සංසරණයේ ඇති මුදල්

සංසරණයේ ඇති මුදල්වල සාධාරණ අගය, ශේෂ පත්‍රයෙහි වාර්තාකර ඇති පරිදි ඒවායේ මුහුණත වටිනාකමය.

තැන්පතු වටිනාකම

ඉල්ලු විටෙක දී ගෙවිය යුතු බැවින් තැන්පතුවල ධාරණ අගය ආසන්න සාධාරණ අගය ලෙස සලකනු ලැබේ.

වත්කම් ඔඩපන කිරීම

සුරැකුම්පත් බේරුම් ක්‍රියාවලිය පහසුකරලීම සඳහා ඔස්ට්‍රේලියානු ඩොලර් 39,000 ක් හා එක්සත් රාජධානි පවුම් 10,000 ක් (ධාරණ අගය - ඔස්ට්‍රේලියානු ඩොලර් 36,953 හා

එක්සත් රාජධානි පවුම් 10,223) බැංකුව විසින් යුරෝ ක්ලියර් බැංකුවේ ඔඩපන කර ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපද ඩොලර් 35,000 (2008 අමෙරිකා එක්සත් ජනපද ඩොලර් 35,000) ණය පහසුකම් ලබා ගෙන ඇත. එම ඔඩපන කරන ලද සුරැකුම්පත් යුරෝ ක්ලියර්හි වෙත ම ගිණුමක රඳවා ඇත.

38. සම්බන්ධිත පාර්ශවයන්

38.1 රජය සහ රජය විසින් පාලනය කරනු ලබන ආයතන සමග ගනුදෙනු

රජය හා රාජ්‍ය පාලනයට අයත් ව්‍යවසායයන් සමග ගනුදෙනු බැංකුව විසින් සාමාන්‍ය මෙහෙයුම් කටයුතු කරගෙන යාමේ දී, සම්බන්ධ පාර්ශවයන් සමග ගනුදෙනුවලට පිවිසෙනු ලැබේ. බැංකුවේ අයිතිකරු වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා රජය ද (රජය ශ්‍රී ලං.ම.බැ. පරම අයිතිකරු ලෙස) විවිධ රජයේ දෙපාර්තමේන්තු හා රජය මඟින් පාලනය කෙරෙන ආයතන ද, සම්බන්ධ පාර්ශවයන්ට ඇතුළත් වේ. රජය සහ රජය මඟින් පාලනය කෙරෙන ආයතන සමග එළැඹී ගනුදෙනු සහ විධිවිධානයන් පහත සඳහන් පරිදි වේ.

	2009	2008
	රු. '000	රු. '000
ගනුදෙනුවේ ස්වභාවය		
දෙසැම්බර් 31 දිනට ශ්‍රී ලං.ම.බැ. විසින් දරන ලද ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරැකුම්පත් ආයෝජන කළඹ (අ)	43,450,557	159,771,674
එක්වර විකිණූ ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරැකුම්පත්	26,804,878	3,355,535
ප්‍රතිවිකිණීමේ හා මිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම් යටතේ මිලදී ගත් ශ්‍රී.ලං.ම.බැ. සහ ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරැකුම්පත්	1,751,900,559	135,561,027
දෙසැම්බර් 31 දිනට මුදල් තෝට්ටු මුද්‍රණය කිරීමේ පිරිවැය (ඇ)	972,801	817,910
දෙසැම්බර් 31 දිනට ශ්‍රී ලං.ම.බැ. විසින් සපයන ලද ඇපවීම් (සටහන 39)	1,148,253	898,129
දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය තුළ දී විනිමය පාලන කටයුතු සඳහා රැස්කළ අරමුදල් (ඉ)	17,552	16,890
දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා භාණ්ඩ හා සේවා බදු (ඊ)	847,278	638,947
දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය තුළ දී අතිරික්තය රජයට ගෙවීම (සටහන 23)	20,000,000	8,000,000
දෙසැම්බර් 31 දිනට රජයට දෙන ලද අත්තිකාරම් (සටහන 7)	73,880,500	76,307,700
නියමිත අරමුණු සඳහා රඳවාගත් රජයේ සුරැකුම්පත් වර්ෂය තුළ දළ විදේශ විනිමය ගනුදෙනු (උ ^෦)		
- විකුණුම්	94,689,937	173,314,334
- මිලට ගැනීම්	89,021,263	76,267,539
- ශ්‍රී ලංකා රුපියල් / ඇ.එ.ජ. ඩොලර් ගැනුම් විකිණුම්	21,876,817	-
ප්‍රතිමූල්‍ය පහසුකම් (ඒ)	781,958	1,051,017

(අ) දේශීය මෙහෙයුම් දෙපාර්තමේන්තුව, 1949 අංක 58 දරන මුදල් නීති සංශෝධන පනතේ 90-92 වගන්ති ප්‍රකාර, බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවට නැංවීමේ කාර්යයන් ලෙස විවෘත වෙළෙඳපොළ මෙහෙයුම් කටයුතුවල නියැලීම, මුදල් නීති පනතේ 93-98 වගන්ති ප්‍රකාර, නෛතික සංචිත පවත්වා ගැනීමේ අවශ්‍යතාව බලාත්මක කිරීම හා රජයේ කොටස් හිමිකම් ඇති වාණිජ බැංකුවල හා අනෙකුත් සමහරක් මූල්‍ය ආයතන හා රාජ්‍ය ආයතනවල බැංකුකරු ලෙස කටයුතු කරයි. 2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට මෙම කාර්ය කිරීමේ දී උද්ගත වූ මුළු ශේෂය සටහන් 17 හා 18 හි දක්වා ඇත. ආයෝජන කළඹ මත උපයාගත් පොලිය 24 සටහනෙහි දැක්වේ.

(ආ) මුදල් නීති පනතේ 28-33 වගන්ති අනුව පැවරෙන ලද බලය ප්‍රකාර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ, බැංකු අධිකෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලයේ බලපත්‍රලාභී බැංකුවල කටයුතු විධිමත් කිරීම හා සුපරීක්ෂණ කටයුතු කරගෙන යනු ලබයි. වාර්තා කිරීමේ කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී රජය මගින් අරමුදල් සැපයූ හෝ රජයේ වැදගත් බලපෑමක් ඇති බලපත්‍රලාභී බැංකු 2 ක් සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු 13 ක් මෙම දෙපාර්තමේන්තුවේ සුපරීක්ෂණයට භාජනය කර ඇත.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධිකෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්වල විධිමත්භාවය සහ සුපරීක්ෂණ කටයුතු කරගෙන යනු ලබයි. ඒ අනුව රජය විසින් පාලනය කරනු ලබන හෝ අරමුදල් සපයා ඇති බැංකුවලට සම්බන්ධිත ආයතන සහ බැංකු නොවන මූල්‍ය සමාගම් මෙම දෙපාර්තමේන්තුවේ සුපරීක්ෂණය යටතට පැවරේ.

(ඇ) මුදල් නීති පනතේ 113 වගන්තිය ප්‍රකාර රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිය, මුදල් මණ්ඩලය හා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සතු වේ. ඒ අනුව, රජයේ නියෝජිතයා ලෙස, රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අයවැය අවශ්‍යතා, දේශීය හා විදේශීය ණය සේවා සපුරා ගැනීම සඳහා දේශීය වෙළෙඳපොළට සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීම කරනු ලැබේ. රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය හා ණය වෙළෙඳපොළ සංවර්ධනය කිරීම කරනු ලබයි. රජයේ අවශ්‍යතා හා එහි පියවීම් බැරකම් සපුරාලීම සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා රාජ්‍ය ණය පරිපාලනය කිරීම මෙම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කරනු ලැබේ.

(ඈ) මුදල් නීති පනතේ 49 වගන්තිය ප්‍රකාර, මුදල් නිකුත් කිරීමේ තනි අයිතිය හා බලතල බැංකුව සතු වේ. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුව, නෛතික ව්‍යවහාර මුදල් නිකුත් කිරීමේ තනි බලධාරියා ලෙස කටයුතු කරයි. මුදල් නෝට්ටු මුද්‍රණය කිරීමේ කාර්යය ඩී ලා රු ලංකා කරන්සි ඇන්ඩ් සෙකියුරිටි ප්‍රින්ට් (පුද්ගලික) සමාගම විසින් කරගෙන යනු ලැබේ. මෙහි කොටස් හිමිකමෙන් 40% දරන්නේ රජයයි.

(ඉ) රට තුළට හා ඉන් පිටතට විදේශ විනිමය ලැබීම හා ගෙවීම පරිපාලනය හා විධිමත් කිරීම, විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්යයි. එම කටයුතු කරගෙන යාමේ දී පැන වූ දඩ මුදල් රජයේ ඒකාබද්ධ අරමුදල සඳහා මුදල් අමාත්‍යාංශය වෙනුවෙන්, එක්රැස් කිරීම කරනු ලැබේ.

(ඊ) බැංකුව සාමාන්‍යයෙන් මෙහෙයුම් කටයුතු කරගෙන යාමේ දී, විවිධ භාණ්ඩ හා සේවා ලබා ගැනීම සඳහා රාජ්‍ය ආයතන හෝ රජයේ වැදගත් බලපෑමක් හෝ පාලනයක් ඇති ආයතන සමඟ ගනුදෙනුවලට එළඹෙනු ලැබේ.

(උ) බැංකුව භාරකරුවන් සහ අන් විශ්වාසනා තත්ත්වයන්හි කටයුතු කිරීම මගින් 40 සටහනේ පැහැදිලි කර ඇති පරිදි රජය, භාරයන්, විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ සැලසුම් සහ අනිකුත් ආයතන වෙනුවෙන් වත්කම් සහ බැරකම් දැරීම හෝ ස්ථාපනය කිරීම සාමාන්‍යයෙන් සිදුකරනු ලැබේ.

(ඌ) බැංකුවේ ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් දේශීය විදේශීය විනිමය වෙළෙඳපොළෙහි සංවර්ධනය හා වාණිජ බැංකුවල ඉකුත් රාත්‍රී විවෘත විදේශ විනිමය තත්ත්වය සුපරීක්ෂණය කරනු ලැබේ. දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ සංවර්ධනය සුපරීක්ෂණයේ දී ශ්‍රී ලංකා රුපියලේ විනිමය අනුපාතය දැඩි ලෙස වෙනස්වීම ලිහිල් කිරීමේ අරමුණින් බැංකුව වෙළෙඳපොළෙහි අංශ දෙකෙහි ම නියැලෙන්නේය. විදේශ විනිමය මිලට ගැනීම් සහ විකුණුම් ප්‍රමාණයන් එම සුපරීක්ෂණයේ ප්‍රතිඵල නියෝජනය කෙරේ.

(එ) රජයේ පාලනයට යටත් එක් බැංකුවක භාරකාරත්ව විධිවිධානවල බැංකුව නියැලුන අතර, ඒ සඳහා ගාස්තුවක් අය නොකෙරුණි.

(ඵ) සටහන් අංක 39.2 දක්වා ඇති පරිදි ණය ඇප වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව අරමුදල් සැපයූ ප්‍රතිමූල්‍යකරණ ණය ප්‍රමාණය රු. 781,958 (2008 - රු. 1,051,017) ක් වන අතර රජය මූල්‍යකරණය කළ ප්‍රමාණය රු. 2,970,035 (2008 - රු. 5,748,653) ක් වේ.

38.2 බැංකුව සතු අනෙකුත් සැලකිය යුතු ආයෝජන ඇති අනෙකුත් ඒකක සමඟ වූ ගනුදෙනු

සටහන් අංක 9 හි විස්තර කර ඇති පරිදි බැංකුවේ ආයෝජන ඇති ආශ්‍රිත ආයතනවලින් එකතුව රු. 25,163 ක් වූ (2008 දී රු. 9,048 කි) ලාභාංශ ආදායමක් ලැබී තිබුණි.

38.3 ප්‍රධාන කළමනාකරණ කාර්යය මණ්ඩලය සමඟ ගනුදෙනු

අධිපති, නියෝජ්‍ය අධිපතිවරුන්, සහකාර අධිපතිවරුන් හා කළමනාකරණ විගණන අංශයේ අධ්‍යක්ෂක ඇතුළත්ව මුදල් මණ්ඩලයේ සාමාජිකවරුන් ප්‍රධාන කළමනාකරණ මණ්ඩලයට ඇතුළත් වේ (මෙම තනතුරු සඳහා අධ්‍යක්ෂ නිලධාරීන්, සේවක හෝ කිසිදු බැංකු ආයතනයක කොටස් හිමියා ලෙස හැඳින්වීම මුදල් නීති පනතේ සීමා කර තිබේ).

ප්‍රධාන කළමනාකරණ කාර්යය මණ්ඩලයට ගෙවීම් :

	2009	2008
	රු. '000	රු. '000
කෙටිකාලීන සේවක ප්‍රතිලාභ	57,641	47,136

මෙයට අමතරව ප්‍රධාන කළමනාකරණ කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා ඔවුන්ගේ සේවා ගිවිසුම් යටතේ මූල්‍ය නොවන ප්‍රතිලාභ ද සපයනු ලැබේ.

38.4 ප්‍රධාන කළමනාකරණ කාර්යය මණ්ඩලයේ සාමාජිකයන් සමඟ වූ වෙනත් ගනුදෙනු

	2009	2008
	රු. '000	රු. '000
කළමනාකරණ කාර්ය මණ්ඩලයේ සාමාජිකයන්ට දුන් ණය	13,536	4,426

ණය වර්ගය සියයට 2 සිට සියයට 19 දක්වා ණය පොලී පරාසයන්හි වන අතර, මාසිකව ගෙවනු ලබන එම සියළු ණය ප්‍රමාණවත් පරිදි ආරක්ෂිත කොට ඇත.

38.5 පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ සැලසුම් සමඟ ගනුදෙනු

	2009	2008
	රු. '000	රු. '000
ගෙවන ලද සහ ගෙවිය යුතු ආයකය	20,605	16,440

සටහන් 36 හි දක්වා ඇති පරිදි බැංකුව විසින් විශ්‍රාම වැටුප් සහ අනිකුත් පශ්චාත් සේවා විශ්‍රාම සැලසුම්වලට විවිධ මුදල් ප්‍රමාණයන් ආයක වූ අතර, සේවක අර්ථසාධක අරමුදලට ගෙවන ලද ආයකය රු.113,065 කි (2008 දී රු.190,927 කි). මෙම 2009 වර්ෂයේ දී පොලී සහනාධාර ලෙස සේවක අර්ථසාධක අරමුදලට ආයකත්වයක් නොවූ අතර අතිරික්ත ප්‍රතිලාභයක් වාර්තා කරන ලදී (2008 පොලී සහනාධාරය රු. 468,165 කි).

සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලදී බැංකුව විසින් ස්වකීය පශ්චාත් සේවා සැලසුම් වලට බැංකු සහ මූල්‍ය සේවා සපයනු ලබයි. එවැනි සැලසුම් වල ශේෂයන් 19 සටහනෙහි දක්වා ඇත.

39. අසම්භාව්‍ය වගකීම් සහ ප්‍රාග්ධන බැඳීම්

39.1 මූල්‍ය අපය කොන්ත්‍රාත්

රජයේ හෝ එහි නියෝජිතයන්ගේ සහ ආයතනවල නියෝජිත ලෙස ක්‍රියාකරමින්, මහා භාණ්ඩාගාරය විසින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත නිකුත් කරනු ලබන ප්‍රති ඇප මත විවිධ පාර්ශ්වයන්ට ඇප සපයනු ලැබේ. 2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට පරිශේෂ එවැනි ඇප කිසිවක් නොවීය.

39.2 ණය අපය

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුවේ (ප්‍රා.සං.දෙ.) කාර්ය වන්තේ පිටස්තර ණය මාර්ග කුලින් ලැබෙන මුදල් සහභාගි වන ණය දෙන ආයතන මගින් ප්‍රතිමූල්‍යකරණ ණය ලෙස සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයින්ට ලබාදීම,

එම ව්‍යවසායකයින් සඳහා ණය ඇපවිම් නිකුත්කිරීම, ඇප වාරික රැස්කිරීම, ණය පැහැරහැරීම් මගහැරවීම සඳහා හා එම ණය නිසිපරිදි යෙදවෙන බවට සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා ණය ඇපකරු අරමුදල් පරිපාලනය, පශ්චාත් ණය සුපරීක්ෂණය ඇතුළත් වේ. මෙම වැඩපිළිවෙල යටතේ ලබාදුන් ණය සම්බන්ධයෙන් සහභාගි මූල්‍ය ආයතනවලට එරෙහිව විය හැකි පාඩු ආවරණය සැපයීම සඳහා ප්‍රතිමූල්‍ය පහසුකම් සැපයීම ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ දී අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. මෙය, ණය පැහැර හැරීම මත ආවරණයන් නොවූ පාඩු සඳහා සහභාගි වන ණය දෙන ආයතනවලට ඇතිවන්නා වූ අලාභ සඳහා කරනු ලබන ආවරණයකි. ණය අයකර ගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමෙන් අනතුරුව සිදුවිය හැකි පාඩු පිළිබඳව සහභාගි මූල්‍ය ආයතන විසින් කරනු ලබන ඉල්ලීම් පමණක් සලකා බැලීම මෙහි අර්ථය වේ. මෙම වැඩපිළිවෙල මගින් උද්ගත වන අසම්භාව්‍ය බැරකම් පහත දැක්වේ.

දේශීය වාණිජ බැංකු - ණය ඇප සඳහා :

ණය ඇප	නොපියවා පැවැති ඇප ප්‍රමාණය	
	2009 රු. '000	2008 රු. '000
සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්		898,129
ශ්‍රී.ලං.ම.බැ. යෝජනා ක්‍රම	213,659	
ශ්‍රී.ලං. රජයේ යෝජනා ක්‍රම	934,594	
අනිකුත්		1,841,706
ශ්‍රී.ලං.ම.බැ. යෝජනා ක්‍රම	1,387,591	
ශ්‍රී.ලං. රජයේ යෝජනා ක්‍රම	326,457	
මුළු ණය ඇප ප්‍රමාණය	2,862,301	2,739,835

කෙසේ වෙතත්, ප්‍රා.සං.දෙ. මගින් පවත්වාගෙන යනු ලබන ණය ඇප අරමුදල මගින්, ණය ඇප වගකීම මුළුමනින්ම ආවරණය කරනු ලබයි.

39.3 තැන්පතු රක්ෂණ ක්‍රමය යටතේ ඇප

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ බලපත්‍රලාභී ආයතන හා 1972 අංක 5 දරන සමුපකාර සමිති පනත යටතේ ලියාපදිංචි කර බැංකු කටයුතු පවත්වාගෙන යනු ලබන සමුපකාර සමිති සඳහා වූ ස්වේච්ඡා තැන්පතු රක්ෂණ ක්‍රමයක් බැංකුව විසින් පරිපාලනය කරනු ලබයි. මෙම යෝජනා ක්‍රමයට සුදුසුකම් ලැබීම සඳහා නොකඩවා වාරික මුදල් ගෙවමින් පැවැති එක් ආයතනයක් වෙනුවෙන් දෙසැම්බර් 31 දිනට බැංකුව විසින් රු.887,857 ක් වූ (2008 දී රු 880,352 කි) තැන්පතු සඳහා ඇප වී තිබුණි.

39.4 විශ්වස්ත ක්‍රියාකාරකම්

මුදල් නීති පනත අනුව බැංකුව විසින් විශ්වස්ත ක්‍රියාකාරකම් කරගෙන යනු ලබයි. ඒ අනුව ක්‍රියාකිරීමේ දී විවිධ පාර්ශ්වයන්

සඳහා වත්කම් දැරීම හෝ ස්ථාපනය කිරීම ද කරනු ලැබේ. කෙසේ වුවද එසේ කිරීමෙන් කිසියම් බැරකමක් ඇතිවේ යැයි බැංකුව අපේක්ෂා කරනු නොලැබේ.

39.5 නෛතික හිමිකම්

අදාළ ආයතනවල අයිතීන් දරන්නන් විසින් නෛතික පොලිය ද සමග රු. 44,021 ක් සඳහා හිමිකම්පාමින් නීති කෘත්‍යයන් 88ක් බැංකුවට එරෙහිව ගොනු කර ඇත. මෙම නීති කෘත්‍යයන්ට එරෙහිව බැංකුව අභියෝග කරන බැවින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රතිපාදන සලසා නොමැත. තවද බැංකුවට එරෙහිව නීති කෘත්‍යයන් ගණනාවක් 2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට පර්යේෂ ව තිබුණි. මේ සම්බන්ධයෙන් සැලකිය යුතු පාඩුවක් බැංකුවට ඇති නොවේය යනු බැංකුවේ මතය බැවින් ඒ සඳහා ප්‍රතිපාදන සලසා නොමැත.

39.6 බැඳීම්

(අ.) 2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට ප්‍රග්ධන උපකරණ මිලදී ගැනීම වෙනුවෙන් රු. 51,230 (2008 රු. 41,396 ක්) බැඳීමක් බැංකුව විසින් ඇතිකරගෙන තිබේ.

(ආ) 2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට ඇ.ඩො. 245,000ක් සහ ජපාන යෙන් 500ක ඉදිරි ගිවිසුම් සඳහා වූ බැඳීම් ඇතිකරගෙන තිබුණි.

(ඇ) 2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට රු 1310525 ක් (මුහුණත අගය රු. 1,410,000) වටිනා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීම සඳහා වූ බැඳීමක් බැංකුව එකඟ වී තිබූ අතර ඒ සඳහා රු. 8,560 ක රඳවා ගැනුම් බද්දක වගකීමක්ද තිබුණි.

39.7 සවරන් රෙසිඩන්සි සඳහා වූ අසම්භාව්‍ය වගකීම

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය මණ්ඩලය හා එස්.ඩබ්.ආර්.ඩී. බණ්ඩාරනායක ජාතික අනුස්මරණ පදනම විසින් සවරන් රෙසිඩන්ස් පාලනය කිරීම සඳහා වූ බදු කුලී ගිවිසුමකට එළඹ තිබුණු අතර එහි දී බදු ගැනුම්කරු විසින් කරනු ලබන ආයෝජන/වැඩිදියුණුකිරීම් දෙපාර්ශවයම විසින් සටහන් කළ යුතු බවට එකඟ වී ඇත. ඒ ගිවිසුම අනුව යම් හෙයකින් ශ්‍රී ලංකා මහබැංකුව එම බදු ගිවිසුමෙන් ඉවත් වුවහොත් එම ආයෝජනය සඳහා එම පවත්නා වර්ෂයේ එකඟ වූ අනුපාතිකයන්ට වූ ගෙවීම් බදු ගැනුම්කරුට ගෙවිය යුතුය. ඒ අනුව 2009 වර්ෂයේ දී පළමු මෙහෙයුම් වර්ෂය සඳහා සියයට 60ක් වූ රු. 26,319 (2008 නොමැත) අසම්භාව්‍ය වගකීමක් ඇස්තමේන්තු කර ඇත.

40. භාර සහ භාරකාරත්ව ක්‍රියාකාරකම්

බැංකුව සාමාන්‍යයෙන් භාරකරුවන් ලෙස සහ අන් විශ්වසනීය තත්වයන්හි කටයුතු කිරීම මගින්, රජය, භාරයන්, විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ සැලසුම් සහ අනිකුත් ආයතන වෙනුවෙන් වත්කම් සහ බැරකම් දැරීම හෝ ස්ථාපනය කිරීම සිදු කරනු ලැබේ. බැංකුව විසින් ඉටු කරනු ලබන සැලකිය යුතු භාර ක්‍රියාකාරකම් පහත සඳහන් පරිදි වේ.

(අ) ශ්‍රී ලංකා රජය (ශ්‍රීලං) වෙනුවෙන් විවිධ විදේශීය ණය, විදේශ අරමුදල් යොදන සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සහ ණය යෝජනා ක්‍රම සඳහා වැය පියවීම් සහ ආපසු

ගෙවීම් බැංකුව විසින් කරනු ලැබේ. තවද ශ්‍රී ලංකා රජය වෙනුවෙන් විවිධ විදේශීය ණය සහ ප්‍රදානයන් යටතේ ප්‍රතිරූපක අරමුදල් රැස්කර ප්‍රදානය කරන නියෝජිත ආයතනයන්ගේ ඉල්ලීම පරිදි එම අරමුදල් භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ආයෝජනය කරනු ලැබේ.

(ආ) බැංකුව සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ (සේඅඅ) භාරකාරත්වය උසුලයි. පනතේ විධි විධාන ප්‍රකාර දායක මුදල්, අධිභාර, ආයෝජනවලින් ආදායම ලබා ගැනීම, සේ.අ. අරමුදලේ ලියාපදිංචි සාමාජිකයන්ගේ ගිණුම් පැවැත්වීම, අතිරික්ත මුදල් ආයෝජනය සහ සාමාජිකයින්ට ප්‍රතිලාභ ගෙවීම මුදල් මණ්ඩලයේ කාර්යයන්ට ඇතුළත් වන්නේය.

(ඇ) ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ බලපත්‍ර ලත් බැංකු ආයතන සහ 1972 අංක 5 දරන සමුපකාර සමිති පනත යටතේ ලියාපදිංචි, බැංකු ව්‍යාපාරයෙහි යෙදී සිටින සමුපකාර සමිතිවලට විවෘතව ඇති ස්වේච්ඡා තැන්පත් රක්ෂණය යෝජනා ක්‍රමයක් වන තැන්පතු රක්ෂණ යෝජනා ක්‍රමය බැංකුව විසින් පරිපාලනය කරනු ලැබේ.

(ඈ) ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් විධිමත් කිරීම හා සුපරීක්ෂණ කිරීම බැංකුව විසින් කරගෙන යනු ලබයි. එහිදී මුදල් මණ්ඩලය විසින් නියෝජනය කරන ලද බලතල ප්‍රකාර, අදාළ විෂය කරුණුවලට සම්බන්ධව සොයා බලනු ලැබේ. එසේ ක්‍රියාකිරීමේ දී ආරක්ෂිත ක්‍රියාමාර්ගයක් ලෙස එම ස්වභාවිකතාවයන් නොමැති හා බුන්වත් වූ මූල්‍ය සමාගම්වල වගකිවයුතු පුද්ගලයන් ගේ වත්කම් මුදල් මණ්ඩලය වෙත පවරාගැනීම ද කරනු ලබයි.

(ඉ) මුදල් නීති පනතේ 30 (1) යටතේ ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇති ආයතන සමග වූ ගනුදෙනු

තාවකාලික ද්‍රවශීලතා පහසුකම්.

මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය පවත්වාගැනීම මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන පරමාර්ථයක් වන්නේය. එබැවින් 2008 දෙසැම්බර් මසදී මුදල් නීති පනතේ 30(1) යටතේ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවක් මුහුණදුන් ද්‍රවශීලතා ගැටළු හමුවේ එහි තිබූ පද්ධතික වැදගත්කම් මත ශ්‍රී ලංකා මහබැංකුව පහසුකම් සපයා ඇත. එහි දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ඇ.ඩො. මිලියන 18 ක SWAP පහසුකමක් මාස 3ක කාලයක් සඳහා 2008 දෙසැම්බර් මසදී සපයා ඇති අතර 2009 ජනවාරි මසදී රු. 2,200,000 ක ණය පහසුකමක් දින 14 ක් සඳහා ලබා දී ඇත.

(ඊ) බැංකු පනත යටතේ 2009 අංක 5 දරන විධානය යටතේ වාණිජ බැංකු සතු අත්හරින ලද දේපල වශයෙන් රු. 371,222 ක් සඳහා බැංකුව තාවකාලික භාරයක් දරනු ලබයි. මෙම අරමුදල් අනිවාර්ය තැන්පතු රක්ෂණ ක්‍රමයක් ආරම්භ කිරීමේ ආරම්භක ප්‍රාග්ධනය ලෙස මහා භාණ්ඩාගාරයේ ඒකාබද්ධ අරමුදලට මාරු කිරීමට නියමිතය.

41. ශේෂ පත්‍ර දිනට පසුව එළඹෙන සිදු වීම්

මූල්‍ය තත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශනයන්හි හෙළිදරව් කිරීමට අවශ්‍ය වන ආකාරයේ ද්‍රව්‍යාත්මක සිදුවීම් කිසිවක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි දිනට පසු උද්ගත වී නොමැත.

2. බැංකු අධීක්ෂණ

මුදල් මණ්ඩලය විසින් බලපත්‍ර ලබා දෙනු ලබන සියලුම බැංකු ආයතන අඛණ්ඩව අධීක්ෂණය කිරීමට සහ සම කාලයකට වරක් පරීක්ෂා කිරීම සඳහා මුදල් පනතෙහි 28(1) වගන්තිය යටතේ බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව පිහිටුවන ලදී. බැංකු පද්ධතියේ සුරක්ෂිතභාවය හා ප්‍රශස්තභාවය තහවුරු කිරීම සහ බැංකුවල තැන්පත්කරුවන්ගේ හා අනෙකුත් ණය ගිණිගන්වීම් ගිණිකම් ආරක්ෂා කිරීම බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවෙහි ප්‍රධානතම කාර්ය භාරයයි. 2009 වසර අවසාන වන විට, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 22 කින් සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු 14 කින් සමන්විතව බලපත්‍රලාභී බැංකු 36 ක් ක්‍රියාකාරීව පැවතුණි. මෙම බැංකුවල නම් ලැයිස්තුව අකාරාදී පිළිවෙළින් ඇමුණුම් 1 හි සඳහන් කර ඇත. බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවෙහි මූලික ක්‍රියාකාරකම් ලෙස විවක්ෂණශීලී නියාමනයන් සම්පාදනය කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම, බැංකුවල සැබෑ තත්ත්වයන් නිශ්චය කර ගැනීමට අඛණ්ඩව අධීක්ෂණය කිරීම සහ සම කාලයකට වරක් පරීක්ෂා කිරීම, ව්‍යවස්ථාපිත අනුමැතියන් සඳහා කරනු ලබන ඉල්ලීම් පිළියෙළ කිරීම සහ ස්වේච්ඡා තැන්පතු රක්ෂණ ක්‍රමය පරිපාලනය කිරීම හැඳින්විය හැක. 2009 වසර තුළ දී, බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කරනු ලැබූ ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් පහත සාරාංශ කොට ඇත.

2.1 අවදානම් කළමනාකරණය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා වූ විවක්ෂණ විධිවිධානයන්

බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා නව විවක්ෂණ විධිවිධාන සහ පැවති විධිවිධාන කිහිපයක් සඳහා සංශෝධන 2009 වසර තුළ දී හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම විවක්ෂණ විධිවිධාන විස්තරාත්මකව මෙම වාර්තාවේ III වන කොටසෙහි අන්තර්ගත වන අතර, ප්‍රධාන සංශෝධනවල සාරාංශයක් පහත දැක්වේ.

(අ) 15 සියයට වඩා අතිරික්ත ගිණිකාරත්වය පහත හෙළීම සඳහා වන උපරිම කාලය

කොටස් ගිණිකාරත්වය 15 සියයට වඩා වැඩියෙන් අත්පත් කර ගෙන ඇති අවස්ථාවන්වල, එම අතිරික්තය පහත හෙළීම සඳහා වන උපරිම කාලය, අතිවිශේෂ තත්ත්වයන් යටතේ ඒ ඒ තත්ත්වය සලකා බලා, නිර්ණය කිරීමට මුදල් මණ්ඩලයට බලය ලැබෙන පරිදි, 2007 වසරේ දී නිකුත් කරන ලද විධානයන් සංශෝධනය කරන ලදී.

(ආ) ආනයන සඳහා වන ආන්තික අවශ්‍යතාවයන් ඉවත් කිරීම

තෝරාගත් වෙළෙඳ භාණ්ඩ, තෝරා ගත් මෝටර් වාහන වර්ග සහ විදේශ විනිමය විකිණීම සඳහා වන ඉදිරි ගිවිසුම් මත බැංකු අධීක්ෂණ අධ්‍යක්ෂවරයා සහ විනිමය පාලකවරයා විසින් එක්ව පනවා තිබූ ආන්තික අවශ්‍යතාවයන් ඉවත් කරන ලදී.

(ඇ) බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල විදේශ විනිමය අවදානම් කළමනාකරණය

විදේශ විනිමය ව්‍යාපාරවල යොදවා ඇති පුද්ගලයින්ගේ යථා යෝග්‍යතාවය සහතික කිරීමට සහ විදේශ විනිමය කටයුතු

හැසිරවීමේ ප්‍රතිපත්ති, ක්‍රියාපටිපාටි සම්පාදනය කිරීම සඳහා සහ ශක්තිමත් අභ්‍යන්තර පාලනයක් ඇති කිරීම සඳහා එහි අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ සහභාගිත්වය අනිවාර්ය කරමින්, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල විදේශ විනිමය ව්‍යාපාර හා සම්බන්ධ අවදානම් කළමනාකරණය සඳහා වන විධානයන් නිකුත් කරන ලදී.

(ඈ) අධ්‍යක්ෂවරුන්ට සහ ඔවුන්ට සම්බන්ධ පාර්ශවයන්/ආයතනවලට පහසුකම් සැපයීමේ අනුමත සුදාකුම්

එවැනි පහසුකම් සැලසීමේ දී කල්බදු එරෙහි භාර සහතික/ලැබිය යුතු කල්බදු, අනුමත සුදාකුම් ලෙස සැලකීමට බැංකුවලට අවසර දෙනු ලැබීය.

(ඉ) බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල අත්හැර දේපළ

දිගු කාලයක් තිස්සේ ගනුදෙනුවක් සිදුනොවී බැංකුවල පවත්නා මුදල්/භාණ්ඩ සහ පසුකාලීනව ගනුදෙනුකරුවන් විසින් ඉල්ලා සිටීමේ දී ඒවා ලබාදීම පිළිබඳ වූ අත්හරින ලද දේපළ වර්ගීකරණය සහ මාරු කිරීම සඳහා පැවැති නියාමනයන් තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා නව විධානයන් නිකුත් කරන ලදී.

(ඊ) අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවය

අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවය (බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සඳහා රුපියල් බිලියන 2.5 සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සඳහා රුපියල් බිලියන 1.5) සැපිරීමට නොහැකි බැංකු සඳහා අවසාන දිගුවක් ලෙස 2010 ජූනි මස දක්වා කල් ලබාදෙන ලදී.

2.2 බැංකු, බැංකු ශාඛා සහ වෙනත් බැංකු සේවා ස්ථාන සඳහා අවසර දීම (සංඛ්‍යා දත්ත වෙනස් විය හැක)

(අ) මේ වසර තුළ දී, නව ශාඛා 103 ක් සඳහා ද ව්‍යාප්ති කාර්යාල, ශිෂ්‍ය ඉතිරි කිරීමේ ඒකක වැනි බැංකු සේවා ස්ථාන 406 ක් සඳහා ද, බැංකු ශාඛා 41 ක් සහ ව්‍යාප්ති කාර්යාල 19 ක් ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම සඳහා ද, ව්‍යාප්ති කාර්යාල 7 ක් අංග සම්පූර්ණ බැංකු ශාඛා බවට උසස් කිරීම සඳහා ද, ශාඛාවලින් පරිබාහිරව පිහිටුවන්නා වූ ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර 45 ක් සවිකිරීම සඳහා සහ එවන් එක් ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍රයක් වසා දැමීම සඳහා ද අවසර දෙන ලදී. පුනරුත්ථාපන කටයුතු සහ මූල්‍ය සඳහා ඇති ප්‍රවේශයන් වැඩි දියුණු කිරීමේ අදහසින් “උතුරු වසන්තය” හා “නැගෙනහිර නවෝදය” යන ව්‍යාපෘති යටතේ උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල විවෘත කරන ලද නව බැංකු ශාඛා 75 ක් සහ ව්‍යාප්ති කාර්යාල 72 ක් විවෘත කිරීම සඳහා දෙන ලද අවසරයන් ද මෙහි ඇතුළත් වේ. ඒ අනුව, 2009 වසර අග භාගය වන විට බැංකු ශාඛා 1,838 ක් ද, වෙනත් බැංකු සේවා ස්ථාන 3,844 ක් ද, ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර 1,856 ක් ද ක්‍රියාත්මක වෙමින් පැවතින.

(ආ) ඉස්ලාමීය බැංකු සේවා පමණක් සැපයීමේ පළමු වාණිජ බැංකුව ලෙස මෙහෙයුම් කටයුතු ආරම්භ කිරීමට සීමාසහිත අමාත්‍යාංශ ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස් වෙත දෙනු ලැබූ අවසරයේ වලංගු කාලසීමාව 2010.12.31 දින දක්වා දීර්ඝ කරන ලදී. එසේම සිය ශාඛාවක් ශ්‍රී ලංකාවේ විවෘත කිරීම සඳහා ඉන්දියාවේ මුම්බායි හි සීමාසහිත ඇක්සිස් බැංකුව වෙත ද තාවකාලික බැංකු බලපත්‍ර ලිපියක් නිකුත් කරන ලදී.

2.3 බැංකු අධීක්ෂණය කිරීම

අන්තර්ජාල වාර්තාකරණ පද්ධතිය හරහා බැංකු විසින් කාලවිච්ඡේදයකට වරක් සපයනු ලබන තොරතුරු මත පදනම් වෙමින්, බැංකුවල මූල්‍ය තත්ත්වයන්හි තීරණාත්මක හා වැදගත් වෙනස්වීම් නිරන්තරව අධීක්ෂණය කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් මෙයින් අදහස් කෙරේ.

තවදුරටත් විමර්ශනය කිරීමට, පරීක්ෂණය කිරීමට හා නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට අවශ්‍ය බැංකුවල අවදානම් තත්ත්වයන් හඳුනාගැනීම සඳහා වන පූර්ව අනතුරු ඇගවීම් පද්ධතියක් ලෙස බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මෙම ක්‍රමවේදය භාවිතා කරනු ලබයි. ඊට අමතරව, යම් යම් විශේෂිත කාරණා සම්බන්ධයෙන් වාර්තා සකස් කරන ලද අතර, පරීක්ෂණවල දී හෙළිදරව් වූ ප්‍රධාන අධීක්ෂණ කාරණා මත බැංකු විසින් ගන්නා ලද නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ගවල ප්‍රගතිය පිළිබඳව ද විපරම්කාරී විය. වේගයෙන් වර්ධනය වෙමින් පවතින බැංකු මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් පැන නැගෙන අභියෝගවලට මුහුණදීම සඳහා ලංකාවේ බැංකු පද්ධතිය මනා සේ ශක්තිමත් බව සහතික කරමින් හා ඒ සඳහා පහසුකම් සැපයීමේ අදිටනිත් යුතුව 2009 වසර තුළ දී බැංකුවල අධ්‍යක්ෂවරුන්, ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකරුවන් හා බාහිර විගණකවරුන් සමග රැස්වීම් ගණනාවක් පවත්වන ලදී.

2.4 බැංකු පරීක්ෂණ සිදුකිරීම

මුදල් නීති පනතේ හා බැංකු පනතේ ප්‍රතිපාදන මගින් බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කලින් කලට බැංකු පරීක්ෂණ පැවැත්විය යුතු බවට අපේක්ෂා කරනු ලැබේ. බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මේ සඳහා අවදානම් කවර්දැයි හඳුනා ගැනීම, අවදානම් කළමනාකරණය කිරීම සහ අවදානම් පහත හෙළීම සඳහා පවතින සම්පත් ප්‍රමාණය තක්සේරු කිරීම යන කාරණා සලකා බැලෙන අවදානම් මත පදනම් වූ ප්‍රවේශයක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා කටයුතු කරන ලදී. ඒ අයුරින් 2008 වසරේ දී ආරම්භ කෙරුණු බැංකු 17 ක පරීක්ෂණ පවත්වාගෙන ගිය අතර, 2009 වසරේ දී තවත් බැංකු පරීක්ෂණ 14 ක් ආරම්භ කරන ලදී. ඒ අනුව, 2009 වසරේ දී ඒ ඒ බැංකුවල කළමනාකාරිත්වය සමග විධිමත් සාකච්ඡා පවත්වමින් හා අදාළ වාර්තා මුදල් මණ්ඩලයට යොමු කිරීම මගින් බැංකු 13 ක ව්‍යවස්ථාපිත පරීක්ෂණ අවසන් කරන ලද අතර, තවත් බැංකු 18 ක පරීක්ෂණ අවසන් වෙමින් පවතී. ඊට අමතරව බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් කාලානුරූපීව පැන නැගෙන යම් යම් කාරණා සම්බන්ධයෙන් සීමිත විෂය පථයකින් යුත් පරීක්ෂණ ද පවත්වන ලදී.

2.5 නිරාකරණය කිරීමේ පියවරයන්

(අ) 2008 වසරේ දී සෙලාන් බැන්ක් පීඑල්සී සම්බන්ධයෙන් තැන්පතුකරුවන්ගේ හා ණයකරුවන්ගේ විශ්වාසය සහතික කිරීම සඳහා මුදල් මණ්ඩලය විසින් ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ගවලට අමතරව, 2009 වසරේ දී එකී බැංකුව ප්‍රතිප්‍රාග්ධනීකරණය (ආසන්න වශයෙන් රුපියල් බිලියන 3 ක් පමණ) කරන ලද අතර, අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යන ලද නිරාකරණය කිරීමේ පියවරයන් හරහා ද්‍රවශීලතා ගැටලු ද සමනය කරන ලදී. වර්තමානයේ සෙලාන් බැංකුව, පැවතී හා නව කොටස් හිමිකරුවන් විසින් පත් කරන ලද අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ

මෙහෙයවීමෙන් සිය සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු ස්වාධීනව පවත්වාගෙන යනු ලබයි.

(ආ) බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුවක් වන සීමාසහිත සෙලින්කෝ ඉතිරිකිරීමේ බැංකුවෙහි හටගත් දුර්වල මූල්‍ය තත්ත්වය නිරවුල් කිරීමට හා එහි සාමාන්‍ය කටයුතු යළි ස්ථාපිත කිරීමේ අභිලාෂයෙන් මුදල් මණ්ඩලය විසින් සීමාසහිත ශ්‍රී ලංකා මර්චන්ට් බැංකුව එහි කළමනාකරණ නියෝජිතයා ලෙස පත් කරන ලදී. ඉන් අනතුරුව කළමනාකරණ නියෝජිතයා විසින් කරන ලද රුපියල් මිලියන 100 ක ප්‍රාග්ධන සැපයීමත් සමගම සෙලින්කෝ ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව එකී කළමනාකරණ නියෝජිතයා සමග ඒකාබද්ධ කොට සීමාසහිත එම්බීඑස්එල් ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව ලෙස නැවත නම් කරන ලදී. මෙම නව බැංකුව වර්තමානයේ සිය නව අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය යටතේ ව්‍යාපාර කටයුතු කරගෙන යනු ලබන අතර, එහි මූල්‍ය තත්ත්වය ද යහපත් මට්ටමක් දක්වා වර්ධනය වී තිබේ.

2.6 බැංකු ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන්ගේ රැස්වීම්

බැංකු ව්‍යාපාරය වෙත බලපාන විවික්ෂණ නියාමනයන්, ප්‍රතිපත්ති හා අනෙකුත් ගැටලු පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීම සඳහා උපයෝජනය කර ගන්නා සාකච්ඡා වටයක් වන බැංකු ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන්ගේ මාසික රැස්වීම් මාලාව, අඛණ්ඩව 2009 වසර තුළ දී ද පවත්වන ලදී. තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය පහසුකිරීම සඳහා බැංකු පද්ධතියේ කාර්ය සාධනය හා ආර්ථික සහ මූල්‍ය අංශවල සංවර්ධනයන් පිළිබඳව ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීවරුන්ව දැනුවත් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණය ප්‍රමිති 44 සහ 45 ට අනුගතවීම, බැංකු පනත සඳහා යෝජිත සංශෝධන, ඉහළ යන අක්‍රීය ණය පාලනය කිරීම, ණයදීමේ අනුපාත පහත හෙළීම, පෞද්ගලික අංශයට ණය සැපයීම ඉහළ දැමීම සහ අභ්‍යන්තර පාලනයන් පිළිබඳ හෙළිදරව් කිරීම යනාදිය ඉහත රැස්වීම්වල දී සාකච්ඡාවට බඳුන් වූ කාරණා කිහිපයකි.

2.7 අනෙකුත් ක්‍රියාකාරකම්

(අ) අසමත් වූ සීමාසහිත ගෝල්ඩන් කී ක්‍රෙඩිට් කාඩ් සමාගමට සම්බන්ධ වත්කම් හඳුනා ගැනීම සහ තැන්පත්කරුවන්ගේ ලැයිස්තුව පිළියෙළ කිරීම.

ගෝල්ඩන් කී ක්‍රෙඩිට් කාඩ් සමාගමෙහි අසාර්ථකත්වයන් සමග ආයෝජකයින්ට මුදල් ආපසු ලබාදීමෙන් සහනයක් සැලසීම පිණිස ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය වෙත ගොනු කෙරුණු මූලික අයිතිවාසිකම් පෙත්සම් ගණනාවක් හේතුවෙන්, ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් මුදල් මණ්ඩලය වෙත වත්කම් ලැයිස්තුවක් සම්පාදනය කරන ලෙසට විධානය කරන ලදී. ඒ අනුව ගෝල්ඩන් කී ක්‍රෙඩිට් කාඩ් සමාගමෙහි වත්කම් හා වගකීම් හඳුනාගැනීම සඳහා බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව තුළ “විශේෂ කාර්ය බලකායක්” ස්ථාපනය කරන ලදී. මේ සම්බන්ධයෙන් බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ගෝල්ඩන් කී ක්‍රෙඩිට් කාඩ් සමාගමෙහි හා ඊට සම්බන්ධ සමාගම්වල ගිණුම් හා වාර්තා ගැන විමර්ශන කිහිපයක් පවත්වා, අසමත් සමාගමෙහි අධ්‍යක්ෂවරුන්, ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් හා අනෙකුත් සම්බන්ධිත හා අදාළ පාර්ශ්වයන්ගේ වත්කම්

ලැයිස්තුවක් පිළියෙළ කර ශ්‍රේණිගතීකරණය වෙත ඉදිරිපත් කරන ලදී. ගෝල්ඩන් කී ක්‍රෙඩිට් කාඩ් සමාගමෙහි වගකීම් පිළිබඳ තොරතුරු ශ්‍රේණිගතීකරණය විසින් පත් කරන ලද වරලත් ගණකාධිකාරීවරුන්ගේ කමිටුව වෙත නිසි ක්‍රියාමාර්ග සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලදී.

(ආ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 44 සහ 45 සමග අනුකූල වීම

ජාත්‍යන්තර ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 32 සහ 39 ට අනුරූපී ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 44 සහ 45 ට අනුකූලවීම සඳහා 2009 වසර තුළ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බැංකුවලට අඛණ්ඩව පහසුකම් සලසන ලදී. ඒ අනුව, බැංකු නිලධාරීන් සඳහා වැඩමුළු 05 ක් බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පවත්වන ලදී. තවදුරටත්, ශ්‍රී ලංකා බැංකුකරුවන්ගේ සංගමයේ නියෝජිතයන්, ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරීවරුන්ගේ ආයතනය සහ බැංකු විගණකයින්ගෙන් සමන්විත කමිටුවක් නව ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට සංක්‍රමණය වීම පහසු කිරීමට පිහිටු වන ලදී. ඉහත ප්‍රමිතීන් දෙක ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා බැංකුවල සුදානම් වීමේ ප්‍රගතිය, බැංකු විසින් වාර්තා කරන ලද සමාන්තරගත දත්ත අධීක්ෂණය කිරීම මගින් සමාලෝචනය කරන ලදී. මීට අමතරව, විස්තරාත්මක පරතර විශ්ලේෂණයක් සිදු කිරීමටත් එමගින් හඳුනාගත් ප්‍රතිපත්ති, ක්‍රියාපටිපාටි, කාර්යමණ්ඩල නිපුණතාවන් සහ තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධතීන්ගේ සැලකිය යුතු පරතරයන් පියවා ගනිමින් ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලවීම සඳහා ප්‍රමුඛතාව පදනම් කරගෙන කාලවකවානු සහිත ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සම්පාදනය කිරීමටත් බැංකුවලින් ඉල්ලා සිටින ලදී.

(ඇ) කෘෂිකාර්මික අංශයට අනිවාර්යයෙන් දිය යුතු ණය නිරීක්ෂණය කිරීම

කෘෂිකාර්මික අංශයට අනිවාර්යයෙන් 10% ක් ණය දීමේ අවශ්‍යතාව සම්බන්ධයෙන් බලපත්‍රලාභී බැංකුවල ප්‍රගතිය බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අඛණ්ඩව නිරීක්ෂණය කරන ලදී. 2009.12.31 වන විට බැංකුවලින් 70% වඩා, 10% ක් වූ අනිවාර්ය ණය ඉලක්කය මුදුන් පමුණුවා ගෙන තිබුණි. නියම කරන ලද ඉලක්කයන් කරා ළඟාවීමට නොහැකි වී ඇති බැංකු, කෘෂිකාර්මික ක්ෂේත්‍රයට ණය සැපයීම සඳහා තමන් කැමති වෙනත් බැංකුවකට ඒ අරමුදල් ලබා දිය යුතු යැයි මුදල් මණ්ඩලය නියම කරන ලදී. එසේ ඉලක්ක සැපිරීමට අපොහොසත් වූ බැංකුවලට එම හිඟය, මහ බැංකුවේ ස්ථාපිත අරමුදලකට මාරු කරන ලෙස පසුව දැනුම් දෙන ලදී.

(ඈ) ණය අත්තිකාරම් අධීක්ෂණය කිරීම

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති මෙහෙයවනු ලබන ආකාරය අනුව, මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතයන් අඩු කිරීමත් සමග බැංකු මගින් ණය නිකුත් කිරීම සහ ණය ආපසු ගෙවීම පහසු කිරීම සඳහා බැංකු ණය පොලී අනුපාතය අඩු කරන ලෙස බැංකුවලින් ඉල්ලා සිටින ලදී. එසේම උතුරු හා නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල ගනුදෙනුකරුවන්ට සුළු හා මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රයට ණය පහසුකම් ලබා ගැනීමේ අවස්ථාවන් වැඩි කිරීම සඳහා වැඩි අවධානයක් යොමු කරන ලෙස ද බැංකුවලින් ඉල්ලා සිටින ලදී.

(ඉ) බැංකු පනත සඳහා යෝජිත සංශෝධන

විශිෂ්ට පරිචයන් හා ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වන පරිදි, අධීක්ෂණ හා නියාමන රාමුව ශක්තිමත් කිරීමේ අදහසින්, බැංකු පනත සඳහා සංශෝධන කිහිපයක් බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් යෝජනා කොට ඇත. ඒකාබද්ධ අධීක්ෂණය, බැංකු කටයුතු නිරාකරණය කිරීමේ රාමුව ශක්තිමත් කිරීම ද ඇතුළත්ව අධීක්ෂණ රාමුව ශක්තිමත් කිරීම සහ නව සමාගම් පනතේ අවශ්‍යතාවයන්ට අනුව බැංකු පනතේ ප්‍රතිපාදන සකස් කිරීම මෙම සංශෝධන මගින් අරමුණු කර ඇත. මෙම යෝජිත සංශෝධනයන් පිළිබඳව තම ප්‍රතිචාරය දැක්වීමට බැංකුවලට අවස්ථාවක් ලබා දී ඇති අතර, බැංකුවල නියෝජිතයන් හා බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන්ගෙන් සමන්විත කමිටුවක් විසින් මෙම සංශෝධන පිළිබඳ අවසන් තීරණ ගැනෙමින් පවතී.

(ඊ) අන්තර් නියාමන ආයතනික සභාව

බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂවරයා අන්තර් නියාමන ආයතනික සභාවේ සාමාජිකයෙකු වශයෙන් තවදුරටත් කටයුතු කරමින්, 2009 වසරේ දී එම සභාව මගින් පවත්වන ලද රැස්වීම්වලට සහභාගි විය. මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල ක්‍රමවත් සංවර්ධනයක් ඇති කිරීමට යෝග්‍ය වන්නා වූ ප්‍රතිපත්තිමය මග පෙන්වීම තහවුරු කිරීම සහ පුළුල් මට්ටමේ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවක් සඳහා සියලුම නියාමන ආයතන අතර සහයෝගීතාවත්, තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීමත් මෙම අන්තර් නියාමන ආයතනික සභාවේ වගකීම වේ. තොරතුරු බෙදා ගැනීමේ සීමාවන් මගහැරීමට නව නීතියක් හඳුන්වාදීම, අවසර නොලත් තැන්පතු රැස් කිරීමේ කටයුතු සීමා කිරීම මගින් දේශීය මූල්‍ය පද්ධතිය පිළිබඳ මහජන විශ්වාසය ඉහළ නැංවීමට ක්‍රියා කිරීම, ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන සඳහා නියාමන රාමුවක් පිහිටුවීම, නියාමනයට භාජනය වන සමාගම්වල අභ්‍යන්තර විගණන ක්‍රියාදාමයේ ඵලදායීතාවය ඉහළ නැංවීම සහ ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ කටයුතු යනාදිය මෙහි දී සාකච්ඡා කරන ලද කරුණු සමහරකි.

(උ) තහනම් යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳව ගත් ක්‍රියාමාර්ග

බැංකු පනතේ 83 ඇ වගන්තියට අනුව තහනම් යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳ පරීක්ෂා කිරීම බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් තවදුරටත් කරගෙන යන ලදී. මේ පිළිබඳව අනුරාධපුරය, බලපිටිය, මහව, කුරුණෑගල, පන්විල, තෙල්දෙණිය, අත්තනගල්ල සහ මිනුවන්ගොඩ යන අධිකරණයන්හි ගොනු කළ නඩු 8 ක් සඳහා නෛතික බල අධිකාරීන් වෙත පහසුකම් සැපයීම සඳහා බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, අධිකරණමය කටයුතු සඳහා සහභාගි විය.

(ඌ) නඩු කටයුතු

දිස්ත්‍රික් අධිකරණය, මහාධිකරණය, අභියාචනාධිකරණය, ශ්‍රේණිගතීකරණය සහ කම්කරු විනිශ්චය සභාව යන ආයතනයන්හි ගොනු කරන ලද නඩු කටයුතු කිහිපයක් සම්බන්ධයෙන් බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් තවදුරටත් සිය කටයුතු කර ගෙන යන ලදී. 2009 වර්ෂයේ දී

බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නඩු 24 ක් හසුරුවන ලදී. වර්ෂාවසානයේ දී මෙම නඩුවල තත්ත්වය වූයේ, නඩු 13 ක් තවදුරටත් විසඳීමට ඉතිරි වීම, නඩු 3 ක් නිෂ්ප්‍රභා වීම, නඩු 3 ක් පෙත්සම්කරුවන් විසින් ඉල්ලා අස්කර ගනු ලැබීම, නඩු 2 ක් බහා නැබීම, නඩු 2 ක මහ බැංකුව පාර්ශ්වකරුවෙකු වශයෙන් සිටීම අවසන්වීම හා එක් නඩුවක් සමථයකට පත්වීමයි.

(ඵ) වාර්ෂික බලපත්‍ර ගාස්තුව

බැංකු අධීක්ෂණය සඳහා වන පිරිවැයෙන් කොටසක් අයකර ගැනීමේ අදහසින් වාර්ෂික බලපත්‍ර ගාස්තුව ක්‍රමිකව ඉහළ නැංවීමට මුදල් මණ්ඩලය තීරණය කර ඇත. ඒ අනුව 2010 වර්ෂය සඳහා දේශීය සහ අක්වෙරළ යන බැංකු ව්‍යාපාර දෙකෙහිම නිරත බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු රු.1,000,000/- ක් ද, අක්වෙරළ බැංකු ව්‍යාපාරයෙහි පමණක් නිරත බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු රු.600,000/- ක් ද, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු රු.300,000/- ක් ද බලපත්‍ර ගාස්තු වශයෙන් ගෙවිය යුතුය.

(ඵ) දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන්

ස්වකීය වගකීම් පිළිබඳව හා නව ප්‍රවණතා සහ අවස්ථාවන් පිළිබඳව බැංකු අධ්‍යක්ෂකවරුන්ගේ දැනුවත්භාවය ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින් “නව යුගයේ අභියෝග ජය ගැනීම” මැයෙන් බැංකු අධ්‍යක්ෂකවරුන්ගේ දෙවන සම්මන්ත්‍රණය බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පවත්වන ලදී. මූල්‍ය ආයතන සමග ගනුදෙනු කිරීම පිළිබඳව මහජනතාව දැනුවත් කිරීම සඳහා තොරතුරු ව්‍යාප්ත කිරීම ද 2009 වසර තුළ දී ද නොකඩවා කර ගෙන යන ලදී. ඒ අනුව, මහජනතාවගෙන් තැන්පතු ලබා ගැනීමට බලය ලත් බැංකුවල ලැයිස්තු, තහනම් කළ පිරිමිඩාකාර යෝජනාක්‍රමවල වංචාකාරී ක්‍රමවේද සහ එම යෝජනාක්‍රමවල යෙදීමෙන් ඇති විය හැකි අවදානම් පිළිබඳව මහජනතාවට දැනුම් දීම සඳහා සිංහල, දෙමළ සහ ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයන්ගෙන් පුවත්පත් දැන්වීම් නිතිපතා පළ කරන ලදී.

(ඹ) ස්වේච්ඡා තැන්පතු රක්ෂණ ක්‍රමය පරිපාලනය කිරීම

1987 දී මෙහෙයුම් කටයුතු ඇරඹී ස්වේච්ඡා තැන්පතු රක්ෂණ ක්‍රමය පරිපාලනය කිරීම බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් තවදුරටත් කර ගෙන යන ලදී. 1972 අංක 5 දරන සමූපකාර සමිති පනත යටතේ ලියාපදිංචි තැන්පතු භාරගන්නා සමූපකාර සමිතිවලට ද මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍ර නිකුත් කරන ලද බැංකු ආයතනවලට ද මෙම රක්ෂණ ක්‍රමය විවෘතය. ග්‍රාමීය බැංකුවල තැන්පතු වගකීම් වෙනුවෙන් දැනට එක් විවිධ සේවා සමූපකාර සමිතියක් පමණක් මෙම යෝජනා ක්‍රමය යටතේ රක්ෂණ ආවරණය ලබා ගෙන ඇත. 1997 දී මහ බැංකුව විසින් වෙන් කළ රුපියල් මිලියන 50 ක මුදල ද, ලැබුණ රක්ෂණ වාරික මුදල් ද සමග 2009 දෙසැම්බර් 31 දිනට, තැන්පතු රක්ෂණ අරමුදල රුපියල් මිලියන 291.6 ක් විය. මෙම අරමුදල් රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කර ඇත.

ඇමුණුම II-1

බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු

1. අයිසීඅයිසීඅයි බැන්ක් ලිමිටඩ්
2. ඉන්දියන් ඕවර්සීස් බැංකුව
3. ඉන්දියන් බැංකුව
4. එම්සීබී බැන්ක් ලිමිටඩ්
5. කොමර්ෂල් බැන්ක් ඔෆ් සිලෝන් පීඑල්සී.
6. ඩීඑෆ්සීසී වර්ධන බැන්ක් ලිමිටඩ්
7. ඩොයිෂ් බැංකුව ඒජ්
8. ද හොංකොං ඇන්ඩ් ෂැංහයි බැන්කින් කෝපරේෂන් ලිමිටඩ්
9. නැෂනල් ඩිවලොප්මන්ට් බැන්ක් පීඑල්සී
10. නේෂන්ස් ට්‍රස්ට් බැන්ක් පීඑල්සී
11. පබ්ලික් බැන්ක් බර්හාඩ්
12. පැන් ඒෂියා බැන්කින් කෝපරේෂන් පීඑල්සී
13. මහජන බැංකුව
14. යුනියන් බැන්ක් ඔෆ් කලම්බු ලිමිටඩ්
15. ලංකා බැංකුව
16. සම්පත් බැන්ක් පීඑල්සී
17. ස්ටැන්ඩර්ඩ් චාර්ටර්ඩ් බැංකුව
18. ස්ටේට් බැන්ක් ඔෆ් ඉන්දියා
19. සීට්බැන්ක් එන් ඒ
20. සෙලාන් බැන්ක් පීඑල්සී
21. හබීබ් බැන්ක් ලිමිටඩ්
22. හැටන් නැෂනල් බැන්ක් පීඑල්සී

බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු

1. එම්බීඑස්එල් සේවින්ග්ස් බැන්ක් ලිමිටඩ්
2. උභව සංවර්ධන බැංකුව
3. කඳුරට සංවර්ධන බැංකුව
4. ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව
5. ඩීඑෆ්සීසී බැංකුව
6. රජරට සංවර්ධන බැංකුව
7. රාජ්‍ය උකස් හා ආයෝජන බැංකුව
8. රුහුණු සංවර්ධන බැංකුව
9. වයඹ සංවර්ධන බැංකුව
10. සණස ඩිවලොප්මන්ට් බැන්ක් ලිමිටඩ්
11. සබරගමුව සංවර්ධන බැංකුව
12. ලංකාපුත්‍ර ඩිවලොප්මන්ට් බැන්ක් ලිමිටඩ්
13. ශ්‍රී ලංකා නිවාස සංවර්ධන මූල්‍ය සංස්ථා බැංකුව
14. ශ්‍රී ලංකා සේවින්ග්ස් බැන්ක් ලිමිටඩ්

3. බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය

2009 වසරෙහි බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය විසින් බැංකු හා මූල්‍ය අංශයේ ආයතනවල වෘත්තිකයින්, පාසල් ශිෂ්‍යයන් හා පොදු ජනතාව සඳහා දේශීය හා විදේශීය පුහුණු වැඩමුළු, සම්මන්ත්‍රණ හා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පවත්වන ලදී.

බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය 2009 වසර තුළ පුහුණු වැඩසටහන් 88 ක් පවත්වන ලද අතර ඉන් 56 ක් දේශීය වැඩසටහන් ද, 27 ක් ආයතනවල ඉල්ලීම මත පවත්වන ලද විශේෂිත වැඩසටහන් ද විය. කලාපයේ වෙසෙන ජාත්‍යන්තර සහභාගිවන්නන් (පුහුණුවන්නන්) දිරිගැන්වීමේ අරමුණෙන් බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය ජාත්‍යන්තර වැඩමුළු 5 ක් ද පවත්වන ලදී. මෙම සියලු වැඩසටහන් සඳහා 2500 කට අධික පිරිසක් සහභාගි වූහ.

බහුවිධ නිපුණතාවලින් යුත් ශ්‍රම බලකායක් මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය තුළ ඇති කිරීමේ අරමුණෙන් යුතුව මෑත වර්ෂවල දී බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය විසින් දැනට ආවරණය කරනු ලබන වැඩසටහන් පුළුල් කිරීම සඳහා තම මූලික පුහුණු ක්ෂේත්‍රයන්ගෙන් ඔබ්බට කේන්ද්‍රයේ පුහුණු කටයුතු පුළුල් කිරීමට පියවර ගනු ලැබීය. ඒ අනුව, එම වැඩසටහන් බැංකු කටයුතු හා මූල්‍යනය, ගිණුම්කරණය සහ මූල්‍ය කළමනාකරණය, මූල්‍ය ආයතනවලට අදාළ නීති හා රෙගුලාසි, තොරතුරු තාක්ෂණය, භාෂා හා සන්නිවේදන කුසලතා, ක්ෂුද්‍රමූල්‍යකරණය හා මානව සම්පත් කළමනාකරණය, අලෙවිකරණය සහ කළමනාකරණය යන ක්ෂේත්‍රයන් ආවරණය කරන ලදී. තවද, වසර තුළ දී වැදගත් ප්‍රතිපත්තිමය ගැටලු සඳහා වූ විශේෂිත වැඩසටහන් හා මූල්‍ය අංශයේ සංවර්ධනය සඳහා වූ වැඩසටහන් ද බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය විසින් පවත්වන ලදී.

වසර තුළ දී බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය විසින් පවත්වනු ලැබූ වැඩසටහන්වලට සහභාගිවූවන් විසින් කරනු ලැබූ ඇගයීම්වලට අනුව මෙම වැඩසටහන් ඉහළ ගුණාත්මක භාවයකින් යුක්ත බව පෙන්නුම් කර ඇත.

බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය තම දැනුම හුවමාරු කර ගැනීමේ අරමුණෙන් පොදු ජනතාව සඳහා සම්මන්ත්‍රණ මාලාවක් පවත්වනු ලැබූ අතර සන්ධ්‍යා දේශන හා පාසල් සිසුන් හා ගුරු භවතුන් සඳහා ද විශේෂිත අධ්‍යයන වැඩසටහන් මාලාවක් පවත්වන ලදී. වසර තුළ දී මෙවැනි වැඩසටහන් පැවැත්වීමේ මූලික අරමුණ වූයේ සහභාගිවන්නන් අතර දැනුම බෙදා ගැනීම සහ මහජනතාවට තමන්ගේ අදහස් ඉදිරිපත් කිරීමට ක්‍රමවත් අවස්ථාවන් සලසා දීමයි. 2009 වසර තුළ දී මහජන සම්මන්ත්‍රණ 10 ක් ද, සන්ධ්‍යා දේශන 3 ක් ද, පාසල් වැඩසටහන් 27 ක් ද පැවැත් වූ අතර මෙම වැඩසටහන් සඳහා සහභාගි වූ පිරිස 6000 ඉක්මවීය. තවද, දැනුම බෙදාගැනීම, පුහුණුව ලබා ගැනීම හා පර්යේෂණ සඳහා විශ්ව විද්‍යාල හා ජාත්‍යන්තර පුහුණු හා සංවර්ධන ආයතන සමග ඒකාබද්ධව නව සම්බන්ධතා ජාලයක් ද ඇති කරගනු ලැබීය. බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය තම පාර්ශ්වකරුවන්ට වඩා හොඳ අධ්‍යයන පරිසරයක් සපයා දීම සඳහා ජාත්‍යන්තර තත්වයන්ට අනුකූල වන පරිදි වැඩසටහන් පැවැත්වීම සඳහා පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීමට පියවර ගනිමින් කලාපය තුළ විශිෂ්ඨතම ජාත්‍යන්තර ආයතනය බවට පත්කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ගයකට අවතීර්ණ වී තිබේ.

4. සන්නිවේදන

සන්නිවේදන කාර්යභාරය

ගත වූ 2009 වසර ලොව පුරා බොහෝ මහ බැංකු වලට අභියෝගාත්මක එකක් විය. ශ්‍රී ලංකාවේ තත්වය ද එයින් වෙනස් නොවීය. විවිධ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ අපේක්ෂා සහ සමපේක්ෂණ කළමනාකරණය කරමින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මෙහිදී ප්‍රමුඛ කාර්යභාරයක් ඉටුකරනු ලැබීය. පිළිගත් ඉහළ සම්මතවලට අනුගත වන අයුරින් ද නිරවද්‍යතාව පවත්වා ගනිමින් ද කටයුතු කරන අතර ම හටගත හැකි ව තිබූ අර්බුදකාරී අවස්ථාවලට මුහුණදීම සඳහා සන්නිවේදන ක්‍රියාකාරකම් වඩාත් තීව්‍ර කළ යුතු විය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ කටයුතු ගැන විමසිලිමත් වන ලෝක ව්‍යාප්ත පිරිස් හා සම්බන්ධ වන ප්‍රධානතම සන්නිවේදන දොරටුව ලෙසින් ඉතා වැදගත් කාර්යයක් ඉටුකරන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ වෙබ් අඩවිය යාවත්කාලීන කරමින් පවත්වා ගෙන යෑම සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ඉටුකරනු ලැබීය. ගත වූ වසර තුළ ලක්ෂ 537 ක් තරම් වූ වාර්තාගත ග්‍රාහක අවධානයක් දිනාගැනීමට බැංකුවේ වෙබ් අඩවිය සමත් විය. 2008 වසරේ දී 103,012 ක් වූ සාමාන්‍ය දෛනික ග්‍රාහක සංඛ්‍යාව 2009 වසරේ දී 146,398 දක්වා සියයට 42 කින් ඉහළ ගියේ ය. සමරු කාසි සහ බැංකු ප්‍රකාශන මංගත ලෙසින් මිලට ගැනීමේ පහසුව වෙබ් අඩවියේ ග්‍රාහකයන්ට සපයන ලදී. ගත වූ වසර තුළ, මේ මංගත පහසුකම යටතේ සමරු කාසි 223 ක් ද කාසි ඇසුරුම් 35 ක් ද ප්‍රකාශන 5 ක් ද අලෙවි කරනු ලැබීය. 2010 වසර තුළ දී වෙබ් අඩවියට තර්ජන සරල සම්මේල (RSS-Real Simple Syndication) පහසුකම සහ කෙටි විඩියෝ දර්ශන හඳුන්වාදීම සඳහා අවශ්‍ය කෙරෙන මූලික කටයුතු මේ වන විට සම්පාදනය කර ඇත. වෙබ් අඩවිය සිංහල, දෙමළ සහ ඉංග්‍රීසි භාෂා ත්‍රිත්වයෙන් ම පවත්වා ගෙන යනු ලැබේ.

දෛනික විනිමය අනුපාතික, සතිපතා සහ මාසික ආර්ථික දර්ශක ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු අර්පණ අනුපාතික, බනිජ තෙල් මිල ගණන්, පාරිභෝගික මිල දර්ශක සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වැනි රජයේ සුරැකුම්පත් වෙන්දේසි කිරීම් පිළිබඳ තොරතුරු මාධ්‍ය ආයතන සහ වෙනත් තොරතුරු අපේක්ෂා කරන්නන් වෙත නිකුත්කිරීම සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පෙර වසරවල දී මෙන් ම අඛණ්ඩ ව සිදුකරන ලදී. ඒ අනුව ගත වූ වර්ෂය තුළ පුවත්පත් නිවේදන 1,854 ක් නිකුත් කිරීමට ද පුවත්පත් වෙළෙඳ දැන්වීම් 147 ක් සහ ගැසට් නිවේදන 6 ක් පළකිරීමට ද සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව ක්‍රියා කළේය. මෙයට අමතරව, පොදු මාධ්‍ය සාකච්ඡා 37 ක් සහ විවිධ වූ ආර්ථික සහ මූල්‍ය ගැටලු පිළිබඳ ව නියත මහජන අවධානයක් ඇතිකිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් සහභාගී වූ මුහුණට මුහුණ මාධ්‍ය සාකච්ඡා ගණනාවක් ද සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සංවිධානය කරනු ලැබීය.

අවදානමට මුහුණ පෑ මූල්‍ය ආයතන පිළිබඳ ව ද වෙනත් කරුණු සම්බන්ධයෙන් ද මහජනයා වෙතින් නිරන්තරයෙන් ම නැගෙන විමසීම්වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ අරමුණ ඇති ව “විමසුම් කවුළුවක්” ස්ථාපනය කරනු ලැබීය. සාමාන්‍යයෙන් දිනකට විමසීම් 50 - 55 ක් පමණ ප්‍රමාණයකට ද කාර්යබහුල දිනවල දී දිනකට විමසීම් 200 ක් පමණ ප්‍රමාණයකට ද ප්‍රතිචාර දැක්වීමට විමසීම් කවුළුව ක්‍රියා කළේය.

කාර්යය මණ්ඩලයේ අභ්‍යන්තර සන්නිවේදන අවශ්‍යතා සපුරාලනු වස් CBSLdaily වෙබ් බිහිදොර සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අඛණ්ඩව යාවත්කාලීන කරනු ලැබීය. කාලගුණික වාර්තාවල පටන් බැංකු සහ මූල්‍ය කටයුතුවලට අදාළ දේශීය සහ විදේශීය ප්‍රවෘත්තිවලින් ද වැදගත් ආර්ථික දර්ශක, දේශන, නිවේදන සහ සේවකයන් වෙත කෙරෙන දැන්වීම්වලින් ද මෙම වෙබ් බිහිදොර පෝෂිත ය. එයට අමතරව එය අනෙකුත් දෙපාර්තමේන්තුවල වෙබ් අඩවි වෙත පහසුවෙන් පිවිසීම සඳහා මං සලසන්නක් බවට ද පත් කොට ඇත්තේ ය. බැංකු කාර්යය මණ්ඩලයට සහ බැංකුවේ ක්‍රියාත්මක සංගම්වලට අවස්ථා සපයමින් ද නොයෙකුත් විශේෂාංග එක් කරමින් ද ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලබන අභ්‍යන්තර ප්‍රවෘත්ති සහ විශේෂාංග ඇතුළත් “කවුච්” සඟරාව නොකඩවාම පළ කිරීමට සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව ක්‍රියා කළේ ය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ කාර්යභාරයට අදාළ විවිධ වූ මාතෘකා පිළිබඳ තමන් ගේ අදහස් දැක්වීමේ අවස්ථාව ද මේ මඟින් කාර්යය මණ්ඩලයට ලබා දුන්නේ ය.

රටේ ආර්ථිකය සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව පිළිබඳ ව ජාතික පුවත්පත්වල පළ වූ ප්‍රවෘත්ති, ලිපි සහ මහජන අදහස් ඇතුළත් ගොනුවක් දෛනික ව බැංකුවේ ඉහළ කළමනාකාරිත්වයට සැපයීම පෙර වසරවල දී මෙන් ම සිදුකරනු ලැබීය. විවිධ ආර්ථික, මූල්‍ය සහ සමාජීය කාරණා ගැන පළ වූ එබඳු ප්‍රවෘත්ති අයින් 1,359 ක් කළමනාකාරිත්වය වෙත සපයන ලදී. පළ වූ ප්‍රවෘත්ති වාර්තාවල ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව පිළිබඳ කරුණු නිරූපණය කොට තිබූ ආකාරය විශ්ලේෂණය කොට සාරාංශගත කිරීමක් ද සිදුකරනු ලැබීය. ඒ අනුව සකස් කළ අර්ධ වාර්ෂික වාර්තාවක් කළමනාකාරිත්වයේ අවධානයට යොමුකරන ලදී. මාධ්‍යයෙහි පළ වූ වැරදි සහගත වාර්තා කෙරෙහි මැනවින් අවධානය යොමුකරන ලද අතර අදාළ දෙපාර්තමේන්තුවල සහාය ඇති ව ඒවා නිවැරදි කරන ලදී.

මහ බැංකුව සම්බන්ධ කරුණු පිළිබඳ ව මහජන අවධානය ඉහළ නැංවීමේ මාර්ගයක් ලෙස ආර්ථික, බැංකු කටයුතු සහ මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ පාසල් සම්මන්ත්‍රණ සහ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 30 ක් වසර මුළුල්ලේ පවත්වනු ලැබීය. ලාභ ඉපයිය හැකි ගෘහ ආර්ථික කටයුත්තක් ලෙස වැනිලා වගාව සහ එළු පාලනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුවේ ඉල්ලීම පරිදි වාර්තාමය විධියේ විභූත පට දෙකක් නිෂ්පාදනය කරන ලදී. මහජනයාගේ සුභසිද්ධිය වෙනුවෙන් ජාතික රූපවාහිනී නාලිකා ඔස්සේ විකාශය කරනු ලැබූ මෙම විභූත පට අදාළ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳව හැකියාවෙන් යුතු ගොවියන් වෙත නොමිලේ බෙදා දීමට ද ක්‍රියාකරනු ලැබීය. බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති සහ වගකීම් පිළිබඳවත් ආර්ථික සහ මූල්‍යමය කරුණු පිළිබඳවත් මහජනයා ගේ දැනුවත්භාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා ප්‍රදර්ශන ගණනාවකට සහ වෙනත් මහජන උත්සව ගණනාවකට දෙපාර්තමේන්තුව සහභාගී විය. කොළඹ ජාත්‍යන්තර පොත් ප්‍රදර්ශනයෙහි සහ දැයට කිරුළ ප්‍රදර්ශනයෙහි ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු කුවියට වාර්තාගත මට්ටමේ විශාල මහජන සහභාගීත්වයක් ලැබුණේ ය. සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සංවිධානය කොට සම්බන්ධීකරණය කරනු ලැබූ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ සහභාගීත්වය සනිටුහන් කළ අනෙකුත් වැදගත් ප්‍රදර්ශන අතුරෙන් මහපොළ සහ ශ්‍රී ලාංකික ප්‍රවාසිකයන් සඳහා වූ සම්මේලනය ද විය. මෙකී ප්‍රදර්ශනවලට සහභාගිවීම මඟින්

ප්‍රතිපත්ති වෙනස්වීම් පිළිබඳ ව සහ කාලීන මාතෘකා පිළිබඳව මහජන අවධානය ඉහළ නැංවීමට සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව සමත් වූ අතර බැංකුවේ ප්‍රකාශන විශාල වශයෙන් අලෙවි කිරීමට ද අවස්ථාව සලසා ගත්තේ ය.

වසර තුළ දී, බැංකුවේ සියලු ම දෙමළ පරිවර්තන අවශ්‍යතා ඉටුකිරීමට සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුවේ ස්ථාපිත කොට ඇති දෙමළ පරිවර්තන ඒකකය සමත් විය. බැංකු වෙබ් අඩවියෙහි දෙමළ සංස්කරණය පවත්වාගෙන යනවාට අමතරව වසර තුළ දී දෙමළ පරිවර්තන කාර්යයන් 223 ක් සම්පූර්ණ කර ලබාදීමට මෙම ඒකකය ක්‍රියා කළේ ය. පුවත්පත් නිවේදන, වෙළෙඳ දැන්වීම්, ගැසට් නිවේදන සහ බැංකු ප්‍රකාශන බොහෝමයක් දෙමළ භාෂාවෙන් පළකිරීමට දෙමළ පරිවර්තන ඒකකය සමත් විය.

පෙර වසරවල දී මෙන්ම, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පළකරනු ලබන අනෙකුත් ප්‍රකාශනවල ප්‍රකාශක වශයෙන් කටයුතු කරනවාට අමතරව “සටහන” සහ “News Survey” වැනි තමන්ගේම ප්‍රකාශන පළකිරීම සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව නොකඩවාම සිදු කළේ ය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුද්‍රණ අවශ්‍යතාවලින් අතිමහත් බහුතරයක් ඉටුකිරීමට මහ බැංකු මුද්‍රණාලය ක්‍රියා කළේ ය. ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආර්ථික දත්ත, ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික හා සමාජ සංඛ්‍යාති, “News Survey” සටහන, කවුච්, මාණ්ඩලික පත්‍රිකා, මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා විමසුම, ප්‍රතිපත්ති පෙර දැක්ම, උපාය මාර්ගික සැලැස්ම, රාජ්‍ය ණය විවරණිකාව සහ නම් පත්, සුභපැතුම් පත්, සටහන් පොත්, ලිපි ගොනු කවර මුද්‍රණය කිරීමද, දෙපාර්තමේන්තු මට්ටමේ පර්යේෂණ ප්‍රකාශන මුද්‍රණය කිරීම ද මුද්‍රණාලය විසින් ඉටුකරන ලද කාර්යයන් අතර වෙයි.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පවත්වනු ලැබූ ප්‍රධාන වැඩසටහන් සියල්ලම ආවරණය කිරීම සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුවේ ඡායාරූප අංශය ක්‍රියා කළේ ය. ගත වූ වර්ෂය තුළ බැංකු පරිශ්‍රය තුළත් එයින් පිටතත් පැවැත් වූ එ වන් අවස්ථා 130 ක් ආවරණය කිරීම ඒ යටතේ සිදුවිය.

පුස්තකාලය හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය

පුස්තකාලය හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය විසින් බැංකු කාර්ය මණ්ඩලයේ හා වෙනත් අයගේ අවශ්‍යතා සඳහා පුස්තකාල සේවා සැපයීම අඛණ්ඩව සිදුකරන ලදී. මුළු පොත් සංඛ්‍යාව 21,907 සිට 23,476 දක්වාත්, වාර්තා 14,663 සිට 15,229 දක්වාත්, සංයුක්ත තැටි 1,143 සිට 1,430 දක්වාත් වර්ධනය විය. බඳින ලද පුස්තක එකතුව 280 කින් ඉහළ ගියේය. බැංකු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයේ ඇති පුස්තකාලයේ පොත් එකතුව ද 5,517 සිට 5,683 දක්වා වැඩිවිය.

ආර්ථික විද්‍යා, ආර්ථික මිනිය හා මූල්‍ය විෂයයන් ඇතුළත් වාර සඟරා 100 කට වඩා මංගතව සම්බන්ධවීමට අවස්ථාව ලබාදෙන "Science Direct Database" නමැති දත්ත එකතුවට පිවිසීමේ අවස්ථාව ලබාදීම නිසා එහි භාවිතය පුළුල් විය. පුස්තකාලය හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය දායක මුදල් ගෙවා ලබාගත් විදේශීය හා දේශීය වාර සඟරා සංඛ්‍යාව පිළිවෙළින් 115 ක් හා 52 කි. මෙම වසර තුළ දී "Recent Additions", "List of Selected Articles", "News on Central Banking",

"News Alert" වැනි විද්‍යුත් ප්‍රකාශන සම්පාදනය කළ අතර ඒවා අන්තර්ජාලය හරහා බෙදා හැරිණි. එමෙන්ම තෝරාගත් තොරතුරු බෙදාහැරීමේ සේවය ද පවත්වාගෙන යන ලදී.

මහ බැංකු කාර්ය මණ්ඩලය තුළ පුස්තකාල මංගන පහසුකම් භාවිතය ඔබ්බටත් කිරීම සඳහා දෙපාර්තමේන්තු 6 ක් ආවරණය වන පරිදි පුස්තකාලය පරිහරණය කරන්නන්ගේ අධ්‍යාපන වැඩසටහන් 6 ක් පවත්වන ලදී. සේවකයන් දැනුවත් කිරීම සඳහා වාර්තා චිත්‍රපට දර්ශන 7 ක් ද පුස්තකාල ආලින්දයෙහි දිවා විවේකයේ දී සංවිධානය කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා මුදල් හා බැංකු පුස්තකාල ජාලය (Ebanklibnet SL) පවත්වාගෙන යන ලද අතර, විද්‍යුත් තැපෑල මගින් තොරතුරු බෙදාහැරීම නිසා එහි සාමාජික පුස්තකාල 23 කට විශාල වශයෙන් ප්‍රතිලාභ ලැබුණි.

ඔක්තෝබර් මාසයට යෙදී තිබුණු ජාතික පොත් කියවීමේ මාසය වෙනුවෙන් මිල දී ගත් අලුත් ග්‍රන්ථ 450 ක් ඇතුළත් පොත් ප්‍රදර්ශනයක් සංවිධානය කරන ලදී. මෙම ප්‍රදර්ශනයට හොඳ පාඨක ප්‍රතිචාරයක් ලැබුණි. පොත් විචාර ලිපිමේ තරගය හොඳම පාඨකයා තේරීමේ තරගය හා විද්‍යුත් තැපෑල් පැන විසඳුම් තරගය ද ජාතික පොත් කියවීමේ මාසය තුළ දී ක්‍රියාත්මක වූ ජනප්‍රිය අංග විය.

විමර්ශන අංශයේ පවත්වාගෙන යන ස්වයං අධ්‍යයන භාෂා පර්යේෂණාගාරය මහ බැංකු කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා විවෘතව පැවතුණි. පුස්තකාල සේවා, පුස්තකාලය හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථානයට 2008 වසරේ දී පිරිනමන ලද ISO 9001:2000 ජාත්‍යන්තර තත්ත්ව සහතිකයට අනුකූල වන ලෙස පවත්වාගෙන යන ලදී.

5. ව්‍යවහාර මුදල්

5.1 ව්‍යවහාර මුදල් නිකුත්ව සහ කළමනාකරණය

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ව්‍යවහාර මුදල් නිකුත් කිරීමේ පූර්ණ බලධරයා වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ වලංගු මුදල් නිකුත් කිරීමේ කාර්යභාරය 2009 වර්ෂය තුළ දී ද ඉටු කරන ලදී. 2009 වර්ෂය අවසානයේ සංසරණයේ පැවති මුළු මුදල් ප්‍රමාණයේ වටිනාකම රුපියල් බිලියන 217 ක් වූ අතර ඉන් 98% ක් නෝට්ටුවලින් සමන්විත විය. 2009 වර්ෂය තුළ ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වාණිජ බැංකු සඳහා නිකුත් කරනු ලැබූ නව මුදල් නෝට්ටු සහ සේවා නිසි මුදල් නෝට්ටු ප්‍රමාණයන්හි වටිනාකම් පිළිවෙළින් රුපියල් බිලියන 49 ක් සහ රුපියල් බිලියන 169 ක් විය. වාණිජ බැංකු විසින් මහ බැංකුවේ තැන්පත් කළ මුළු මුදල් නෝට්ටු ප්‍රමාණයේ වටිනාකම රුපියල් බිලියන 187 ක් වූ අතර, ඒ අනුව 2009 වසර තුළ සංසරණය සඳහා නිකුත් කරනු ලැබූ මුදල් නෝට්ටු ප්‍රමාණයේ මුළු ශුද්ධ වටිනාකම රුපියල් බිලියන 31 ක් වූ අතර කාසි ප්‍රමාණයේ ශුද්ධ වටිනාකම රුපියල් මිලියන 207 ක් විය.

5.2 මුදල් නිකුත්ව සහ කළමනාකරණය සඳහා වූ පිරිවැය කාර්යක්ෂම කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග

භාවිතයෙන් තොරව නිවාස සහ ආගමික ස්ථානයන්හි එක්රැස් වී ඇති මාරු කාසි නැවත සංසරණයට එකතු කිරීම අරමුණු

කොටගත් කාසි එකතු කිරීමේ වැඩසටහනෙහි අවසන් අදියර ගම්පහ සහ කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයන් ආවරණය කරමින් 2009 වසර තුළ දී සම්පූර්ණ කරනු ලැබුණි. සමස්ත වැඩසටහන යටතේ රුපියල් මිලියන 56.4 කට ආසන්න මුහුණත වටිනාකමකින් යුතු කාසි රැස්කිරීමට හැකියාව ලැබුණි. එම කාසි ප්‍රමාණයේ ටංකන වියදම සහ එම කාසි එකතු කිරීම සඳහා දරන ලද වියදම සැලකිල්ලට ගත් කළ ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුව මෙමගින් ලද ශුද්ධ ලාභය රුපියල් මිලියන 87.2 ක් පමණ විය. ව්‍යවහාර මුදල් නිකුත්ව සහ කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සතු මූලික කාර්යභාරය වන්නේ නව මුදල් නෝට්ටු සහ කාසි සංසරණය සඳහා නිකුත් කිරීමත්, සේවා අනිසි මුදල් නෝට්ටු සංසරණයෙන් ඉවත් කිරීමත්ය. කෙසේ වුවත්, එම මූලික කටයුතු දෙකට අමතරව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව තැන්පතු වශයෙන් වාණිජ බැංකු වෙතින් සේවා නිසි මුදල් නෝට්ටු ලබා ගැනීමත්, ඒවා තෝරා සැකසීමෙන් අනතුරුව නැවත නිකුත් කිරීමත් සිදු කරනු ලබයි. 2009 වසර දක්වා වාණිජ බැංකු වෙත මෙම සියලු සේවාවන් කිසිදු ගාස්තුවක් අය කිරීමෙන් තොරව සපයනු ලැබුණි. නමුත් මෙම සේවා සැපයීම සඳහා වන පිරිවැය ඉහළ යාමත් සමග එම වියදම් අඩුකිරීම පිණිස වාණිජ බැංකු වෙතින් සේවා ගාස්තුවක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත අය කර ගැනීමට මුදල් මණ්ඩලය විසින් තීරණය කරනු ලැබීය. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, වාණිජ බැංකු විසින් තැන්පත් කරනු ලබන සේවා නිසි මුදල් නෝට්ටු සඳහා සේවා ගාස්තුවක් අය කිරීම 2009 මාර්තු 2 දින සිට අරඹන ලදී. රුපියල් 500 සහ ඊට ඉහළ වටිනාකමින් යුතු නෝට්ටු තැන්පත් කිරීමේ දී නෝට්ටු මිටියක් සඳහා රුපියල් 200 ක් ද, රුපියල් 100 සහ ඊට පහළ වටිනාකමින් යුතු නෝට්ටු මිටියක් සඳහා රුපියල් 100 ක ගාස්තුවක් ද, මේ අනුව අය කරනු ලැබිණි.

5.3 මුදල් පිළිබඳ මහජන විශ්වාසය ආරක්ෂා කිරීම

මුදල් සම්බන්ධයෙන් පවතින මහජන විශ්වාසය ආරක්ෂා කිරීම මහ බැංකුවේ තවත් වගකීමකි. ඊට අදාළව අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ ව්‍යාජ මුදල් කාර්යාංශය සමඟ ඉතා සමීප සම්බන්ධතාවයක් පවත්වා ගෙන ගිය අතර 2009 වසර තුළ ව්‍යාජ මුදල් සම්බන්ධයෙන් වූ නඩු විභාග 48 කට සහභාගි වී අවශ්‍ය තොරතුරු ලබා දෙන ලදී. අනාවරණය කරගනු ලැබූ සහ ව්‍යාජ මුදල් බවට සහතික කිරීම පිණිස මහ බැංකුව වෙත යොමු වූ ව්‍යාජ මුදල් නෝට්ටු ප්‍රමාණය සැලකීමේ දී, 2009 වසරේ සංසරණයේ පැවති මුදල් නෝට්ටු මිලියනයකට වූ ව්‍යාජ මුදල් නෝට්ටු සංඛ්‍යාව තුනකට ආසන්න විය. 2008 වසරට සාපේක්ෂව මෙය ඉතා සුළු වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කරයි. මීට මූලික හේතුව වූයේ අනාවරණය කරගත් එක් එක් සිද්ධීන්ට අදාළ වූ ව්‍යාජ මුදල් නෝට්ටු ප්‍රමාණය ඉහළ යාමයි.

තවද ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මුදල් නෝට්ටු සඳහා ඇතුළත් කරනු ලැබූ නව ආරක්ෂණ සලකුණු පිළිබඳව නීතිවේදීන්, මුදල් අයකැමිවරුන් ඇතුළු සාමාන්‍ය මහජනතාව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් මගින් ව්‍යාජ මුදල් නෝට්ටු වෙන් කර හඳුනාගැනීමට අවශ්‍ය දැනුම ලබාදීම සඳහා කටයුතු කරන ලදී. ඒ අතරම, 2010 අගෝස්තු මස නිකුත් කිරීමට නියමිත නව මුදල් නෝට්ටු කාණ්ඩය සඳහා වඩා උසස් තත්ත්වයේ ආරක්ෂණ සලකුණු අන්තර්ගත කිරීම පිණිස අවශ්‍ය කටයුතු ද සලසන ලදී.

5.4 පිරිසිදු මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ප්‍රවලිත කිරීම

සංසරණයේ පවත්නා මුදල් නෝට්ටුවල පිරිසිදු භාවය රැකගැනීම තුළින් ව්‍යවහාර මුදල් නිකුතුව සහ කළමනාකරණය වෙත ලැබෙන ප්‍රතිලාභ රාශියකි. පිරිසිදු මුදල් නෝට්ටු භාවිතය තුළින් ව්‍යාජ සහ අව්‍යාජ මුදල් නෝට්ටු වෙන්කොට හඳුනාගැනීම පහසු කරයි. එසේම එය විදේශිකයන් තුළ ශ්‍රී ලාංකිකයන් පිළිබඳව වූ ප්‍රතිරූපය ඔප්පුවන්නකි. මුදල් මනා ලෙස පරිහරණය කිරීමේ පුරුද්ද මුදල් නෝට්ටුවල ආයු කාලය දීර්ඝ කිරීමටත් එමගින් නව මුදල් නෝට්ටු මුද්‍රණය කිරීම සඳහා වන පිරිවැය අඩු කිරීමටත් උපකාරී වේ. පිරිසිදු මුදල් ප්‍රතිපත්තිය පවත්වා ගැනීමේ එක් අංගයක් ලෙස මහ බැංකුව නව මුදල් නෝට්ටු සංසරණයට එකතු කිරීම සහ ඊට සමගාමීව සේවා අනිසි මුදල් නෝට්ටු සංසරණයෙන් ඉවත් කිරීමත් සිදුකරන ලදී. කාසි සහ මුදල් නෝට්ටු මනා ලෙස පරිහරණය කිරීම පිළිබඳව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් මගින් මහජනතාව තවදුරටත් දැනුවත් කරන ලදී. මුදල් නෝට්ටු තේරීම පිළිබඳව වාණිජ බැංකු වෙත සපයා ඇති නිර්දේශයන් නිසි ලෙස ක්‍රියාත්මක කරලීම සඳහා බැංකු විසින් තැන්පත් කරන ලද මුදල් නෝට්ටු මිලි නියැදි වශයෙන් පරීක්ෂාවට ලක්කරන ලදී.

5.5 නව ව්‍යාපෘති

“සංවර්ධනය, සමෘද්ධිය සහ ශ්‍රී ලංකාවේ නර්තන ශිල්පීන්” යන තේමාවන් යටතේ වූ නව මුදල් නෝට්ටු කාණ්ඩය සඳහා වූ මූලික නිර්මාණ කටයුතු සියල්ල සම්පූර්ණ කරනු ලැබීය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ 60 වන සංවත්සරයට සමගාමීව, 2010 අගෝස්තු මස මෙම නව නෝට්ටු කාණ්ඩය එළි දැක්වීමට නියමිතය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 1982 වසරේ, රාජගිරිය ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර මාවතේ අංක 58 හි ස්ථාපනය කරනු ලැබූ මහ බැංකුවේ ප්‍රථම මුදල් කෞතුකාගාරය නවීකරණය කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ 59 වැනි සංවත්සරයට සමගාමීව 2009 අගෝස්තු 28 දින එය මහජන ප්‍රදර්ශනය සඳහා නැවත විවෘත කරන ලදී.

5.6 මුදල් පිළිබඳ දැනුම ප්‍රවලිත කිරීම

දේශන, සම්මන්ත්‍රණ වැඩමුළු සහ විද්‍යුත් හා මුද්‍රිත මාධ්‍ය හරහා ව්‍යාජ මුදල් නෝට්ටු හඳුනාගැනීම, පිරිසිදු මුදල් ප්‍රතිපත්තිය සහ කාර්යක්ෂමව කාසි භාවිතය පිළිබඳව බැංකු නිලධාරීන්, පොලිස් නිලධාරීන්, පාසල් සිසුන්, රාජ්‍ය නිලධාරීන් ඇතුළු සාමාන්‍ය මහජනතාව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් රාශියක් ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පවත්වන ලදී. 2009 වසර තුළ පවත්වන ලද එවැනි වැඩසටහන් සංඛ්‍යාව 30 කි. තවද, මුදල් නෝට්ටු පළපු කිරීම සහ ව්‍යාජ ලෙස මුද්‍රණය කිරීමේ ප්‍රතිවිපාක පිළිබඳව මහජනතාව දැනුවත් කිරීම සඳහා ජාතික පුවත්පත් හරහා ප්‍රචාරන කටයුතු මාලාවක් දියත් කරන ලදී.

එසේම ශ්‍රී ලංකාවේ කාසි සහ නෝට්ටු පිළිබඳවත් ඒවායේ ඓතිහාසික විකාශය පිළිබඳවත් මහජන අවබෝධය වැඩිදියුණු කිරීම පිණිස ප්‍රදර්ශන 6 ක් සඳහා ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුව සිය ආයතනවල සපයනු ලැබීය.

මෙම ප්‍රදර්ශන සියල්ලකදීම මහජනතාවගෙන් සහ පාසල් සිසුන්ගෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට ඉතා ඉහළ ඇගයීමක් ලැබුණි.

5.7 සමරු මුදල් නෝට්ටු සහ කාසි අලෙවි කිරීම

2009 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව නව සමරු කාසි 02 ක් සහ නව සමරු මුදල් නෝට්ටුවක් නිකුත් කරනු ලැබීය. ශ්‍රී ලංකා රේගුවේ ද්විශත සංවත්සරය සනිටුහන් කරනු වස් නිකුත් කරනු ලැබූ රුපියල් 200 ක මුහුණත වටිනාකමකින් යුතු රිදී සමරු කාසිය ඒ අතර පළමුවැන්න විය. ශ්‍රී ලංකා යුධ හමුදාවේ 60 වන සංවත්සරය අනුස්මරණය කිරීම පිණිස නිකුත් කරන ලද දෙවන සමරු කාසි කට්ටලය රුපියල් 1000 ක මුහුණත වටිනාකමකින් යුතු රිදී කාසියකින් සහ එම වටිනාකමෙන්ම යුතු වූ තඹ/නිකල් කාසියකින් සමන්විත විය. ශ්‍රී ලංකාවට සාමය සහ සෞභාග්‍ය උදාකරලීම සනිටුහන් කරනු වස් 2009 නොවැම්බර් මස නව රුපියල් 1000 ක වටිනාකමින් යුත් සමරු මුදල් නෝට්ටුවක් නිකුත් කරනු ලැබීය. මෙය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලද දෙවන සමරු මුදල් නෝට්ටුව වේ.

ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුව වඩාත් කාර්යක්ෂම විකුණුම් ප්‍රවර්ධන උපක්‍රමයන් භාවිතයට ගනිමින් මහජනතාවට සහ මුදල් එකතු කරන්නන්ට සමරු මුදල් නෝට්ටු, කාසි සහ කාසි ඇසුරුම් අලෙවි කිරීම දිගටම පවත්වාගෙන යන ලදී.

5.8 මානව සම්පත් සංවර්ධනය

ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුවට අනුයුක්ත නව සේවා නියුක්තිකයන් සඳහා දෙපාර්තමේන්තුව තුළ විශේෂ භාෂාමය සහ සංනිවේදන කුසලතා සංවර්ධන වැඩසටහන් වසර පුරා පවත්වනු ලැබීය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ බැංකු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය මගින් පවත්වනු ලැබූ පුහුණු වැඩසටහන් සඳහා ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන් 64 දෙනෙකු 2009 වසර තුළ සහභාගී වී ඇත. එසේම විදේශීය සාකච්ඡා/සම්මන්ත්‍රණ සැසි 5 ක් සඳහා සහභාගිවීමට නිලධාරීන් 6 දෙනෙකුට අවස්ථාව ලැබුණි.

6. දේශීය කටයුතු

දේශීය කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව ප්‍රධාන වශයෙන් විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු තුළින් බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමත්, ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතයන් බලපැවැත්වීමත්, වාණිජ බැංකුවල සහ රජයේ බැංකුකරු ලෙස කටයුතු කිරීමත් යන ප්‍රධාන කාර්යයන්හි නොකඩවා නිරත විය. එයට අමතරව රටෙහි විද්‍යුත් ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතියෙහි මනා ක්‍රියාකාරීත්වය සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා උපකාරක සේවාවක් වශයෙන් වාණිජ බැංකු සහ ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් වෙත දිනය ඇතුළත ද්‍රවශීලතා පහසුකම් සැපයීම ද දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරන ලදී.

6.1 මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම

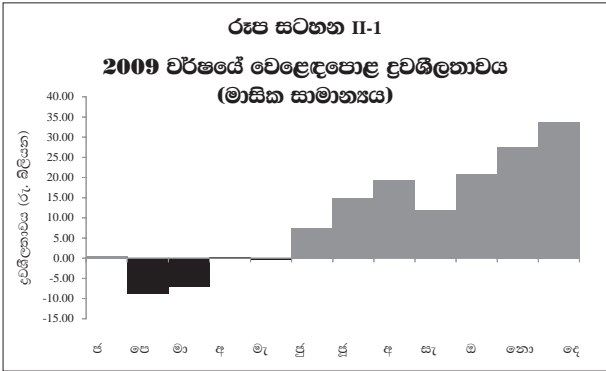
2009 වසර තුළ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී අනපේක්ෂිත අභියෝගවලට මුහුණ දීමට සිදුවිය. ලෝක මූල්‍ය අර්බුදය හේතුවෙන් ප්‍රාග්ධනය රටින් පිටතට ගලායාම වේගවත් ලෙස නොකඩවා සිදුවීම නිසා වසරේ මුල් කාර්තුව තුළ දී දැඩි පීඩනකාරී තත්ත්වයක් ඇතිවිය. මෙම අවස්ථාවේ දී මහ බැංකුව විසින් ශ්‍රී ලංකා රුපියලෙහි අගය සුරක්ෂිතව පවත්වා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය වන විදේශීය විනිමය සැපයීම

නිසා දේශීය මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාවයෙහි හිඟයක් නිර්මාණය විය. ඒ අනුව මූල්‍ය වෙළෙඳපොළට අතිරේක ද්‍රවශීලතාවයක් සැපයීමට මහ බැංකුව ගන්නා ලද දැඩි හා ක්ෂණික ප්‍රතිපත්තින් මූල්‍ය වෙළෙඳපොළෙහි ද්‍රවශීලතා හිඟය නිසා ඇතිවන බලපෑම් සීමාකිරීමට හේතුවිය. කෙසේ වුවද මෙම උපනතින් කෙටිකාලීන වූ අතර, අභ්‍යන්තර ගැටලු සමාජන විමන් සමග 2009 වර්ෂයේ දෙවන කාර්තුවේ දී වෙළෙඳපොළ තත්ත්වයන් නැවතත් සාමාන්‍ය තත්ත්වයට හැරුණි. ශුන්‍ය තත්ත්වයට ලංවූ පොලී අනුපාතිකයන් සහිත වූ ප්‍රධාන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් සහ රුපියල්වලින් නාමනය කරන ලද රාජ්‍ය සුරැකුම්වල ඵලදා අනුපාතිකය අතර පැවති විශාල පරතරය දියුණුවෙමින් පවතින රටවල වෙළෙඳපොළ ආයෝජකයන්ට ආකර්ෂණීය වීමෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය රුපියල් සුරැකුම්පත්වල සිදුකළ විදේශ ආයෝජනයන් ඉහළ ගොස් විදේශ මුදල් ප්‍රවාහයන් රට තුළට ගලා එන්නට විය. එසේ නොකඩවා රට තුළට ගලා ආ විදේශ විනිමය ප්‍රමාණය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මිලදී ගත් නිසා මහ බැංකුව සතුව තිබූ රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් තොගය අවසන් වීමත් සමග (දෙවන කාර්තුව ආරම්භයේ දී රුපියල් බිලියන 220 ක ප්‍රමාණයට වඩා වැඩිවිය.) තවදුරටත් අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය උකහා ගැනීමේ අභියෝගයකට මහ බැංකුව මුහුණ දෙන ලදී. මේ සඳහා මහ බැංකුව විසින් විකල්ප මූල්‍ය උපකරණයන් සොයා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය මතුවිය. ඒ සඳහා ගත් එක් පියවරක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීමට සිදුවිය. කෙසේ වුවද ද්‍රවශීලතාවය උකහා ගැනීම සඳහා භාවිතයේ පැවැති රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල පැවැති ප්‍රාණවත් නමාශීලී ස්වරූපය ලබාදීමට මහ බැංකු සුරැකුම්පත් අපොහොසත් විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මහ බැංකුව විසින් අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය උකහා ගැනීම සඳහා විදේශ විනිමය හුවමාරු කරගැනීමේ වෙළෙඳපොළ උපකරණයක් (FX -SWAP) හඳුන්වා දෙනු ලැබිණි. එහෙත් මෙම ගතානුගතික නොවන ක්‍රියාමාර්ගයන් නොසලකා හරිමින් රුපියල් වෙළෙඳපොළ තුළ පැවැති ඉහළ ද්‍රවශීලතා අතිරික්තය අඩු නොවී වසර අවසානය වනවිට එහි උච්චස්ථානය කරා ළඟා විය.

වර්ෂය ආරම්භයේ පටන්ම මහ බැංකුව ක්‍රමයෙන් සිය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ලිහිල් කරන ලදී. ඒ අනුව යමින් මහ බැංකුව ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු සඳහා අයකරන ලද දණ්ඩන පොලී අනුපාතිකය අවස්ථා 04 ක දී සියයට 19 සිට සියයට 13 දක්වා පාදක අංක 600 කින් අඩු කරන ලද අතර, 2009 ජුනි මාසයේ දී එය සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත් කරන ලදී. අන්තර් බැංකු පොලී අනුපාතිකයන් පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව තුළ ස්ථාවර මට්ටමකින් පවත්වා ගැනීම සඳහා 2009 මැදභාගය වන විට නිත්‍ය පහසුකම් යටතේ ප්‍රතිමිල දී ගැනීම් හා ප්‍රතිවිකුණුම් සඳහා බලපැවැත්වූණු සියලුම සීමාවන් ඉවත් කරන ලදී. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව යළි ස්ථාපනය කිරීමට හැකිවිය. ඉන්පසු කාලය තුළ ප්‍රතිපත්තිමය පොලී අනුපාතිකයන්ගේ අඩුවීමක් පෙන්නුම් කළ අතර, උද්ධමනය සහ අපේක්ෂිත උද්ධමනයෙහි අඩුවීම පෙන්නුම් කිරීමත් සමග ආර්ථික කටයුතු දිරිගැන්වීම සඳහා ප්‍රතිමිල දී ගැනුම් අනුපාතය සියයට 10.50 සිට සියයට 7.50 දක්වා පාදක අංක 300 කින් ද ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතය සියයට 12 සිට සියයට 9.75 දක්වා පාදක අංක 225 කින් ද පියවර කිහිපයකින් අඩු කරන ලදී. මෙම පියවරයන් ගන්නා ලද්දේ වාණිජ බැංකුවල අතිරික්ත

අරමුදල් මහ බැංකුවේ ප්‍රතිමිල දී ගැනුම් ගිවිසුම් ද ඇතුළුව අඩු අවදානමක් ඇති වත්කම්වල ආයෝජනය කිරීමට වඩා ගනුදෙනුකරුවන්ට ණය ලබාදීමට දිරිගැන්වීම තුළින් වාණිජ බැංකුවල ණය ගනුදෙනුවල පුනර්ජීවනයක් ඇති කිරීම සඳහා පහසුකම් සැලසීමේ අරමුණක් වශයෙනි.

වසරේ මුල් භාගය තුළ බැංකු පද්ධතිය තුළ පැවැති ද්‍රවශීලතා හිඟය ක්‍රමයෙන් අඩුවෙමින් වසර අවසානය වන විට එය ද්‍රවශීලතා අතිරික්තයක් බවට පරිවර්තනය විය. (සටහන II-1) 2009 වසරේ මුල් කාර්තුව තුළ දෛනිකව සාමාන්‍ය රුපියල් බිලියන 5.0 ක් වූ ද්‍රවශීලතා හිඟය, වර්ෂයේ දෙවන භාගය වනවිට රුපියල් බිලියන 20 ක අතිරික්තයක් බවට පරිවර්තනය විය. 2009 මුල් භාගය තුළ දී නිත්‍ය පහසුකම් යටතේ, එක්දින පදනමේ ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් සහ සහභාගිත්ව ආයතන තුළින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ස්ථාවර පදනමක් යටතේ මිල දී ගැනීමෙන් මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ වෙතට අරමුදල් මුදා හැරිණි. එම අවස්ථාවේම ලෝක ද්‍රවශීලතා අර්බුද කාලසීමාව තුළ බැංකුවල ස්ථාවරත්වය සුරක්ෂිත කරනු සඳහා යෝග්‍ය ක්‍රියාමාර්ගයන් ගනිමින් අවශ්‍ය ද්‍රවශීලතා ප්‍රමාණයන් ඔවුන් වෙත සපයනු ලැබිණි. තවදුරටත් පෙබරවාරි 27 වන දින වාණිජ බැංකුවල ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය සියයට 7.75 සිට සියයට 7.00 දක්වා පාදක අංක 75 කින් අඩුකරමින් මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ වෙත රුපියල් බිලියන 09 ක අතිරේක ද්‍රවශීලතාවයක් මුදාහරිනු ලැබීය.

මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ පැවැති ද්‍රවශීලතාවය උකහා ගැනීම තාවකාලික පදනමක් යටතේ එක්දින ප්‍රතිමිල දී ගැනුම් තුළින් ද, ස්ථාවර පදනමක් යටතේ මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ස්ථිරවම විකුණා දැමීම තුළින් ද සිදුකෙරුණි. තවදුරටත් 2008 වර්ෂයේ හඳුන්වා දෙන ලද කාලීන ප්‍රතිමිල දී ගැනීම් තුළින් සාපේක්ෂව දිගුකාලීන පදනමක් යටතේ ද ද්‍රවශීලතාවය නොකඩවාම උකහා ගන්නා ලදී. වෙළෙඳපොළ තුළ පැවැති අධි ද්‍රවශීලතාවය මහ බැංකුව විසින් නොකඩවා උකහා ගැනීම නිසා මහ බැංකුව සතු වූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සියල්ලම පාහේ අවසන් විය. ඉන්පසුව 2009 ඔක්තෝබර් මාසයේ සිට මහ බැංකු සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීම ආරම්භ කරන ලදී. කෙසේ වුවද වෙළෙඳපොළ තුළ පැවැති ද්‍රවශීලතා අතිරික්තය නොකඩවා වර්ධනය වූ අතර දෙසැම්බර් මාසයේ දී එහි උපරිමයට ළඟා විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2009 නොවැම්බර් මාසයේ සිට දේශීය වෙළෙඳපොළේ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය උකහා ගැනීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් විදේශ විනිමය හුවමාරු කර

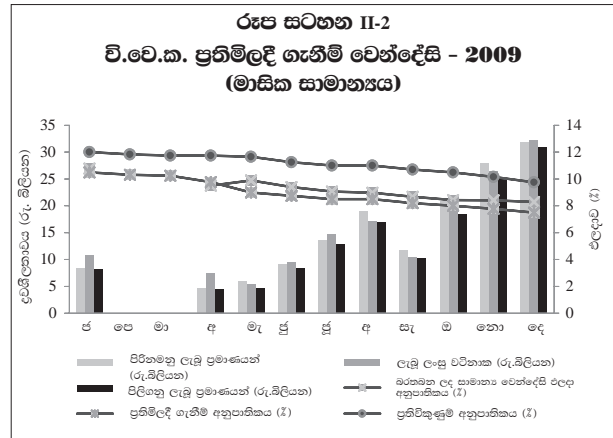
ගැනීමේ වෙළෙඳපොළ උපකරණයක් (FX - SWAP) හඳුන්වා දෙනු ලැබිණි. නිකුත් කර තිබූ මහ බැංකු සුරැකුම්පත් සහ මෙම විදේශ විනිමය හුවමාරු කර ගැනීමේ වෙළෙඳපොළ උපකරණය එක්ව ද්‍රවශීලතා කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියේ වැඩි දියුණු වූ කාර්යක්ෂමතාවයක් හා සඵලතාවයක් ළඟා කරගනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන ලදී. රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් විශාල ලෙස ඇති ධාරකයින්ගෙන් එම සුරැකුම්පත් ණය ලෙස ලබාගැනීම සඳහා සකස් කළ වැඩපිළිවෙළක මූලිකාංග මේ වන විට මහ බැංකුව විසින් ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කර ඇත. මෙම යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ණයට ලබාගන්නා සුරැකුම් විවිධ වෙළෙඳ කටයුතු යටතේ වෙළෙඳපොළ තුළ ඇති අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය උකහා ගැනීම සඳහා යොදා ගැනීමට අදහස් කෙරේ. එම සුරැකුම් සඳහා වන ඉල්ලුම හා සැපයුම පාදක කරගෙන තීරණය වන ගිවිසගත් ගාස්තුවක් මත මෙම සුරැකුම් ණයට ගැනීම සිදු කරනු ඇත. මෙබඳු යෝජනා ක්‍රමයක් තුළින් නොකඩවා සිදුකරනු ලබන ද්‍රවශීලතාවය උකහා ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට පහසුකම් සලසන අතරම සුරැකුම් ණයට ලබාදීම හා ණයට ගැනීම සඳහා පිහිටුවන වෙළෙඳපොළ තුළින් ද්විතියික වෙළෙඳපොළෙහි රාජ්‍ය සුරැකුම් සම්බන්ධ ගනුදෙනුවල කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ නැංවීම ද අපේක්ෂා කෙරේ. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මෙම නව ආරම්භක ක්‍රියාවලියට සහභාගිවන්නන් දැනුවත් කිරීමේ ක්‍රියාවලියක නිරතව සිටී.

6.2 විවිධ වෙළෙඳ කටයුතු (වි.වෙ.ක.)

(i) විවිධ වෙළෙඳ කටයුතු යටතේ වෙන්දේසි

(අ) එක්දින ප්‍රතිමිල දී ගැනුම් ගනුදෙනු

බැංකු පද්ධතියේ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය උකහා ගැනීම සඳහා දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නොකඩවාම දෛනික පදනම මත එක්දින ප්‍රතිමිල දී ගැනුම් සඳහා වෙන්දේසි පවත්වන ලදී. ප්‍රධාන වශයෙන්ම වසරේ දෙවන භාගය තුළ වාර්තා වූ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය ප්‍රතිමිල දී ගැනීම පදනම මත භාණ්ඩාගාර බිල්පත් විකිණීමෙන් උකහා ගන්නා ලදී. මහ බැංකුව සතුව තිබූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් තොගය ප්‍රමාණවත් නොවීම හේතුවෙන් මෙම ගනුදෙනු සඳහා 2009 ඔක්තෝබර් මාසයේ සිට ඒ හා සමානවන ලෙසින් මහ බැංකු සුරැකුම්පත් යොදාගන්නා ලදී. 2009 වර්ෂයේ දී වෙන්දේසි සඳහා පිරිනමන ලද දිනක සාමාන්‍ය රුපියල් බිලියන 12.2 ක් වූ අතර, ඇස්තමේන්තුගත ද්‍රවශීලතාවයෙන් සියයට 89 ක් එනම් රුපියල් බිලියන 11.1 ක ප්‍රමාණයක් වෙන්දේසිය තුළින් උකහා ගනු ලැබිණි. පහත රූප සටහන 11-2 පෙන්නුම් කරන ආකාරයට මෙම වෙන්දේසිවල සාමාන්‍ය ඵලදා බර තැබීම් අනුපාතය, පහත හෙලන ලද මහ බැංකු ප්‍රතිපත්තිමය පොලී අනුපාතය සමග අනුරූපව ගමන් කරමින් වර්ෂය මුල දී වූ සියයට 10.71 සිට වසර අග වන විට සියයට 8.50 දක්වා අඩු විය. මෙම කාලය තුළ දී බරතබන ලද සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතිකය පොලී අනුපාතික කොර්ඩෝවේ පහළ සීමාව ආසන්නයේ පැවැතුණි. (සාමාන්‍යයෙන් පොලී කොර්ඩෝවේ පහළ අනුපාතිකයට වඩා පාදක අංක 90 ක් ඉහළින්)

කාලීන ප්‍රතිමිල දී ගැනුම් ගනුදෙනු

දිගුකාලීන පදනමක් යටතේ ද්‍රවශීලතාවය උකහා ගැනීමේ උපාය මාර්ගයක් ලෙස භාණ්ඩාගාර බිල්පත් විකිණීම සඳහා 2008 වර්ෂයේ හඳුන්වාදෙන ලද කාලීන ප්‍රතිමිල දී ගැනුම් සඳහා වූ වෙන්දේසි දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නොකඩවාම පවත්වනු ලැබීය. කාලීන ප්‍රතිමිල දී ගැනුම් සඳහා සාමාන්‍ය බර තබන ලද ඵලදා අනුපාතිකය සියයට 8.13 සිට සියයට 9.96 දක්වා පරාසයක කාලීන ප්‍රතිමිල දී ගැනුම් වෙන්දේසියක දැරීම් කාලය සතියක සිට මාසයක් දක්වාත් වෙනස් විය.

ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු

ප්‍රතිවිකුණුම් පදනම යටතේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මිල දී ගැනීම සඳහා දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පවත්වන ලද්දේ වෙන්දේසි 02 ක් පමණි. වෙන්දේසියකින් සාමාන්‍ය වශයෙන් රුපියල් බිලියන 1.46 ක මුදලක් මූල්‍ය වෙළෙඳපොළට නිකුත් කරන ලද අතර බරතබන ලද සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතිකය සියයට 10.56 සිට සියයට 11.0 දක්වා වූ පරාසයක වෙනස් විය.

කාලීන ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු

2009 මාර්තු මාසයේ දී සාපේක්ෂව දිගුකාලීන පදනමකින් මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ වෙත ද්‍රවශීලතාවය ලබාදීමේ උපායමාර්ගයක් ලෙස රජයේ සුරැකුම් වූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මිල දී ගැනීම සඳහා දෙපාර්තමේන්තුව විසින් හඳුන්වා දෙන ලද කාලීන ප්‍රතිවිකුණුම් වෙන්දේසිවල පරිණත කාලසීමාව දින 14 සිට දින 30 දක්වා වූ පරාසයකත්, බරතබන ලද සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතිකය සියයට 11.93 සිට සියයට 13.14 දක්වා වූ පරාසයකත් වෙනස් විය.

(ii) නිත්‍ය පහසුකම්

විවිධ වෙළෙඳ කටයුතු යටතේ දෛනික වෙන්දේසි තුළින් සහ/හෝ අන්තර් බැංකු මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ තුළින් සිය කෙටිකාලීන ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතාවයන් සපුරා ගැනීමට නොහැකි වූ සහභාගිත්ව ආයතනවලට ඒ සඳහා ප්‍රවේශයක් ලෙස නිත්‍ය පහසුකම් නොකඩවාම ක්‍රියාත්මක විය. මෙම පහසුකම මහ බැංකු ප්‍රතිවිකුණුම් හා ප්‍රතිමිල දී ගැනුම් අනුපාත යටතේ ක්‍රියාත්මක විය.

ප්‍රතිලේඛ ගැනුම් ගනුදෙනු

ප්‍රතිලේඛ ගැනුම් වෙන්දේසිවල දී සිය අවශ්‍යතාවයන් සපුරාගැනීමට නොහැකි වූ හෝ වෙන්දේසි සඳහා සහභාගිවීමට නොහැකි වූ සහභාගිත්ව ආයතන සහ අන්තර් බැංකු ගනුදෙනුවල දී තමා විසින්ම ආරෝපණය කරගන්නා ලද අවදානම් සීමාවන් හේතුකොටගෙන එම අතිරික්ත මුදල් මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ තුළ ණය ලෙස ලබාදීමට නොහැකි වූ බැංකු ආයතන මහ බැංකුව විසින් සපයනු ලබන ප්‍රතිලේඛ දී ගැනුම් පහසුකම් තෝරාගනු ලැබීමක් දක්නට ලැබුණි. මාර්තු මස මැදභාගයේ සිට ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතය යටතේ ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් සපයන ඕනෑම අවස්ථාවක දී එක් සහභාගිත්ව ආයතනයකට එක් දිනක් සඳහා වූ ප්‍රතිලේඛ ගැනුම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 100 කට සීමා කරන ලදී. මුදල් වෙළෙඳපොළ තුළ නොකඩවාම ද්‍රවශීලතාවය වැඩිවීමට පටන්ගැනීම නිසා 2009 මැයි මස 21 දින මෙම සීමාව ලිහිල් කරන ලදී. 2009 වර්ෂය තුළ දී නිත්‍ය පහසුකම් යටතේ සිදුකරන ලද ප්‍රතිලේඛ ගැනුම් ගනුදෙනු සාමාන්‍යයෙන් දිනකට රුපියල් බිලියන 3.0 පමණ වූ අතර, අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවයේ ප්‍රධාන කොටසක් උකහා ගන්නා ලද්දේ විවිධ වෙළෙඳපොළ කටයුතු යටතේ සිදුකරන ලද දෛනික ප්‍රතිලේඛ ගැනීම් වෙන්දේසි තුළිණි.

ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් සැපයීමේ අරමුණ වන්නේ, සහභාගි වන්නෙකුට අනෙකුත් මූලාශ්‍රයන්ගෙන් මුදල් ලබාගැනීමට නොහැකි අවස්ථාවල දී ඔවුන්ගේ හදිසි ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතාවයන් සපුරාගැනීම සඳහා අවසාන මූලාශ්‍රය ලෙස කටයුතු කිරීමයි. ඒ නිසාම විශාල ලෙස ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් භාවිතා කිරීම අධෛර්යමත් කිරීම සහ සහභාගිත්ව ආයතනවල ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතා සපුරාදීම අතර සමබරතාවයක් පවත්වා ගැනීමට මහ බැංකුව උත්සාහ දරනු ලැබීය. ඒ අනුව 2008 පෙබරවාරි 22 දා සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ද්‍රවශීලතා හිඟයක් බැංකු ක්‍රමය තුළ පවතින අවස්ථාවක දී පමණක් ලීන් මාසයකට තුන්වරක් දක්වා ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය යටතේ ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් සැපයීමටත්, එම සීමාව ඉක්මවා යන ගැනුම්කරුවෙකු සඳහා සියයට 19 ක් වූ දණ්ඩන පොලී අනුපාතිකයන් යටතේ ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් සැපයීමටත් මහ බැංකුව විසින් තීරණය කරන ලදී. එයට අමතරව දණ්ඩන අනුපාතිකය යටතේ ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් සැපයීම බැංකු ක්‍රමය තුළ ද්‍රවශීලතාවය සමබරව පවතින දිනවලදීත් සිදුකරන ලදී.

2009 මුල් කාර්තුවේ දී බැංකු පද්ධතිය තුළ පැවැති සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක ද්‍රවශීලතා හිඟය හේතුවෙන් සහභාගිත්ව ආයතන පුළුල් ලෙස නිත්‍ය පහසුකම් යටතේ වූ ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් භාවිතා කරන ලදී. 2009 මුල් කාර්තුවේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් දණ්ඩන අනුපාතිකය සියයට 19 සිට සියයට 13 දක්වා පාදක අංක 600 කින් අඩුකරන ලද අතර, මැයි මාසයේ දී එය සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත් කරන ලදී. වර්ෂය තුළ දී ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතය යටතේ සහ දණ්ඩන අනුපාතය යටතේ සහභාගිත්ව ආයතන විසින් ලබාගත් ප්‍රතිවිකුණුම්වල වටිනාකම පිළිවෙලින් රුපියල් බිලියන 228.9 ක් සහ රුපියල් බිලියන 620.1 ක් විය.

කාලීන ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු

2009 ජනවාරි 15 දින සිට නිත්‍ය පහසුකම් යටතේ දෛනික ප්‍රතිවිකුණුම් දණ්ඩන අනුපාතිකයට සාපේක්ෂව ගණනය කරන ලද වාර්ෂික සංයුක්ත පොලී අනුපාතිකයන් යටතේ එක් ලීන් මාසයක් දක්වා වූ පරිණත වටිනාකමකින් යුක්ත කාලීන ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් සපයන ලදී. කෙසේ වුවද බැංකු පද්ධතිය තුළ ඇති වූ ප්‍රතිස්ථායීකරණයන් සමග මෙම පහසුකම උපයෝගී කරගැනීම අවම විය. මෙම පහසුකම යටතේ ලබාදුන් මුදල් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 113.59 ක් විය.

(iii) මහ බැංකු සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීම

ප්‍රමාණවත් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණයක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සතුව නොමැති වූ බැවින් අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවයක් උකහා ගැනීම සඳහා එක් දින කල්පිරීමේ පදනමක් මත හෝ කාලීන පදනමක් මත මහ බැංකු සුරැකුම්පත් නිකුත් කරන ලදී. දෛනික පදනම මහ බැංකු සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීම සඳහා වූ ප්‍රථම වෙන්දේසිය 2009 ඔක්තෝබර් 06 වන දින පවත්වන ලද අතර මෙම සුරැකුම් වසරේ ඉතිරි කාලය තුළ දී බැංකු ක්‍රමය තුළ වූ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය උකහා ගැනීම සඳහා නොකඩවාම භාවිතා කරන ලදී.

මහ බැංකු සුරැකුම්පත් වෙන්දේසි සඳහා වසර තුළ සාමාන්‍යය වූ රුපියල් බිලියන 27.56 ක් ඉදිරිපත් කළ අතර, ඇස්තමේන්තුගත අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවයෙන් සියයට 90.5 ක් වූ රුපියල් බිලියන 25.40 වෙන්දේසි තුළින් උකහා ගන්නා ලදී. 2009 ඔක්තෝබර් සිට දෙසැම්බර් අතර කාලය තුළ දී පැවැත්වූ මෙම වෙන්දේසි සඳහා බරතබන ලද ඵලදා අනුපාතිකය සියයට 8.23 ත් 8.51 ත් අතර පරාසයක පැවතිණි. නිත්‍ය පහසුකම් යටතේ ප්‍රතිලේඛ ගැනීම් අනුපාතයට ද මහ බැංකු සුරැකුම්පත් නිකුත් කළ අතර, එම නිකුත් කළ ප්‍රමාණය සාමාන්‍යයෙන් දිනකට රුපියල් බිලියන 2.1 ක් විය.

දිගුකාලීන අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය උකහා ගැනීමේ උපායමාර්ග යක් ලෙස ද දේශීය කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මහ බැංකු සුරැකුම්පත් කාලීන පදනම යටතේ වෙන්දේසි කිරීම ද සිදුකරන ලදී. මෙසේ නිකුත් කරන ලද මුළු ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 169 ක් විය. මෙම කාලීන වෙන්දේසිවල කල්පිරීමේ කාලය දින 14 සිට 91 දක්වා පරාසයක පැවැති අතර, බර තබන ලද ඵලදා අනුපාතිකයන් සියයට 8.10 ත් සියයට 9.62 ත් අතර වෙනස් විය.

(iv) ස්ථිර පදනමක් මත වූ ගනුදෙනු

නිත්‍ය පදනමක් මත අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය උකහා ගැනීම සඳහා, මහ බැංකුව විසින් දරනු ලබන භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ස්ථිර පදනමක් මත විකිණීමට වෙන්දේසි පවත්වනු ලැබීය. මෙම වෙන්දේසි තුළින් විකුණන ලද භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල වටිනාකම රුපියල් බිලියන 70.26 ක් විය. මෙම ස්ථිර ලෙස විකුණාදමන ලද භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල කල්පිරීමේ කාලය දින 14 සිට 53 දක්වා පරාසයක පැවැති අතර, බරතබන ලද ඵලදා අනුපාතිකය සියයට 8.1 ත් 17.1 ත් අතර වෙනස් විය.

(v) විදේශ විනිමය හුවමාරු ගනුදෙනු

අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය උසස්ව ගැනීමට සහ ද්‍රවශීලතා හිඟයක් පවතින අවස්ථාවන්හි දී වෙළෙඳපොළට ද්‍රවශීලතාවය සැපයීමට යොදාගත හැකි උපකරණයක් ලෙස දේශීය කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2009 නොවැම්බර් 04 දින විදේශ විනිමය හුවමාරු ගනුදෙනු හඳුන්වා දෙනු ලැබිණි. මෙය වෙළෙඳපොළ සහභාගිවන්නන් අතර ජනප්‍රියත්වයක් ලබාගත් අතර දේශීය හා විදේශීය පොලී අනුපාත අන්තරයට ගලපන ලද ප්‍රමාණවත් මට්ටමක් මත අලෙවි විය. මෙම ගනුදෙනු කුළුත් උසස්ව ගන්නා ලද අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය රුපියල් බිලියන 57.5 ක් (එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 502) විය.

(ආ) ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවය

මූල්‍ය උපකරණයක් ලෙස ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතා නියමය ක්‍රියාත්මක කිරීම දේශීය කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ වගකීමක් වේ. දේශීය වෙළෙඳපොළේ ඉල්ලුමට සරිලන ආකාරයට මහ බැංකුව විසින් විදේශ මුදල් සැපයීම නොකඩවා පැවැත්වා ද්‍රවශීලතා හිඟය තව තවත් තීව්‍ර කිරීමට සමත්විය. එබැවින් මෙම ද්‍රවශීලතා හිඟය මගහැරීම සඳහා ස්ථීර පදනම මත බැංකු ක්‍රමය තුළට ද්‍රවශීලතාව මුදාහැරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතා අඩු කිරීමට කටයුතු කරන ලදී. ඒ අනුව 2008 වසරේ දී දෙවරක්ම අඩුකිරීම් වලට භාජනය වීමෙන් පසු සියයට 7.75 ක්ව පැවැති සංචිත අවශ්‍යතාව 2009 පෙබරවාරි 27 දා සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි තැන්පතු වගකීම්වලින් සියයට 7 ක ප්‍රමාණයක්ව පැවැතෙන පරිදි පාදක අංක 75 කින් අඩු කරන ලදී. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රුපියල් බිලියන 9.00 ක පමණ අතිරේක ද්‍රවශීලතාවයක් මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ වෙත මුදාහරින ලදී.

(ඇ) බැංකු අනුපාතිකය

මුදල් නීති පනතේ 87 වන වගන්තිය යටතේ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවලට සපයනු ලබන කෙටිකාලීන අත්තිකාරම් මත වූ මහ බැංකු පොලී අනුපාතිකය සියයට 15 ක් ලෙස නොවෙනස්ව පැවතුණි. කෙසේ වුවද, බැංකු අනුපාතිකය යටතේ වාණිජ බැංකු විසින් මහ බැංකුවෙන් ණය ලබා නොගත් හෙයින් මෙම අනුපාතිකය අක්‍රියව පැවැතුණි.

6.3 වාණිජ බැංකුවල හා රජයේ බැංකුකරු වශයෙන් මහ බැංකුවේ ක්‍රියාකාරිත්වය

6.3.1 මූල්‍ය ආයතනවල ගිණුම්

මහ බැංකුවට බැංකුවල බැංකුකරු ලෙස ක්‍රියාත්මකවීමට අවශ්‍ය පහසුකම් සලස්වමින් කාර්යක්ෂම අන්තර් බැංකු ගෙවීම් හා පියවීම් ක්‍රමයක් සහතික කරනු පිණිස, දේශීය කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව වාණිජ බැංකු සහ ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් වෙත ජංගම ගිණුම් පහසුකම් සැපයීමෙහි තවදුරටත් නිරත විය. 2009 වර්ෂය අවසානය වන විට, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් වාණිජ බැංකු සඳහා ගිණුම් 22 ක් ද, ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් සඳහා ගිණුම් 9 ක් ද පවත්වාගෙන යනු ලැබීය. මෙම ගිණුම් මහ බැංකුවේ ස්වයංක්‍රීය පොදු ලෙජර පද්ධතිය තුළ තත්කාලීන දළ පියවුම් පදනමක් මත ක්‍රියාත්මක විය.

6.3.2 රජයේ ගිණුම්

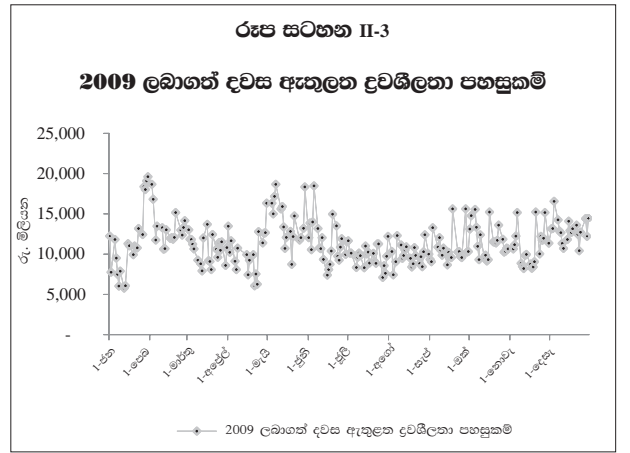
මහ බැංකුවට රජයේ බැංකුකරු වශයෙන් සේවය කිරීමට අවශ්‍ය පහසුකම් ලබාදෙමින්, දේශීය කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව, රජයේ දෙපාර්තමේන්තු රජයේ නියෝජිත ආයතන සහ

ඇතැම් ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩල සඳහා අවශ්‍ය බැංකු පහසුකම් සපයමින් ගිණුම් පවත්වාගෙන යාම අඛණ්ඩව සිදුකරන ලදී. 2009 වර්ෂය අවසානයේ දී එසේ පවත්වාගෙන යන ලද ගිණුම් සංඛ්‍යාව 54 ක් වූ අතර වර්ෂය තුළ දී රජයේ ඉල්ලුම අනුව නව ගිණුම් 06 ක් විවෘත කරන ලද අතර, ගිණුම් 04 ක් වසා දමනු ලැබීය. මුදල් නීති පනතේ 89 වන වගන්තියට අනුව මහ බැංකුව රජයට පොලී රහිතව කෙටිකාලීන අත්තිකාරම් ලබාදීම තවදුරටත් සිදුකරන ලදී. මෙම අත්තිකාරම්වල සීමාව රජයේ ඇස්තමේන්තුගත ආදායමින් සියයට 10 ක් විය. 2009 වර්ෂයේ දී මෙම අත්තිකාරම්වල සීමාව රුපියල් බිලියන 10.65 කින් රුපියල් බිලියන 87.82 දක්වා වැඩිවිය.

6.4 දිනය තුළ ද්‍රවශීලතා පහසුකම් සැපයීම

තත්කාලීන දළ පියවුම් ක්‍රමය තුළ මෙහෙයුම් කටයුතු සුමට හා කාර්යක්ෂම ලෙස සිදුකිරීම සහතික කරනු සඳහා බැංකුවලට සහ ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ට දවස ඇතුළත ද්‍රවශීලතා පහසුකම් සැපයීමේ කාර්යයෙහි දෙපාර්තමේන්තුව තවදුරටත් නිරත විය. දවස ඇතුළත ද්‍රවශීලතා පහසුකම් සැපයීම ගාස්තුවකින් තොරව රජයේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කර සුරැකුම් ලෙස තබාගනිමින් තවදුරටත් සිදුකරනු ලැබීය. සුරැකුම්පත්වල වටිනාකම ඒවායේ වර්තමාන වෙළෙඳපොළ මිල ගණන් අනුව ගණනය කරනු ලබන අතර, එම දිනය තුළ ඇති විය හැකි මිල උච්චාවචනයන් ආවරණය කරගත හැකිවන පරිදි ප්‍රමාණවත් ගැලපීමක් කරනු ලැබේ.

වර්ෂය තුළ ලබාගත් එක් දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම් ප්‍රමාණය සහ දෛනික වටිනාකමේ සාමාන්‍යය පිළිවෙලින් රුපියල් බිලියන 2,725 ක් සහ රුපියල් බිලියන 11.3 ක් විය. (සටහන II-3) පසුගිය වසරේ මෙම අගයන් රුපියල් බිලියන 2,186 ක් සහ රුපියල් බිලියන 9.07 ක් විය. මෙම වසර තුළ ලබාගන්නා ලද එක්දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම් වැඩිවීමට ප්‍රධාන හේතුව වූයේ ප්‍රාථමික වෙන්දේසිවල දී ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් මිල දී ගන්නා ලද භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල පියවීම් කටයුතු සඳහා පහසුකම් සලසා ගැනීම විය. මහ බැංකු අනුපාතිකය අනුව දඩ පොළියක් නියම කිරීම සහ නැවත නැවතත් ආපසු ගෙවීම පැහැර හරිනු ලබන අවස්ථාවල දී මෙම පහසුකම් අත්හිටුවීම වැනි දැඩි පියවරයන් ගෙන තිබීම නිසා ලංකා සෙවිල්හි ව්‍යාපාරික කටයුතු අවසන් කිරීමට පෙර එක්දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම් ආපසු ගෙවීම නිසි ලෙස සිදුවීම සහතික වී ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වසර තුළ දී එක්දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම් ගෙවීම පැහැර හැරීම් වාර්තා නොවීය.

7. ආර්ථික පර්යේෂණ

ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව දේශීය හා ජාත්‍යන්තර අභියෝග මධ්‍යයේ වුවද, 2009 වසරේ දී සිය ව්‍යවස්ථාපිත වගකීම් අඛණ්ඩව ඉටු කළේය. ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිය වගකීම් ඉටු කිරීමේ දී ප්‍රතිපත්ති මූලික කරගත් පර්යේෂණ සිදුකිරීම සහ ගෝලීය ආර්ථිකයේ ප්‍රවණතාවයන් ද සැලකිල්ලට ගෙන ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික කාර්යසාධනය සම්බන්ධ සංඛ්‍යානමය දත්ත සහ අනෙකුත් තොරතුරු රැස්කිරීම සහ විශ්ලේෂණය කිරීම අඛණ්ඩව සිදුකරන ලදී. එහි දී මහ බැංකුවේ කළමනාකාරිත්වයට සහ මුදල් ප්‍රතිපත්තිය සකස් කිරීමේ දී හා රජයේ ආර්ථික උපදේශක ලෙස මහ බැංකුවේ වගකීම් ඉටු කිරීමේ දී මුදල් මණ්ඩලයට ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සහයෝගය ලබා දෙන ලදී. එසේම මහ බැංකුවෙහි අනෙකුත් දෙපාර්තමේන්තු සහ බාහිර ආයතන සඳහා ප්‍රතිපත්තිමය නිර්දේශ ලබාදීම ද ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අඛණ්ඩව සිදුකරන ලදී. මහජනතාවගේ සුභ සිද්ධිය සඳහා මාධ්‍ය හරහා ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික හා මූල්‍ය ප්‍රවණතාවයන් පිළිබඳ තොරතුරු අඛණ්ඩව හා කාලෝචිතව බෙදාහැරීම ද දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ඉටු කරන ලදී.

7.1 මුදල් ප්‍රතිපත්තිය සකස් කිරීමට සහයවීම සඳහා පර්යේෂණ සිදුකිරීම

රටෙහි සාර්ව ආර්ථික අරමුණුවලට අනුකූල වන පරිදි මුදල් ප්‍රතිපත්තිය සම්පාදනය සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය උපදෙස් සැපයීමේ දී මූලික වශයෙන් සාක්ෂිපාදක පර්යේෂණ සිදුකිරීම සහ සවිස්තර වාර්තා සකස් කිරීම සඳහා ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මූලිකවම යොමු විය. විශේෂයෙන්ම, මුදල් මණ්ඩලයේ අවධානය සඳහා නිර්දේශයන් ඉදිරිපත් කිරීම සිදුකරනු ලබන මුදල් ප්‍රතිපත්ති කමිටුවට සහාය වනු පිණිස මෙම කටයුතු මෙහෙයවන ලදී. තවද, ආර්ථිකයේ කාලීන ප්‍රවණතා පිළිබඳව මුදල් මණ්ඩලය දැනුවත් කිරීම සඳහා ආර්ථික තත්ත්වය පිළිබඳව යාවත්කාලීන තොරතුරු ක්‍රමානුකූලව සැපයීම ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරන ලදී.

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය සඵලදායී ලෙස හැසිරවීමේ දී විශ්වාසනීය උද්ධමන පුරෝකථන ඉතා වැදගත් වන බැවින්, 2008 වසරේ දී ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් දියුණු කරන ලද, ශ්‍රී ලංකාවේ උද්ධමනය සඳහා වන ආර්ථික මිනික ආකෘතිය, 2009 වසරේ දී තවදුරටත් වැඩි දියුණු කරන ලදී. එමෙන්ම, යටිතල උද්ධමනයේ ප්‍රවණතා මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපායමාර්ගවල දී සැලකිය යුතු නිසා, මූලික උද්ධමනය මැනීම සඳහා නියමාකාර මාපක සපයා ගැනීමේ අවශ්‍යතාව සලකා විවිධ ක්‍රමවේද මත පදනම්ව විකල්ප මූලික උද්ධමන මිනුම් රාශියක් 2009 වසරේ දී ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සකස් කරන ලදී. මෙම විකල්ප මිනුම් අතරින් තෝරාගන්නා ලද නව මූලික උද්ධමන මිනුම මුදල් මණ්ඩලය විසින් දැනටමත් අනුමත කර ඇති අතර, එය 2010 වසරේ දී ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් දැනට භාවිතයේ පවතින මූලික උද්ධමන මිනුම වෙනුවට ප්‍රකාශයට පත්කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

අනෙකුත් කලාපීය මහ බැංකු සහ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් අතර පර්යේෂණ තුළින් ලැබූ ප්‍රතිඵල පිළිබඳ අදහස්

හුවමාරු කරගැනීමේ අරමුණින් “මහ බැංකු කටයුතු සහ මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ” පිළිබඳ දෙවන ජාත්‍යන්තර පර්යේෂණ සම්මන්ත්‍රණය ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සම්බන්ධීකරණය කරන ලදී. එමෙන්ම, දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්ය මණ්ඩලය “සියැසන්” (SEACEN) මධ්‍යස්ථානය වැනි ජාත්‍යන්තර සංවිධාන සමග හවුල් පර්යේෂණ කටයුතුවල ද නිරත විය. තවද, කාලීන මාතෘකා පිළිබඳ අදහස් සාකච්ඡා කිරීම සඳහා සතිපතා සාකච්ඡා මාලාවක් දෙපාර්තමේන්තුවේ සියලු සේවක මණ්ඩලයේ සහභාගිත්වයෙන් සිදු කරන ලදී. තවද, ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මහ බැංකු අධිපති සහ ඉහළ කළමනාකාරිත්වය වෙනුවෙන් විවිධ ආර්ථික අංශයන්ට අදාළ ඉදිරිපත් කිරීම් රැසක් සිදුකරන ලදී.

කාලීන වැදගත්කමක් සහිත මාතෘකා පිළිබඳ ආර්ථික පර්යේෂණ සිදුකිරීම ධෛර්යයවත් කිරීම පෙරදැරි කොට, 2009 වසරේ දී මහ බැංකු කාර්ය මණ්ඩලය විසින් පිළියෙළ කරන ලද පහත සඳහන් පර්යේෂණ පත්‍රිකා “මාණ්ඩලික අධ්‍යයන පත්‍රිකා” වෙළුම 39 අංක 1 සහ 2 2009 යටතේ ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී.

- (අ) “ශ්‍රී ලංකාවේ උද්ධමනයේ ප්‍රධාන නිර්ණායකයන්: “දෛශික ස්වයං ප්‍රතිපායනය” (VAR) පදනම් කරගත් අධ්‍යයනයක්” - එච්.පී.එස්. රත්නසිරි මහතා
- (ආ) “ප්‍රතිපත්තිමය උපකරණයක් ලෙස පොලී අනුපාතික: ශ්‍රී ලංකාවේ මෑතකාලීන අත්දැකීම්” - ආචාර්ය ඩබ්.එම්. හේමචන්ද්‍ර මහතා
- (ඇ) “ක්ෂුද්‍ර මූල්‍යකරණය සඳහා ණය අවශ්‍යතා සහ ඉල්ලුම පිළිබඳ ප්‍රාදේශීය විශ්ලේෂණයක්” - ඒ.එස්.ද අල්විස් මෙනවිය
- (ඈ) “ශ්‍රී ලංකාව සහ එහි ප්‍රධාන වෙළෙඳ කොටස්කරුවන් සමග ද්විපාර්ශ්වීය ජේ. වක්‍රය” - ඩබ්.ටී.කේ. පෙරේරා මිය

මහ බැංකුව සහ පෞද්ගලික අංශයේ නියෝජිතයන් සමග සංවාදය වැඩි දියුණු කිරීම හරහා මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා පිහිටුවා ඇති මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපදේශක කමිටුවට අදාළ කටයුතු සම්බන්ධීකරණය කිරීම ද දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරන ලදී. මහාචාර්ය ඒ.ඩී.ටී. ද එස්. ඉන්ද්‍රරත්න මහතා (සභාපති), සෝලි කැප්ටන් මහතා, යොහාන් පෙරේරා මහතා, මහේන් දයානන්ද මහතා, ආර්.එම්.බී. සේනානායක මහතා, එම්.පී. ජයවර්ධන මහතා, කබී විජේතුංග මහතා සහ ආචාර්ය ජී. උස්වත්තආරච්චි මහතා යන සාමාජිකයන්ගෙන් මෙම කමිටුව සමන්විත විය. වර්ෂය පුරා මෙම කමිටුව මාසිකව රැස්වී ආර්ථික ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය කිරීම තුළින් මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති සාකච්ඡා කෙරෙහි සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් දායක විය.

වර්ෂය තුළ දී, අදාළ අංශවල ක්‍රියාකාරිත්වය, ඉදිරිදැක්ම සහ ගැටලු හඳුනා ගැනීමේ අරමුණින් කර්මාන්ත නිමැවුම් සමීක්ෂණය සහ මහ කොළඹ ප්‍රදේශයේ නිවාස අනුමත කිරීමේ සමීක්ෂණය වැනි සමීක්ෂණ රාශියක් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරන ලදී. තවද, ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය සමග ගෝලීය ආර්ථිකයේ සිදු වූ පසුබෑම හේතුවෙන් ආර්ථිකයේ විවිධ අංශවල නියෝජිතයන් විසින් මුහුණ දුන් ගැටලු සහ දුෂ්කරතා මෙන්ම දශක කිහිපයක් තිස්සේ පැවති අභ්‍යන්තර අර්බුදය නිමාවීම හේතුකොට ගෙන නිර්මාණය වී ඇති නව ඉඩපුස්ථා

මවුන් සමග සාකච්ඡා කිරීමේ අරමුණින් ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විශේෂ රැස්වීම් කිහිපයක් සංවිධානය කරන ලදී.

7.2 රජයට ප්‍රතිපත්ති උපදෙස් ලබාදීම

රජය වෙත පූර්ව ක්‍රියාකාරී ප්‍රතිපත්ති උපදෙස් ලබාදීමේ වගකීම අනුව දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මුදල් මණ්ඩලය වෙත ප්‍රතිපත්ති පත්‍රිකා කිහිපයක් ඉදිරිපත් කරනු ලැබීය. බහුපාර්ශ්වීය හා ද්විපාර්ශ්වීය අරමුදල් ප්‍රභවයන්ගෙන් මෙන්ම වාණිජ මූල්‍යමය ලිපි රජය විසින් ලබාගන්නා සියලුම විදේශ ණයවලට අදාළ නියම සහ කොන්දේසි ඇගයීම් ක්‍රියාවලිය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. එවැනි ණයවලින් ඇතිවන මූල්‍යමය ප්‍රතිවිපාක පිළිබඳව කරනු ලැබූ ඇගයීම්වලින් පසුව ඊට අදාළ නිර්දේශයන් මුදල් මණ්ඩල පත්‍රිකා මගින් මුදල් මණ්ඩලයට ඉදිරිපත් කරන ලදී. වැදගත් ආර්ථික ප්‍රතිවිපාක සහිත අමාත්‍ය මණ්ඩල පත්‍රිකා සම්බන්ධව ස්වාධීන මත ඉදිරිපත් කිරීම ද දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී.

7.3 ව්‍යවස්ථාපිත වාර්තා සහ අනෙකුත් වාර්තා/ප්‍රකාශන සකස් කිරීම

මහ බැංකුවෙහි ව්‍යවස්ථාපිත හා අනෙකුත් වාර්තා පිළියෙළ කිරීම ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ මූලික වගකීමක් වේ. 2008 වසර සඳහා මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තාව, ආර්ථිකයේ මෑතකාලීන ප්‍රවණතා - 2009 සුවිශේෂී සිදුවීම් සහ 2010 අපේක්ෂාවන් සහ මාසික විවරණිකාවන් යන ප්‍රකාශනවලට අදාළ සම්බන්ධීකරණ කාර්යයන් 2009 වසරේ දී දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරන ලදී. මුදල් නීති පනතෙහි අංක 116(1) වගන්තිය යටතේ වන වාර්තාව (සැප්තැම්බර් 15 වාර්තාව) සකස් කිරීම ද දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරන ලදී. තවද, ආර්ථිකයෙහි ප්‍රධාන අංශවල සංවර්ධනයන් පිළිබඳව මහජනතාව දැනුවත් කිරීම සඳහා ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, ගෙවුම් ශේෂය හා ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම පිළිබඳව නීතිපතා පුවත්පත් නිවේදන නිකුත් කරන ලදී. ඊට අමතරව, යුද්ධයෙන් පසුව ශ්‍රී ලංකාවේ ගොඩනැගෙන ආයෝජන අවස්ථා පිළිබඳව අන්තර්ජාතික ආයෝජකයින් දැනුවත් කිරීමේ අරමුණින් “ ශ්‍රී ලංකාව - නව යුගයක් කරා ” නමින් ප්‍රකාශනයක් පිළියෙළ කරන ලදී.

2009 ජනවාරි මස 02 දින මහජනයා වෙත ඉදිරිපත් කරන ලද “ වර්ෂ 2009 සහ ඉදිරිය සඳහා මුදල් සහ මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිපත්ති පෙර දැක්ම ” යන ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සකස් කරන ලදී. මුදල් හා මූල්‍ය පද්ධතිවල ස්ථායීතාව සම්බන්ධයෙන් 2009 වසර සඳහා මහ බැංකුව විසින් සිදු කරන ලද පුරෝකථන, “ප්‍රතිපත්ති පෙරදැක්ම” වාර්තාවෙහි ඇතුළත් විය. ආර්ථිකයේ සංවර්ධනයන් පිළිබඳ විවරණයක් සහ 2009 දී මුදල් ප්‍රතිපත්තිය මෙන්ම මූල්‍ය අංශයට සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති ද මෙම වාර්තාවේ අඩංගු විය. තවද, 2009 වසර සඳහා වන ඉලක්ක ළඟාකර ගැනීමේ දී මුහුණ දීමට සිදු විය හැකි අභියෝග පිළිබඳ විවරණයක් ද මෙහි ඇතුළත් කොට ඇත. ඉදිරි කාලපරිච්ඡේදය සඳහා පාර්ශ්වකරුවන්ට තම සැලසුම් හා උපාය මාර්ග සකස් කිරීමට හා වඩාත් සුදුසු ලෙස හැඩගස්වා ගැනීමට උපකාරී වන පරිදි මහ බැංකු ප්‍රතිපත්ති පුරෝකථන හා විනිවිදභාවය පුළුල් ලෙස ඉදිරිපත් කරමින් “ප්‍රතිපත්ති පෙරදැක්ම” වාර්තාව ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී.

අඛණ්ඩව සිටින ව්‍යවස්ථාපිත ප්‍රතිපත්ති පෙරදැක්මක් 2010 වසර සඳහා ද පිළියෙළ කළ අතර එය 2010 ජනවාරි මස 04 වැනි දින ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී.

7.4 දැනුම වර්ධනය කිරීම සඳහා දායකවීම සහ විශේෂඥතාව බෙදාගැනීම

මහ බැංකුව තුළ සහ ඉන් පිටත ආර්ථික විද්‍යාව පිළිබඳ දැනුම වර්ධනය කිරීම පිණිස තම විශේෂඥතාවය ලබාදීම ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් තවදුරටත් සිදු කරන ලදී. බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය සහ පාසල් වැනි අධ්‍යාපන ආයතන විසින් පැවැත් වූ විවිධ අධ්‍යාපන වැඩසටහන් ඇතුළු වැඩමුළු ගණනාවක් සඳහා දෙපාර්තමේන්තුවෙහි නිලධාරීන් විසින් සම්පත් දායකයන් ලෙස සේවය ලබාදීම අඛණ්ඩව සිදුකරන ලදී. රට තුළට පැමිණෙන විවිධ දූත මණ්ඩල සඳහා මහ බැංකුකරණය මෙන්ම සාර්ව ආර්ථික සංවර්ධනයන් පිළිබඳව ඉදිරිපත් කිරීම් ද සිදුකරන ලදී. ඒ අතර, බැංකුවෙහි පශ්චාත් උපාධි අපේක්ෂකයින්ට ඔවුන්ගේ පර්යේෂණ කාර්යයන් සඳහා මග පෙන්වීම සහ පර්යේෂණ යෝජනා හා පර්යේෂණ පත්‍රිකා ඇගයීම සඳහා ද දෙපාර්තමේන්තුවේ ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන්ගේ සහාය ලබාදෙන ලදී.

ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් විසින් විවිධ අභ්‍යන්තර හා බාහිර කමිටු සහ මණ්ඩල සඳහා තවදුරටත් සේවය ලබාදෙන ලදී. ශ්‍රී ලංකා ආයෝජන මණ්ඩලය, ජාතික උසස් අධ්‍යාපන කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතිය, උසස් අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයෙහි කළමනාකරණ කමිටුව, M7 වර්ගයේ දුම්රිය එන්ජින් සමූහය අළුත්වැඩියා කිරීමේ කමිටුව, ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා වන ජාතික සභාව, පුනර්ජනනීය බලශක්තිය සඳහා වන ජනාධිපති කාර්ය සාධන බලකාය, අන්තර් ප්‍රාදේශීය අසමතුලිතතාවය තුරන් කිරීම සඳහා ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය ඉහළ නැංවීම සඳහා වන මුදල් කොමිසන් සභා නියාමන කමිටුව, ජාතික ව්‍යාපාර සංවර්ධන අධිකාරියෙහි ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීම පිළිබඳ ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම, ශ්‍රී ලංකා කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ හා ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ කවුන්සිලයේ සමාජ ආර්ථික හා ප්‍රතිපත්ති විශ්ලේෂණ ජාතික කමිටුව, 2009 වසරේ ශ්‍රී ලංකාවේ කම්කරු හා සමාජ නැඹුරුව විශ්ලේෂණය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංවිධාන කමිටුව, මහජන බැංකුවෙහි ආර්ථික විවරණ උපදේශන කමිටුව, සෞඛ්‍ය මූල්‍යනිය පිළිබඳ නියාමන කමිටුව, ජාතික සෞඛ්‍ය ගිණුම් පිළිබඳ නියාමන කමිටුව සහ මහා භාණ්ඩාගාරයේ මූල්‍ය අංශයේ අධීක්ෂණ කමිටුව යන කමිටු හා මණ්ඩලවල මීට ඇතුළත් විය. ජාතික ආර්ථික කවුන්සිලය සහ ආහාර සුරක්ෂිතතාවය සහ ජීවන වියදම් කමිටුව ඇතුළත්ව වෙනත් විවිධ රැස්වීම් සඳහා ද ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව සහභාගී වෙමින් එම කමිටුවල තීරණ ගැනීම්වල දී සහයෝගය ලබාදෙන ලදී.

7.5 ජාත්‍යන්තර සබඳතා

ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හා රජය වෙනුවෙන් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල, ලෝක බැංකුව හා සියැසන් සංවිධානය වැනි ජාත්‍යන්තර බහුපාර්ශ්වීය සංවිධාන සමග සම්බන්ධීකරණ කටයුතු අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. දෙපාර්තමේන්තුව, ෆිච් රේටින්ස් (Fitch Ratings) සහ එස් ඇන්ඩ් පී රේටින් (S&P Rating) වැනි අන්තර්ජාතික ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ නියෝජිත ආයතන සමග සම්පව අඛණ්ඩව කටයුතු සිදුකරන ලදී. 2009 වසර තුළ දී

ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණි ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි දැන කණ්ඩායම් 5 ක කටයුතු සම්බන්ධීකරණය කිරීම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරන ලදී. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි සම්පූර්ණ ණය පහසුකමෙහි කාර්ය සම්බන්ධ සම්බන්ධීකරණ කටයුතුවල මූලික වගකීම ද දෙපාර්තමේන්තුව සතු විය. ලෝක බැංකුව, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව හා වෙනත් විවිධ බහුපාර්ශ්වීය හා ද්විපාර්ශ්වීය සංවර්ධන පාර්ශ්වකරුවන් අතර සම්බන්ධීකරණ කටයුතුවල දී මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශයට අවශ්‍ය සහාය ලබාදීම ද ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරන ලදී. එමෙන්ම, නොබැඳි ජාතීන්ගේ සමුළුව, G15 රැස්වීම්, ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය සම්බන්ධයෙන් වූ එක්සත් ජාතීන්ගේ සමුළුව වැනි සමුළු සඳහා ඉදිරිපත් කිරීමට අවශ්‍ය වූ ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳව තොරතුරු ඇතුළත් සංකීර්ණයන් ද ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සපයන ලදී. එමෙන්ම, මෙම සමුළු මගින් නිකුත් කරන ලද කෙටුම්පත් ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය වන සාර්ව ආර්ථික විශ්ලේෂණ හා ප්‍රතිපෝෂණයන් ද අදාළ සංවිධාන වෙත ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ලබාදෙන ලදී.

8. සේවක අර්ථසාධක අරමුදල (සේ.අ.අ.)

1958 අංක 15 දරණ සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ පනත අනුව අරමුදලේ භාරකරු ලෙස අදාළ කළමනාකරණ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වූ බලතල, වගකීම් සහ කාර්යයන් මුදල් මණ්ඩලය වෙත පවරා ඇත. සේ.අ.අ. පනතේ විධිවිධානයන්ට අනුව අරමුදලේ භාරකරු ලෙස මුදල් මණ්ඩලය සතු බලතල, වගකීම් සහ කාර්යයන් ඉටු කිරීම සඳහා සේ.අ.අ. දෙපාර්තමේන්තුවේ මෙහෙයුම් කටයුතු මනා සහායක් ලබාදෙයි. ඒ අනුව, සාමාජික දායක මුදල් සහ අධිකාර රැස්කිරීම, සාමාජික ගිණුම් පවත්වාගෙන යාම, අතිරික්ත මුදල් ආයෝජනය කිරීම, පනත මගින් මුදල් මණ්ඩලය හා කම්කරු කොමසාරිස්වරයා වෙත පවරා ඇති කාර්යභාරයන් ඉටුකිරීමේදී දරණ පිරිවැය අරමුදලේ ආදායමින් අයකර ගැනීම, ප්‍රතිලාභීන්ට ප්‍රතිලාභ ආපසු ගෙවීම, සාමාජික ගිණුම්වලට පොලිය බැර කිරීම, මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කිරීම සහ එම මූල්‍ය වාර්තා සෑම වසරකම දෙසැම්බර් මස අවසානයේ සිට තෙමසක් ඇතුළත කම්කරු අමාත්‍යවරයා වෙත ඉදිරිපත් කිරීම වැනි කටයුතු සේ.අ.අ. දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ඉටු කරනු ලබයි. 2009 වර්ෂය තුළ දී ද සේ.අ.අ. දෙපාර්තමේන්තුව ඉහත සඳහන් කටයුතු, මුදල් මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද ප්‍රතිපත්තින් සහ තීරණවලට අනුකූලව සහ කම්කරු කොමසාරිස්ගේ සම්ප සම්බන්ධීකරණය සහිතව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

8.1 සාමාජිකත්වය, සාමාජික ගිණුම් ශේෂ සහ ප්‍රතිලාභ ගෙවීම්

අරමුදලේ සමස්ත සාමාජික ගිණුම් සංඛ්‍යාව 2009 වසර අවසානය වන විට මිලියන 12.7 ක් වූ අතර එය 2008 වසර අවසානයේ වූ මිලියන 12.5 හා සසඳන විට ආන්තික වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරයි. අරමුදල වෙත වර්තමානයේ දායක මුදල් ගෙවනු ලබන සාමාජික ගිණුම් ප්‍රමාණය 2009 වසර අවසන් වන විට මිලියන 2ක් වූ අතර 2008 වර්ෂයේ දී එය මිලියන 2.3ක් ලෙස පැවතුනි. 2008 වසරේදී 62,625 ක් වූ දායක මුදල් ගෙවනු ලබන සේවයෝජකයින් සංඛ්‍යාව 2009 වසරේදී 60,000 ක් ලෙස සියයට 4.2 ක ප්‍රතිශතයකින් පහළ වැටුණි. මේ අතර, 2009 වසර අවසානයේදී සේ.අ.අ.අරමුදලෙහි

**සංඛ්‍යා සටහන II-1
අරමුදල පිළිබඳ මූලික දත්ත**

අයිතමය	2008	2009 (අ)	ප්‍රතිශත වෙනස්වීම
සමස්ත සාමාජික ගිණුම් සංඛ්‍යාව (මිලියන)	12.46	12.68	1.8
වර්තමානයේදී දායක මුදල් එවනු ලබන ගිණුම් (මිලියන)	2.30	2.0	(31.0)
වර්තමානයේ දී දායක මුදල් එවනු නොලබන ගිණුම් (මිලියන)	10.16	10.68	5.0
දායක මුදල් එවනු ලබන සේවයෝජකයින්	62,625	60,000	(4.2)
මුළු දායක මුදල් ලැබීම් (රුපියල් මිලියන)	45,951	48,712	6.0
ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් (රුපියල් මිලියන)	25,931	31,901	23.0
ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් සංඛ්‍යාව	102,496	108,066	5.4
සාමාජිකයන් වෙත වූ සමස්ත වගකීම් (රුපියල් බිලියන)	645.0	752.2	16.6
අරමුදලේ සමස්ත වටිනාකම (රුපියල් බිලියන)	653.2	769.4	17.8

(අ) ඇස්තමේන්තුගත මූල්‍ය : සේවක අර්ථසාධක අරමුදල

මුළු වටිනාකම (එනම්, සාමාජිකයින් වෙත වූ මුළු වගකීම්) රුපියල් බිලියන 752.2 ක් වූ අතර, එය 2008 වසර අවසානයේ වූ රුපියල් බිලියන 645 ට සාපේක්ෂව සියයට 16.6 ක සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරයි (සංඛ්‍යා සටහන II-1). අරමුදලේ ආදායම සහ සාමාජිකයන් සඳහා ලැබුණු දායක මුදල් ප්‍රමාණය යන දෙකෙහිම වර්ධනය වර්ෂය තුළදී අරමුදලේ සමස්ත වර්ධනයට දායක විය. අරමුදලේ සාමාජිකයින්ට සහ නෛතික උරුමකරුවන්ට අරමුදලේ ප්‍රතිලාභ වශයෙන් 2009 වර්ෂය තුළදී රුපියල් බිලියන 31.9 ක් ගෙවන ලද අතර, එය 2008 වර්ෂයේ ගෙවන ලද රුපියල් බිලියන 25.9 වූ ප්‍රතිලාභ හා සසඳන විට සියයට 23 ක ඉහළ අගයකි. 2009 වර්ෂය තුළදී අරමුදල ප්‍රතිලාභ ඉල්ලුම්පත් 108,066 ක් සම්බන්ධ ව කටයුතු සිදු කරන ලද අතර, එය පෙර වසර හා සසඳන විට සියයට 5.4 ක වර්ධනයකි. 2008 වසරේ රුපියල් බිලියන 20 ක් ලෙස සටහන් වූ අරමුදලේ ශුද්ධ දායක මුදල් ලැබීම්, 2009 වර්ෂයේ දී රුපියල් බිලියන 16.8 ක් ලෙස පහළ අගයක් පෙන්නුම් කෙරුණි.

8.2 අරමුදලේ ආයෝජන සහ ප්‍රතිලාභ

(i) ආයෝජන කළඹ

දිගුකාලීනව ධන මූර්ත ප්‍රතිලාභ අනුපාතයක් ඉපැයීම සහ අරමුදලේ ද්‍රවශීලතාවය පවත්වාගෙන යාම යන කරුණු සැලකිල්ලට ගනිමින් අරමුදලේ සුරක්ෂිතතාවය තහවුරු වන අයුරින් ආයෝජන කටයුතු සිදු කිරීම අරමුණුකොට ගත් අරමුදලේ ආයෝජන ප්‍රතිපත්තිය 2009 වර්ෂය තුළ දී ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. අරමුදලේ සමස්ත ආයෝජන වටිනාකම 2009 වර්ෂය අවසන් වනවිට රුපියල් බිලියන 737.1 ක් ලෙස පැවැති අතර එය පෙර වසරට සාපේක්ෂව (2008:රුපියල් බිලියන 627.3) සියයට 17.5 ක වර්ධනයක් සනිටුහන් කරන ලදී. සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේ අරමුදලේ සමස්ත ආයෝජනයෙන් සියයට 97.1 ක් රජයේ සුරැකුම්පත්හි ආයෝජනය කොට තිබූ අතර, සියයට 2.4 ක් සාංගමික ණයකර සහ සමාගම් කොටස්හි

සංඛ්‍යා සටහන II-2
ආයෝජන කළඹ

ආයෝජන වර්ගය	2008		2009	
	රු. බිලියන	දායකත්වය %	රු. බිලියන	දායකත්වය %
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සහ බිල්පත්	539.6	86.0	658.9	89.4
රජයේ රුපියල් ණය	68.5	10.9	56.6	7.7
සාංගමික ණයකර	8.8	1.4	8.3	1.1
සමාගම් කොටස්	6.9	1.1	9.8	1.3
ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම්	3.5	0.6	3.5	0.5
එකතුව	627.3	100.00	737.1	100.0

මූලය : සේවක අර්ථසාධක අරමුදල

ආයෝජනය කර තිබුණි. ශේෂය වූ සියයට 0.5 ක ප්‍රමාණය අරමුදලේ ද්‍රවශීලතාවය පවත්වාගෙන යාම සඳහා ඉහළ ද්‍රවශීලතාවයකින් යුත් වත්කම් වන ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගනුදෙනු (රජයේ සුරැකුම්පත් මත වූ) සඳහා යොදවා තිබුණි.

(ii) ආදායම

2008 වසරේදී අරමුදලේ දළ ආදායම රුපියල් බිලියන 79.5 ක් වූ අතර එය, 2009 වසරේදී රුපියල් බිලියන 109.6 ක් ලෙස සියයට 37.9 කින් වර්ධනය විය. පසුගිය කාලයේ දී මෙන්ම ක්‍රමක්ෂය ලාභ ඇතුළු පොලී ආදායම (ආදායමින් සියයට 97.7 ක්) අරමුදලේ ප්‍රධානම ආදායම් මූලාශ්‍රය විය. 2008 වර්ෂයේ දී බිලියන 78.9 ක් වූ ක්‍රමක්ෂය ලාභ ඇතුළු පොලී ආදායම 2009 වර්ෂය තුළදී රුපියල් බිලියන 28.2 කින් රුපියල් බිලියන 107.1 ක් දක්වා වර්ධනය විය (සංඛ්‍යා සටහන II - 3). අරමුදලින් සියයට 97.1 ක් විවිධ පොලී අනුපාතික සහ කල්පිරීම් කාලයන් යටතේ රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කර තිබූ බැවින්, ආයෝජන කළඹ මත ඉපැයූ සමස්ත ප්‍රතිලාභය, රජයේ සුරැකුම්පත් ආයෝජන කළඹේ කල්පිරීම් ව්‍යුහය හා සමීප සබඳතාවක් පෙන්වුම් කළේය. 2009 වසර අවසානයේ දී, සේ.අ.අරමුදල සතුවූ රජයේ සුරැකුම්පත්වල බර තබන ලද සාමාන්‍ය ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය සියයට 14.98 ක් වූ අතර, එකී සුරැකුම්පත්වල වාර්ෂික ඵලදා අනුපාතය විවිධ කල්පිරීමේ කාලපරාසයන් යටතේ සියයට 12.60 සිට සියයට 16.61 දක්වා විහිදී පැවතුණි (සංඛ්‍යා සටහන II - 4). 2009 වසරේ දෙවන අර්ධය තුළදී කොටස් වෙළඳ පොළේ ඇති වූ වර්ධනය හේතු කරගෙන, 2009 වසරේදී ව්‍යාපාර කොටස් ආයෝජන කළඹ මගින් ප්‍රාග්ධන ලාභ සහ ලාභාංශ ආදායම වශයෙන් රුපියල් මිලියන 347.8 ක් ඉපැයූ අතර, එය 2008 වසරේදී රුපියල් මිලියන 225 ක් වූ එම ආදායමට සාපේක්ෂව සියයට 54.6 ක සැලකිය යුතු වර්ධනයක් සටහන් කළේය. ඒ අනුව, ව්‍යාපාර කොටස් ආයෝජන කළඹේ සාමාන්‍ය මත වූ ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය සියයට 8.6 ක් වූ අතර, එය 2008 වසරේදී සියයට 3.8 ක අගයක පැවතුණි. සමස්තයක් වශයෙන් ගත්කළ 2008 වසරේදී සියයට 13.8 ක් වූ මුළු ආයෝජන කළඹේ ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය, 2009 වසරේදී සියයට 16 ක් දක්වා වර්ධනය විය.

සංඛ්‍යා සටහන II-3
ආයෝජන මගින් ලද ආදායම්

ආදායම් මූලාශ්‍රය	2008		2009	
	රු. මිලියන	දායකත්වය %	රු. මිලියන	දායකත්වය %
පොලී	61,445	77.3	79,810	72.8
ක්‍රමක්ෂය ලාභ	17,504	22.0	27,337	24.9
ප්‍රාග්ධන ලාභ				
රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් (අ)	24	0.03	1,920	1.8
ව්‍යාපාර කොටස්	30	0.07	235	0.2
ලාභාංශ	153	0.2	133	0.1
වෙනත්	307	0.4	182	0.2
එකතුව	79,463	100	109,617	100

(අ) වෙළෙඳපොළ මිලට අගය කිරීමේ මූලය : සේවක අර්ථසාධක අරමුදල ලාභ / පාඩු ඇතුළත්ව.

සංඛ්‍යා සටහන II-4

2009 -12-31 දිනට රජයේ සුරැකුම්පත් ආයෝජන කළඹෙහි කල්පිරීම් ව්‍යුහය

කල්පිරීම්	වටිනාකම (රු. මිලියන)	දායකත්වය %	බර තැබූ සාමාන්‍ය වාර්ෂික ඵලදා අනුපාතය (%)
වසරකට වඩා අඩු	120,963	15.6	15.85
වසර 1-2	324,574	41.8	16.61
වසර 3-4	209,061	27.0	13.34
වසර 4 ට වැඩි	121,122	15.6	12.60
එකතුව	775,720	100	14.98

මූලය : සේවක අර්ථසාධක අරමුදල

(iii) වියදම්

2008 වර්ෂයේදී රුපියල් මිලියන 637 ක් වූ මුළු මෙහෙයුම් වියදම් 2009 වර්ෂයේදී රුපියල් මිලියන 763 ක් දක්වා සියයට 19.8 කින් වර්ධනය විය (සංඛ්‍යා සටහන II - 5). 2009 වසර තුළදී සිය සම්පූර්ණ මෙහෙයුම් වියදම මුළු දළ ආදායමින් සියයට 0.7 ක මට්ටමකට සීමා කර ගැනීමට අරමුදල සමත්විය. පසුගිය වර්ෂ කිහිපය තුළ, සිය මෙහෙයුම් වියදම දළ ආදායමින් සියයට 1 කට වඩා අඩු මට්ටමක පවත්වා ගැනීමට හැකිවීම අරමුදලේ විශේෂ ලක්ෂණයක් විය.

සංඛ්‍යා සටහන II-5
මෙහෙයුම් වියදම්

අයිතමය	2008 රු.මිලියන	2009 රු.මිලියන	ප්‍රතිශත වෙනස
සේවක පිරිවැය	323.1	370.2	14.6
පරිපාලන වියදම්	289.0	357.0	23.5
වෙනත් වියදම්	24.7	35.9	45.3
එකතුව	636.8	763.1	19.8
මුළු පිරිවැය දළ ආදායමේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	0.8	0.7	(0.1)

මූලය : සේවක අර්ථසාධක අරමුදල

8.3 සාමාජික ගිණුම් ශේෂ සඳහා පොලිය ගෙවීම

2009 වසරේදී අරමුදලේ සාමාජිකයන් සඳහා පොලිය වශයෙන් ගෙවීම පිණිස රුපියල් මිලියන 90,709 ක මුදලක් ඉතිරිවී තිබිණි (සංඛ්‍යා සටහන II - 6). ඒ අනුව, සාමාජික ගිණුම් සඳහා ගෙවන පොලී අනුපාතිකය සියයට 13.75 ක් විය. මෙය පසුගිය වසරේ ගෙවන ලද සියයට 13.20 ක් වූ පොලී අනුපාතිකයට සාපේක්ෂව පදනම් අංක 55 කින් වැඩි අගයකි. මෙම පොලී අනුපාතිකය සේ.අ.අරමුදලේ ආරම්භයේ සිට මේ වන තෙක් ගෙවන ලද ඉහළම අගය වන අතර, එය 2008 වසරේ සහ 2009 වසරේ මුල් අර්ධභාගයේ පැවති ඉහළ පොලී අනුපාතිකයන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් විය (සංඛ්‍යා සටහන II - 7). වසර අවසානයේ දී පවතින සාමාජික ගිණුම් ශේෂයන් මත පොලිය ගෙවීම හේතුවෙන් සඵල පොලී අනුපාතිකය¹ සියයට 13.92 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තුගත කර ඇත.

**සංඛ්‍යා සටහන II-6
සාමාජිකයන්ට ගෙවන ලද පොලී**

අයිතමය	2008 රු. මි.	2009 රු. මි.	ප්‍රතිශත වෙනස
දළ ආදායම	79,463	109,617	37.9
මුළු මෙහෙයුම් වියදම්	637	763	19.8
ආදායම් බදු	5,426	7,604	40.1
සාමාජිකයන්ට බෙදාහැරීම සඳහා ඇති ශුද්ධ ආදායම	73,618	101,690	38.1
වසර තුළ දී සිදුකල ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් මත ගෙවන ලද පොලිය	1,152	1,656	43.7
සාමාජිකයන් වෙත බෙදාහැරීමට ඇති ශුද්ධ ආදායම (වර්ෂය තුළ දී ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් මත ගෙවන ලද පොලිය අඩු කළ පසු)	72,466	100,034	38.0
සංචිතවලින් / (සංචිත වලට) මාරුකිරීම	3,000	(9,325)	(410.8)
සංචිත වලින් / (සංචිත වලට) මාරු කිරීමෙන් පසු සාමාජිකයන්ට බෙදාහැරීමට ඇති ශුද්ධ ආදායම	75,466	90,709	20.2
සාමාජික ශේෂ සඳහා පොලිය	75,027	90,691	20.9
ඉදිරියට ගෙන යන ලද ශේෂය	439	18	(95.9)
සාමාජික ශේෂ සඳහා ගෙවන ලද පොලී අනුපාතය	13.2%	13.75%	0.55

මූලය : සේවක අර්ථසාධක අරමුදල

**සංඛ්‍යා සටහන II-7
සාමාජික ගිණුම් ශේෂ මත ගෙවන ලද පොලී අනුපාතික**

වසර	ගෙවන ලද පොලී අනුපාතිකය (%)	සඵල පොලී අනුපාතිකය (%)
2000	11.50	11.69
2001	11.50	11.69
2002	12.10	12.26
2003	12.00	12.07
2004	9.50	9.59
2005	9.00	9.13
2006	10.10	10.30
2007	11.20	11.40
2008	13.20	13.40
2009	13.75	13.92

මූලය : සේවක අර්ථසාධක අරමුදල

8.4 සාමාජික ගිණුම් ප්‍රකාශන

2009 පළමු අර්ධ වාර්ෂිකයට අදාළ සාමාජික ගිණුම් ප්‍රකාශන සේවයෝජකයන් හරහා 2009 වසරේ දෙසැම්බර් මස තුළදී සාමාජිකයන් වෙත නිකුත් කරන ලදී. 2010 ජූලි මස අවසානය වනවිට 2009 වසරේ දෙවන අර්ධයට අදාළ සාමාජික ගිණුම් ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමට කටයුතු සම්පාදනය කර ඇත.

8.5 නිවාස ණය සේවාව

ලංකා බැංකුව, මහජන බැංකුව, රාජ්‍ය උකස් සහ ආයෝජන බැංකුව, නිවාස සංවර්ධන සහ මූල්‍ය සංස්ථාව, සමුපකාර ග්‍රාමීය බැංකු සහ ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය යන අනුමත ණය දෙන ආයතන හය හරහා සිය සාමාජිකයන්ට නිවාස ණය ලබා ගැනීමට පහසුකම් සලසන නිවාස ණය ව්‍යාපෘතියක් සේ.අ.අරමුදල මගින් 1988 වර්ෂයේ දී හඳුන්වා දෙන ලදී. ඒ අනුව සේ.අ.අරමුදල සාමාජික ගිණුම් ශේෂ මත ඇප සහතිකපත් නිකුත් කිරීම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යන ලදී. 2009 වසරේදී, රුපියල් මිලියන 2,680 ක නිවාස ණය අනුමත කිරීම පිණිස ණය ලබාදෙන අනුමත ආයතන වෙත සාමාජික ගිණුම් ශේෂ සහතිකපත් 10,383 ක් සේ.අ. අරමුදල මගින් නිකුත් කරන ලදී (සංඛ්‍යා සටහන II - 8). මෙයට අමතරව, 2009 වර්ෂය තුළදී ගෙවීම පැහැර හරින ලද ණය ගෙවීම සඳහා රුපියල් මිලියන 1,551.8 ක පමණ මුදලක් අදාළ සාමාජික ගිණුම්වලින් අඩුකර ණය ලබාදෙන ආයතන වෙත මුදාහරින ලදී.

**සංඛ්‍යා සටහන II-8
නිවාස ණය සේවාව**

වසර	නිකුත් කළ සහතිකපත් සංඛ්‍යාව	අනුමත කළ ණය ප්‍රමාණය (රු.මිලියන)	වෙත මුදාහළ මුදල (රු.මිලියන)
2000	12,938	1,648	262
2001	16,066	2,091	381
2002	19,502	2,673	541
2003	18,689	2,792	670
2004	14,307	2,452	735
2005	14,600	2,766	900
2006	15,136	3,049	1,078
2007	12,969	2,872	1,240
2008	12,519	3,008	1,192
2009 (අ)	10,383	2,680	1,552
එකතුව	147,109	26,031	8,551

(අ) ඇස්තමේන්තුගත

මූලය : සේවක අර්ථසාධක අරමුදල

8.6 මහජනතාව දැනුවත් කිරීම

පෙර වසර වලදී මෙන්ම 2009 වර්ෂය තුළදී ද, සේ.අ.අරමුදල මහජනතාව දැනුවත් කිරීමේ වැඩපිළිවෙලවල් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඒ අනුව, සේ. අ. අරමුදලේ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ඉලෙක්ට්‍රොනික මාධ්‍යයෙන් සාමාජික තොරතුරු එක්රැස් කිරීම සහ සාමාජිකයන් නැවත ලියාපදිංචි කිරීම පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම් වැඩසටහන් 13 ක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. තවද, මහජන ප්‍රදර්ශන (දැයට කිරුළ සහ මානව සම්පත් සේවා සපයන්නන්ගේ ප්‍රදර්ශනය) ඇතුළුව ජංගම සේවාවන් 5 ක් සේ.අ.අරමුදල මගින් පවත්වන ලදී. ඒ අතර, අර්ධ වාර්ෂික ගිණුම් ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් පුවත්පත් දැන්වීම් තුනක් ද ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී.

¹ සඵල පොලී අනුපාතය = සාමාජිකයන්ට ගෙවූ පොලිය / [(වසර ආරම්භයේ සාමාජික ගිණුම් ශේෂය + වසර අවසානයේ සාමාජික ගිණුම් ශේෂය) / 2]

8.7 පද්ධති නවීකරණය

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ තාක්ෂණික සහයෝගය ද ඇතිව, 2009 වසර තුළදී සේ.අ.අරමුදල සිය වෙබ් අඩවියේ තෙවන අදියරය අරඹා එයට අදාළ කටයුතු වලින් සියයට 40 ක පමණ ප්‍රමාණයක් නිමකරන ලදී. මෙම තෙවන අදියරයේ මූලික පරමාර්ථය වන්නේ සාමාජික තොරතුරු වෙබ් අඩවිය හරහා එක්රැස් කිරීමයි. සාමාජිකයන්ට සිය ගිණුම් ශේෂ පරීක්ෂා කිරීම, වර්තමාන දායක මුදල් තොරතුරු දැනගැනීම, ප්‍රතිලාභ හා නිවාස ණය අයදුම්පත් අනුමත කිරීමේ වර්තමාන තත්වය පරීක්ෂා කිරීම වැනි සේවාවන් අන්තර්ජාලය හා කෙටි පණිවුඩ සේවාවන් හරහා ලබා ගැනීමට ඉඩ සලසන සේ.අ.අරමුදලේ කෙටි පණිවුඩ/අන්තර්ජාල සේවාව සඳහා සාමාජිකයන් 1,033 ක් මෙම වසර තුළදී ලියාපදිංචි කරන ලදී. සාමාජිකයන් නැවත ලියාපදිංචි කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් වඩාත් සුරක්ෂිත, යාවත්කාලීන සාමාජික ගිණුම් පද්ධතියක් නිර්මාණය කිරීමට සේ.අ. අරමුදලට හැකිවන අතර, එමඟින් අරමුදලේ කළමනාකරණය හා සාමාජිකයන්ට සපයන සේවාවන්ගේ කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ නැංවීමට ඉඩ සැලසෙනු ඇත.

8.8 සාමාජිකයන් හඳුන්වා දීමේ ලියාපදිංචි කිරීම

පූර්ණ වශයෙන් තොරතුරු තාක්ෂණය මත පදනම් වූ සාමාජික ගිණුම් සහ අරමුදල් කළමනාකරණ පද්ධතියක් වෙත යොමුවීමේ අරමුණින් ක්‍රියාත්මක කෙරෙන සාමාජිකයන් නැවත ලියාපදිංචි කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය, සේ.අ.අරමුදල සහ කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුව මඟින් ගෙනයන ඒකාබද්ධ ව්‍යාපෘතියකි. මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ අරමුදලේ සියළුම සාමාජිකයන් ඔවුන්ගේ ජාතික හැඳුනුම්පතේ සඳහන්ව ඇති නමින් යළි ලියාපදිංචි කෙරෙන අතර ඔවුන්ගේ පැරණි ගිණුම් ඒකාබද්ධ කිරීම සඳහා ජාතික හැඳුනුම්පත් අංක අදාළ සාමාජික ගිණුම්වලට ආවේණික අංක ලෙස යොදනු ලැබේ. තවද, වාර්තා පවත්වාගෙන යාමේ වඩා දියුණු පිළිවෙතක් වශයෙන් සාමාජිකයන්ගේ මහපටුගිලි සලකුණු අංකිත මාධ්‍යයෙන් ලබා ගැනීම සිදු කෙරේ. 2009 වසර අවසානය වනවිට, “සී” කාණ්ඩයට (එනම්, සේවක සංඛ්‍යාව 150කට වඩා අඩු ආයතනවල) අයත් සාමාජිකයන්ගේ ගිණුම්වලට ආවේණික අංක යෙදීමේ කාර්යයෙන් සියයට 70 ක් නිම කරන ලදී. ඉතිරි සියයට 30 ක වැඩ කොටස 2010 පළමු කාර්තුව තුළදී අවසන් කිරීමට අපේක්ෂිතය. තවද, 2009 වසර තුළදී “සී3” කාණ්ඩයේ (එනම්, සේවක සංඛ්‍යාව 150 කට වඩා වැඩි ආයතනවල) සාමාජිකයන්ගේ ගිණුම්වලට අදාළ ආවේණික අංක යෙදීම ආරම්භ කරන ලදී.

9. විනිමය පාලන

1953 අංක 24 දරන විනිමය පාලන පනත (සංශෝධිත) යටතේ රජයේ නියෝජිතවරයා වශයෙන් මහ බැංකුවට පවරන ලද විනිමය පාලන කටයුතු සම්බන්ධ කාර්යභාරයන් විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මෙහෙයවනු ලබයි. ඒ අනුව, 2009 වර්ෂය තුළ දී විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධාන කාර්යයන් වශයෙන් වූ බලයලත් වෙළෙඳුන්ට හා විදේශ

විනිමය ගනුදෙනු සිදුකරන අනෙකුත් පාර්ශ්වයන්ට නියෝග යන්/ මෙහෙයුම් උපදෙස් නිකුත් කිරීම, විදේශ විනිමය ගනුදෙනු සඳහා අනුමැතිය ලබාදීම, විවිධාකාර වූ විදේශ විනිමය ගනුදෙනු පිළිබඳ පරීක්ෂා කිරීම හා විනිමය පාලන පනතේ වගන්ති උල්ලංඝනය කිරීම හා සම්බන්ධ පරීක්ෂණ කටයුතු මෙහෙයවීම සිදුකරනු ලැබීය.

විදේශ විනිමය ගනුදෙනු තවදුරටත් ලිහිල් කිරීම සහ විදේශ ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය වැඩි කිරීමේ අරමුණ සහිතව විදේශ විනිමය ගනුදෙනු තාර්කික පදනමකින් පවත්වාගෙන යාම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග 2009 වර්ෂය තුළ දී ගන්නා ලදී.

9.1 නව නියෝගයන් / මෙහෙයුම් උපදෙස් නිකුත් කිරීම

2009 වර්ෂය තුළ දී විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් බලයලත් වෙළෙඳුන්ට (බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු) සහ විදේශ විනිමය ගනුදෙනු සිදු කරන අනෙකුත් පාර්ශ්වයන්ට නව නියෝගයන් / මෙහෙයුම් උපදෙස් කිහිපයක් නිකුත් කරන ලදී.

එසේ නිකුත් කරන ලද නියෝගයන් / මෙහෙයුම් උපදෙස්වල සාරාංශයක් පහත දැක්වේ. (මෙම නියෝගයන් / මෙහෙයුම් උපදෙස්වල සවිස්තරාත්මක තොරතුරු මෙම වාර්තාවේ III කොටසින් දැක්වේ.)

(අ) විදේශයක සිටින ශ්‍රී ලාංකිකයින් (Sri Lankan Diaspora) සහ සංක්‍රමණික ශ්‍රමිකයන් (Migrant Workforce) විසින් ශ්‍රී ලංකා රුපියල්වලින් මිල කරන ලද භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල (Treasury bonds) සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල (Treasury bills) ආයෝජනය කිරීම:

සංක්‍රමණික ශ්‍රමිකයන්/ ව්‍යාපාරිකයන් ඇතුළු විදේශයන්හි පදිංචි ශ්‍රී ලාංකිකයන්, ශ්‍රී ලංකාවේ සහ විදේශයන්හි පදිංචි විදේශ විනිමය උපයන ශ්‍රී ලාංකික වෘත්තිකයන්, පදිංචි රට පිළිබඳව නොසලකා ද්විත්ව පුරවැසිභාවය හිමි ශ්‍රී ලාංකික පුරවැසියන් සහ ඉහත කාණ්ඩයන් වෙනුවෙන් භාරකරුවන් ලෙස කටයුතු කරන බැංකුවලට, රුපියල්වලින් මිල කරන ලද භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර (T- bonds) සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් (T- bills) මිල දී ගැනීම, රඳවා ගැනීම සහ විකිණීම “භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර/බිල්පත් ආයෝජන බාහිර රුපියල් ගිණුම - දේශගිමානී (TIERA-D)” නම් විශේෂ රුපියල් ගිණුමක් හරහා සිදු කිරීමට අවසර ලබා දෙන ලද අතර, එකී ආයෝජනයන්ගේ මුළු එකතුව යම් අවස්ථාවක නිකුත් කරන ලද භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල / භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල මුළු වටිනාකමෙන් 10% නොඉක්මවිය යුතුය.

(ආ) නේවාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් (RFC) ගිණුම් සහ අනේවාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් (NRFC) ගිණුම්වල පොලිය මත රුපියල්වලින් ප්‍රසාද පොලියක් ගෙවීම:

බලයලත් වෙළෙඳුන් විසින් නේවාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් (RFC) සහ අනේවාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් (NRFC) ගිණුම් සඳහා ගෙවන පොලිය මත 2009 පෙබරවාරි 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි රුපියල්වලින් ප්‍රසාද පොලියක් ගෙවීමට අවසර ලබාදෙන ලදී.

2009 වසර තුළ දී, උක්ත ප්‍රසාද පොලිය වශයෙන් රුපියල් මිලියන 779.5 ක මුදලක් නේවාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් (RFC) සහ අනේවාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් (NRFC) ගිණුම් හිමියන්ට ගෙවන ලදී.

රටෙහි විදේශ සංචිත වැඩිවීමත් සමගම මෙම යෝජනා ක්‍රමය 2009 ඔක්තෝබර් මස 01 දින අත්හිටුවන ලදී.

(ඇ) අනේවාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් (NRFC) ගිණුම්:

අනුමත විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ලැයිස්තුවට නවසිලන්ත ඩොලර් ඇතුළත් කළ අතර, ඩොයිෂ් මාර්ක්, ප්‍රංශ ෆ්‍රැන්ක් සහ නෙදර්ලන්ත ගිල්ඩර් එම ලැයිස්තුවෙන් ඉවත් කරන ලදී.

(ඈ) ශ්‍රී ලංකාවේ ද්විත්ව පුරවැසිභාවය ලබාගැනීම:

අනේවාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් (NRFC) ගිණුම්, නේවාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් (RFC) ගිණුම්, විශේෂ විදේශ ආයෝජන තැන්පතු ගිණුම් (SFIDA) සහ ද්විත්ව පුරවැසිභාවය සඳහා අයදුම්කරන්නන්ට විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ස්ථාවර තැන්පතු ගිණුම් (Foreign Currency Fixed Deposits Accounts for Dual Citizenship Applicants) පවත්වාගෙන යන හෝ ආරම්භ කිරීමට බලාපොරොත්තු වන සහ රජයේ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල ආයෝජනය කර ඇති / ආයෝජනය කිරීමට බලාපොරොත්තු වන දැනට විදේශීය පුරවැසිභාවය හිමි ශ්‍රී ලාංකිකයින්ට ද්විත්ව පුරවැසිභාවය සඳහා සුදුසුකම් ලැබීමේ අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කිරීම පිණිස ඉහත ගිණුම්වල පවතින ශේෂයන් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල ආයෝජනය කර ඇති අරමුදල් ඒකාබද්ධ කිරීමට අවසර ලබාදෙන ලදී.

9.2 රජයේ නිවේදන නිකුත් කිරීම

විනිමය පාලන පනතේ (423 වන අධිකාරය) 17 වන වගන්තිය යටතේ මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යතුමා විසින් නිකුත් කළ නියමය පරිදි, විදේශ විනිමය උපයන හෝ උපයා ඇති ශ්‍රී ලංකාවේ නේවාසික පුද්ගලයන්ට සහ ශ්‍රී ලංකාවේ සංස්ථාගත කරන ලද පුද්ගල මණ්ඩල වලට 2007 හා 2009 වර්ෂ වලදී ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව විසින් නිකුත් කරන ලද ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡාව බැඳුම්කර, මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යතුමා විසින් වරින් වර නිකුත් කරනු ලබන විධාන වලට යටත්ව, ද්විතීයික වෙළෙඳපොළේදී, අත්කර ගැනීමට, දැරීමට හා පැවරීමට අවසර ලබා දෙන ලදී.

9.3 විදේශයන්හි ආයෝජනය හා විදේශයන්ගෙන් ණය ලබාගැනීම සඳහා අනුමැතිය

විදේශයන්හි ආයෝජනයට හා විදේශීය ණය ලබාගැනීම සඳහා අයදුම්පත් 70 ක් ඉදිරිපත් කළ අතර, විනිමය පාලන පනතේ අදාළ වගන්ති ප්‍රකාරව, එම අයදුම්පත් අතුරින් අයදුම්පත් 39 ක් සඳහා විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අවශ්‍ය අනුමැතිය පහත දැක්වෙන පරිදි ලබාදෙන ලදී.

(අ) නේවාසික සමාගම් 25කට ප්‍රධාන වශයෙන් ආයෝජන බැංකු, වෙළෙඳාම්, භාණ්ඩ නැව්ගත කිරීම්, සිල්ලර වෙළෙඳ කටයුතු සහ හෝටල් කර්මාන්තය යන ක්ෂේත්‍රයන්හි විදේශ රටවල ආයෝජනය සඳහා අවසර ලබාදෙන ලදී. එසේ අවසර ලබාදෙන ලද ආයෝජනයන්ගේ සම්පූර්ණ වටිනාකම එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 84.51 ක් විය.

(ආ) නේවාසික සමාගම් 14 ක් සඳහා දළ වශයෙන් එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 62.05 ක ප්‍රමාණයක විදේශීය ණය මුදල් ලබාගැනීම සඳහා අවසර ලබාදෙන ලදී.

9.4 භාණ්ඩ නැව්ගත කරන්නන් (Freight Forwarders), විදේශ විනිමය හුවමාරු කරන ආයතන (Money Changers) හා සීමිත බලයලත් වෙළෙඳුන්හට (Restricted Dealers) අවසරපත්‍ර / බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම

පහත දැක්වෙන පරිදි භාණ්ඩ නැව්ගත කරන්නන්, විදේශ විනිමය හුවමාරු කරන ආයතන සහ සීමිත බලයලත් වෙළෙඳුන්හට බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී.

(අ) නව සමාගම් 24 ක් භාණ්ඩ නැව්ගත කරන්නන් ලෙස ලියාපදිංචි වූ අතර, ඒ අනුව 2009 වර්ෂය අවසාන වන විට භාණ්ඩ නැව්ගත කරන්නන් ලෙස ලියාපදිංචි වූ සමාගම්වල එකතුව 301 ක් විය.

(ආ) විදේශ විනිමය මිල දී ගැනීම සඳහා නව බලපත්‍ර 08 ක් ලබාදුන් අතර බලපත්‍ර 03 ක් අහෝසි කිරීමට කටයුතු කරන ලදී. ඒ අනුව මුළු විදේශ විනිමය හුවමාරු කරන ආයතන ගණන 75 දක්වා ඉහළ යන ලදී. තවද, එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 4 ක් වාර්ෂික විදේශ විනිමය මිල දී ගැනීමේ කඩඉම ඉක්මවා ගිය විදේශ විනිමය හුවමාරු කරන ආයතන 14 කට විදේශ විනිමය විකිණීම සඳහා අවසර ලබා දෙන ලදී. විදේශ විනිමය හුවමාරු කරන ආයතනවල බලපත්‍ර කාලය දීර්ඝ කිරීමේ දී සලකා බලන එම ආයතන විසින් වාණිජ බැංකුවල තැන්පත් කළ යුතු අවම වාර්ෂික පිරිවැටුම් අවශ්‍යතාවය එ.ජ.ඩොලර් 600,000 සිට එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1 දක්වා 2010 ජනවාරි 01 දින සිට බලපවත්වන පරිදි වැඩි කරන ලදී.

(ඇ) තීරු බදු රහිත වෙළෙඳසැල්, සංචාරක හෝටල්, සංචාරක ආපනශාලා, සංචාරක නියෝජිතවරුන් හා මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ වෙළෙඳසැල් යනාදියෙන් සමන්විත වූ අනෙකුත් සීමිත බලයලත් විදේශ විනිමය වෙළෙඳුන් සඳහා නව බලපත්‍ර 47 ක් 2009 වසර තුළ නිකුත් කළ අතර එම සීමිත බලයලත් වෙළෙඳුන් මුළු ගණන 747 දක්වා ඉහළ යන ලදී.

9.5 විදේශ විනිමය ගනුදෙනු සුපරීක්ෂණය

වෙළෙඳපොළ විනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම පරමාර්ථ පෙරදැරිව, බලයලත් වෙළෙඳුන්, සීමිත බලයලත් වෙළෙඳුන් හා විදේශ විනිමය හුවමාරු කරන ආයතන යන පාර්ශ්වයන්ගෙන් සමන්විත වූ විදේශ විනිමය ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ ක්‍රියාවලියෙහි සුපරීක්ෂණ කළමනාකරණය විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලදී.

විවිධ වර්ගයේ අනුමත විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම් යෝජනා ක්‍රම හා විද්‍යුත් මුදල් මාරුකිරීමේ කාඩ්පත් හරහා සිදු වූ විදේශ විනිමය විකිණීම හා මිල දී ගැනීම ඇතුළත් වූ දත්ත වාර්තා කිරීම සිදුකරන ලදී. ජාලගත වාර්තා කිරීමේ ක්‍රමය නිසා විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුවට මංගත පද්ධති (On Line) දියුණු කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් ඇති කිරීමට හැකි වූ අතර ඉන් විදේශ විනිමය ප්‍රවාහයන් තක්සේරු කිරීම පහසු වී ඇත.

9.6 විනිමය පාලන පනතේ වගන්ති උල්ලංඝනයවීම සම්බන්ධ විමර්ශන කටයුතු

විදේශ විනිමය ගනුදෙනු සම්බන්ධයෙන් වෙළෙඳපොළ සහභාගිවන්නන්ගේ නිසි ක්‍රියාකාරිත්වය සහ විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළෙහි කාර්යක්ෂමතාව තහවුරු කිරීමට එම විදේශ විනිමය වෙළෙඳුන් වෙත විනිමය පාලන පනත යටතේ නිකුත් කර ඇති නියෝග කඩකිරීම් හා විවිධ පාර්ශ්වයන් විසින් විනිමය පාලන පනතේ විධි විධාන උල්ලංඝනය කිරීම්වලට එරෙහිව විමර්ශන කටයුතු පවත්වන ලදී.

ඒ අනුව විමර්ශනයන් 121 ක් අවසන් කර, වැරදිකරුවන්හට පනවන ලද දඩ මුදල් ලෙසට රු.17,552,311.08 අයකර ගන්නා ලදී. එම විමර්ශනයන් බොහොමයක් අනවසරයෙන් විදේශ මුදල් භාරගැනීම හා මිල දී ගැනීම, විනිමය පාලන පනතේ ලබා දී ඇති අවසරයන්හි දක්වා ඇති කාර්ය පටිපාටිය උල්ලංඝනය කරමින් විදේශිකයන්ට සුරැකුම් නිකුත් කිරීම හා ශ්‍රී ලංකාවේ නේවාසික පුද්ගලයන් විසින් විදේශිකයන්ට අනවසර විදේශ විනිමය ගෙවීම් කිරීම ආදිය හා සම්බන්ධ විය.

9.7 වෙනත් ක්‍රියාකාරකම් : විදේශ රටවල සේවකයන් විසින් සිදුකරනු ලබන ප්‍රේෂණ පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම

බැංකු සහ අනෙකුත් නීත්‍යානුකූල මාර්ග හරහා විදේශ මුදල් ප්‍රේෂණය කිරීමේ කටයුත්ත ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අභිලාෂයෙන් විදේශ විනිමය ප්‍රේෂණය කරන්නන් දැනුවත් කිරීමේ අරමුණින් විදේශ සේවා නියුක්ති කාර්යාංශය හා බැංකුවල සහභාගිත්වය ඇතිව, විදේශ රැකියා සඳහා යාමට අපේක්ෂිත 320 ක් සහභාගිත්වයෙන් මාතර දී එක් දිනක දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් මෙහෙයවන ලදී. මෙහිදී බොහෝ විදේශ රැකියා අපේක්ෂිත පුද්ගලයින්ට විදේශ මුදල් ගනුදෙනුවල දී ඇතිවිය හැකි ගැටලු නිරාකරණය කර ගැනීමට හැකි විය.

10. මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය

2006 අංක 6 දරන මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතේ (මු.ග.ව.ප.) ව්‍යවස්ථාපිත ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාරව, මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය (මු.බු.ඒ.) 2009 වර්ෂය තුළ සිය මෙහෙයුම් කටයුතු සිදු කරගෙන යන ලදී. මු.බු.ඒ. හි ප්‍රධාන කාර්යයවලට, මුදල් විශුද්ධීකරණය, ත්‍රස්තවාදී කටයුතුවලට අරමුදල් සම්පාදනය කිරීම හා මු.ග.ව.ප. අනීතිකයයි නිර්වචනය කර ඇති කටයුතුවලට සම්බන්ධ මුදල් ගනුදෙනුවලට අදාළ තොරතුරු රැස්කිරීම හා ලබාගැනීම, සැක කටයුතු මුදල් ගනුදෙනුවලට අදාළ විමර්ශන සිදුකිරීම, නෛතික/බලාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ස්ථාපිත කිරීම සඳහා අදාළ නියාමන හා බලාධිකාරීන්ට විමර්ශනවල තොරතුරු හා විස්තර ලබා දීම, ගනුදෙනුකරුගේ අනන්‍යතාවය තහවුරු කිරීම හා ගනුදෙනුකරු සම්බන්ධව සුපරීක්ෂාකාරී වීම හා අදාළ ව්‍යවස්ථාවන් මගින් ආවරණය වන වැරදි වැලැක්වීම සඳහා සැකකටයුතු ගනුදෙනුවලට අදාළව නියමයන් හා රෙගුලාසි නිකුත් කිරීම අයත් වෙයි.

මු.බු.ඒ. 2009 වර්ෂයේ මූලික ක්‍රියාකාරකම්වල සාරාංශයක් පහත දැක්වෙයි.

10.1 තොරතුරු එක්රැස්කිරීම හා විමර්ශනය

පෙර වර්ෂයේ පරිදීම මු.බු.ඒ. මගින් පනවන ලද අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලව, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු (බ.ව.බැ), බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු (බ.වි.බැ), ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් (ලී.මු.ස.) කොටස් තැරැවිකාර සමාගම් (කො.තැ.ස) හා රක්ෂණ සමාගම්, මු.බු.ඒ. මගින් දක්වා ඇති සීමාවට යටත්ව, එනම් රු.මිලියනය හෝ එයට වැඩි හෝ එයට සමාන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රමාණයක් වූ මුදල් ගනුදෙනු හා විද්‍යුත් මුදල් පැවරුම් (රට තුලට/රටින් පිටතට) වාර්තා කිරීම කරන ලදී.

තොරතුරු විශ්ලේෂණය කිරීම/ දත්ත වාර්තා කිරීම සඳහා නිර්මාණය කරන ලද තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධතිය වන Lanka FIN අන්තර්ජාලය හා සම්බන්ධිතව (Web based interface), බ.ව.බැ, බ.වි.බැ. හා ලී.මු.ස. වල මුදල් ගනුදෙනු, විද්‍යුත් අරමුදල් හුවමාරු හා සැක කටයුතු ගනුදෙනු තත්කාලීනව වාර්තා කිරීමට හැකිවන ලෙස පිළිවෙලින් 2009 ජූලි 01 හා දෙසැම්බර් 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මු.බු.ඒ. ට වාර්තා කරන ආයතනවලින් ලැබුණු තොරතුරු/දත්ත LankaFIN යොදාගනිමින් විශ්ලේෂණය කළ අතර, ගනුදෙනු මිලියන 1.6කට වැඩි ප්‍රමාණයක් වර්ෂය තුළ විශේෂ පරීක්ෂාවකට ලක් කර සැක කටයුතු ගනුදෙනු 272ක් හඳුනාගන්නා ලදී. ඊට අමතරව, වාර්තා කරන ආයතන විසින් සැක කටයුතු ගනුදෙනු 111ක් මු.බු.ඒ. ට යොමු කරන ලදී. මූලික විමර්ශනයන් සිදුකිරීමෙන් අනතුරුව, සැක කටයුතු ගනුදෙනු 31 ක් හා 8 ක් පිළිවෙලින් නීති ක්‍රියාත්මක කරන ආයතනවලට හා නියාමන අධිකාරීන්ට තව දුරටත් විමර්ශනය කිරීම සඳහා යොමු කරන ලදී. නීති ක්‍රියාත්මක කරන ආයතන වෙත යොමුකරන ලද සැක කටයුතු ගනුදෙනු වාර්තා සම්බන්ධයෙන් අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව තව දුරටත් විමර්ශන කටයුතුවල නියැලී සිටී.

10.2 නියමයන් (Directions) /රෙගුලාසි (Regulations) නිකුත් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම

මු.බු.ඒ. පහත දැක්වෙන නියමයන්/ රෙගුලාසි නිකුත් කරන ලද අතර ඒවා මෙම වාර්තාවේ III කොටසේ සවිස්තරව දක්වා ඇත.

- (i) මු.ග.ව.ප. අංක 2 වගන්තිය ප්‍රකාරව අනුකූලතාවය සහතික කිරීම සඳහා බ.ව.බැ, බ.වි.බැ. හා ලී.මු.ස. වලට නිකුත් කළ චක්‍රලේඛය.
- (ii) එක්සත් ජනපදයෙහි ත්‍රස්තවාදී සංවිධාන ලේඛනයට දමිල පදනම (Tamil Foundation) ඇතුළත් කිරීම දැනුම්දීම සඳහා බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට නිකුත් කළ චක්‍රලේඛය. දමිල පදනම සඳහා ලබාදුන් ප්‍රේෂණ පහසුකම්/ලබාදීමට නියමිත ප්‍රේෂණ පිළිබඳ සුපරීක්ෂාකාරීවන ලෙස හා වාර්තා කරන ලෙස සියලු වාණිජ බැංකුවලට දැනුම් දීම.
- (iii) රක්ෂණ සමාගම්වල මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදීන්ට අමුදල් සැපයීම වැලැක්වීමේ ක්‍රියාමාර්ග මනා ලෙස ක්‍රියාත්මක කරවීම හා ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලයේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් වෙත නිකුත් කරන ලද චක්‍රලේඛය.

10.3 වෙනත් ක්‍රියාකාරකම්

(i) අවබෝධතා ගිවිසුම අත්සන් කිරීම: මූල්‍ය බුද්ධි තොරතුරු හා සැක කටයුතු ගනුදෙනු සම්බන්ධ තොරතුරු හුවමාරු කරගැනීම සඳහා ඉන්දුනීසියානු මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා හා විශ්ලේෂණ මධ්‍යස්ථානය (Indonesian Financial Transaction Reports and Analysis Center), මුදල් විශුද්ධීකරණය වැලැක්වීමේ පිලිපීන සමූහ ආණ්ඩු කවුන්සිලය (The Anti-Money Laundering Council of the Republic of Philippines), නේපාල රජයේ බැංකුවේ මූල්‍ය තොරතුරු ඒකකය (The Financial Information Unit of Nepal Rastra Bank) හා කාම්බෝජියානු ජාතික බැංකුවේ මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය (The Financial Intelligence Unit of National Bank of Cambodia) සමග අවබෝධතා ගිවිසුම් 4 ක් 2009 වසර තුළ දී අත්සන් කරන ලදී.

(ii) ආයතනික හැකියාවන් ප්‍රවර්ධනය කිරීම හා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන්: බ.ව.බැ., බ.වි.බැ., ලි.මු.ස., පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුව, අධ්‍යාපන ආයතන, හා සාමාන්‍ය ජනතාව නියෝජනය කරමින් 1500කට වැඩි පිරිසකගේ සහභාගිත්වයෙන්, බස්නාහිර හා මධ්‍යම පලාත් ආවරණය වන පරිදි පුහුණු කිරීමේ හා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 12 ක් පවත්වන ලදී. මෙහි දී මුදල් විශුද්ධීකරණය හා ක්‍රස්තවාදීන්ට අරමුදල් සැපයීමට අදාළ ගනුදෙනු විශ්ලේෂණය කිරීම, හඳුනාගැනීම හා වාර්තා කිරීම සම්බන්ධයෙන් දැනුවත් කරන ලදී.

(iii) ජාත්‍යන්තර සම්බන්ධතා

(අ) එග්මොන්ට් කණ්ඩායම (Egmont Group): 1995 දී තම සාමාජිකයන් අතර සුහදකාව වර්ධනය කරගැනීමේ අරමුණෙන් පිහිටුවා ගන්නා ලද එග්මොන්ට් කණ්ඩායම දැනට සාමාජිකයන් 116 කින් සමන්විතය. එහි සාමාජිකත්වය ලබාගැනීම පිණිස මු.බු.ඒ විසින් 2006 දී අයදුම්පතක් ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ අතර 2009 මැයි 26 වන දින එහි සාමාජිකත්වය ලබා දෙන ලදී. එසේම එග්මොන්ට් කණ්ඩායමේ සාමාජිකත්වය ලබාගැනීම මගින් අනෙකුත් මු.බු.ඒ සමග ඇති කරගන්නා සම්බන්ධතාවය නිසා මූල්‍ය බුද්ධිමය තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීම වඩාත් පහසු කර ගැනීමට හැකියාව ලැබේ. තවද මුදල් විශුද්ධීකරණය හා ක්‍රස්තවාදයට අරමුදල් සැපයීම ගෝලීය වශයෙන් සංවිධානය වන්නක් වන බැවින්, එය වැලැක්වීම සඳහා ගෝලීය වශයෙන් මු.බු.ඒ අතර සහයෝගීතාවය වර්ධනය කිරීම ප්‍රධාන උපාය මාර්ගයක් වශයෙන් වැදගත් වෙයි.

(ආ) ආසියා ශාන්තිකර මුදල් විශුද්ධීකරණ කලාපීය කණ්ඩායම. (Asia Pacific Group on Money Laundering): ආසියා ශාන්තිකර කලාපීය මුදල් විශුද්ධීකරණය පිළිබඳ කණ්ඩායමෙහි සාමාජික රටක් ලෙස 2009 ඕස්ට්‍රේලියාවේ පැවති 12 වන වාර්ෂික සමුළුවට ශ්‍රී ලංකාව සහභාගී විය. තවද, මුදල් විශුද්ධීකරණයට සහ ක්‍රස්තවාදයට අරමුදල් සැපයීම පිළිබඳ නවතම ක්‍රමවේද, උපක්‍රම හා උපනතීන් පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීම සඳහා මු.බු.ඒ., 2009 ඔක්තෝබර් මස කාම්බෝජයේ පැවති ආසියා ශාන්තිකර කලාපීය මුදල් විශුද්ධීකරණ පිළිබඳ කණ්ඩායමෙහි 12 වන වාර්ෂික ක්‍රමවේද වැඩමුළුවට ද සහභාගී විය.

(ඇ) අනෙකුත් රාජ්‍යයන්ට සහයෝගය ලබාදීම: වර්ෂය තුළ මු.බු.ඒ. ඩෙන්මාර්කය, ඉන්දියාව, නයිජීරියාව, මැසිඩෝනියාව, මොරිෂස් දූපත් සහ එග්මොන්ට් සාමාජික රටවල් කිහිපයක් සමග තොරතුරු හුවමාරු කිරීමේ නිරත වන ලදී. තවද, රාජකීය කැනේඩියානු පොලීසිය (Royal Canadian Mounted Police), එක්සත් ජනපදය හා ඕස්ට්‍රේලියානු දූත කණ්ඩායම් සමග බුද්ධිමය තොරතුරු හුවමාරු කිරීම හා මු.බු.ඒ. හි ප්‍රගතිය සම්බන්ධයෙන් නිරතුරුව සාකච්ඡා පවත්වන ලදී.

II. මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ එක් අරමුණක් වූ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව පවත්වාගෙන යාම සඳහා 2007 වර්ෂයේ දී මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා දෙපාර්තමේන්තුව පිහිටුවන ලදී. මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධාන කාර්යයන් වන්නේ පද්ධතිමය අංශයේ අවදානම හඳුනාගැනීම සඳහා විසඳීමේ සහ වලක්වාගැනීමේ ක්‍රමයන් සම්බන්ධීකරණය සඳහා සාර්ව විචක්ෂණ අවේක්ෂණ පැවැත්වීම, මූල්‍ය පද්ධතියේ අවදානම තක්සේරු කරමින් පොදු මහජනතාව දැනුවත් කිරීම සඳහා වාර්ෂික මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා විමසුම සකස් කිරීම සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා කමිටුවේ හා මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා උපදේශක කමිටුවේ වැඩ කටයුතු සම්බන්ධීකරණය කිරීම ආදිය වේ. 2009 වර්ෂය අවසානය වන විට මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්ය මණ්ඩලය මාණ්ඩලික නිලධාරීන් 5 ක් ඇතුළත්ව නව දෙනෙකුගෙන් සමන්විත විය. 2009 වර්ෂයේ දී දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කරන ලද ප්‍රධාන කාර්යයන් පිළිබඳ ලුහුඬු විස්තරයක් පහත දක්වා ඇත.

II.1 සාර්ව විචක්ෂණ අවේක්ෂණය

මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව සම්බන්ධයෙන් ඉදිරි අනාගතයේ දී සිදුවිය හැකි අවදානම් හඳුනාගැනීම සඳහා සාර්ව ආර්ථික සහ මූල්‍ය පද්ධතියේ තොරතුරු සම්පාදනය සහ විශ්ලේෂණය සාර්ව විචක්ෂණ අවේක්ෂණයට අයත් වේ. ඒ අනුව මාසික හා කාර්තුමය පදනමක් යටතේ මහ බැංකුවේ අදාළ දෙපාර්තමේන්තුවලින් සහ පිටස්තර ආයතනවලින් ලබාගන්නා තොරතුරුම මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අවේක්ෂණයන් පවත්වනු ලැබේ. මෙම තොරතුරු සමූහය i. බැංකු හා මූල්‍ය ආයතනවල ණය, ද්‍රවශීලතාව, වෙළෙඳපොළ මිල, ලාභදායීතාවය සහ ප්‍රාග්ධනය ii. විදේශ විනිමය සහ කොටස් වෙළෙඳපොළ iii. ගෙවීම් සහ පියවීම් කටයුතු iv. සාර්ව ආර්ථික ක්‍රියාකාරිත්වය යනාදිය ඇසුරින් සකස්කළ සමස්ත දර්ශක විශාල ප්‍රමාණයකින් සමන්විත වේ. මෙම තොරතුරු ඇසුරින් කරනු ලබන සාමාන්‍ය ඇගයීමට අමතරව මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වැඩිදියුණු වූ විශ්ලේෂණයක් සඳහා ආතති පරීක්ෂණ සහ බැංකු ශක්තිමත්භාව දර්ශකයක් ද සම්පාදනය කරනු ලැබේ.

ණය අවදානම, වෙළෙඳපොළ අවදානම සහ ද්‍රවශීලතා අවදානම සම්බන්ධයෙන් බැංකු අංශය අනපේක්ෂිත කම්පනයන්ට කොතරම්දුරට මුහුණ දිය හැකි ද යන්න ආතති පරීක්ෂණ මගින් තක්සේරු කරනු ලැබේ. කාර්තුමය පදනම යටතේ සකස් කරනු ලබන සංවේදීතා විශ්ලේෂණයක් මගින් ඒක සාධක ආතති පරීක්ෂණ පවත්වනු ලැබේ. ණය අවදානම, පොලී අනුපාතික අවදානම සහ විදේශ විනිමය අවදානම

සංයුක්ත කර ගනිමින් ඒකාබද්ධ සංවේදිතා විශ්ලේෂණයන් ද කරගෙන යනු ලැබේ. බැංකු අංශයේ සමස්ත ශක්තිමත් භාවය සොයාබැලීම සඳහා කාර්තුමය පදනමක් යටතේ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණවත්බව, ලාභදායීතාව, වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය, ද්‍රවශීලතාව සහ වත්කම් වගකීම් නොසිනුම් තත්ත්වය සහ විදේශ විනිමය අනාවරණයන් ආදිය ඇසුරින් සකස්කරනු ලබන ආංශික දර්ශකයන්ගෙන් බැංකු ශක්තිමත්භාව දර්ශකය සකස් කරනු ලැබේ.

විමසුමට ලක්වූ වර්ෂයේ දී මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා දෙපාර්තමේන්තුව මූල්‍ය අංශයේ අවදානම් තක්සේරුකරන විශ්ලේෂණයන් ඇතුළත් වාර්තා 4 ක් මුදල් මණ්ඩලය වෙත ඉදිරිපත් කර ඇත. මෙයට අමතරව, මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විවිධාංගීකරණ මූල්‍ය ආයතන සමූහයක් ඒකාබද්ධ අධීක්ෂණය, විග්‍රාමික අරමුදල් නියාමනය සඳහා අධිකාරියක් පිහිටුවීම සහ ලැයිස්තුගත නොකළ සාංගමික ණය සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ නියාමනය ආදිය සම්බන්ධයෙන් යෝජනා ඇතුළත් වාර්තා පිළියෙළ කර ඇත.

II.2 මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා විමසුම

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2004 වර්ෂයේ සිට මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා විමසුම වාර්තා 5 ක් ප්‍රකාශයට පත්කර ඇත. මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා දෙපාර්තමේන්තුව 2008 වර්ෂයට අදාළ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා විමසුම 2009 වර්ෂයේ දී සකස් කර ප්‍රකාශයට පත් කළේය. 2008 වර්ෂයට අදාළ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා විමසුම පරිච්ඡේද 6 කින් සමන්විත වූ අතර, විශේෂ සටහන් 6 ක් ද එයට ඇතුළත් විය. මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා සමස්ත ඇගයීම, සිදුවිය හැකි අවදානම් තත්ත්වයන් සහ අවදානම් අවම කර ගැනීමේ ක්‍රම, විදේශීය සහ දේශීය සාර්ව ආර්ථික වර්ධනයන්, දේශීය මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාකාරීත්වය, බැංකු අංශයේ කාර්ය සාධනය හා අවදානම්, මූල්‍ය, කල්බදු හා රක්ෂණ සමාගම්, ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්, විග්‍රාමික අරමුදල්, ඒකක භාර හා කොටස් තැරැව්කරුවන් ආදී අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතනවල අවදානම් සහ ප්‍රධාන ගෙවීම් සහ පියවීමේ පද්ධති සහ නියාමන රාමුවේ ක්‍රියාකාරීත්වය ආදිය මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා විමසුම 2008 ට ඇතුළත් වේ. මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා දෙපාර්තමේන්තුව 2008 මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තාවේ සහ මෑත කාලීන ආර්ථික ප්‍රවණතා 2009 වාර්තාවේ මූල්‍ය අංශයේ වර්ධනය සහ ස්ථායීතාව පරිච්ඡේදයන් සකස් කිරීමේ, සම්බන්ධීකරණ කටයුතුවල නියැලුණේය.

II.3 මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවට අදාළ කමිටුවල කටයුතු සම්බන්ධීකරණය

මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා කමිටුවේ සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා උපදේශක කමිටුවේ ලේකම් කාර්යාලය වශයෙන් 2009 වර්ෂයේ දී, මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා දෙපාර්තමේන්තුව කටයුතු පවත්වාගෙන ගියේය.

(අ) මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා කමිටුව

මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා කමිටුවේ සභාපති වනුයේ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව භාරව කටයුතු කරන නියෝජ්‍ය අධිපතිතුමාය. එය බැංකු අධීක්ෂණ, බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ, ගෙවීම් සහ පියවීම්, තොරතුරු තාක්ෂණ, ආර්ථික පර්යේෂණ සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා යන දෙපාර්තමේන්තුවල ප්‍රධානීන් ඇතුළත්ව සාමාජිකයින් 11 කින් සමන්විත වේ. මූල්‍ය ස්ථායීතාව

වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා මහ බැංකුවේ දෙපාර්තමේන්තු කිහිපයක උත්සාහයන් සම්බන්ධීකරණය කිරීමට මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා කමිටුව කටයුතු කරයි. 2009 වර්ෂයේ දී මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා කමිටුව රැස්වීම් වාර 9 ක් පවත්වා ඇත. මෑත කාලයේ දී කමිටුව පැවැත්වූ සාකච්ඡාවන් සඳහා තැන්පතු භාරගන්නා ආයතන සඳහා අනිවාර්ය තැන්පතු රක්ෂණ ක්‍රමයක් ආරම්භ කිරීම, ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු සමාගම්වල කල්බදු ලබාගැනීමේ සුරැකුම්කරණය සඳහා සහතික ක්‍රමයක් සකස් කිරීම, බැංකු අංශයේ ඉහළ ගනුදෙනු පිරිවැය, බැංකු මගින් සපයනු ලබන තාවකාලික අයිරා පහසුකම් සහ බැංකු අංශයේ පොලී අනුපාතිකයන් ආදිය ප්‍රධාන වශයෙන් ඇතුළත් විය.

(ආ) මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා උපදේශන කමිටුව

මුදල් මණ්ඩලය විසින් 2008 වර්ෂයේ දී මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා උපදේශක කමිටුව පත්කර ඇත. එය මූල්‍ය අංශයේ කටයුතු සහ ගැටලු සම්බන්ධයෙන් විශේෂඥ දැනුමක් සහ පළපුරුද්දක් ඇති මහ බැංකුවෙන් පිටත ආයතනවල නිලධාරීන් 6 දෙනෙකුගෙන් සමන්විත වේ. මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා උපදේශක කමිටුව 2009 වර්ෂයේ දී රැස්වීම් වාර නවයක් පවත්වනු ලැබීය. මෙම රැස්වීම්වල දී ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් සම්බන්ධයෙන් යෝජනාවන් රාශියක් සාකච්ඡා විය. ඒවා අතර, එම සමාගම් කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළේ ලැයිස්තුගත කිරීම, එම සමාගම්වල සංකේන්ද්‍රණ අවදානම සහ නියාමන සීමාවන්, නියාමන ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමට අපහසුවන ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් සඳහා තැන්පතු රාශීකරණයේ දී සීමාවන්, සමාගම් සමූහයක් යටතේ ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගමක් සඳහා එක් බලපත්‍රයක් පමණක් නිකුත් කිරීම, එම සමාගම්වල කටයුතු සඳහා විගණන මණ්ඩලයක් පත්කිරීම, ඒකාබද්ධ අධීක්ෂණය, මූල්‍ය අපහසුතාවලට පත්වී ඇති ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්වල තැන්පතු අලුත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් රජයේ තාවකාලික සහතිකවීම ආදී යෝජනා සාකච්ඡා වුණි. මෙයට අමතරව, මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා උපදේශක කමිටුව බැංකු පනත හා මූල්‍ය සමාගම් පනත සම්බන්ධ සංශෝධන සඳහා මෙන්ම බැංකු අංශයට අන්තර්ජාලය තුළින් සිදුවිය හැකි වංචා වැලැක්වීම සඳහා හදිසි පරිගණක ප්‍රතිවාරී කණ්ඩායමක් පත්කිරීම සම්බන්ධයෙන් යෝජනාවන් ද ඉදිරිපත් කළේය.

12. අධිපති ලේකම්

ලෝක වෙළෙඳපොළ අස්ථාවර තත්ත්වයන් හා ඒ තුළින් දේශීය වෙළෙඳපොළ තුළ ඇති වූ යම් තරමක අස්ථාවර තත්ත්වය හමුවේ ඒ සඳහා ඉක්මන් අවධානය යොමු කළ යුතු වීම හා විශේෂිත දැනුමක් යෙදවීම අවශ්‍යවීම හේතුවෙන් අධිපති කාර්යාලයේ කටයුතු 2009 වර්ෂයේ දී සැලකිය යුතු ලෙස පුළුල්විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෙතෙක් ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව යටතේ ක්‍රියාත්මක වූ අධිපති කාර්යාලය 2009 ජූනි මස 29 වැනි දින “අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව” නමින් නව දෙපාර්තමේන්තුවක් වශයෙන් පිහිටුවනු ලැබීය. මෙම නව දෙපාර්තමේන්තුවේ අරමුණ වන්නේ අධිපතිතුමාගේ පුළුල් කාර්යභාරය නිසියාකාරව ඉටු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන සහායක සේවාවන් වඩාත් කාර්යක්ෂම ලෙස ලබා දීමයි. මෙම අරමුණ ඉටුකර ගැනීමේ අදහසින් ලේකම් කටයුතු, සන්ධාන

කාර්යයන්, අධිපතිතුමා විසින් අනෙකුත් දෙපාර්තමේන්තු වෙත පවරන ලද කාර්යයන්හි පසු විපරම් කටයුතු හා බැංකු, අනෙකුත් ආයතන මෙන්ම මහජනතාව සමඟ සම්බන්ධතාව ඵලදායී හා ඉහළ මට්ටමකින් පවත්වා ගැනීම සඳහා කටයුතු කිරීම ආදී කාර්යයන්හි අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව නිරතව සිටී.

රාජකාරී කටයුතු සඳහා අධිපතිතුමා හමුවීමට පැමිණෙන නිලධාරීන් හා අමුත්තන් සඳහා සහ අධිපතිතුමාගේ රැස්වීම් සඳහා කාල වේලාවන් වෙන් කිරීම හා ඒවා කාර්යක්ෂම ලෙස කළමනාකරණය කිරීමත් ඒ සඳහා අවශ්‍ය ලිපිගොනු සකස් කිරීම ආදිය අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පැවරී ඇති කාර්යයන්ය. ලෝකයේ අනෙකුත් මහ බැංකු අධිපතිවරුන්, ගරු අමාත්‍යවරුන්, ගරු පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන්, තානාපතිවරුන්, බැංකුවල හා මූල්‍ය ආයතනවල ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන්, මාධ්‍ය ආයතන ප්‍රධානීන්, ඉහළ පෙළේ ව්‍යාපාරිකයින්, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල, ලෝක බැංකුව වැනි ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ආයතනවල නියෝජිතයින් සහ අනෙකුත් විදේශීය නියෝජිතයින් සමඟ මහ බැංකු අධිපතිතුමා විසින් රැස්වීම් ගණනාවක් පවත්වන ලදී. එවැනි සියලුම රැස්වීම් සහ හමුවීම් සම්බන්ධව සංවිධාන කටයුතු හා ඊට අදාළව පසුව පැන නැගුණු කරුණු, අදාළ පාර්ශ්වයන්ට සන්නිවේදනය කොට ඒවා අධිපතිතුමාගේ නියමයන්ට අනුකූල ලෙස සිදුවන්නේ දැයි පසු විපරම් කිරීම ද අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කරනු ලැබීය.

අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අධිපතිතුමාට මෙන්ම ඵලදායී විශේෂිත අමුත්තන්ට සහ බැංකුවේ විශේෂ ආරාධිත අමුත්තන්ට සන්ධාන සේවාවන් ලබාදීම ද සිදු කරනු ලැබීය. මෙම කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී, අධිපතිතුමාගේ දේශීය හා විදේශීය නිල සංචාරයන්ට අදාළ සියලුම කටයුතු අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සංවිධානය කරනු ලැබීය. ඒ අනුව, ආර්ථික වශයෙන් වඩාත් වැදගත්කමක් ඇති ස්ථාන එනම්, කොළඹ, ගාල්ල හා හම්බන්තොට වරායයන්, කෙරවලපිටිය විදුලි බලාගාරය ආදිය නැරඹීමට යාම සඳහා ක්ෂේත්‍ර වාරිකාවන් මෙන්ම යාපා පටුනේ නව බැංකු ශාඛා විවෘත කිරීම් හා ව්‍යාපාරික ප්‍රජාව මුණ ගැසීම වැනි අවස්ථාවන් සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු සංවිධානය කරනු ලැබූ අතර, ඒ කටයුතු මනා ලෙස ඉටු කර ගැනීම සඳහා සන්ධාන කාර්යයන් ද අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සපයනු ලැබීය. මීට අමතරව, අධිපතිතුමන් සහභාගී වූ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ හා ලෝක බැංකු රැස්වීම්, විදේශීය ආයෝජන ප්‍රවර්ධන රැස්වීම්, දකුණු ආසියානු සහයෝගීතා සංවිධානයේ අධිපතිවරුන්ගේ හමුව වැනි ජාත්‍යන්තර රැස්වීම් ද ඇතුළත්ව අධිපතිතුමා විසින් ප්‍රධාන ආරාධිතයා ලෙස හෝ ප්‍රධාන දේශකයා වශයෙන් සහභාගී වූ ජාත්‍යන්තර නිල සංචාරයන් සියල්ලක්ම ද මෙම දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සංවිධානය කරනු ලැබීය. අධිපතිතුමාගේ මෙම විදේශ නිල සංචාර සඳහා අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සන්ධාන පහසුකම් සපයනු ලැබූ අතරම, එම විදේශ සම්මන්ත්‍රණ සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය දත්ත හා තොරතුරු ලබා දීම ද, ඒ සඳහා අවශ්‍ය වූ විද්‍යුත් මාධ්‍ය ඉදිරිපත් කිරීම් සකස් කර දීම ද සිදුකරනු ලැබීය. දේශීය මුදල් වෙළෙඳපොළේ සහ විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ තොරතුරු එසැනින් වඩාත් යාවත්කාලීනව, විදේශවල සිටින විට දී අධිපතිතුමාගේ අවධානයට ලක් කිරීම

ද අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරන ලදී. මෙයට අමතරව අධිපතිතුමා සහ නියෝජ්‍ය අධිපතිවරුන් විසින් දායකත්වය සපයන නිල උත්සව සංවිධානය කිරීම ද අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරන ලදී.

මහ බැංකුවේ සංස්ථා කළමනාකරණ කමිටුව, අවදානම් කළමනාකරණ කමිටුව හා මූල්‍ය සමූහායතන සඳහා නියාමකයන්ගේ ක්‍රියාකාරී කමිටුව යනාදියෙහි කමිටු රැස්වීම් හා බැංකු ප්‍රධාන විධායක නිලධාරී රැස්වීම් යනාදිය සඳහා අධිපතිතුමාට අවශ්‍ය තොරතුරු සපයාදීම ද අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරන ලදී. මෙයට අමතරව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ 2010 - 2014 උපාය මාර්ගික සැලසුම සකස් කිරීමේ හා ඉදිරිපත් කිරීමේ කාර්යය සඳහා ද අධිපතිතුමාට අවශ්‍ය වූ සියලුම මෙහෙයුම් සේවාවන් අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සපයා දෙන ලදී.

මුදල් කොමිසම, ජාතික ආර්ථික සභාව, ආහාර සුරක්ෂිතතාව හා ජීවන වියදම පිළිබඳ කැබිනට් උප කමිටුව වැනි රැස්වීම්වලට අධිපතිතුමා සහභාගී වූ අතර, ඒවාට අවශ්‍ය තොරතුරු හා දත්ත සැපයීම අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරන ලදී. එලෙසම, වර්ෂය තුළ දී විදේශීය ආයෝජකයින් හා ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් ආයතන සඳහා අවශ්‍ය කාලීන තොරතුරු සැපයීම ද අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරන ලදී.

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලින් ණය ලබා ගැනීමේ දී හා ජාත්‍යන්තර බැඳුම්කර නිකුතුවේ දී වූ ලිපි ගනුදෙනු හා අවශ්‍ය වූ සන්නිවේදන කටයුතු ද අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරන ලදී. මේ සඳහා වූ දුරකථන සම්මන්ත්‍රණ ගණනාවක් ද සංවිධානය කරනු ලැබීය. අධිපතිතුමා විසින් විදේශීය ආයෝජකයන් හා පිටරටවල සිටින ශ්‍රී ලාංකික ප්‍රජාව සඳහා ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය පිළිබඳව තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම කරනු ලැබූ අතර, ඒ සඳහා අවශ්‍ය වූ තොරතුරු හා දත්ත සැපයීම හා ලේකම් කටයුතු ද අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කරනු ලැබීය.

අධිපතිතුමා විසින් අනෙකුත් දෙපාර්තමේන්තු වෙත නිකුත් කරනු ලැබූ උපදෙස් කලට වේලාවට නිසි පරිදි ක්‍රියාත්මක වන්නේ ද යන්න පිළිබඳව ඉතා සමීප ලෙස පසු විපරම් කිරීම ද අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරනු ලැබීය. මීට අමතරව, මූල්‍ය සමාගම්, සේවක අර්ථසාධක අරමුදල හා බැංකු කටයුතු සම්බන්ධ මහජන විමසීම් හා ආර්ථිකය සම්බන්ධව මහජනතාව විසින් කරනු ලැබූ විමසීම්වලට පිළිතුරු සැපයීම සඳහා අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව සහාය විය.

13. මානව සම්පත් කළමනාකරණය

පසුගිය වර්ෂවල දී මෙන්ම 2009 වර්ෂය තුළ දී ද මානව සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව මානව සම්පත්හි ගුණාත්මකභාවය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා කළමනාකාරිත්වයට සහයෝගය ලබාදීම අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. මේ සම්බන්ධයෙන් සේවකයින්ගේ නිපුණතාවයන් හා ඵලදායීතාව සංවර්ධනය කිරීම සඳහා වූ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම, ඉහළ සුදුසුකම්ලත් කාර්ය මණ්ඩලයක් බඳවා ගැනීම සඳහා වූ කටයුතු ආරම්භ කිරීම හා යහපත් සේවය සේවක සබඳතාවයක් පවත්වාගෙන

යාමට උපකාරී වන පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීමට කටයුතු කරන ලදී. 2009 දී මානව සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරන ලද ප්‍රධාන කාර්යයන් අතර බැංකුවේ උපායමාර්ගික සැලැස්ම තුළින් හඳුනාගත් මානව සම්පත් අවශ්‍යතාවයන්ට සමගාමීව බඳවාගැනීම්, කාර්යසාධන ඇගයීම්, උසස්කිරීම්, පුහුණු හා සංවර්ධන වැඩසටහන්, අනුප්‍රාප්ති සැලසුම් මෙන්ම සේවකයින් දෙපාර්තමේන්තු අතර ස්ථානගත කිරීම් ප්‍රධාන ස්ථානයක් ගන්නා ලදී.

13.1 මානව සම්පත් ව්‍යුහය

2009 වසර අවසානය වන විට මහ බැංකු සේවයේ යෙදී සිටි සම්පූර්ණ සේවකයින් සංඛ්‍යාව 1,263 ක් විය. මෙම සේවක මණ්ඩලය, මාණ්ඩලික පංතියේ සේවකයින් 530 ගෙන් ද, මාණ්ඩලික නොවන පංතියේ සේවකයින් 599 ගෙන් ද, සුළු සේවකයින් 125 ගෙන් හා කොන්ත්‍රාත් පදනම මත බඳවාගත් සේවකයින් 9 කින් ද සමන්විත විය. 2009 වර්ෂය අවසානයේ දී මහ බැංකු කාර්ය මණ්ඩලයේ සාමාන්‍ය වයස් ප්‍රමාණය අවුරුදු 45 ක් පමණ වේ යැයි ඇස්තමේන්තු කර ඇත. එමෙන්ම අංක II - 9 සංඛ්‍යා සටහනෙහි දක්වා ඇති පරිදි මාණ්ඩලික

නිලධාරීන්ගෙන් සියයට 83 ක ප්‍රතිශතයක් ප්‍රථම උපාධිය, පශ්චාත් උපාධිය හෝ වෘත්තීය සුදුසුකමක් සපුරා තිබිණ. 2009 වර්ෂය තුළ දී සේවකයන් 9 දෙනෙකු බැංකු සේවාව සඳහා බඳවා ගන්නා ලද අතර, සේවකයින් 41 දෙනෙකු එම වර්ෂය තුළ දී බැංකු සේවාවෙන් විශ්‍රාම ගන්නා ලදී. 2009 වර්ෂයේ දී සේවකයින් 5 දෙනෙක් බැංකු සේවාවෙන් ඉල්ලා අස්වූහ.

13.2 බඳවා ගැනීම්

2008 වර්ෂයේ දී මෙන්ම 2009 වර්ෂය තුළ දීත්, මානව සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව හඳුනාගත් නිපුණතා අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීම සඳහා නව බඳවා ගැනීම් කෙරෙහි වැඩි ප්‍රමුඛතාවයක් දක්වන ලදී. වර්ෂය තුළ දී කළමනාකරණ පුහුණුවන්නන්, බැංකු සහායකයන් හා සුළු සේවකයන් බඳවා ගැනීම සඳහා අයදුම්පත් කැඳවන ලදී. කළමනාකරණ පුහුණු සහ බැංකු සහායක තනතුරට ලැබුණු අයදුම්පත් අතරින් මූලික සම්මුඛ පරීක්ෂණ සඳහා සුදුස්සන් තෝරා ගැනීම වෙනුවෙන් වූ තරග විභාග පැවැත්වීම සඳහා මානව සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ශ්‍රී ලංකා විභාග දෙපාර්තමේන්තුවේ

සංඛ්‍යා සටහන II - 9

2009.12.31 දිනට මානව සම්පත් ව්‍යුහය

සේවක පංතිය	සේවකයින් සංඛ්‍යාව			සාමාන්‍ය වයස	අධ්‍යාපන/වෘත්තීය සුදුසුකම්					
	පිරිමි	ගැහැණු	මුළු සංඛ්‍යාව		පශ්චාත් උපාධි, ප්‍රථම උපාධිය හා වෘත්තීය සුදුසුකම්	පශ්චාත් උපාධිය හා ප්‍රථම උපාධිය	පශ්චාත් උපාධිය සහ වෘත්තීය සුදුසුකම්	ප්‍රථම උපාධිය සහ වෘත්තීය සුදුසුකම්	ප්‍රථම උපාධිය	වෘත්තීය සුදුසුකම්
1. මාණ්ඩලික පංතිය										
(i) IV ශ්‍රේණිය සහ ඉහළ ශ්‍රේණි	54	19	73	55	13	47	02	04	07	0
(ii) III ශ්‍රේණිය	63	18	81	51	07	37	01	03	33	0
(iii) II ශ්‍රේණිය	78	58	136	46	06	23	01	16	63	06
(iv) I ශ්‍රේණිය	94	146	240	40	02	19	02	19	129	02
2. මාණ්ඩලික නොවන පංතිය										
(i) V ශ්‍රේණිය	35	70	105	54	0	0	0	0	29	01
(ii) IV ශ්‍රේණිය	77	52	129	49	0	0	0	0	11	01
(iii) III ශ්‍රේණිය	78	18	96	48	0	0	0	0	01	03
(iv) II ශ්‍රේණිය	100	84	184	31	0	0	0	0	01	01
(iv) I ශ්‍රේණිය	85	0	85	44	0	0	0	0	0	0
3. සුළු සේවක පංතිය										
(i) I, II සහ III ශ්‍රේණි	118	07	125	38	0	0	0	0	0	0
4. කොන්ත්‍රාත් පදනම යටතේ බඳවාගත් නිලධාරීන්										
(i) සියලුම කාණ්ඩයන්	05	04	09	42	0	05	0	0	0	0
මුළු සංඛ්‍යාව	787	476	1263	45	28	131	06	42	274	14

සහයෝගය ලබා ගන්නා ලදී. මෙම තරග විභාගයේ ප්‍රතිඵල පදනම් කොටගෙන කළමනාකරණ පුහුණු තනතුර සඳහා මූලික සම්මුඛ පරීක්ෂණ පවත්වන ලදී. බැංකුව තුළ, විශේෂිත තාක්ෂණික නිපුණතා අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීම සඳහා 2009 වර්ෂය තුළ දී නීති නිලධාරීන් 7 ක්, උසාවි ලිපිකරුවකු සහ තාක්ෂණික නිලධාරියකු පාර්ශ්වික බඳවා ගැනීම් ක්‍රියාවලිය හරහා බැංකු සේවය සඳහා බඳවා ගන්නා ලදී.

2007 හා 2008 වර්ෂ තුළ දී පුහුණුවන්නන් වශයෙන් බඳවාගත් කළමනාකරණ පුහුණුවන්නන් 59 ක්, බැංකු සහායකයන් 118 ක් හා තොරතුරු තාක්ෂණ ශිල්පී පුහුණුවන්නන් 6 ක් පරිවාස නිලධාරීන් වශයෙන් මහ බැංකු ස්ථීර සේවාවට අන්තර්ග්‍රහණය කර ගැනීමට පියවර ගන්නා ලදී. මෙයට අමතරව කොන්ත්‍රාත් පදනම මත බැංකු සේවයේ යෙදී සිටි ආරක්ෂක නිලධාරීන් 42 දෙනකු හා ඉංග්‍රීසි ලඝු-යතුරු ලේඛිකාවන් 5 දෙනකු ස්ථීර සේවාව සඳහා අන්තර්ග්‍රහණය කර ගැනීමටද කටයුතු කරන ලදී. වෛද්‍ය මධ්‍යස්ථානය සඳහා වෛද්‍ය නිලධාරියෙකුගේ හා හෙද නිලධාරිනියකගේ සේවය සහ සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් දෙපාර්තමේන්තුව හා සංඛ්‍යාත දෙපාර්තමේන්තුව සඳහා දත්ත ක්‍රියාකරුවන්ගේ සේවය බාහිර සේවා සැපයුම්කරුවන් වෙතින් ලබා ගැනීමට ද 2009 වර්ෂයේ දී කටයුතු කරන ලදී.

13.3 කාර්ය සාධන කළමනාකරණ ක්‍රමය

මහ බැංකුවේ මෙහෙවර හා දැක්ම ළඟා කර ගැනීම සඳහා ලබා දෙන දායකත්වය අනුව එක් එක් නිලධාරීන්ගේ කාර්ය සාධනය ඇගයීමට හැකිවන අයුරින් බැංකුවේ කාර්ය සාධන කළමනාකරණ ක්‍රමය සකස් කර ඇත. ඒ අනුව වසර ආරම්භයේ දී ම සේවකයන් තම අධීක්ෂණ නිලධාරීන් සමග සාකච්ඡා කර, සුදුසු බර තැබීමකින් යුක්තව තම ඉලක්ක සකස් කිරීම මගින් කාර්යසාධන ඇගයීම් ක්‍රමය ආරම්භ කරනු ලබයි. මෙම ඉලක්ක මත පදනම්ව සේවකයන් විසින් එක් එක් ඉලක්කය සඳහා කාර්ය සාධන මට්ටම් ඉදිරිපත් කරමින් කාර්ය සාධන ඇගයීම් පත්‍රිකාවේ ස්වයං ඇගයීමේ කොටස සම්පූර්ණ කරනු ලබයි.

කාර්ය සාධන මට්ටම් පිළිබඳව අවසාන තීරණයකට එළඹීම සඳහා අදාළ සේවකයා හා අධීක්ෂණ නිලධාරියා අතර කාර්ය සාධන ඇගයීම් සාකච්ඡා පවත්වනු ලබයි. අධීක්ෂණ නිලධාරීන් විසින් සිදු කරන ලද සියලු ඇගයීම් අදාළ දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානියා විසින් සමාලෝචනයට ලක් කරනු ලබයි. මෙයට අතිරේකව සේවකයින් විසින් අධ්‍යයන, පුහුණු හා වෘත්තීය සංවර්ධන සැලසුම් ද කාර්ය සාධන ඇගයීම් පත්‍රිකාව සමග අධීක්ෂණ නිලධාරීන්ගේ ඇගයීම සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලබයි.

සියලුම බැංකු සේවකයන් සඳහා වූ 2008 වසරේ කාර්ය සාධන ඇගයීම් ඉලක්කගත කාලවර්ෂය තුළ දී ම සම්පූර්ණ කරන ලදී. වසර ආරම්භයේ දී ඉලක්ක ගතකළ කාලසීමාවලට සමගාමීව සේවකයන්ගේ හා දෙපාර්තමේන්තුවල 2009 වසර සඳහා වූ ඉලක්ක සකස් කිරීම ද සිදු කරන ලදී.

13.4 උසස් කිරීම්

2009 වර්ෂය තුළ දී කාර්ය මණ්ඩල සාමාජිකයන් සඳහා හිමි විය යුතු සියලුම උසස්වීම් නිසි කලට ලබාදීමට මානව සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව කටයුතු කරන ලදී. උසස් කිරීම සඳහා නිර්ණායකයන් ලෙස, සේවය කරන ලද වසර ගණන, කාර්ය

සාධන ඇගයීම් මට්ටම සහ දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන්ගේ නිර්දේශයන් ද යොදා ගන්නා ලදී. මේ යටතේ 2009 වර්ෂය තුළ දී සේවකයන් 202 දෙනෙකුට ශ්‍රේණි, පංති සහ තනතුරු උසස්වීම් ලබා දෙන ලදී. මේ අතරින් නියෝජ්‍ය දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන් 23 දෙනෙකු, මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට අයත් වැඩ බලන අතිරේක දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන් ලෙස උසස් කරන ලදී. මෙයට අමතරව දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන් 6 දෙනෙකු මාණ්ඩලික පංතියේ විශේෂ ශ්‍රේණියට සහකාර අධිපතිවරුන් ලෙස උසස් කිරීමට ද සහකාර අධිපතිවරුන් 4 දෙනෙකු නියෝජ්‍ය අධිපති ධුරයට උසස් කිරීමට ද මානව සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව පහසුකම් සලසන ලදී.

13.5 පුහුණු හා සංවර්ධනය

බහුවිධ කුසලතාවයන්ගෙන් යුත් ශ්‍රම බලකායක් සංවර්ධනය කිරීමේ හා හඳුනාගත් නිපුණතා පරතරයන් පිරවීමේ අරමුණින් යුතුව මානව සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව 2009 වර්ෂය තුළ දී ද දේශීය හා විදේශීය පුහුණු අවස්ථා සලසා දෙන ලදී. 2009 වර්ෂය තුළ දී ලබා දුන් දේශීය හා විදේශීය පුහුණු අවස්ථා, සම්මන්ත්‍රණ, වැඩමුළු, සමුළු සහ පුහුණු වැඩසටහන්වලින් ද පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යයන අවස්ථාවලින් ද සමන්විත විය. 2009 වර්ෂය තුළ දී මෙම ආකාරයේ පුහුණු අවස්ථා ආසන්න වශයෙන් 1,174 ක් පමණ ලබාදෙන ලදී.

(අ) විදේශීය පුහුණුව

2009 වර්ෂය තුළ දී මහ බැංකුව සිය නිලධාරීන් 141 දෙනෙකුට විවිධ ක්ෂේත්‍රයන් ආවරණය වන පරිදි පිළිගත් විදේශීය පුහුණු ආයතන මගින් මෙහෙයවන ලද විදේශීය පුහුණු වැඩසටහන්වලට සහභාගිවීමේ අවස්ථාව සලසා දෙන ලදී. බැංකුව මගින් සපයන සේවාවන්හි ගුණාත්මකභාවය වැඩිදියුණු කිරීමේ අරමුණෙන් විදේශීය පාඨමාලා තුළින් ලබාගත් දැනුම ඵලදායී ලෙස යොදා ගැනීමට හැකිවන පරිදි නව ක්‍රියාකාරකම් ආරම්භ කිරීමට හෝ දැනට බැංකුවේ පවත්නා කටයුතුවල ගුණාත්මකභාවය ඉහළ නැංවීමට, විදේශීය පාඨමාලාවලට සහභාගි වූ නිලධාරීන්ගෙන් ඉල්ලා සිටින ලදී. මෙම අරමුණ ඉටු කර ගැනීම සඳහා ස්ථාපිත කරන ලද පුහුණු කටයුතු පිළිබඳ උප කමිටුව 2009 වර්ෂය තුළ දී විදේශ පුහුණු පාඨමාලා සඳහා සහභාගි වූ නිලධාරීන් සමග පෙර හා පසු පුහුණු සාකච්ඡා 17 ක් පවත්වා ඇත.

**සංඛ්‍යා සටහන II - 10
හෙටිකාලීන විදේශ පුහුණු අවස්ථා - 2009**

ක්ෂේත්‍රය	සහභාගි වූ සංඛ්‍යාව
ආර්ථික හා ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති	30
මූල්‍ය පද්ධති හා රෙගුලාසි	24
අවදානම් කළමනාකරණය	11
මූල්‍යය	9
තොරතුරු තාක්ෂණය හා ගෙවීම් පද්ධති	6
රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය	6
මහ බැංකු කටයුතු	19
මානව සම්පත් කළමනාකරණය	20
වෙනත්	16
එකතුව	141

(ආ) පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යයන කටයුතු

බැංකුව තුළ බුද්ධිමය හැකියාව (Intellectual Capacities) ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින් යුක්තව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු ශිෂ්‍යත්ව යෝජනා ක්‍රමය යටතේ එක්සත් රාජධානිය, එක්සත් ජනපදය, ජපානය හා ඕස්ට්‍රේලියාව යන රටවල පිළිගත් විශ්ව විද්‍යාලවල විද්‍යාපති, ශාස්ත්‍රපති හා ආචාර්ය උපාධි සුදුසුකම් ලබා ගැනීම සඳහා සිය කාර්ය මණ්ඩලයට පහසුකම් සැපයීම 2009 වර්ෂය තුළදීත් අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. මේ අනුව 2009 වර්ෂය තුළ දී විද්‍යාපති හා ශාස්ත්‍රපති උපාධි සඳහා නිලධාරීන් 4 දෙනෙකු සිය අධ්‍යයන කටයුතු ආරම්භ කරන ලදී. මේ අතර විද්‍යාපති හා ශාස්ත්‍රපති පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යයන කටයුතු සාර්ථකව අවසන් කළ නිලධාරීන් 02 දෙනෙකු හා ආචාර්ය උපාධියක් සඳහා වූ අධ්‍යයන කටයුතු සාර්ථකව අවසන් කළ එක් නිලධාරියෙකු වර්ෂය තුළ දී බැංකු සේවයට වාර්තා කරන ලදී.

(ඇ) දේශීය පුහුණු කටයුතු

2009 වර්ෂය තුළ දී බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය හා පිළිගත් දේශීය පුහුණු ආයතන මගින් මෙහෙයවන ලද පුහුණු පාඨමාලාවලට සහභාගිවීම සඳහා පුහුණු අවස්ථා 1,029 ක් මහ බැංකු නිලධාරීන් වෙත සපයන ලදී. දේශීය පුහුණු වැඩසටහන් ලබා දීමේ දී තොරතුරු තාක්ෂණ, සන්නිවේදන, මූල්‍ය හා ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ, බැංකු අධීක්ෂණ, සාර්ව ආර්ථික විශ්ලේෂණ, අභ්‍යන්තර විගණන හා කළමනාකාරණ ආදී ක්ෂේත්‍ර සඳහා ප්‍රමුඛතාවය ලබා දෙන ලදී.

13.6 ස්ථාන මාරුකිරීම්

බහුවිධ කුසලතාවයන්ගෙන් පිරිපුන් සේවකයින් පිරිසක් බිහිකර ගැනීමේ හා බැංකුවේ සමස්ත ඵලදායීතාවය ඉහළ නංවා ගැනීමේ අරමුණින් යුක්තව එක් දෙපාර්තමේන්තුවක වසර පහකට වඩා සේවය කළ සේවකයන්ට, ඔවුන් තුළ පවතින නිපුණතා මට්ටම් හා විවිධ දෙපාර්තමේන්තුවල පවතින නිපුණතා අවශ්‍යතාවයන් සැලකිල්ලට ගනිමින් වෙනත් දෙපාර්තමේන්තුවලට ස්ථාන මාරුවීම් ලබාදෙන ලදී. මේ යටතේ 2009 වර්ෂය තුළ දී සේවකයන් 32 දෙනෙකුට මාරුවීම් ලබා දෙන ලදී.

13.7 සේවය - සේවක සම්බන්ධතා

වර්ෂය තුළ දී, වෘත්තීය සමීති හා කළමනාකාරිත්වය අතර සමීප සංවාදයක් පවත්වාගෙන යාමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා මානව සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව පහසුකම් සපයන ලදී. අවශ්‍ය අවස්ථාවල දී වෘත්තීය සමිතිවලට කළමනාකාරිත්වය හමුවී සාකච්ඡා කිරීමේ අවස්ථාවන් ද සලසා දෙන ලද අතර, මේ අනුව පසුගිය වසර තුළ දී එවැනි සාකච්ඡා වාර 9 ක් පවත්වන ලදී. මෙම සමීප සංවාදය තුළින් බැංකු කළමනාකාරිත්වයට නව බඳවා ගැනීම්, උසස් කිරීම්, පුහුණු, සුභසාධන හා සාමාන්‍ය පරිපාලන කටයුතු සම්බන්ධව පැවති ගැටලුකාරී තත්ත්වයන් මඟහරවා ගැනීමට හැකි විය. වෘත්තීය සමීති සමග කරන ලද සාර්ථක සාකච්ඡාවලින් අනතුරුව මානව සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව 2009 - 2011 වර්ෂ සඳහා වූ වැටුප් සංශෝධන හා සම්බන්ධ සාමූහික එකඟතා ගිවිසුම අත්සන් කිරීම සඳහා ද 2009 වර්ෂය තුළ දී පහසුකම් සලසන ලදී.

අධිපතිතුමා සහභාගි වූ රැස්වීම්

1. පෙබරවාරි මාසයේ දී මැලේසියාවේ පැවති 44 වැනි සියසන් (SEACEN) අධිපතිවරුන්ගේ රැස්වීම සහ 28 වැනි සියසන් අධිපතිවරුන්ගේ මණ්ඩලයේ රැස්වීම.
2. මාර්තු මාසයේ දී පිලිපීනයේ පැවති ලෝක ආර්ථික හා මූල්‍ය අර්බුදයේ බලපෑම පිළිබඳ දකුණු ආසියාතික සමුළුව.
3. මාර්තු මාසයේ දී ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ වොෂින්ටන් ඩී.සී. හි ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ ප්‍රධාන කාර්යාලය වෙත නිල සංචාරය.
4. අප්‍රේල් - මැයි මාසවල දී ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ වොෂින්ටන් ඩී.සී. හි පැවති ලෝක බැංකුව හා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ වසන්ත සාකච්ඡා වේ දී පවත්වන ලද රැස්වීම් (Spring Meetings) හා එක්සත් රාජධානිය, ඉතාලිය හා ලිබියාව වෙත නිල සංචාරයන්.
5. ජූලි මාසයේ දී සිංගප්පූරුව හා හොංකොං හි පැවති ආයෝජකයින් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන සහ එක්සත් රාජධානියේ ලන්ඩන් හි පැවති නිල රැස්වීම්.
6. ජූලි - අගෝස්තු මාසවල දී ඉන්දියාවේ මුම්බායි හි නිල සංචාරය.
7. සැප්තැම්බර් මාසයේ දී එක්සත් රාජධානියේ කේම්බ්‍රිජ් හි ජීසස් විද්‍යාලයේ පැවති ආර්ථික අපරාධ (Economic crime) පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සම්මන්ත්‍රණයේ ප්‍රධාන දේශනය පැවැත්වීම.
8. ඔක්තෝබර් මාසයේ දී තුර්කියේ ඉස්තාන්බුල් හි පැවති ලෝක බැංකුව හා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ වාර්ෂික රැස්වීම්.
9. ඔක්තෝබර් මාසයේ දී බංගලාදේශයේ පැවති සාර්ක්ෆිනෑන්ස් (SAARCFINANCE) අධිපතිවරුන්ගේ, ආහාර සුරක්ෂිතතාව පිළිබඳ සම්මන්ත්‍රණය හා තායිලන්තයේ බැංකොක් නුවර පැවති නිල රැස්වීම්.
10. ඔක්තෝබර් - නොවැම්බර් මාසවල දී ඕස්ට්‍රේලියාවේ මෙල්බර්න් හි ශ්‍රී ලංකා මහ කොමසාරිස් කාර්යාලයේ පැවති රැස්වීම්වලට සහභාගිවීම සඳහා නිල සංචාරය.
11. නොවැම්බර් මාසයේ දී ඉන්දියාවේ චෙන්නායි හි පැවති ඉන්දියා - ආසියාත් හා ශ්‍රී ලංකා වාණිජ හා කාර්මික මණ්ඩලයේ රිදී ජූබිලි උත්සවය.
12. නොවැම්බර් මාසයේ දී සිංගප්පූරුවේ පැවති ආයෝජක සමුළුව.

පත්කිරීම්/උසස් කිරීම්

1. මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් තනතුරට පත් කරන ලද ආචාර්ය පී.බී.ජයසුන්දර මහතා මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් තනතුර හොබවන නිලධාරියා වශයෙන් මුදල් මණ්ඩලයේ නිල සාමාජිකයෙකු ලෙස 2009 සැප්තැම්බර් 29 දින සිට පත්වන ලදී.
2. පහත සඳහන් උසස් කිරීම් හා පත්කිරීම් 2009 වර්ෂය තුළ ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

- (i) එම්.ඒ.ආර්.සී. කුරේ මහත්මිය 2009 මාර්තු 13 දින සිට නියෝජ්‍ය අධිපතිවරයක වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (ii) කේ.ජී.ඩී.ඩී. ධීරසිංහ මහතා 2009 මැයි 23 දින සිට නියෝජ්‍ය අධිපතිවරයෙකු වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (iii) ආචාර්ය පී.ඩබ්.ආර්.බී.ඒ.යූ. හේරත් මහතා 2009 මැයි 27 දින සිට නියෝජ්‍ය අධිපතිවරයෙකු වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (iv) ආචාර්ය ඩී.එස්. විජේසිංහ මහතා 2009 ජූලි 07 දින සිට නියෝජ්‍ය අධිපතිවරයෙකු වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (v) ඩබ්.එම්. කරුණාරත්න මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ විශේෂ ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 අගෝස්තු 10 දින සිට සහකාර අධිපතිවරයෙකු වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (vi) පී. ලියනගේ මහත්මිය මාණ්ඩලික පංතියේ විශේෂ ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 අගෝස්තු 10 දින සිට සහකාර අධිපතිවරයක වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (vii) ජේ.පී. මාම්පිටිය මහත්මිය මාණ්ඩලික පංතියේ විශේෂ ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 අගෝස්තු 10 දින සිට සහකාර අධිපතිවරයක වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (viii) සී.කේ. නානායක්කාර මහත්මිය මාණ්ඩලික පංතියේ විශේෂ ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 අගෝස්තු 10 දින සිට සහකාර අධිපතිවරයක වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (ix) බී.ඩී.ඩබ්.ඒ. සිල්වා මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ විශේෂ ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 අගෝස්තු 10 දින සිට සහකාර අධිපතිවරයෙකු වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (x) ආචාර්ය පී.එන්.වීරසිංහ මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ විශේෂ ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 අගෝස්තු 10 දින සිට සහකාර අධිපතිවරයෙකු වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (xi) එස්.එම්.ඒ. සිරිවර්ධන මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (xii) ඒ.එස්. ද අල්විස් මෙහෙවිය මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට සංඛ්‍යාන දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (xiii) ආර්.බී. වීරසිංහ මහත්මිය මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට ගෙවීම් හා පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (xiv) සී.එම්.ඩී.එන්.කේ. සෙනෙවිරත්න මහත්මිය මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධිකාරී වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (xv) ටී.එම්.ඉසෙඩ්. මුතාලිග් මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (xvi) එච්.අමරතුංග මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට පළාත් කාර්යාල නිරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (xvii) ප්‍රේමා විජේසිංහ මහත්මිය මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ වැඩ බලන අතිරේක ලේකම් වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (xviii) කේ. දසනායක මහත්මිය මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට අධිපති ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (xix) සී.බී.පත්ඛේරිය මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (xx) ඩී.කේ. විජේසූරිය මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකයේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (xxi) ඒ.එම්.එන්. ගුණවර්ධන මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට කළමනාකාරිත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (xxii) කේ.එල්.එල්. ප්‍රනාන්දු මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට පරිශ්‍ර දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (xxiii) ඩබ්.ආර්.ඒ. ධර්මරත්න මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට වැඩ බලන අතිරේක ව්‍යවහාර මුදල් අධිකාරී වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- (xxiv) එච්.බී.ඩී. කරුණාරත්න මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.

- (xxv) එන්.එච්.ඊ.ආර්.සිරිවර්ධන මහත්මිය මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
 - (xxvi) මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශය වෙත මුදා හරිනු ලැබ සිටින එස්.ආර්.ආටිගල මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට වැඩ බලන අතිරේක දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානියකු වශයෙන් පත් කරන ලදී.
 - (xxvii) එච්.පී.ටී. විජේසූරිය මහත්මිය මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
 - (xxviii) ඩී.එල්.ජේ.එස්. බාලසූරිය මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට ආරක්ෂක සේවා දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
 - (xxix) කේ.එම්.එම්.සිරිවර්ධන මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
 - (xxx) එන්.ඩබ්.ඊ.ආර්.ඩී. නානායකකාර මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
 - (xxxi) ඒ.එම්.ආර්.කේ. අන්තනායක මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට වැඩ බලන අතිරේක විනිමය පාලක වශයෙන් පත් කරන ලදී.
 - (xxxii) ටී.ඩී.එච්. කරුණාරත්න මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
 - (xxxiii) එම්.එස්.කේ. ධර්මවර්ධන මහතා මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියට උසස් කර 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
3. වැඩ බලන විනිමය පාලක ඊ.ඒ. හෙට්ටිආරච්චි මහතා 2009 ජනවාරි 21 දින සිට විනිමය පාලක වශයෙන් ද, 2009 අගෝස්තු 11 දින සිට ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් ද පත් කරන ලදී.
 4. වැඩ බලන ව්‍යවහාර මුදල් අධිකාරී සී.පී.ඒ. කරුණාතිලක මහතා 2009 මාර්තු 26 දින සිට ව්‍යවහාර මුදල් අධිකාරී වශයෙන් පත් කරන ලදී.
 5. කළමනාකාරිත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ එච්.සී.එස්.මෙන්ඩිස් මහතා 2009 අප්‍රේල් 01 දින සිට පළාත් කාර්යාල නිරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් ද, 2009 ඔක්තෝබර් 01 දින සිට එම දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් ද පත් කරන ලදී.
 6. සංඛ්‍යාන දෙපාර්තමේන්තුවේ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ එම්.ජේ.එස්. අබේසිංහ මහතා 2009 ජූනි 01 දින සිට එම දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් ද, 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අධිකාරී වශයෙන් ද 2009 දෙසැම්බර් 01 දින සිට එම දෙපාර්තමේන්තුවේ අධිකාරී වශයෙන් ද පත් කරන ලදී.
 7. බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ පී.එච්.ඕ. වන්දුවංශ මහතා 2009 ජූනි 01 දින සිට වැඩ බලන අතිරේක විනිමය පාලක වශයෙන් ද, 2009 අගෝස්තු 11 දින සිට වැඩ බලන විනිමය පාලක වශයෙන් ද පත් කරන ලදී.
 8. ආරක්ෂක සේවා දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ එච්.එම්.ඒකනායක මහතා 2009 ජූනි 09 දින සිට බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් ද, 2009 ජූලි 15 දින සිට එම දෙපාර්තමේන්තුවේ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් ද පත් කරන ලදී.
 9. බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ ටී.එම්.ජේ.වයි.පී. ප්‍රනාන්දු මහත්මිය 2009 අගෝස්තු 11 දින සිට එම දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
 10. ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ ආර්.ඒ.ඒ.ජයලත් මහතා 2009 අගෝස්තු 11 දින සිට දේශීය කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
 11. ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ කේ.ඩී.රණසිංහ මහතා 2009 අගෝස්තු 11 දින සිට එම දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
 12. සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් දෙපාර්තමේන්තුවේ අතිරේක අධිකාරී යූ.එච්.ඊ.සිල්වා මහතා 2009 අගෝස්තු 11 දින සිට පරිශ්‍ර දෙපාර්තමේන්තුවේ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
 13. ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුවේ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ කේ.බී. දිසාකරුණා මහතා 2009 අගෝස්තු 11 දින සිට එම දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ බලන අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
 14. බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ ඒ.ඒ.එම්. තාසිම් මහතා 2009 අගෝස්තු 11 දින සිට ගෙවීම් හා පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුවේ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් ද, 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් ද පත් කරන ලදී.

- 15. මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකයේ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ ඩී.එම්. රූපසිංහ මහතා 2009 අගෝස්තු 11 දින සිට එම ඒකකයේ වැඩ බලන අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- 16. මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකයේ අධ්‍යක්ෂ එච්.ඒ.කරුණාරත්න මහතා 2009 අගෝස්තු 11 දින සිට ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- 17. දේශීය කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ ඒ. කමලසිරි මහතා 2009 අගෝස්තු 11 දින සිට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ලේකම් වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- 18. සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ දෙපාර්තමේන්තුවේ අධිකාරී ඩී. වසන්ත මහතා 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට සංඛ්‍යාන දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.

විශ්‍රාම ගැහිම්/ ඉල්ලා අස්වීම්

- 1. එස්. අබේසිංහ මහතා, අමාත්‍ය මණ්ඩල ලේකම් තනතුරට පත්කිරීමත් සමග ඔහුගේ මුදල් මණ්ඩල සාමාජිකත්වය 2009 සැප්තැම්බර් 28 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි අවසන් විය.
- 2. තිලක ද සොයිසා මහතාගේ මුදල් මණ්ඩල සාමාජිකත්වය, පත් කළ සාමාජිකයෙකු ලෙස ඔහුගේ නිල කාලය අවසන් වීමත් සමග 2009 ජූලි 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි අවසන් විය.
- 3. නියෝජ්‍ය අධිපතිනි එම්.ඒ.ආර්.සී. කුරේ මහත්මිය 2009 මැයි 23 දින සිට බැංකු සේවාවෙන් විශ්‍රාම ගන්නා ලදී.
- 4. නියෝජ්‍ය අධිපතිනි ආචාර්ය රාණි ජයමහ මහත්මිය 2009 මැයි 27 දින සිට බැංකු සේවාවෙන් විශ්‍රාම ගන්නා ලදී.
- 5. නියෝජ්‍ය අධිපති ඩබ්.ඒ. විජේවර්ධන මහතා 2009 ජූලි 07 දින සිට බැංකු සේවාවෙන් විශ්‍රාම ගන්නා ලදී.
- 6. සහකාර අධිපති එස්.එච්.ඒ.එම්. අබේරත්න මහතා 2009 ජනවාරි 15 දින සිට බැංකු සේවාවෙන් විශ්‍රාම ගන්නා ලදී.
- 7. අතිරේක ව්‍යවහාර මුදල් අධිකාරී ජී.ඩී.ගුණරත්න මහතා 2009 අගෝස්තු 01 දින සිට බැංකු සේවාවෙන් විශ්‍රාම ගන්නා ලදී.
- 8. පරිශ්‍ර දෙපාර්තමේන්තුවේ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ ආර්.ජේ. පෙරේරා මහතා 2009 අගෝස්තු 11 දින සිට බැංකු සේවාවෙන් විශ්‍රාම ගන්නා ලදී.
- 9. සංඛ්‍යාන දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ එස්. සෝමපාල මහතා 2009 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට බැංකු සේවාවෙන් විශ්‍රාම ගන්නා ලදී.
- 10. සහකාර අධිපති ආචාර්ය එච්.එන්. තේනුවර මහතා 2009 ඔක්තෝබර් 21 දින සිට බැංකු සේවාවෙන් ඉල්ලා අස්වන ලදී.
- 11. නියෝජ්‍ය අධිපති ආචාර්ය පී.ඩබ්.ආර්.බී.ඒ.යූ. හේරත් මහතා 2009 ඔක්තෝබර් 23 දින අභාවප්‍රාප්ත විය.

මුද්‍යවන ලැබී සිටි/ නිවාඩු ලබා සිටි නිලධාරීන්

- 1. නියෝජ්‍ය අධිපති කේ.ජී.ඩී.ඩී. ධීරසිංහ මහතා විකල්ප විධායක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල වෙත.
- 2. මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියේ එස්.ආර්. ආටිගල මහතා මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය වෙත.
- 3. මාණ්ඩලික පංතියේ III ශ්‍රේණියේ බී. ලොකුරණමුක මහතා මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය වෙත.
- 4. මාණ්ඩලික පංතියේ II ශ්‍රේණියේ එච්.පී.එම්. වසන්ත කුමාර මහතා මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය වෙත.
- 5. මාණ්ඩලික පංතියේ II ශ්‍රේණියේ එම්. මහින්ද සාලිය මහතා මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය වෙත.
- 6. මාණ්ඩලික පංතියේ I ශ්‍රේණියේ කේ. මුණසිංහ මහතා මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය වෙත.
- 7. මාණ්ඩලික පංතියේ I ශ්‍රේණියේ එච්.පී.ඒ. ප්‍රියශාන්ති මහත්මිය මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය වෙත.
- 8. මාණ්ඩලික පංතියේ I ශ්‍රේණියේ (පරිවාස නිලධාරී) ජේ.ඒ.ඒ. ප්‍රියන්ත මහතා ජනාධිපති ලේකම් කාර්යාලය වෙත.
- 9. මාණ්ඩලික පංතියේ I ශ්‍රේණියේ ඩී.කේ. උයන්ගොඩගේ මහත්මිය ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල වෙත.
- 10. කොන්ත්‍රාත් පදනම මත බඳවා ගනු ලැබූ නීති නිලධාරීනි එච්.එම්.එන්.එස්. ගුණවර්ධන මහත්මිය මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය වෙත.
- 11. රියදුරු එස්.එන්.ඩබ්. කරුණාදාස මහතා (සුළු සේවක III ශ්‍රේණිය) මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය වෙත.
- 12. මාණ්ඩලික පංතියේ IV ශ්‍රේණියේ ආර්. ධීරසිංහ මහත්මිය වැටුප් රහිත විදේශ නිවාඩු මත.

14. තොරතුරු තාක්ෂණ

තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව උපාය මාර්ගික ව්‍යාපාර මෙහෙයවන්නකු ලෙස තවදුරටත් ක්‍රියාකරමින් වඩාත් කාර්යක්ෂම සේවාවක් සැපයීම උදෙසා උචිත තාක්ෂණවේදී විසඳුම් ක්‍රියාවට නැංවීම සිදු කරන ලදී. මෙම වසර තුළ දී දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සිදු කරන ලද කාර්යයන් ප්‍රධාන කොටස් 3 ක් යටතේ වර්ගීකරණය කළ හැක.

- 1. ව්‍යාපාරික කටයුතු සඳහා ආරක්ෂිත මෘදුකාංග පද්ධති නිර්මාණය
- 2. තොරතුරු තාක්ෂණ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය
- 3. බැංකුවේ සමස්ත උපාය මාර්ගික සැලැස්ම සමඟ තොරතුරු තාක්ෂණික උපාය මාර්ග පෙළ ගස්වමින්, වැඩි වටිනාකමක් ඇත්තා වූ තොරතුරු තාක්ෂණ සේවාවන් සැලසීම

14.1 ව්‍යාපාරික කටයුතු සඳහා ආරක්ෂිත මෘදුකාංග පද්ධති නිර්මාණය

පවත්නා පද්ධතිවල නඩත්තු කටයුතුවල නියැලෙන අතරතුර දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සියළුම හදිසි සහ සැලසුම් කළ මෘදුකාංග අවශ්‍යතාවයන් සඳහා ගෙවී ගිය වසර තුළ දී ප්‍රතිචාර දක්වන ලදී. ඒ සඳහා බැංකුවේ සියළුම පර්සනෙල් නියෝජනය වන පරිදි පහත දැක්වෙන ප්‍රධාන පද්ධති ක්‍රියාවට නංවන ලදී.

- මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මෙවලමක් ලෙස විවට වෙළෙඳපොළ කවුළුව තුළින් කාලීන ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් සහ ඩොලර් ගනුදෙනු වෙන්දේසි සඳහා පහසුකම් සැපයීම
- සුරක්ෂිත වෙබ් පද්ධති ලෙස ද්‍රවශීලතා නිරීක්ෂණ මෘදුකාංග පද්ධතිය හා ඇමෙරිකානු ඩොලර් - ශ්‍රී ලංකා රුපියල් ගනුදෙනු නිරීක්ෂණ මෘදුකාංග පද්ධති ප්‍රති නිර්මාණය කිරීම
- ජාතික ගෙවීම් සභාව ගන්නා වූ තීරණයක් මත බැහැරට යවනු ලබන වෙක්පත් නිශ්කාණය සඳහා සුසංහිත තැටි ක්‍රමය (CD) හඳුන්වාදීම
- ආසියානු නිශ්කාණ ඒකකය (ACU) හා සම්බන්ධ අන්තර් බැංකු මුදල් හුවමාරු සංසද (SWIFT) පණිවුඩ උත්පාදන ක්‍රියාවලිය සහ LankaSettle/LankaSecure ගනුදෙනු ක්‍රියාවලිය හරහා සෘජු පරිගණක සම්බන්ධීකරණය ශක්තිමත් කිරීම පිණිස අන්තර් බැංකු මුදල් හුවමාරු සංසද ගෙවීම් ද්වාරය ස්වයංක්‍රීයකරණය කිරීම
- විශේෂිත කල්බදු සමාගම් මගින් වාර්තා කළ යුතු නියාමක තොරතුරු එක්රැස් කිරීමට පරිගණක දත්ත ගබඩාව පුළුල් කිරීම
- බහුවිධ ව්‍යාපාර මුදල් ගනුදෙනු පහසු කිරීමට ආසියානු නිශ්කාණ ඒකක මෘදුකාංග පද්ධතිය වැඩි දියුණු කිරීම
- වැඩි දියුණු කරන ලද ව්‍යාපාරික කටයුතු අන්තර්ගත කිරීම සඳහා LankaSettle/LankaSecure යෙදුම් මෘදුකාංග (CAS/CSS 3.5) සහ එයට අදාළ අතුරු මුහුණත් යාවත්කාලීන කිරීම.
- මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව සුරක්ෂිත කිරීම පිණිස ගැටළු සහගත මූල්‍ය ආයතනවල විමර්ශන කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය පහසුකම් සැලසීමට තාක්ෂණික සහාය ලබාදීම සහ එවැනි විමර්ශන කටයුතු හැසිරවීමට අවශ්‍ය තොරතුරු එක්රැස් කිරීම සඳහා මෘදුකාංග යෙදුම් සංවර්ධනය කිරීම
- සහභාගිවන මූල්‍ය ආයතන විසින් බැංකුවට දැනුම් දෙනු ලබන ව්‍යවස්ථාපිත වාර්තාවේ තාක්ෂණය මගින් ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා වූ ඒකකයක් ඇතුළත් විස්තීර්ණ මූල්‍ය බුද්ධි මෘදුකාංගයක් ක්‍රියාවට නැංවීම
- සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ, අභ්‍යන්තර කටයුතු සහ ගිණුම් කටයුතු පහසු කිරීම සඳහා පවත්නා පද්ධති ප්‍රතිනිර්මාණ කටයුතු පුළුල් කිරීම
- සේවක අර්ථසාධක අරමුදල මගින් සේව්‍යය හා සේවකයන්ට සපයන තොරතුරු සැපයීමේ සේවාවන් පුළුල් කිරීම.

- බැංකුවේ අභ්‍යන්තර කාර්යයන් ස්වයංක්‍රීයකරණය කිරීමට මෘදුකාංග පද්ධති ගණනාවක් නිර්මාණය කිරීම

ගෙවීම් පද්ධති උපයෝජ්‍යතාවය අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා ඉතා ඉහළ අගයක් වන 99.9% ක ප්‍රතිශතයක පවත්වා ගෙන යෑමට දෙපාර්තමේන්තුවට හැකි විය. සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ පද්ධතිය ද ඇතුළුව අනෙකුත් පද්ධතිවල උපයෝජ්‍යතාවය 100% ක තත්ත්වයක පවත්වා ගනු ලැබිණ.

14.2 තොරතුරු තාක්ෂණ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය

සහභාගි වන මූල්‍ය ආයතනවලට අවශ්‍ය සේවාවන් සැලසීම පිණිස බැංකුවේ පුළුල් පැතුරුම් ජාලයේ පරිපාලන කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් තවදුරටත් සිදු කරන ලදී. පර්යේෂණ හා සංවර්ධන කටයුතු සඳහා අන්තර්ජාල පිරික්සුම් පහසුකම් සැපයීමට සහ වෙබ් තාක්ෂණය මත පදනම් වූ යෙදුම්වල කාර්ය සාධනය උසස් කර ලීමට අන්තර්ජාල පහසුකම් ධාරිතාවය 6 Mbps දක්වා ප්‍රසාරණය කරන ලදී. මෙමගින් සේවාවන්හි සහ ප්‍රතිචාර කාලයේ වර්ධනයක් සිදු විය. බැංකුවේ තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධතිවලට අනවසරයෙන් ඇතුළුවීමට තැත් කිරීම් අනාවරණය කර ගැනීමේ සහ වැළැක්වීමේ ක්‍රියාවලි තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීමේ අධියෙන් බැංකු ජාල ද්වාරය පිහිටුවා ඇති අනවශ්‍ය ප්‍රවේශීය වීම් වැළැක්වීමේ පද්ධතිය වසර තුළදී කිහිපවරක්ම යාවත්කාලීන කරන ලදී. බැංකුවේ ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන්ට, පළාත් කාර්යාලවල නිලධාරීන්ට සහ තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ තාක්ෂණික නිලධාරීන්ට ආයතනයේ ඉලෙක්ට්‍රොනික තැපැල් පද්ධතිය දුරස්ථව පරිශීලනය කිරීමේ පහසුකම සැපයීම පිණිස ඉලෙක්ට්‍රොනික තැපැල් සන්නිවේදන පද්ධතිය තවදුරටත් පුළුල් කරන ලදී. දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ක්‍රියාවට නැංවූ සියළුම තොරතුරු තාක්ෂණ යෙදුම්වල පද්ධති උපයෝජ්‍යතාවය ඉහළ නැංවීමට මෙමගින් හැකි විය.

14.3 බැංකුවේ සමස්ත උපාය මාර්ගික සැලැස්ම සමඟ තොරතුරු තාක්ෂණික උපාය මාර්ග පෙළ ගස්වීමත්, වැඩි වටිනාකමක් ඇත්තා වූ තොරතුරු තාක්ෂණ සේවාවන් සැලසීම

බාහිර ආයතනවලට ඉහළ අගයක් ඇති තොරතුරු තාක්ෂණ සේවාවන් සැපයීම මගින් බැංකුවේ ඉදිරි දැක්ම වන “රට තුළ සෞභාග්‍යය සාක්ෂාත් කර ගැනීම” යන්න මුදුන් පමුණුවා ගැනීම සඳහා දෙපාර්තමේන්තුව ක්‍රියාකරන ලදී. ඒ අනුව, අන්තර් බැංකු මුදල් හුවමාරු සංසද (SWIFT) දේශීය පරිශීලක කණ්ඩායම, ජාතික තලයේ ව්‍යාපෘතියක් වන ශ්‍රී ලංකා පොදු ගෙවීම් පද්ධතිය, බැංකු හා මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය සඳහා සහතික කිරීමේ අධිකාරිය (LankaSIGN) ස්ථාපනය කිරීම සහ මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය සඳහා පොදු මුදල් විගුද්ධීකරණ මෘදුකාංගයක් සම්පාදනය කිරීම පිණිස උපදේශක සේවා හා තාක්ෂණික සහායන් සපයන ලදී.

LankaSettle සහභාගිකරුවන්, විදේශීය පාර්ශ්වයන් හා අනෙකුත් අභ්‍යන්තර දෙපාර්තමේන්තුවල සහභාගිත්වයෙන් දුරස්ථව පිහිටි ආපදා ප්‍රතිසාධන අංශයේ සිට ව්‍යාපාරික අඛණ්ඩතා සැලසුම් දෙකක් මෙහෙයවන ලදී.

තොරතුරු සන්නිවේදන තාක්ෂණ නිපුණතා ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින්, වෙනත් මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රවල නිලධාරීන් සමඟ

මවුන්ගේ දක්ෂතා හුවමාරු කර ගැනීම පිණිස බැංකු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයට සම්පත්දායකයින් ලෙස නිලධාරීන් මුදාහැරීම නොනවත්වා සිදුවිය. තවද, දෙපාර්තමේන්තු සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන් සඳහා අභ්‍යන්තර පුහුණු / දැනුවත් කිරීමේ සැසිවාර මෙහෙයවීමේ කටයුතුවලද දෙපාර්තමේන්තුව නිරත විය.

නිලධාරීන්ට බාධාවකින් තොරව තොරතුරු තාක්ෂණ සේවාවන් සැපයීමේ අදහසින් සියළුම වැඩකරන දිනයන්හි දී පැය 0700 සිට පැය 1830 දක්වා තොරතුරු තාක්ෂණ ආධාරක අංශ සේවාවන් සපයන ලදී. සුරක්ෂිතභාවය උසස් කර ලීම තුළින් බැංකුවේ තොරතුරු තාක්ෂණ ආධාරක අංශ සේවාවන් සපයන ලදී. සුරක්ෂිතභාවය උසස් කරලීම තුළින් බැංකුවේ තොරතුරු තාක්ෂණ ඵලදායිතාවය වැඩි දියුණු කිරීමේ උපක්‍රමයක් ලෙස අදාළ නිලධාරීන් අතර ආරක්ෂණ අත් පොතක් හා ව්‍යාපාරික අඛණ්ඩතා අත් පත්‍රිකාවක් පිළියෙල කර බෙදා හරින ලදී. තොරතුරු ආරක්ෂණ උල්ලංඝනය කිරීම් අවම කිරීම සඳහා සෑම දෙපාර්තමේන්තුවකම තොරතුරු ආරක්ෂණ දැනුවත් කිරීමේ සැසිවාර මෙහෙයවන ලදී.

සෑම තරාතිරමකම නිලධාරීන්ට තමන්ගේ තොරතුරු සන්නිවේදන තාක්ෂණ නිපුණතා වැඩි දියුණු කර ගැනීම සඳහා අනුබල දීමක් ලෙසින් නවීන පරිගණක, මෘදුකාංග යෙදුම් පැකේජවල නවතම අනුවාද හා අන්තර්ජාල පහසුකම් සහිත “පරිගණක පියස” නම් වූ පොදු ස්වයං අධ්‍යයන පෙදෙසක් ස්ථාපනය කරන ලදී.

15. ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම්

ශ්‍රී ලංකා රුපියලේ බාහිර ස්ථායීතාව පවත්වා ගැනීමට සහ රටෙහි ජාත්‍යන්තර ගනුදෙනු සිදුකිරීමට අවශ්‍ය පහසුකම් සැලසීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ නිල විදේශ සංචිත කළමනාකරණය කිරීම හා සම්බන්ධ වගකීම මුදල් මණ්ඩලය මගින් ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවට පවරා ඇත. ඒ අනුව අවශ්‍යතාවන්ට සරිලන පරිදි ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ කටයුතුවලට සහභාගිවන අතර වෙළෙඳපොළ කටයුතුවල සුමට බව තහවුරු කිරීම හා විනිමය අනුපාතයෙහි අධි විචලනයන් සමනය කිරීමේ අරමුණින් වෙළෙඳපොළ සුපරීක්ෂණයද කරනු ලැබේ.

15.1 ජාත්‍යන්තර සංචිත කළමනාකරණය

විනිමය අනුපාතයෙහි අධි විචලනාවන් වැලැක්වීම සහ ජාත්‍යන්තර සංචිත ආයෝජනය කිරීමෙන් සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉහළ ඵලදායිතා අනුපාතයක් ලබා ගැනීම යන අභියෝගයන් ජයග්‍රහනය කරන අතරම ජාත්‍යන්තර සංචිත දුරදර්ශීය කළමනාකරණය කිරීමට 2009 වසරේදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට හැකි විය. වසර 30 ක් තිස්සේ රටෙහි පැවැති ගැටුම අවසන් වීම සහ ලෝක ව්‍යාප්ත මූල්‍ය ආකූලතාව ක්‍රමිකව ලිහිල්වීම, විදේශීය ආයෝජකයන් රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළට නැවත පැමිණීමටත් එමගින් විදේශ මුදල් රට තුලට ගලා ඒම වැඩිවීමටත් දායක විය. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ සම්පස්ථ ණය පහසුකම ලැබීම සහ ජාත්‍යන්තර බැඳුම්කර නිකුතුව විදේශ සංචිත වැඩි දියුණු වීමට උපකාරී වූ අතර 2009 අවසානය වනවිට එය ශ්‍රී ලංකා ඉතිහාසයේ වාර්තාගත ඉහළම මට්ටම වූ එක්සත්

ජනපද ඩොලර් බිලියන 5 දක්වා ඉහළ නැගුණි. ගෝලීය වශයෙන් සලකා බලන කළ ලෝක ආර්ථිකය යථා තත්වයට පත්වීම අපේක්ෂා කල මට්ටමට වඩා මන්දගාමී වීමත්, ලෝක ආර්ථික අර්බුදයෙහි බලපෑම 2009 වසර මුළුල්ලේ ව්‍යාප්ත වීමත් හේතුවකොට විදේශ සංචිත කළමනාකරණයේදී 2009 වසර තවත් අභියෝගාත්මක වසරක් විය. මෙම තත්වයන් යටතේ විශාල ප්‍රමාණයේ ආයාත බිල් ගෙවීම, විදේශිකයන් කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි ආයෝජන ආපසු ගැනීම සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කරවල ආයෝජනයෙන් ඉවත් වීමත් නිසා සැලකිය යුතු අන්දමින් විදේශ විනිමය ගලායාම හේතුවකොට ජාත්‍යන්තර සංචිත ඉතා පහළ මට්ටමකට අඩු වූ බැවින් විශේෂයෙන්ම 2009 වසරේ මුල් මාස 4 තුළදී, ජාත්‍යන්තර සංචිත කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් ඉතා දුෂ්කර වගකීමක් ඉටු කිරීමට ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවට සිදු විය.

විදේශ සංචිත කළමනාකරණ කමිටුවේ අධීක්ෂණය යටතේ මුදල් මණ්ඩලය මගින් අනුමත විදේශ විනිමය සංචිත කළමනාකරණ මාර්ගෝපදේශ අනුව සලකා බලන වර්ෂය තුළදී, ජාත්‍යන්තර සංචිත ආයෝජනය සිදුකරන ලදී. එක්සත් ජනපද ඩොලර්, යුරෝ, ස්ටර්ලින් පවුම්, ඕස්ට්‍රේලියානු ඩොලර් සහ රුනන් වලින් සමන්විත ජාත්‍යන්තර සංචිත ප්‍රධාන වශයෙන් ස්ථාවර ආදායම් සුරැකුම්පත් සහ මුදල් වෙළෙඳපොළ උපකරණ යන වත්කම් දෙවර්ගයෙහි ආයෝජනය කරන ලදී. බැංකුවේ ස්ථාවර ආදායම් සුරැකුම්පත් ආයෝජන කළඹ ඉහළ ඇගයුමකින් යුතු ස්වෛරී රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්, රාජ්‍ය ඇපවීමක් සහිත සුරැකුම්පත්, රාජ්‍ය ආයතන සහ ප්‍රමුඛ ජාත්‍යන්තර ආයතන මගින් නිකුත් කළ සුරැකුම්පත්වලින් සමන්විත විය. ස්ථාවර ආදායම් සුරැකුම්පත් හා මුදල් වෙළෙඳපොළ ආයෝජන යන දෙවර්ගයටම අදාළ ආයෝජන කටයුතු, වත්කම්වල සුරක්ෂිතභාවය, උවදුරුබව හා ප්‍රතිලාභ සම්බන්ධව නිසි අවධානය යොමු කරමින් ඉහළ ඇගයීමකින් යුක්ත, අනුමත කල ගනුදෙනුකාර පාර්ශවයන් සමග පමණක් කළමනාකාරිත්වය විසින් අනුමත කල සීමා ව්‍යුහයන් තුළ සිදු කරන ලදී. සංචිත කළඹෙහි වත්කම් සහ මුදල් වර්ග සංයුතිය තීරණය කිරීමේදී බැංකුවේ උවදුරුබව අවශ්‍යතාවයන්, විදේශ ණය ආපසු ගෙවීම, අවදානම් කළමනාකරණ පරාමිතීන්, ආදායම් ඉපැයීමේ හැකියාවන් සහ මුදල් මණ්ඩලයේ නියමයන් මූලික වශයෙන් සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී.

2009 වසරේදී අයවැයගත ආදායම වූ එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 42.3 ඉක්මවමින්, බැංකුවේ මුළු සංචිත කළමනාකරණ කටයුතුවලින් ඉද්ධ විදේශ ආදායම ලෙස එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 100.9 ක් (රුපියල් මිලියන 11,523) උපයන ලදී. සාපේක්ෂ වශයෙන් පහළ මට්ටමක පැවැති ප්‍රධාන ආර්ථිකයන්හි පොලී අනුපාත මධ්‍යයයේ ස්ථාවර ආදායම් සුරැකුම් මත ලැබූ ප්‍රාග්ධන ප්‍රතිලාභ මෙම ආදායම් ඉහළ යාම කෙරේ බෙහෙවින් දායක විය.

15.2 අවදනම් කළමනාකරණය

විදේශ විනිමය සංචිත සහ ඒවායේ ආයෝජන හා බැඳී ඇති විවිධ අවදානම් පිළිබඳව අඛණ්ඩව සුපරීක්ෂාකාරීව සිට අදාළ නිසි පියවර ගැනීම ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ මැදි කාර්යාලයෙන් සිදු වේ. විදේශ විනිමය සංචිත හා ඒවායේ ආයෝජන විවිධ ආකාරවල

අවදානම්වලට නිරාවරණය වී පවතී. මෙකී අවදානම් අතර විනිමය අවදානම, පොළී අනුපාත අවදානම, ණය අවදානම, ද්‍රවශීලතා අවදානම සහ මෙහෙයුම් අවදානම ප්‍රධාන තැනක් ගනී. විනිමය අවදානම හෙවත් විනිමය අනුපාතයන්හි සිදුවන උච්ඡාවචනයන්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ප්‍රාග්ධන හානියක් සිදුවීමේ අවදානම, ආයෝජන කළඹෙහි විදේශ මුදල් විවිධාංගීකරණය තුළින් කළමනාකරණය කෙරේ. පොළී අනුපාත අවදානම හෙවත් මහ බැංකු සංචිතවල ආයෝජන කළඹ පොළී අනුපාතවල විචලනයන්ට නිරාවරණය වීමෙන් ඇතිවෙන අවදානම ආයෝජන කළඹේ කාල පැවැත්ම අදාල ලෙස වෙනස් කිරීම මගින් කළමනාකරණය කෙරේ. ණය අවදානම අවම කිරීම සඳහා ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව ගනුදෙනුකාර පාර්ශ්වයන්හි මූල්‍ය දර්ශක, ඇගයීම් පදනම් කල ශ්‍රේණිගත කිරීම් හා ආයෝජන ප්‍රභේද පදනම් කොටගෙන කරනු ලබන පරිපූර්ණ ඇගයීමකට පහසුකම් සැලසුණ ගනුදෙනුකාර පාර්ශ්වයන් සඳහා වූ ණය අවදානම් කළමනාකරණ පද්ධතිය භාවිතා කරනු ලබයි. ද්‍රවශීලතා අවදානම එනම් අත්‍යවශ්‍ය උපලබ්ධි කිරීමකට යටත්වීමට සිදුවන අවස්ථාවකදී බැංකුවට දැරීමට සිදුවන ප්‍රාග්ධන හානිවීම් කළමනාකරණය අවම කර ගැනීම මූල්‍ය උපකරණවල ද්‍රවශීලතාව සැලකිල්ලට ගනිමින් හා ද්‍රවශීල අවශ්‍යතාවයන් නිර්ණය කර ගැනීම මගිනි. මානුෂීය අනපසුචිත, පද්ධතිය තුළ ඇතිවන දෝෂ සහ ප්‍රමාණවත් නොවන පටිපාටීන් සහ අවිධිමත් පාලනක්‍රම මගින් ඇතිවන මෙහෙයුම් අවදානම සත්‍යාපනය ක්‍රියාවලිය ශක්තිමත් කිරීම, වෙළෙඳ ක්‍රමය දියුණු කිරීම සහ ආයෝජන මාර්ගෝපදේශ නැවත සකස් කිරීම ආදී පියවර රාශියක් අනුගමනය කිරීම මගින් කළමනාකරණය කරන ලදී.

ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය හමුවේ ඇතිවිය හැකි අනිසි ප්‍රතිචාක අවම කිරීමේ අරමුණෙන් කාලෝචිත ආරක්ෂක ක්‍රියාමාර්ගයන් වන මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ ආයෝජනයන් විදේශ මහ බැංකු වෙත යොමු කිරීම, විදේශීය බැංකුවල ඇති ආයෝජනයන් නිසි පරිදි හැසිරවීම ඉතා සීග්‍රයෙන් වෙනස්වන වෙළෙඳපොළ තත්ත්වයන් යටතේ ගනුදෙනු සීමාකිරීම සහ වෙළෙඳපොළ ඇගයීම් හා විශ්ලේෂන ආදිය ශක්තිමත් කිරීම ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව මගින් 2009 වසර මුල් භාගයේදී තවදුරටත් කටයුතු කරන ලදී.

බොහොමයක් ප්‍රධාන මහ බැංකු පෙර නොවූ විරූ ලෙස මූල්‍ය අංශයේ සුමට ක්‍රියාකාරීත්වය සහතික කිරීම සඳහා මූල්‍ය ආයතනවලට සහයෝගය පල කිරීම හේතුවෙන් 2008 වසරේ පැවැති ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇති වූ ඉහළ ණය අවදානමට පාත්‍රවීමේ හැකියාව 2009 වසරේ අවසාන භාගයේදී අඩු විය. මේ පසුබිම තුළින්, වසරේ අවසාන භාගයේදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට නැවතත් මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ උපකරණ විදේශීය වාණිජ බැංකු සමඟ පවත්වාගෙන යාමට අවස්ථාව සැලසිණ. ඒ අනුව 2009 ඔක්තෝබර් මස දී මුදල් මණ්ඩලයේ අනුමැතිය සහිතව ඉහළ ශ්‍රේණිගත විදේශ වාණිජ බැංකුවල මුදල් වෙළෙඳපොළ ආයෝජන සිදු කරන ලදී.

ජපාන යෙන් ආයෝජන අවස්ථාව සලසනු පිණිස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ජපාන බැංකුවෙහි නොස්ට්‍රෝ ගිණුමක් සහ සුරැකුම්පත් භාරකාරත්ව/නිශ්කාෂණ ගිණුමක්ද ආරම්භ කරන ලදී.

15.3 දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ ප්‍රගතිය

දේශීය මුදලෙහි විදේශ විනිමය අනුපාතිකයේ විචලනයන් ක්‍රමවත්ව පවත්වා ගැනීමත්, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ මනා ක්‍රියාකාරීත්වයකින් පවත්වා ගැනීම වැඩි දියුණු කිරීමත් සඳහා ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ කටයුතුවලට අඛණ්ඩව සහභාගිවූ අතර එම වෙළෙඳපොළෙහි ගනුදෙනු සහ එක් එක් වාණිජ බැංකු දෛනිකව පවත්වා ගන්නා විදේශ විනිමය ප්‍රමාණයන් අධීක්ෂණය කිරීම 2009 වසර තුලදී ද අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී.

2009 වසරේ පළමු කාර්තුව තුළ විශාල ආනයන බිල්පත් හේතුවෙන් විනිමය අනුපාතය මත වූ පීඩනය වැඩි වූ අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රුපියල අවප්‍රමාණය විය. 2009 වසරේ මුල් මාස 3 තුළ විනිමය අනුපාතිකයේ උච්ඡාවචනය සමනය කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ තුළ ක්‍රියාශීලී කාර්යභාරයක් ඉටු කරන ලදී. කෙසේ නමුත්, සැලකිය යුතු ලෙස විනිමය පිටත ගලායාම හේතුවෙන් 2009 අප්‍රියෙල් හා මැයි මුල් කාලයේදී ප්‍රධාන මුදල් වර්ගවලට එරෙහිව ශ්‍රී ලංකා රුපියල අවප්‍රමාණය විය. 2009 වසරේ දෙවෙනි කාර්තුවේ අවසන් කාලපරිච්ඡේදය තුළ ශ්‍රී ලංකා රුපියල ප්‍රතිප්‍රමාණය වූ අතර, ඒ සඳහා මැයි මස මැද කාලපරිච්ඡේදය තුළ යුද්ධය අවසන්වීම, ගෙවුම් ශේෂ තත්ත්වයන් වර්ධනය කිරීමට ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල මගින් සමීපස්ථ ණය පහසුකම ලබාදීම, ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරැකුම්පත්වල විදේශීය ආයෝජන ඉහළයාම සහ ජාත්‍යන්තර බැඳුම්කර නිකුතුවෙන් ලද අරමුදල් දායක විය. 2009 වසර තුලදී එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 830 ක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළට මුදා හරින ලද අතර, එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 3,122 ක් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළෙන් අවශෝෂණය කරගන්නා ලදී. ඒ අනුව 2009 වසර තුලදී දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළෙන් මිලට ගත් ශුද්ධ විදේශ විනිමය ප්‍රමාණය එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 2,291 ක් විය.

2009 වසර තුලදී ශ්‍රී ලංකා රුපියලේ විදේශ විනිමය අනුපාතිකය එක්සත් ජනපද ඩොලරයට එරෙහිව සියයට 1.07 කින් අවප්‍රමාණය විය. එය 2008 වසර අවසානයට පැවැති එක්සත් ජනපද ඩොලරයට රුපියල් 113.1398 සිට 2009 වසර අවසානයේදී රුපියල් 114.3844 දක්වා සංවලනය විය. 2008 වසර අවසානයේදී එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 14,131.77 ක්ව පැවැති අන්තර් බැංකු විදේශ විනිමය ගනුදෙනු පරිමාව ප්‍රධාන වශයෙන් ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාමට අදාල ගෙවීම්වල අඩුවීම පිළිබිඹු කරමින් 2009 වසරේදී එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 10,958.84 ක් දක්වා සියයට 22.45 කින් සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි. වෙළෙඳපොළ කටයුතු වැඩි කිරීම සහ දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළෙහි සුමට ක්‍රියාකාරීත්වය තහවුරු කිරීම සඳහා වානිජ බැංකුවල ශුද්ධ දෛනික විදේශ විනිමය නිරාවරණ ප්‍රමාණයන් සංශෝධනය කරන ලදී. වෙනත් වර්ෂ තුලදී මෙන්ම ශ්‍රී ලංකා රුපියලට එරෙහිව අනෙකුත් විදේශ මුදල් සඳහා වූ විනිමය අනුපාත සම්බන්ධ තොරතුරු රජයේ දෙපාර්තමේන්තුවලට, සංස්ථාවලට, දේශීය හා විදේශීය ආයතන සහ වෙනත් පාර්ශ්වයන්ට සැපයීම ද අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී.

සංඛ්‍යා සටහන II-11
අන්තර් බැංකු විදේශ විනිමය ගණුදෙනු පරිමාව - 2009

එ.ජ.ඩොලර් මිලියන

මාසය	එතැන්	පසුදින	එදින	ඉදිරි	එකතුව
ජනවාරි	263.50	186.30	111.85	313.16	874.84
පෙබරවාරි	260.00	191.96	121.25	324.46	897.67
මාර්තු	276.51	210.58	190.55	495.59	1,173.23
අප්‍රේල්	234.45	148.00	98.16	341.33	821.94
මැයි	424.42	67.32	69.85	355.15	916.74
ජූනි	300.60	59.05	70.62	387.62	817.89
ජූලි	266.05	126.45	99.25	451.90	943.65
අගෝස්තු	316.35	94.50	100.52	413.76	925.13
සැප්තැම්බර්	222.75	128.35	82.90	283.05	717.05
ඔක්තෝබර්	247.25	132.40	61.15	451.03	891.83
නොවැම්බර්	375.20	145.45	68.61	516.84	1,106.10
දෙසැම්බර්	349.07	114.30	119.60	289.83	872.80
එකතුව	3,536.15	1,604.66	1,194.31	4,623.72	10,958.84

මූලය : ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

සංඛ්‍යා සටහන II-12
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ විදේශ විනිමය මිලදී ගැනීම් සහ විකුණුම් වල මාසික සාරාංශය - 2009

එ.ජ.ඩොලර් මිලියන

මාසය	මිලට ගැනීම්	විකුණුම්	ශුද්ධ මිලට ගැනීම්
ජනවාරි	20.50	272.20	(251.70)
පෙබරවාරි	10.50	250.48	(239.98)
මාර්තු	73.50	127.50	(54.00)
අප්‍රේල්	37.25	-	37.25
මැයි	123.00	-	123.00
ජූනි	290.00	-	290.00
ජූලි	289.10	-	289.10
අගෝස්තු	1130.75	-	1,130.75
සැප්තැම්බර්	437.15	-	437.15
ඔක්තෝබර්	363.95	118.45	245.50
නොවැම්බර්	286.90	28.10	258.80
දෙසැම්බර්	59.40	33.35	26.05
එකතුව	3,122.00	830.08	2,290.92

මූලය : ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

16. කළමනාකාරිත්ව විගණන

කළමනාකාරිත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුවේ මූලික අරමුණ වන්නේ, ක්‍රමානුකූල පිවිසුමක් තුළින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අවදානම් කළමනාකරණ, අභ්‍යන්තර පාලන සහ යහපාලන ක්‍රියාවලීන් පිළිබඳව ඇගයීමක් කර එම ක්‍රියාවලීන්ගේ වැඩි දියුණුව සඳහා කටයුතු කිරීමත්, එමගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අරමුණු සාක්ෂාත් කරගැනීමට සහාය වීමත් වේ. ඉහත සඳහන් කළ මූලික අරමුණු සමග අනුගතවෙමින් 2009 වර්ෂයේ දී, කළමනාකාරිත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මෙහෙයුම් කටයුතුවලට වටිනාකම් එකතු කිරීම උදෙසා සහ එහි අභ්‍යන්තර පාලන කටයුතු වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා කළමනාකාරිත්වයට ස්වාධීන අරමුණු තහවුරු කිරීමේ සේවාවන් සහ උපදේශන සේවාවන් හි

තවදුරටත් නියැලෙන ලදී. ඒ අනුව කළමනාකාරිත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ පවත්නා මෙහෙයුම් පද්ධති සහ ඒවායෙහි අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම ඇගයීමට භාජනය කළ අතර, අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී ඒවායෙහි වැඩි දියුණුව සඳහා යෝජනා සහ නිර්දේශයන් ඉදිරිපත් කරන ලදී. කළමනාකාරිත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2009 වසර තුළ එහි කාර්යයන්ගේ ගුණාත්මකභාවය සහ සඵලතාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා විවිධ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. අභ්‍යන්තර විගණනය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් පදනම් කරගනිමින් මැලේසියානු අභ්‍යන්තර විගණකයින්ගේ ආයතනය සහ කොලම්බස් ඇඩ්වයිසරි (Columbus Advisory Sdn.Bhd.) ආයතනය හා එක්ව සිදුකරනු ලැබූ කළමනාකාරිත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුවේ අභ්‍යන්තර විගණන කටයුතුවල ගුණාත්මකභාවය සමාලෝචනය කිරීමේ (Quality Assessment Review) වැඩසටහන ඉන් එකකි. තවද, අභ්‍යන්තර විගණන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට අනුගතවීම සඳහා අවදානම් පදනම් කරගත් විගණන ක්‍රමවේදයක් සඳහා යොමුවීම පිණිස විවිධ පියවරයන් දියත් කරන ලදී. එමෙන්ම, අවදානම් පදනම් කරගත් විගණන ක්‍රමයක් සඳහා පරිවර්තනය වීමේ මුල් පියවරක් ලෙස එම ක්‍රමවේදයෙහි සමහර සංකල්ප පමණක් පදනම් කරගනිමින් වර්ෂ 2010 සඳහා වූ වාර්ෂික විගණන සැලැස්ම ද සකස් කරන ලදී.

විගණන ක්‍රියාවන්හි ඉහත සඳහන් කළ වර්ධනයන් කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කරමින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ 2009 උපාය මාර්ගික සැලැස්මෙහි අරමුණු සාක්ෂාත් කරගැනීමට එලදායි ලෙස සහායවීම සඳහා අනුමත වාර්ෂික විගණන සැලැස්ම අනුව විගණන කටයුතු අඛණ්ඩව සිදුකරන ලදී. එමගින් අනෙකුත් දෙපාර්තමේන්තුවල ක්‍රියාවලීන්ට හා පාලන පද්ධතීන්ට වටිනාකමක් එකතු කිරීමේ අභිප්‍රායෙන් ස්වාධීන අරමුණු තහවුරු කිරීම සහ උපදේශන සේවා සපයන ලදී. 2009 වර්ෂයේ වාර්ෂික විගණන සැලැස්මෙහි අඩංගු විගණන පැවැරැම්වලට අමතරව ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ශුද්ධ ජාත්‍යන්තර සංචිත සහ සංචිත මුදල් පිළිබඳව ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල වෙත දත්ත වාර්තාකරණය කිරීමේ ක්‍රමවේදයෙහි නිරවද්‍යතාවය සහතික කිරීම පිණිස මෙම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විස්තීර්ණ ක්‍රියාවලි අධ්‍යයනයක් සිදුකරන ලදී. එම විශේෂ අධ්‍යයනය මගින් මාසිකව ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලට වාර්තා කරන දත්තයන් හි වලංගුභාවය තවදුරටත් සහතික කරනු ලැබීය. එමෙන්ම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2009 ජූනි, ජූලි හා සැප්තැම්බර් මාස අවසානයට නියමිතව තිබූ පරීක්ෂණ දිනයන්හිදී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලට වාර්තා කරන ලද දත්තයන්හි නිරවද්‍යතාවය තහවුරු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු කරන ලදී.

2009 වර්ෂය තුළදී කළමනාකාරිත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුව තොරතුරු පද්ධති විගණන කාර්යයන් සම්බන්ධයෙන් දෙපාර්තමේන්තුව සතු සම්පත් සහ නිපුණතාවයන් වර්ධනය කර ගැනීම සඳහා විවිධ ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී. විගණන මෘදුකාංග යක්වන ACL (Audit Command Language) මෘදුකාංගය ප්‍රසම්පාදනය කිරීම, ACL ආධාරයෙන් පරිගණකගත පද්ධතිවල ඇති ප්‍රධාන දත්ත සමූහයන්වල ඇති තොරතුරුවලට ප්‍රවේශවීමට හැකියාව ලබාගැනීම හා තෝරාගත් නිලධාරීන් පිරිසකට ACL මගින් තොරතුරුවලට ප්‍රවේශවීමට හා ඒවා විශ්ලේෂණය කිරීමට අවශ්‍ය පුහුණුව ලබාදීම මින් ප්‍රධාන ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් වේ.

තවද, සුභසාධන දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් සේවක ණය සම්බන්ධ තොරතුරු පද්ධතිය විගණනය කිරීම, තොරතුරු ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සඵලදායීත්වය විමර්ශනය කිරීම, ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් ණය යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳ තොරතුරු පද්ධති විගණනය සහ ව්‍යාපාර අඛණ්ඩතා සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සඵලදායීත්වය ඇගයීම යන තොරතුරු පද්ධති විගණනයන් 2009 වර්ෂය තුළදී සම්පූර්ණ කරන ලදී. විශේෂයෙන්ම තොරතුරු පද්ධති ආරක්ෂණ ගැටළුවලට මෙන්ම අවදානම් අඩුකරගැනීම සම්බන්ධයෙන් වූ වැඩි දියුණු කිරීම් සඳහා නිර්දේශයන් ඉදිරිපත් කිරීම මගින් ඉහත පද්ධති හා ක්‍රියාවලීන්ට වටිනාකම් එකතු කිරීමට ද දෙපාර්තමේන්තුවට හැකි විය.

2009 වර්ෂයේ වාර්ෂික විගණන සැලැස්මෙහි අඩංගු වූ විගණනයන් සියල්ලක්ම පාහේ සම්පූර්ණ කිරීමට කළමනාකාරීත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුවට හැකි වූ අතර, ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුවට හා සුභසාධන දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් විශ්‍රාම වැටුප් ගෙවීම්, අර්ථසාධක ගෙවීම් හා නිවාස ණය ගෙවීම්වලට අදාළ පූර්ව විගණන අවශ්‍යතාවයන් ද යථා පරිදි ඉටුකරන ලදී.

2009 වර්ෂය තුළ සිදුකරන ලද ප්‍රධාන විගණන පැවැරැම්වලට පහත සඳහන් පැවැරැම් අයත් වේ.

- දේශීය මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වෙක්පත් නිශ්කාණ ක්‍රියාවලිය විමර්ශනය කිරීම.
- සංචිත මුදල් ඉලක්කයන් ළඟාකර ගැනීම සඳහා පවත්වාගෙන යනු ලබන විටට වෙළෙඳපොළ කාර්යයන් විමර්ශනය කිරීම.
- ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අවසාන ගිණුම් පියවීමේ ක්‍රියාවලිය විමර්ශනය කිරීම.
- ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුවේ ආයෝජන ක්‍රියාවලිය විමර්ශනය කිරීම.
- මාතලේ ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය ගොඩනැගීමේ ව්‍යාපෘතියෙහි කාර්යක්ෂමතාවය හා ප්‍රසම්පාදන රීතීන්ට දක්වා ඇති අනුකූලතාවය විමර්ශනය කිරීම.
- විදේශ ණය පියවීම් ක්‍රියාවලිය විමර්ශනය කිරීම.
- විදේශ සංචිත කළමනාකරණය අනුමත පාලන සීමාවන් තුළ සිදුවී ඇත්ද යන්න විමර්ශනය කිරීම.
- රන් ආයෝජන හා වෙළෙඳ කාර්යයන් පරීක්ෂා කිරීම.
- ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සිදුකරන අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය විමර්ශනය කිරීම.
- ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුවේ තේ සංවර්ධන වක්‍රය අරමුදල් ව්‍යාපෘති කාර්යයන් විමර්ශනය කිරීම.

විගණනයන්හි නිරීක්ෂණ හා යෝජනා නිර්දේශයන් අදාළ දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන්, අධිපතිතුමා, විගණන කමිටුව සහ මුදල් මණ්ඩලය වෙත වාර්තා කරන ලදී. තවද, අදාළ දෙපාර්තමේන්තු මගින් විගණන නිර්දේශ කාර්යක්ෂමව හා

එකඟ වූ කාලපරිච්ඡේදයන් තුළ ක්‍රියාත්මක කර ඇති බව තහවුරු කරගැනීම සඳහා පශ්චාත් විගණන පරීක්ෂාවන් ද සිදුකරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අවදානම් කළමනාකරණ වැඩ පිළිවෙල වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා 2009 ජුනි මස තෙක් මෙම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විවිධ ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබූ අතර, ඉන්පසුව මහ බැංකු අවදානම් කළමනාකරණ වැඩපිළිවෙලෙහි අඩංගු මාර්ගෝපදේශයන්ට අනුගත වෙමින් අවදානම් කළමනාකරණ කාර්යයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඒ ඒ දෙපාර්තමේන්තුවලට බලය පවරන ලදී. තවද, දේශීය මෙහෙයුම් කටයුතු, මූල්‍ය, ව්‍යවහාර මුදල් හා සුභසාධන යන දෙපාර්තමේන්තු තෝරාගෙන නිශ්චිත හා දැරිය හැකි අවදානම් මට්ටම්වලදී එම දෙපාර්තමේන්තුවලට අදාළ ප්‍රධාන ක්‍රියාවලීන්ගේ අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා ගොඩනගා ඇති පාලන පද්ධතීන් විමර්ශනය කරමින් මහ බැංකු අවදානම් කළමනාකරණ කාර්යයට ද කළමනාකරණ විගණන දෙපාර්තමේන්තුව දායක විය.

මෙතෙක් අනුගමනය කරනු ලැබූ අනුකූලතා විගණන භාවිතයන් වලින් ඉවත්ව අවදානම් පදනම් කරගත් අභ්‍යන්තර විගණන භාවිතයක් වෙත සංක්‍රමණය වීම සඳහා අවශ්‍ය මුදල් මණ්ඩල අනුමැතිය 2009 වර්ෂයේදී ලබාගන්නා ලදී. අවදානම් පදනම් කර ගනිමින් තෝරාගත්, වැඩිම අවදානම් සහිත විගණන කාර්යයන්ට දෙපාර්තමේන්තුව සතු සීමිත සම්පත් යෙදවීම මගින් ඒවායේ එකතු කළ අගය ඉහළ නැංවීමට මෙම සංක්‍රමණය කළමනාකාරීත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුවට උපකාරී වේ. මෙම සංක්‍රමණය සඳහා අවශ්‍ය පියවරයන් 2010 වර්ෂය මුලදී ආරම්භ කර 2014 වර්ෂය තෙක් අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමට නියමිතය. මෙම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් තම සේවක මණ්ඩලයේ නිපුණතා මට්ටම් වැඩිදියුණු කිරීමේ කටයුතු 2009 වර්ෂය තුළදීද අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. අවදානම් පදනම් කරගත් විගණනය, අභ්‍යන්තර විගණන ප්‍රමිතීන් හා අනෙකුත් විගණන ක්‍රම හා උපායයන් පිළිබඳව කාර්ය මණ්ඩලයෙහි දැනුම වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා අභ්‍යන්තර වැඩමුළු සහ පුහුණු සැසි සංවිධානය කරන ලදී. එමෙන්ම අභ්‍යන්තර විගණනය සඳහා වූ නව උපකරණ හා ශිල්පීය ක්‍රම පිළිබඳව සියළුම නිලධාරීන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයේදී සුදුසුකම් ලත් පළපුරුදු අභ්‍යන්තර විගණකවරයකු ගෙන්වා වැඩසටහනක් පැවැත් වූ අතර නිලධාරීන් කිහිපදෙනෙක් තොරතුරු පද්ධති විගණනය සහ අභ්‍යන්තර විගණනය පිළිබඳ විදේශීය පුහුණු වැඩසටහන්වලට ද යොමුකරන ලදී.

17. ගෙවීම් සහ පියවීම්

2005 අංක 28 දරණ ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති පනතට අනුව, මූල්‍ය ක්‍රමයෙහි සුරක්ෂිත බව, කාර්යක්ෂම බව, තරඟකාරී බව සහ ස්ථායීතාවය තහවුරු කරගැනීම සඳහා, ජාතික ගෙවීම් පද්ධති ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාවෙහි යෙදවීමටත්, රටතුළ පවතින ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති අවේක්ෂණය කිරීමටත් අවශ්‍ය බලතල ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට පැවරී ඇත. ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති මෙහෙයවීම, නියාමනය කිරීම, අධීක්ෂණය කිරීම,

ඒවාට අවශ්‍ය පහසුකම් සැපයීම මෙන්ම ඒවා භාවිතා කිරීම ද සිදුකරනු ලබන්නා ලෙස සුරක්ෂිත, ශක්තිමත් සහ කාර්යක්ෂම ගෙවීම් පද්ධතියක් පවත්වා ගැනීමේ කාර්යය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ඉටු කරනු ලබන්නේ ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව මාර්ගයෙනි. එම කාර්යය සපුරාලීම සඳහා ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් රට තුළ සිදු කෙරෙන ඉහළ වටිනාකම් සහිත අන්තර් බැංකු ගෙවීම් සඳහා තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය මෙහෙයවීම සහ විදේශ විනිමය සංචිත කළමනාකරණය හා විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු සඳහා පසු මෙහෙයුම් කාර්යාල කටයුතු පවත්වාගෙන යාම තවදුරටත් සිදුකරන ලදී. මෙයට අමතරව ස්විෆ්ට් (SWIFT) ගනුදෙනු කළමනාකරණය තුළින් දේශීය සහ විදේශීය වශයෙන් සිදුකෙරෙන මුදල් හා සුරැකුම්පත් හුවමාරු කිරීමට අවශ්‍ය පහසුකම් සැපයීම ද සිදුකරන ලදී. ඒ සමඟම, ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතියේ නිසි ක්‍රියාකාරීත්වය පවත්වා ගැනීමත්, ඇතිවිය හැකි අවදානම අවම කිරීමත් සඳහා ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති අවේක්ෂණය කිරීමේ කටයුතු ද 2009 වර්ෂයේ දී තවදුරටත් සිදුකරන ලදී. කලාපීය රටවල් සමඟ පවත්නා අන්‍යෝන්‍ය සහයෝගිතාවය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා පසුගිය කාලයේ මෙන්ම ආසියානු නිශ්කාණ සංගමය (ආ.නි.සං.) හරහා කෙරෙන ගනුදෙනු නියමිත වේලාවට පියවීමටත්, එම සංගමයේ 38 වන අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල රැස්වීම 2009 ජූනි මාසයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ දී පැවැත්වීමටත් මෙන්ම සාක් ගෙවීම් ප්‍රවේශයෙහි ලේකම් කාර්යාල කටයුතු පවත්වාගෙන යාමටත් අවශ්‍ය පහසුකම් සැපයීම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරන ලදී.

17.1 තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය මෙහෙයවීම

මූල්‍ය වෙළෙඳපොළෙහි, බැංකු අතර සිදුකරන ලද කාල සංවේදී ගෙවීම් මෙන්ම තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියේ සහභාගිත්ව ආයතනවල ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ගෙවීම් ද, තත්කාලීන දළ පියවීම් පදනම මත පියවීම හා එම සහභාගිත්ව ආයතන සඳහා කාර්යාල වේලාවන් තුළදී උපකාරක සේවා ඇතුළු සම්බන්ධතා සේවාවන් ලබාදීමද, 2009 වසර තුළදීත්, ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නොකඩවා සිදුකරන ලදී. මෙම වසර තුළදී, තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය තුළ සිදුකළ ගනුදෙනු සංඛ්‍යාව 232,567 ක් වූ අතර, එම ගනුදෙනුවල මූල්‍ය වටිනාකම රුපියල් බිලියන 33,155 ක් විය. එය පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව වටිනාකම අනුව සියයට 32 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. 2009 වර්ෂයේදී, තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය තුළ එක් දිනකදී වාර්තා කළ වැඩිම ගනුදෙනු සංඛ්‍යාව 1,465 ක් ද, වැඩිම මූල්‍ය වටිනාකම රුපියල් බිලියන 295 ක් ද විය. වසර තුළ සිදුකළ ගනුදෙනු සංඛ්‍යාවේ සහ මූල්‍ය වටිනාකමවල දෛනික සාමාන්‍යය පිළිවෙලින් 965 ක් සහ රුපියල් බිලියන 138 ක් විය. පහසුකම් සැපයුම්කරු වශයෙන්, පද්ධතියෙහි සුමට ක්‍රියාකාරීත්වය සහතික කිරීම, සඳහා මහ බැංකුව විසින් දවස තුළ ලබාදෙන ද්‍රවශීලතා පහසුකම (Intra-day Liquidity Facility-ILF) යටතේ, එම පහසුකම ඉල්ලා සිටි තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියේ සහභාගිත්ව ආයතන වෙත දවස තුළින් රුපියල් බිලියන 11.3 ක පමණ තාවකාලික ද්‍රවශීලතා ප්‍රමාණයක් ලබාදෙන ලදී.

2009 වසර අවසානයේ දී තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියෙහි සහභාගිත්ව ආයතන වූයේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, බලපත්‍රලාභී

වාණිජ බැංකු 22 ක්, බැංකු නොවන ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් 7 ක්, සේවක අර්ථසාධක අරමුදල සහ කොළඹ කොටස් හුවමාරුවේ මධ්‍යම තැන්පතු පද්ධතිය යන ආයතනයන්ය. ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්දකු වන සම්පත් සුරැකුම් සමාගම විසින් සම්පත් බැංකුව සමඟ ඒකාබද්ධ වීම නිසා 2009 වසර අවසානයේ දී ලංකා සෙට්ල් පද්ධතියේ සහභාගිත්ව ආයතන සංඛ්‍යාව 32 ක් විය. කාර්ය සාධන දර්ශකයක් ලෙස ගත් විට, තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියේ ක්‍රියාකාරී පැවැත්ම 2009 වසර තුළදී සියයට 99.9 ක් ලෙස පවත්වා ගැනීමට එම පද්ධතියේ මෙහෙයුම් අංශයට හැකි විය. හදිසි අවස්ථාවක දී පද්ධතියේ ක්‍රියාකාරී පැවැත්ම සේවා බිඳ වැටීමකින් තොරව පවත්වාගත හැකි බව තහවුරු කරගැනීම සඳහා ප්‍රතිප්‍රාන්ති වැඩබිම් භාවිතා කොට දෙවනාවක්ම සජීව මෙහෙයුම් කටයුතු සාර්ථකව සිදුකරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කර ඇති විධානයන්ට අනුව සහභාගිත්ව ආයතනවල ව්‍යාපාර කටයුතු අඛණ්ඩව පවත්වාගැනීමේ සැලසුම් (Business Continuity Plans) ගුණාත්මක වශයෙන් වැඩිදියුණු කිරීමට ද සහභාගිත්ව ආයතන උනන්දු කරවනු ලැබීය. තත්කාලීන දළ පියවුම් පද්ධතිය වැනි පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් ගෙවීම් පද්ධති සඳහා ජාත්‍යන්තර පියවීම් සඳහා වන බැංකුව (BIS) විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද දස වැදුරුම් මූලික ප්‍රතිපත්තිවලට අනුගතවීම සහතික කිරීම සහ පුද්ගල මැදිහත්වීම් අවම කරගැනීම අරමුණු කරගෙන සහභාගිත්ව ආයතනවලින් කරන ලද ඉල්ලීම්වලට පහසුකම් සැපයීම සඳහා මෘදුකාංගවල ගුණාත්මක වර්ධනයන් නොකඩවා සිදුකරන ලදී. සහභාගිත්ව ආයතන විසින් සමාන කොටස්වලින් වියදම් දැරීමට එකඟවීම නිසා, වියදම් බෙදාගැනීමේ පිළිවෙත මත මෙම වර්ධනයන් සිදුකරන ලදී. මහ බැංකුව විසින් පද්ධතිය හරහා ලංකාසෙට්ලි සහභාගිත්ව ආයතන වෙත සපයන ලද වැඩි දියුණු කළ පහසුකම් සලකා බැලීමෙන් සහ මෙහෙයුම් වියදම් පියවා ගැනීමේ ක්‍රම වේදයක් වශයෙන්, 2003 වසරේ ලංකාසෙට්ලි පද්ධතිය ආරම්භයේ සිට එක් ගනුදෙනුවක් සඳහා සහභාගිත්ව ආයතනවලින් අයකරන ලද රු.240 ක් වූ ගාස්තුව, 2009 පෙබරවාරි 01 වෙනි දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි රුපියල් 400 දක්වා සංශෝධනය කරන ලදී.

17.2 විදේශ විනිමය සංචිත කළමනාකරණයට අදාළ ගනුදෙනු පියවීම

ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් භාණ්ඩාගාර ගනුදෙනු කළමනාකරණ ක්‍රමය (TDRMS) හරහා විදේශ විනිමය, රන් හා විදේශ සුරැකුම්පත් පිළිබඳ ගෙවීම් සහ පියවීම් කටයුතු මෙම වසර තුළදීද නොකඩවා සිදුකරන ලදී. පසුගිය කාලයේ මෙන්ම, දෙපාර්තමේන්තුවේ පසු මෙහෙයුම් කාර්යාල ගනුදෙනු ක්‍රියාවලිය ප්‍රමාදයකින් හා අමතර ගාස්තු ගෙවීමකින් තොරව සියයට 100 කින් නිවැරදිව සිදුකරන ලද අතර, වසර තුළදී ඩොලර් බිලියන 50.87 ක් වූ පියවීම් උපදෙස් 7,185 ක් නිකුත් කොට ඇත.

විදේශ සංචිතයෙහි මින් පෙර සිදු නොවූ ආකාරයෙන් ඇති වූ අඛණ්ඩ ඉහළයාම හේතු කොට ගෙන ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සිදුකරන ලද විදේශ විනිමය, රන් හා සුරැකුම්පත් ගනුදෙනු ප්‍රමාණය 2009 වසරේ දෙවන භාගයේ දී සීඝ්‍ර ලෙස වර්ධනය විය. මෙම වර්ධනයට සාපේක්ෂව ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව පසු

මෙහෙයුම් කාර්යාල ගනුදෙනු ක්‍රියාවලිය සඳහා අවශ්‍ය මානව හා මෙහෙයුම් ධාරිතාවය වැඩි දියුණු කරන ලදී. යුරෝක්ලියර් (Euroclear) පද්ධතිය හා ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ නවීකරණ ක්‍රමෝපායන්ට අනුගත වන ලෙස ක්‍රියා කළ හැකි ආකාරයෙන්, පවත්නා භාණ්ඩාගාර ගනුදෙනු කළමනාකරණ ක්‍රමය (TDRMS) 2009 වසර තුළදී තවදුරටත් දියුණු කරන ලදී.

17.3 විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු පිළිබඳ ගනුදෙනු පියවීම

දේශීය කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ පසු මෙහෙයුම් කාර්යාල කටයුතු කිරීමේ වගකීමද ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව සතුවේ. ඒ අනුව, වටිනාකම රුපියල් බිලියන 1,788 ක් වූ ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් (Repo) ගනුදෙනු 2,931 ක් ද, වටිනාකම රුපියල් බිලියන 1021.8 ක් වූ ප්‍රති විකුණුම් (Reverse Repo) ගනුදෙනු 2,793 ක් ද, වටිනාකම රුපියල් බිලියන 69.6 ක් වූ ස්ථිර පදනමක් මත කරන ලද විකුණුම් (Outright Sales) ගනුදෙනු 169 ක් ද, වටිනාකම රුපියල් බිලියන 1,779.5 ක් වූ මහ බැංකු සුරැකුම්පත් (Central Bank Securities) ගනුදෙනු 1,601 ක් ද සඳහා වූ පියවුම් කටයුතු මෙම වර්ෂය තුළදී සිදුකරන ලදී. ස්ථිර පදනමක් මත කරන ලද මිලදී ගැනීම් (Outright Purchases) මෙම වර්ෂය තුළදී සිදු කර නොතිබිණි.

නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත් පියවීමේ පද්ධතිය හරහා සහභාගිත්ව ආයතනවලට, දෛනිකව ලබාදෙන ද්‍රවශීලතා පහසුකම සැපයීමත්, එම ද්‍රවශීලතා පහසුකම් පියවනු ලබන ආකාරය නිරීක්ෂණය කිරීමත් ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නොකඩවා සිදුකරන ලදී. 2009 වර්ෂය තුළදී වටිනාකම රුපියල් බිලියන 2,732.8 ක් වූ දෛනිකව ලබාදෙන ද්‍රවශීලතා පහසුකම් ගනුදෙනු 8,207 ක් තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය තුළින් සැපයීම සහ පියවීම ද සිදුකරන ලදී.

17.4 ස්විෆ්ට් සන්නිවේදන කටයුතු

ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව 2009 වර්ෂය තුළදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ස්විෆ්ට් පණිවිඩ මෙහෙයවීම හා සම්බන්ධ කාර්යයන්හි නිරත විය. තවද ස්විෆ්ට් සන්නිවේදන පද්ධතියේ යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීමට ස්විෆ්ට් නෙට් ලින්ක් (Swift Net Link - SNL) සහ ස්විෆ්ට් එලියන්ස් ඇක්සස් (Swift Alliance Access) අනුවාදයන් වැඩිදියුණු කරන ලදී. 2009 වර්ෂය තුළදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් යවන ලද හා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට ලැබුණු ස්විෆ්ට් පණිවිඩ සංඛ්‍යාව පිළිවෙලින් 1,217,136 ක් සහ 761,021 ක් විය. 2009 වර්ෂයේ ලැබුණු මුළු පණිවිඩ සංඛ්‍යාවෙන් 167,059 ක් මහ බැංකුවේ ගනුදෙනුවලට අදාළ ඒවා වූ අතර, ඉතිරිය තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය (RTGS) සහ නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත් පියවීම් පද්ධතිය (SSSS) හා සම්බන්ධ ස්විෆ්ට් පණිවිඩ විය.

17.5 ආසියානු නිශ්කාෂණ සංගමයේ (ආ.නි.සං.) ගනුදෙනු

ශ්‍රී ලංකාව ආසියානු නිශ්කාෂණ සංගම යාන්ත්‍රණය හරහා කරන ලද මුළු ගනුදෙනුවල වටිනාකම 2008 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 363 සිට, 2009 වසරේදී රුපියල් බිලියන 191 දක්වා සියයට 47.5 කින් සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. මෙම අඩුවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් බලපෑවේ එම වසර තුළ ක්‍රියාත්මක වූ ඉරාන

සංඛ්‍යා සටහන II-13

ආසියානු නිශ්කාෂණ සංගමයේ අනෙකුත් රටවල් සමඟ ශ්‍රී ලංකාවේ වෙළඳුම් සහ ආ.නි.සං. ගනුදෙනු වටිනාකම (රුපියල් බිලියන)

අයිතමය	2008	2009
ආ.නි.සං. හරහා සිදුකරන ලද මුළු ගනුදෙනු	363.3	190.7
ශ්‍රී ලංකාව ආ.නි.සං.රටවලට කරන ලද අපනයන	72.3	63.2
ශ්‍රී ලංකාව ආ.නි.සං.රටවලින් කරන ලද ආනයන	525.8	337.5
ශ්‍රී ලංකාව ආ.නි.සං.රටවල් සමඟ කරන ලද මුළු වෙළෙඳ ගනුදෙනු	598.1	400.7
ආ.නි.සං.ගනුදෙනුවල ශුද්ධ පියවීම්	315.2	158.5

මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ණය පහසුකම හේතුවෙන් බනිජ් තෙල් ආනයන බිල්පත් ආ.නි.සං. හරහා ප්‍රතිපූරණය නොකිරීමය. 2008 වසර හා සසඳන කළ 2009 වසර තුළ දී අසියානු නිශ්කාෂණ සංගම යාන්ත්‍රණය හරහා කරන ලද ශුද්ධ පියවීම්වල වටිනාකම රුපියල් බිලියන 159 දක්වා සියයට 50 කින් පමණ අඩු විය.

38 වැනි ආ.නි.සං. යේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල රැස්වීම 2009 ජූනි මස 16 වැනි දින කොළඹ දී පැවැත්විණි. ආ.නි.සං. ක්‍රියා පිළිවෙත් හා නියමන්ට අනුව 2009/2010 වර්ෂය සඳහා සහාපති තනතුරට පත්වූ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අධිපතිතුමා විසින් මෙම රැස්වීමෙහි මූලසුන හොඳවන ලදී. මෙම රැස්වීමේදී, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් පහත දැක්වෙන නිර්දේශයන් ඒකමතිකව අනුමත කරන ලදී.

- ආ.නි.සං.සාමාජිකත්වය පුළුල් කිරීම - මේ සම්බන්ධයෙන් වඩාත් සුදුසු සාමාජිකයන් නිර්ණය කිරීම සඳහා තාක්ෂණික කමිටුවක් පත්කිරීමට තීරණය විය. ඉන්දියානු මහ බැංකුව (Reserve Bank Of India) මෙම කමිටුවේ රැස්වීම් කැඳවීමට ස්වේච්ඡාවෙන් ඉදිරිපත් විය. මේ අතර ආ.නි.සං. ලේකම් කාර්යාලයට ආ.නි.සං. සාමාජිකත්වය පුළුල් කිරීමට සුදුසු පියවර ගැනීම සඳහා නිර්ණායක හා ක්‍රමවේදයන් සකස් කරන ලෙස සාමාජික රටවලින් මෙහිදී ඉල්ලා සිටින ලදී.
- ආ.නි.සං. යාන්ත්‍රණය වැඩිදියුණු කිරීම - ආ.නි.සං.යේ අභිප්‍රාය, ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතියෙන් ඔබ්බට පුළුල් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පෙරදැරි කරගෙන, ආර්ථික අවශ්‍යතාවයන් අතර මුදල් හා මූල්‍ය සහයෝගිතාවය වැඩිදියුණු කරගැනීම, විශේෂයෙන්ම ආසියානු සංචිත බැංකුවක් (Asian Reserve Bank) පිහිටුවීමේ යෝග්‍යතාවය හා ශක්‍යතාවය සොයාබැලීම මෙන්ම සාමාජිකයන් අතර වෙළෙඳ සම්බන්ධතා ඉහළ දැමීම සැලකිල්ලට ගනිමින් ආ.නි.සං.යේ අනාගත ක්‍රියාකලාපය පිළිබඳ අධ්‍යයනයන්ද, ඉන්දියානු මහ බැංකුව (Reserve Bank Of India) විසින් කැඳවනු ලබන තාක්ෂණික කමිටුව හරහා සිදුකිරීමට තීරණය විය.
- තැපැල් මගින් වඩුවර හා නිවේදන යැවීම නවතාලීම සඳහා විද්‍යුත් ලෙස අත්සන් (digitally signed) යෙදිය හැකි ඊ - වඩුවර හා නිවේදන හඳුන්වා දීම.
- ආ.නි.සං. පිහිටුවීමේ ගිවිසුමෙහි සහ ක්‍රියා පිළිවෙත්හි ආරවුල් නිරාකරණය සඳහා වූ කාලසීමාව මාස 6 ක කාලසීමාවක් දක්වා වැඩිකළ බව ඇතුළත් කිරීම.

- මාලදිවයින මූල්‍ය අධිකාරියට (Maldives Monetary Authority) ආ.නි.සං. සාමාජිකත්වය ලබාදීම සහ මාලදිවයින සමග ආ.නි.සං. මෙහෙයුම් කටයුතු 2010.01.01 දින සිට ආරම්භ කිරීම.

ආ.නි.සං.යේ 39 වන අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල රැස්වීම 2010 දී භූතාන‍යේ දී පැවැත්වීමට නියමිතය. වසරෙන් වසර මාරුවීමේ මූලධර්මය පදනම් කරගෙන වර්ෂ 2010 දී ආ.නි.සං. සභාපතිත්වය භූතාන‍යේ රාජකීය මූල්‍ය අධිකාරියේ කළමනාකාර අධ්‍යක්ෂවරයාත් එහි උප සභාපතිත්වය ඉන්දියානු මහ බැංකුවේ අධිපතිතුමාත් දරනු ඇත.

17.6 ගෙවීම් පද්ධති පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය සහ අවේක්ෂණය

ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව රටේ සමස්ත අරමුණ වන මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය ළඟාකර ගැනීම සඳහා ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතිවල ස්ථායීතාව සහතික කිරීම වර්ෂය පුරා නොකඩවා සිදුකරන ලදී. රටේ ගෙවීම් කාඩ්පත් කර්මාන්තය ප්‍රවේගවත්ව සිදුකර ගැනීම සඳහා සැලකිල්ලට ගනිමින් සහ ජාත්‍යන්තර යහ පුරුදු සහ ප්‍රවේනිකව සමගාමී වෙමින් නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ සහ නීති කෙටුම්පත් සම්පාදකයන් උපදෙස් මත, 2009 ජූලි 31 දින සිට බලපැවැත්වෙන “ගෙවීම් කාඩ්පත් සේවා සපයන්නන් සඳහා වූ නියාමන, 2009 අංක 1” (රෙගුලාසි) සඳහා ගරු ජනාධිපතිතුමාගේ අනුමැතිය ලබාගැනීමට ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කටයුතු කරන ලදී. මෙම රෙගුලාසි මගින් ගෙවීම් සහ පියවීම් නියාමනය කරන්නා ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට ගෙවීම් කාඩ්පත් සේවා සපයන්නන් නියාමනය කිරීමට සහ මෙහෙයවීමට අවශ්‍ය බලතල සපයනු ලබයි.

එමෙන්ම මෙම රෙගුලාසිවලට අනුව රටකුළ ගෙවීම් කාඩ්පත් ව්‍යාපාරයේ නියැලී සිටින සෑම සේවා සපයන්නෙක් විසින්ම, තම කටයුතු පවත්වාගෙන යාම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙන් බලපත්‍රයක් ලබාගත යුතුවේ. රෙගුලාසිවල දක්වා ඇති නිර්වචනයට අනුව ගෙවීම් කාඩ්පත් යන්නෙන් මුදල් ලබාගැනීම සඳහා හෝ මුදල් ගෙවීම් සඳහා කලින් කල භාවිතා කරනු ලැබිය හැකි වූද, සංකේතයක් හෝ වෙනත් ක්‍රමයක් ඇතුළුව, ගිණුමකට, රාශිගත අගයකට හෝ ණය මුදලකට ප්‍රවේශය ලබාගැනීමේ යම් කාඩ්පතක්, තහඩුවක්, කුපන් පතක් හෝ වෙනත් උපක්‍රමයක් ආකාරයෙන් වන හර අයකිරීම් කාඩ්පත් (debit card), අයහාර කාඩ්පත් (charge card), ණය කාඩ්පත් (credit card), සහ අගය රාශිගත කාඩ්පත් (stored value card) ආවරණය කෙරේ.

එවැනි සේවා සපයන්නන්ගේ අධීක්ෂණ අධිකාරිය වශයෙන් ගෙවීම් කාඩ්පත් සේවා සපයන්නන්ට අවශ්‍ය සහ අදාළ අවස්ථාවලදී, මග පෙන්වීම්, මාර්ගෝපදේශ, කොන්දේසි, චක්‍රලේඛ, නීති සහ උපදෙස් නිකුත් කිරීමට මෙම රෙගුලාසි මගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට බලතල ලැබී ඇත.

එම රෙගුලාසි වලට අනුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලද බලපත්‍රයක අධිකාරිය යටතේ සහ එහි අන්තර්ගත නියමයන් හා කොන්දේසිවලට අනුකූලව මිස, යම් තැනැත්තෙකු විසින් ගෙවීම් කාඩ්පත් සේවා සැපයුම්කරුවෙකු වශයෙන් සේවයේ නියුක්තවීම හෝ ක්‍රියාකිරීම හෝ නැතහොත් සේවයේ නියුක්තවීමට හෝ ක්‍රියාකිරීමට වෙනත් තැනැත්තෙකු යෙදවීම හෝ නොකළ යුතුය. ගෙවීම් කාඩ්පත්

සේවා සපයන්නන් ලෙස දැනටමත් කටයුතු කරනු ලබන, සුදුසුකම් ඇති පුද්ගලයන් හට එම කටයුතු පවත්වාගෙනයාම සඳහා අවශ්‍ය බලපත්‍ර ලබා ගැනීමට අයදුම්පත් ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා නියෝග ක්‍රියාත්මක වන දින සිට මාස හයක කාලපරිච්ඡේදයක් මෙම රෙගුලාසි මගින් සපයනු ලැබ ඇත.

රෙගුලාසිවලට අනුව, සුදුසුකම් සපුරාලන ගෙවීම් කාඩ්පත් සේවා සැපයුම්කරුවන්හට 2010 ප්‍රථම කාර්තුවලදී බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ. ගෙවීම් කාඩ්පත් සේවා සපයන්නන් හට එකම තලයක සිට සිය ව්‍යාපාරය කරගෙනයාමට අවස්ථාව සැලසීමත් කර්මාන්තයේ සුරක්ෂිත බව සහ කාර්යක්ෂමතාව ඉහළ නැංවීමත් මෙන්ම ගනුදෙනුකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමෙහිත් වැඩපිළිවෙලක් ලෙස ගෙවීම් කාඩ්පත් ව්‍යාපාරයේ නියැලී සිටින සේවා සපයන්නන්ට මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කිරීමට ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව තවදුරටත් බලාපොරොත්තු වේ. ඒ අනුව ණය කාඩ්පත් ව්‍යාපාරයේ ඇති වැදගත්කම සැලකිල්ලට ගනිමින්, ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ශ්‍රී ලංකා ගෙවීම් කාඩ්පත් ව්‍යාපාරික සංගමයේ ද අදහස් ලබාගනිමින් ණය කාඩ්පත් නිකුත් කරන්නන් සඳහා වූ මෙහෙයුම් මාර්ගෝපදේශයන් සකස් කරන ලදී. රට තුළ සුරක්ෂිත, ආරක්ෂාකාරී සහ කාර්යක්ෂම ණය කාඩ්පත් ව්‍යාපාරයක් පවත්වාගෙන යාමේ පරමාර්ථයෙන් 2010 වර්ෂයේ පළමු කාර්තුව තුළ ණය කාඩ්පත් මෙහෙයුම් මාර්ගෝපදේශයන් ණය කාඩ්පත් නිකුත් කරන ආයතන වෙත නිකුත් කිරීමට ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව බලාපොරොත්තු වේ. මෙයට සමගාමීව ජංගම දුරකථන මගින් කරන ගෙවීම් ඇතුළත් අනෙකුත් වර්ගවල ගෙවීම් කාඩ්පත් සඳහා අවශ්‍යතාව අනුව මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කෙරෙනු ඇත.

මුදල් නීති පනතින් ලැබී ඇති ප්‍රතිපාදන යටතේ ලංකාසෙට්ල් පද්ධතියේ ක්‍රියාකරු වශයෙන්, පද්ධතිය සඳහා වූ පද්ධති නීතිරීති යාවත්කාලීන කිරීම සහ සැලසුම් කිරීමේ බලය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට පැවරී ඇත. තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය ක්‍රියාත්මක වීම ආරම්භ වූ 2003 අගෝස්තු මාසයේ දී මුල්වරට නිකුත් කරනු ලැබූ ලංකාසෙට්ල් පද්ධති රීති 2009 වර්ෂයේ දී යාවත්කාලීන කරන ලදී. පළමු නිකුතුවෙන් පසුව සිදුවූ පද්ධති රීතිවලට අදාළ සියලුම සංශෝධන සහ අදාළ කාලසීමාව තුළ සිදුවූ වැඩිදියුණු කිරීම් මෙම සංශෝධනයන්ට ඇතුළත් වී ඇත. පද්ධතිය වශයෙන් වැදගත් ගෙවීම් පද්ධතියක ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ මූලික අරමුණු සාක්ෂාත් කිරීම සඳහා සහ පහසුවෙන් පරිශීලනය කළහැකි වීම සඳහා පද්ධති නීතිරීති පිළිබඳ ලේඛන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ වෙබ් අඩවියෙහි ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. සහභාගිත්ව ආයතන විසින් පද්ධති රීතින් සඳහා දැක්වූ අනුකූලතාවය පිළිබඳව දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ඉතා සමීපව නිරීක්ෂණය කරන ලදී.

ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතියේ මෙහෙයුම් විශ්වසනීයත්වය සහතික කරනු වස්, සියලුම සහභාගිත්ව ආයතනවල, ව්‍යාපාර අධීක්ෂක සැලසුම් සහ ප්‍රතිප්‍රාප්ති වැඩබිම් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ඒවා පරීක්ෂා කරමින් හා නිර්දේශයන් ඉදිරිපත් කරමින් 2009 වර්ෂයේ දී ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව එහි ව්‍යාපාර අධීක්ෂක ප්‍රතිපත්තිය අධීක්ෂකව සිදුකරන ලදී. සියලුම බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් තිදෙනෙකුගේ ද ලංකා මූල්‍ය සේවා කාර්යාංශයෙහි ද ව්‍යාපාර අධීක්ෂක සැලසුම්වල සහ ප්‍රතිප්‍රාප්ති වැඩබිම්වල

පළමු අදියරේ ඇගයීම් බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව හා රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව යන දෙපාර්තමේන්තුවල සහාය ඇතිව සම්පූර්ණ කරන ලදී.

ජායාගත වෙක්පත් පිළිබිඹු නිශ්කාශණ පද්ධතියට අදාළව 2006 වසරේ දී නිකුත් කරන ලද පොදු නියමයන්වලට බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල අනුකූලතාවය සහතික කරගැනීමට ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නිර්දේශ කිහිපයක් බලාත්මක කළ අතර එම වාණිජ බැංකුවලට වෙක්පත් නිශ්කාශණයෙහි T+1 ඊතිය පිළිපදීම සම්බන්ධව ප්‍රගතිය වාර්තා කිරීමට උපදෙස් නිකුත් කරන ලදී. T+1 ඊතියේ ප්‍රතිලාභය ගනුදෙනුකරුවන්ට ලැබීම සහතික කර ගැනීම සඳහා සංඛ්‍යාත දෙපාර්තමේන්තුවේ සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ පළාත් කාර්යාලයන් හි නිලධාරීන්ගේද සහයෝගය ඇතිව දිවයිනපුරා (උතුරු නැගෙනහිර පළාත් හැර) වෙක්පත් නිශ්කාශණය සම්බන්ධව පාරිභෝගික සමීක්ෂණයක් ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2009 වර්ෂයේ දී පවත්වන ලදී. 2010 මුල් භාගයේදී අවසන් කිරීමට සැලසුම්කර ඇති මෙම සමීක්ෂණයේ ප්‍රතිඵල මත T+1 ඊතියට, සියලුම බැංකු සම්පූර්ණයෙන්ම අනුකූලවීම සහතික කිරීම සඳහා තවදුරටත් ප්‍රතිශෝධිත නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ.

“ලංකාසයිග්” (LankaSign) යන නාම අංකනය යටතේ 2009 මැයි මස ශ්‍රී ලංකාවේ පළමු සහතික කිරීමේ කාර්යාලය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ නිර්දේශ මත ලංකාකලීයර් පුද්ගලික ආයතනය විසින් ආරම්භ කරන ලදී. මේ තුළින් විද්‍යුත් ගනුදෙනු සහතික කිරීම හා යොමු කිරීමේ කටයුතු සඳහා යොදාගත හැකි සංඛ්‍යාත සහතික නිකුත් කිරීමට හැකිවන අතර, එය ශ්‍රී ලංකාවේ ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතියට උසස් වටිනාකමක් සපයමින් මූල්‍ය ව්‍යාපාරයේ තවත් ඉතා වැදගත් සංකල්පයක් බවට පත්විය. ගෙවීම් උපකරණ සඳහා විද්‍යුත් ක්‍රමවේද හඳුන්වාදීමත් සමඟ, එවැනි ගනුදෙනු සිදුවන සෑම අවස්ථාවකදීම ඒවායේ සුරක්ෂිතතාව තහවුරු කිරීම අවශ්‍ය වේ. ගනුදෙනුවල පෞද්ගලිකත්වය පවත්වාගෙන යෑමේ වැදගත්කම හා විද්‍යුත් ගනුදෙනුවල සම්ප්‍රේෂණය සිදුවන කාලය තුළ එහි සත්‍ය බව සහතික කිරීම සැලකිල්ලට ගනිමින් ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතීන්හි සහ ඊ-වාණිජ්‍යය (E-Commerce) භාවිතයේ නීතිමය ආරක්ෂාව සැපයීම සඳහා සහතික පත්‍ර අධිකාරිය හෙවත් සහතික කිරීමේ අධිකාරිය යන සංකල්පය විද්‍යුත් ගනුදෙනු සහතික කිරීම සඳහා පිහිටුවනු ලැබීය. මේ මගින් දත්ත, පණිවුඩ, විද්‍යුත් ලිපිලේඛන, විද්‍යුත් වාර්තා හෝ වෙනත් සංනිවේදන ක්‍රම සහ විද්‍යුත් ගනුදෙනුවලට අදාළ මහජන විශ්වාසය හා පරිපූර්ණ බව වැඩි දියුණුවන අතර මූල්‍ය ආයතන අතර විද්‍යුත් මගින් සිදුවන ගනුදෙනු හා විද්‍යුත් දත්ත හුවමාරු ප්‍රතික්ෂේපවීමකින් තොරව පවත්වාගෙන යාමට පහසුකම් සැලසේ.

ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් සහ මනා පරිචයන්ට අනුකූලව ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නිකුත් කරනු ලබන කාර්තුවය ගෙවීම් සගරාව (Payment Bulletin) නව මුහුණුවරකින් එළිදක්වමින් සිය තොරතුරු ප්‍රචාරණ කටයුතු 2009 වර්ෂය තුළ දී ද නොකඩවා සිදුකරනු ලැබීණ. ශ්‍රී ලංකාවේ ගෙවීම් පද්ධති පිළිබඳව වාණිජ බැංකු කාර්ය මණ්ඩල, පාසල් සිසුන් හා සාමාන්‍ය ජනතාව දැනුවත් කිරීම සඳහා ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් වර්ෂය තුළ දී නොකඩවා සිදු කරනු ලැබීණ.

17.7 සාක් ගෙවීම් ප්‍රවේශය

ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව සාක් ගෙවීම් ප්‍රවේශයෙහි ලේකම් කාර්යාලයේ කටයුතු 2009 වසර තුළ දී නොකඩවා සිදු කරන ලදී. සාක් ගෙවීම් කවුන්සිලයේ හා සාක් කලාපීය ගෙවීම් ප්‍රවේශයේ ප්‍රගතිය හා සාමාජික රටවල ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතිවල සංවර්ධනයන් පිළිබඳ දැනුම වර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් සාක් ගෙවීම් විවරණිකාවේ දෙවන හා තෙවන වෙළුම් ප්‍රකාශයට පත්කළ අතර සාක් කලාපීය ගෙවීම් ප්‍රවේශය සඳහා වූ වෙබ් අඩවිය යාවත්කාලීන කිරීම සිදුකරන ලදී.

තේපාලයේ කත්මන්දු හා භූතානයේ තිම්පු නගරවලදී සාක් ගෙවීම් කවුන්සලයේ රැස්වීම් දෙකක් පවත්වන ලද අතර ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව ඒ සඳහා අවශ්‍ය සම්බන්ධීකරණ කටයුතු හා ලේකම් කාර්යාල කටයුතු සිදුකරමින් අදාළ සාමාජික රටවලට සහාය දක්වනු ලැබීය. බංගලාදේශයෙන් හා භූතානයෙන් මෙරටට පැමිණි මහ බැංකු කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා අධ්‍යාපන වැඩමුළු සංවිධානය කිරීමත් දෙපාර්තමේන්තුව මගින් 2009 වසරේ දී සිදුකරන ලදී.

18. ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචන සහ නිරීක්ෂණ

ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචන සහ නිරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවට (අ) උපාය මාර්ගික සැලසුම් ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධීකරණය කිරීමට සහ ඉදිරි වර්ෂ 5 ක කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ උපාය මාර්ගික සැලසුම වාර්ෂිකව යාවත්කාලීන කිරීමෙන්, (ආ) උපාය මාර්ගික සැලසුම ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් අදාළ දෙපාර්තමේන්තුවල ප්‍රගතිය නිරීක්ෂණය කිරීමෙන් (ඇ) ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව අනුගමනය කරනු ලබන ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ සමාලෝචන හා අධ්‍යයනයන් කිරීමෙන් වගකීම පැවරී ඇත.

(අ) උපාය මාර්ගික සැලසුම් ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධීකරණය කිරීම

2010 - 2014 කාල පරිච්ඡේදයට අදාළව උපාය මාර්ගික සැලසුම සමාලෝචනය කිරීම හා යාවත්කාලීන කිරීම සඳහා, සියලුම දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන්, ඔවුන්ගේ නියෝජිතයන් සහ ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වයේ සහභාගිත්වයෙන් 2009 සැප්තැම්බර් 18 - 20 දින තුළ බෙන්තොට ටාප් එක්ස්පෝටිකා හෝටලයේ දී දෙදින කපීකාවතක්, ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචන සහ නිරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පවත්වන ලදී. “සෞභාග්‍ය සඳහා කඩිනම් ගමනක්” යන තේමාව යටතේ පිළියෙල වූ නව උපාය මාර්ගික සැලසුම, 2007 න් ආරම්භ වූ උපාය මාර්ගික සැලසුම් මාලාවේ හතරවැන්න විය. 2009 - 2013 කාලය සඳහා වූ පසුගිය උපාය මාර්ගික සැලසුම යටතේ සමස්තයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සියයට 91 ක කාර්යසාධන මට්ටමක් වාර්තා කරන ලදී. 2010 - 2014 කාලය සඳහා වූ නව උපාය මාර්ගික සැලසුම මගින් එහි අරමුණු SMART සංකල්පයට අනුරූපව ගොඩනැංවීම සඳහා උත්සාහයක් දරන ලදී. එනම් උපාය මාර්ගික සැලසුමේ අරමුණු නිශ්චිත (Specific), මැනිය හැකි (Measurable), ක්‍රියාවක් හා සම්බන්ධ (Action Oriented), ප්‍රායෝගික (Realistic), සහ කාල හා සම්පත් සීමාවන්ට යටත් (Time and Resource Constrained), ඒවා බවට පත්කිරීමයි. උපාය මාර්ගික පරමාර්ථ, අරමුණු,

විශේෂ සටහන II - 1

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ උපායමාර්ගික සැලසුම්කරණය

උපායමාර්ගික සැලසුම්කරණය යනු ආයතනයක්, එහි දැක්ම (Vision) කෙරේ නැඹුරු වූ පරමාර්ථ (Goals), සහ අරමුණු (Objectives) ළඟා කර ගැනීම පිණිස එම ආයතනයේ උපායමාර්ග පිහිටුවීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ ඇගයීමට ලක්කිරීම කරනු ලබන ක්‍රියාවලියයි. ආයතනයක් මැදිකාලයේ සිට දිගුකාලය තුළදී ගමන් කළයුත්තේ කුමන දිශාවටද යන්න සහ එම දිශාවට ගමන් කිරීම සඳහා යොදා ගන්නා යාන්ත්‍රණයන් සහ උපක්‍රමයන් මොනවාද යන්න තීරණය කිරීමත්, ආයතනය එම දිශාවට ගමන් කර ඇත්ද නැද්ද යන්න ඇගයීමට ලක් කිරීමත් උපාය මාර්ගික සැලසුම්කරණය මගින් කරනු ලබයි. උපාය මාර්ගික සැලසුම්කරණය පිළිබඳව ප්‍රසිද්ධියක් දරණ ජෝල් රෝස් (Joel Rose) සහ මිචෙල් කාමි (Michael Kami) සඳහන් කරනුයේ, “උපාය මාර්ගයක් නොමැතිව කටයුතු කරන ආයතනයක්, රුවල් නොමැතිව එකම වටේ කැරකැවෙමින් තිබෙන නෞකාවක් වැනිය. එය යාමට නිශ්චිත ස්ථානයක් නොමැති ඉබාගානයේ යන්නෙකුට සමානය”(Fred R. David, 2008).

උපාය මාර්ගික සැලසුම්කරණය මගින් ලබාගත හැකි වාසි බොහොමයකි. ආයතනයකට උපාය මාර්ගික සැලසුම්කරණය මගින් පූර්ව ක්‍රියා මාර්ගයන් ගැනීමේ හැකියාවන්, ගතිකත්වයකින් යුත් එකක් වීමේ හැකියාවන්, තමන්ගේ ගමන් මාර්ගය තීරණය කර ගැනීමේ සහ ආයතනයේ පුද්ගලයින් බල සහිත පුද්ගලයන් බවට පත් කිරීමේ හැකියාවන් ලැබේ. උපාය මාර්ග සැලසුම් ක්‍රියාවලියට සහභාගිවීම තුළින් කළමණාකරුවන් මෙන්ම සේවකයන් ආයතනයට උපකාරී කිරීම කෙරේ බැඳීමක් ඇති අය බවට පත්වේ. එසේම උපාය මාර්ගික සැලසුම්කරණය මගින් ආයතනයකට වඩා හොඳ පූර්ව ක්‍රියා මාර්ගයන් ගැනීමේ හැකියාවන්, එම ආයතනයේ කටයුතු වඩාත් හොඳින් පාලනය ගැනීමේ හැකියාවන් ලබාදෙයි. එය ආයතනයේ ගමන් මාර්ගය පැහැදිලිව පෙන්වා දීමටත්, කාර්යක්ෂමතාවය සහ ඵලදායිතාවය වැඩිකර ගැනීමටත්, කාර්ය මණ්ඩලය තුළ කණ්ඩායම් හැඟීම් ගොඩනැංවීමටත් ඉවහල් වේ. මෙවැනි වාසි වටහා ගැනීමෙන් පසුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2006 දී එහි උපාය මාර්ගික සැලසුම ලේඛණගත කිරීමට අවශ්‍ය කටයුතු ආරම්භ කිරීම වැදගත් පියවරක් විය.

මහ බැංකුව එහි පළමු උපාය මාර්ගික සැලසුම 2007 - 2011 වසර 05 ක කාලයමාප්තය සඳහා සැලසුම් කරන ලදී. ඉතිහාසයේ ප්‍රථම වතාවට, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් එහි දැක්ම (Vision) සහ මෙහෙවර (Mission) නිර්ණය කිරීමත්, එම දැක්ම ළඟාකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය උපාය මාර්ග සහ ක්‍රියා මාර්ගයන් සම්පාදනය කිරීමත්, කොපමණ මට්ටමක සාර්ථකත්වයක් ළඟාකර ගත්තේද යන්න ඇගයීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රධාන කාර්ය සාධක දර්ශකයක් හඳුනාගැනීමක් සිදු කරන ලදී. එතැන් පටන්, සමස්තයක් ලෙස සියයට අනුවකට වඩා සාර්ථකත්වයක් සහිතව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් උපාය මාර්ගික සැලසුම්

වට තුනක් සම්පූර්ණ කරන ලද අතර, දැනට ක්‍රියාත්මක කරන 2010 - 2014 උපාය මාර්ගික සැලසුම, උපාය මාර්ගික සැලසුම් මාලාවේ සිව්වැන්න වේ.

භාවිතයේදී උපාය මාර්ගික සැලසුම් ක්‍රියාවලිය අදියර තුනකින් සමන්විත වේ. එනම්, උපාය මාර්ග සම්පාදනය කිරීම, උපාය මාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම, සහ උපාය මාර්ග ඇගයීමයි. උපාය මාර්ග සම්පාදනය කිරීමට ඇතුළත් වන්නේ දැක්ම හා මෙහෙවර ගොඩනැංවීම, ආයතනයක බාහිර වාසිදායක අවස්ථාවක් මෙන්ම අවදානම් හඳුනා ගැනීම, අභ්‍යන්තර ශක්තීන් හා දුර්වලතාවයන් තීරණය කිරීම, දිගුකාලීන අරමුණු පිහිටුවීම සහ දැක්ම ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා අවශ්‍ය උපාය මාර්ග පිහිටුවා ගැනීම යනාදියයි. ආයතනයක උපාය මාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී, සකස් කරන ලද උපාය මාර්ග ක්‍රියාවට යෙදවීමට හැකිවන අයුරින් වාර්ෂිකව අරමුණු පිහිටුවීම, ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීම, සේවකයන් අභිප්‍රේෂණය කිරීම සහ අවශ්‍ය සම්පත් වෙන්කිරීම අවශ්‍ය වේ. උපාය මාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම යන්නට ඇතුළත් වන්නේ උපාය මාර්ගවලට දායකවන ආකාරයේ සංස්කෘතියක් ගොඩනැංවීම, ඵලදායී ආයතනික ව්‍යුහයක් නිර්මාණය කිරීම, අයවැය පිළියෙළ කිරීම, තොරතුරු පද්ධති සංවර්ධනය කිරීම සහ සේවක පාරිතෝෂික ආයතනික කාර්යසාධනය හා බද්ධ කිරීම යනාදිය ය. උපාය මාර්ග කළමණාකරණයේ මෙම “ක්‍රියාත්මක අදියර” තුළදී, පිහිටුවාගත් උපාය මාර්ග ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා සේවකයන් සහ කළමණාකරුවන් මෙහෙයවීම අත්‍යාවශ්‍ය වෙයි. උපාය මාර්ග ඇගයීමට ලක්කිරීම, උපාය මාර්ගික කළමණාකරණයේ අවසාන මෙන්ම ඉතා වැදගත් අදියර වෙයි. මෙම අදියරේදී, කළමණාකරුට උපාය මාර්ග නිසිපරිදි ක්‍රියාත්මක වනවාද යන්න හා ආයතනය එහි දැක්ම වෙත ළඟා වන්නේද යන්න පිළිබඳව කළමණාකරුට දැනගත හැකිය. දැනට ක්‍රියාත්මක වන උපාය මාර්ග සඳහා පදනම්වන බාහිර සහ අභ්‍යන්තර සාධකයන් විමර්ශනය කිරීම, කාර්යසාධනය මැනීම සහ වැරදි නිවැරදි කිරීම සඳහා ක්‍රියා මාර්ගයන් ගැනීම යනාදිය කළමණාකරුවන් විසින් මෙම අදියරේදී ක්‍රියාවෙහි යෙදවිය යුතු වැදගත් අංග ත්‍රිත්වය වේ (Fred R. David, 2008). උපාය මාර්ගික සැලසුම්කරණයේදී යොදාගන්නා ප්‍රධාන ශිල්පීය ක්‍රමයන් වන්නේ SWOT විශ්ලේෂණය (ශක්තීන්, දුර්වලතාවයන්, අවස්ථාවන්, සහ තර්ජනයන්), PEST විශ්ලේෂණය (දේශපාලන, ආර්ථික, සමාජීය සහ තාක්ෂණික), STEER විශ්ලේෂණය (සමාජ සංස්කෘතික, තාක්ෂණික, ආර්ථික, පාරිසරික සහ නියාමන සාධකයන්), සහ EPISTEL විශ්ලේෂණය (පාරිසරික, දේශපාලන, තොරතුරුවේදය, සමාජ, තාක්ෂණික, ආර්ථික, නෛතික) යනාදියයි.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2006 සිට එහි උපාය මාර්ගික සැලසුම නිර්මාණය කිරීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා පියවර ගන්නාවක් ක්‍රියාත්මක කර ඇත.

ආරම්භයේදීම, උපාය මාර්ගික සැලසුම් ක්‍රියාවලියේ කටයුතු වාර්ෂිකව සම්බන්ධීකරණය කිරීම, සමාලෝචනය කිරීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා 2007 වර්ෂයේදී ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචන සහ නිරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව පිහිටුවන ලදී. දැනට ක්‍රියාත්මක වන (2010 - 2014) උපායමාර්ගික සැලසුමට අඩංගු ප්‍රධාන සංරචකයන් වන්නේ එක් එක් පර්ෂද යටතේ ඇති ඉලක්ක, ඉලක්ක ළඟා කර ගැනීමේ යාන්ත්‍රණයන්, ප්‍රධාන කාර්ය සාධන දර්ශක සහ උපායමාර්ගික අරමුණු, යනාදියයි. ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතාවය, මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය, ව්‍යවහාර මුදල් නිකුත් කිරීම හා කළමනාකරණය, නියෝජිත සේවාවන්, මානව සම්පත් කළමනාකරණය හා සංවර්ධනය, ආයතනික සේවාවන්, සහ ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචන හා නිරීක්ෂණ යන්න එම පර්ෂදයන් හත වෙයි. කාර්යපටය, නෛතික බලය, සහ පවත්නා සම්පත් සැලකිල්ලට ගනිමින් මහ බැංකුවේ දෙපාර්තමේන්තු විසින් ඔවුන්ගේ දෙපාර්තමේන්තුවල ක්‍රියාකාරී සැලසුම් අවුරුදු 5 ක මැදි කාලයක් සඳහා සකස් කරනු ලැබේ. මෙම මූලික සැලසුම්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අධිපතිතුමා, ඉහළ කළමනාකාරිත්වය සහ සියළු දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් වාර්ෂිකව පවත්වනු ලබන කටීකාවකදී සාකච්ඡා කරනු ලබයි. අභ්‍යන්තරව හා බාහිරව ඇතිවන්නා වූ අවදානම් සහ පැනනගිමින් පවතින අභියෝගයන් සලකා බලා හා විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් අනතුරුව, මූලික වශයෙන් සැකසූ උපාය මාර්ගික සැලසුම, වාර්ෂික කටීකාවකදී සංශෝධනය කිරීම, අලුත් කිරීම සහ ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම ආදිය අදාළ දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන් විසින් සිදුකරනු ලබති.

උපාය මාර්ගික සැලසුමේ ප්‍රගතිය, අදාළ දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන් සමඟ පවත්වන කාර්තුමය ප්‍රගති සමාලෝචන රැස්වීම් හරහා ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචන හා නිරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අධීක්ෂණය කරනු ලැබේ. ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචන හා නිරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අධිපතිතුමා ප්‍රධානත්වය දරණ සාංගමික කළමනාකාරිත්වයෙන් සැදුම්ලත් උපාය මාර්ගික සැලසුම් සමාලෝචන කමිටුව (SPRC) වෙත එම ප්‍රගතිය වාර්තා කරනු ලැබේ. උපාය මාර්ගික සැලසුමේ යම් යම් ප්‍රමාදවීම් හෝ අඩුපාඩු තිබේ නම්, ඒ පිළිබඳ ගත යුතු ක්‍රියාමාර්ගයන් පිළිබඳව කමිටුව මගින් ගනු ලබන තීරණයන්, අදාළ දෙපාර්තමේන්තු වෙත දැනුම් දෙනු ලැබේ. මෙම ක්‍රියාවලිය ඉතා සාර්ථක එකක් වූ බව මූලික කාර්ය සාධන දර්ශකයන් නිරීක්ෂණය කිරීමේදී ඔප්පු වී ඇත. උපාය මාර්ගික සැලසුමේ සාර්ථකත්වයට තුඩුදුන් ප්‍රධාන සාධක ලෙස දැක්විය හැක්කේ කාර්ය මණ්ඩලය තුළ උපාය මාර්ගික සැලසුම් පිළිබඳව ඇති දැනුවත්භාවය සහ අඛණ්ඩ නිරීක්ෂණ ක්‍රියාවලියයි.

“සෞභාග්‍යමත් ශ්‍රී ලංකාවක් ගොඩ නැංවීම” මුල් උපාය මාර්ගික සැලසුම් ද්විත්වයේ තේමාව වූ අතර, තෙවැන්නෙහි තේමාව වූයේ “සුව පහසු කලාපයට අභියෝගයක්” යන්නය. දැනට ක්‍රියාත්මක වන 2010 - 2014 උපාය මාර්ගික සැලසුමේ තේමාව වන්නේ “සෞභාග්‍ය සඳහා කඩිනම් ගමනක්” යන්නයි. උපාය මාර්ගික සැලසුම් ක්‍රියාවලියේ ප්‍රගතිය තුළින් පෙනෙන්නේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව එහි දැක්ම වන “ශ්‍රී ලංකාවේ සෞභාග්‍ය සඳහා දායක වන විශ්වසනීය සහ ක්‍රියාශීලී මහ බැංකුවක් බවට පත්වීම” යන්න කරා ක්‍රමයෙන් පිය නගන බවයි.

ආශ්‍රිත මූලාශ්‍ර:

1. David, Fred R. (2008), Strategic Management (12th Edition), PHI Learning Private Limited, New Delhi.
2. <http://www.rbi.org.in/scriptPublicationReportDetails.aspx?ID=460>

අරමුණු ළඟා කරගැනීමේ යාන්ත්‍රණයන්, කාර්ය සාධන දර්ශක මොනවාද යන්න පර්ෂදයන් හතක් යටතේ උපාය මාර්ගික සැලසුම මගින් හඳුන්වා දී ඇත. මෙම පර්ෂද හත ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතාවය, මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවය, ව්‍යවහාර මුදල් නිකුත් කිරීම හා කළමනාකරණය, නියෝජිත සේවාවන්, මානව සම්පත් කළමනාකරණය හා සංවර්ධන සේවා, සාංගමික සේවාවන්, සහ ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචන හා නිරීක්ෂණය යනාදියෙන් සමන්විත වේ.

(ආ) දෙපාර්තමේන්තුමය උපාය මාර්ගික සැලසුම්වල ක්‍රියාකාරිත්වය නිරීක්ෂණය කිරීම

උපාය මාර්ගික සැලසුම ක්‍රියාවට නැංවීමේ දී නිරීක්ෂණ ක්‍රියාවලියේ අඩංගු ප්‍රධාන අංග දෙක වූයේ උපාය මාර්ගික සැලසුම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පූර්ව වැඩමුළු පැවැත්වීමත්, දෙපාර්තමේන්තු කාර්යසාධනය කාර්තුමය පදනමක් මත නිරීක්ෂණය කිරීමත්ය. මුළු කාර්ය මණ්ඩලයෙහිම දායකත්වය ලබා ගැනීම සඳහා උපාය මාර්ගික සැලසුම පිළිබඳව

මහ බැංකු කාර්ය මණ්ඩලය පර්ෂදයන් වශයෙන් ගෙන දැනුවත් කිරීමේ රැස්වීම් මාලාවක් වර්ෂය ආරම්භයේදීම පවත්වනු ලැබීය. සැලසුමට අනුව තමන්ගේ කාර්ය භාරය කුමක් ද යන්න පිළිබඳවත් සහ ඒ සඳහා වඩාත් හොඳ දායකත්වයක් ලබා දෙන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳවත් තක්සේරුවක් ලබාගැනීමට මේ මගින් කාර්ය මණ්ඩලයට හැකිවිය.

සම්පස්ථ නිරීක්ෂණය, උපාය මාර්ගික සැලසුමේ සාර්ථකත්වයට හේතු වූ ප්‍රධාන සාධකයක් විය. කාර්තුමය නිරීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය යටතේ, ක්‍රියාකාරී සැලසුම් හා අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලයන් මත පදනම්ව සෑම දෙපාර්තමේන්තුවකම ප්‍රගතිය ඇගයීමට ලක්කරන ලද අතර, ඒවායේ ප්‍රතිඵල බැංකුවේ ඉහළ කළමනාකාරිත්වයෙන් සැදුම්ලත් උපාය මාර්ගික නිරීක්ෂණ කමිටුව (SPRC) වෙත වාර්තා කරන ලදී. මේ මගින් සැලසුමේ ප්‍රගතිය පිළිබඳව අවබෝධයන් ලබාගැනීමටත් එය කාලානුරූපව ඉටු කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ගයන් ගැනීමටත් කළමනාකරණයට හැකිවිය.

(ඇ) ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචනය සහ අධ්‍යයනයන්

විදේශ විනිමය සංචිත, රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මානව සම්පත් කළමනාකරණය යන ක්ෂේත්‍රයන්ට අදාළ සමාලෝචන කිහිපයක්ම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරන ලදී. ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචනය කළ යුතු ක්ෂේත්‍රයන් කළමනාකාරිත්වයේ අනුමතියට යටත්ව සම්පූර්ණ කරන ලදී. මීට අමතරව, ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචන සහ නිරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් බැංකුවේ සියලු දෙපාර්තමේන්තුවලට අදාළ ප්‍රතිපත්ති අළලා විස්තීර්ණ ලැයිස්තුවක් පිළියෙළ කිරීම ආරම්භ කරන ලදී. ප්‍රතිපත්ති ඇතුළත් ලේඛනවල මෘදු පිටපත් ගබඩා කර තැබීම සඳහා තොරතුරු තාක්ෂණික දෙපාර්තමේන්තුවේ සහාය ඇතිව විද්‍යුත් ප්‍රතිපත්ති හා ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ වූ පුස්තකාලයක් (e-Policy and Procedure Library) වර්ෂය තුළ දී දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ස්ථාපිත කරන ලදී. මෙම පුස්තකාලයට බැංකුවේ විද්‍යුත් තැපෑල හරහා ප්‍රවේශ විය හැකි අතර එහි ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මෙහෙයුම්වලට අදාළ නීති, නිකුත් කරන ලද නියාමනයන්, චක්‍රලේඛ, නියෝග සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රකාශනවල මෘදු පිටපත් අන්තර්ගත වෙයි.

19. පරිශ්‍ර

පරිශ්‍ර දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2009 වර්ෂය තුළ නව ඉදිකිරීම්, නඩත්තු කටයුතු, බැංකු පරිශ්‍රය පිරිසිදු කිරීම් කටයුතු සහ අවට භෞතික සම්පත් පාලනය කිරීම, භාවිතා කිරීම සහ ආරක්ෂා කිරීම තවදුරටත් අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යන ලදී. මීට අමතරව 2009 වර්ෂය තුළදී පරිශ්‍ර දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මහ බැංකුවේ නිලධාරීන් සඳහා ප්‍රවාහන පහසුකම් සැපයීම, සන්නිවේදන පහසුකම් සැපයීම සහ නිවාඩු නිකේතන පරිපාලනය ඉටු කරන ලදී.

පරිශ්‍ර දෙපාර්තමේන්තුව විසින් රුපියල් මිලියන 50 ක වියදමින් මාතලේ පළාත් කාර්යාලය සඳහා නව ගොඩනැගිල්ලෙහි ඉදිකිරීම් කටයුතු නිමකරන ලදී. ආසන 160 කින් යුත් නවීන ශ්‍රවණාගාරයක් සහිත, ආසන්න වශයෙන් වර්ග අඩි 11,000 ක වපසරියකින් යුක්ත මහල් දෙකකින් සමන්විත මෙම පළාත් කාර්යාලය ගොඩනැගිල්ල මාතලේ, මන්දණ්ඩාවල, ත්‍රිකුණාමලය විදියේ ආක 805 පිහිටා ඇත. 2009 පෙබරවාරි මස 01 දින නව ගොඩනැගිල්ල විවෘත කරන ලද අතර, පළාත් කාර්යාලය මෙහෙයුම් කටයුතු ඵදින සිට එහි ආරම්භ විය.

අනගාරික ධර්මපාල මාවත පුළුල් කිරීම හේතුවෙන් මාතර පළාත් කාර්යාලයෙහි කොටසක් කඩා ඉවත් කිරීමට සිදු විය. මේ නිසා නව උපරි ව්‍යුහයක් ඉහළ මහල්වල ස්ථායීතාව සඳහා ඉදිකරන ලද අතර අළුත්වැඩියා කටයුතු සඳහා රුපියල් මිලියන 30 ක පිරිවැයක් දැරීමට සිදුවිය. දකුණු පළාතේ, මහ බැංකුවේ පළාත් මට්ටමේ මෙහෙයුම් කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා නවීකරණය කරන ලද මෙම ගොඩනැගිල්ල 2009 මාර්තු මස 01 දින යළි විවෘත කිරීමට යෙදුණි.

පරිශ්‍ර දෙපාර්තමේන්තුව විසින්, සෝමාවතී විහාර ප්‍රදේශයෙහි නව නිරීක්ෂණ බංගලාවක් සහ බීට්ටු කාර්යාලයක ඉදි කිරීම් කටයුතු 2009 මාර්තු මාසයේ දී ආරම්භ කරන ලදී. දෙමහල් නිරීක්ෂණ බංගලාව සහ තෙමහල් බීට්ටු කාර්යාලය ආසන්න වශයෙන් වර්ග අඩි 6000 කින් යුක්ත වන අතර ඉදිකිරීම්

කටයුතු 2010 මාර්තු මාසයේ දී නිම කිරීමට සැලසුම් කර ඇත.

බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයේ ඇති ව්‍යවහාර මුදල් කෞතුකාගාරයේ නවීකරණ කටයුතු 2009 වසරේදී සිදුකරන ලදී. තවද, බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයෙහි අවට පරිශ්‍රය සහ එහි ශ්‍රවණාගාරයෙහි නවීකරණ කටයුතු සාර්ක් කලාපයේ ජාත්‍යන්තර පුහුණු මධ්‍යස්ථානයක තත්ත්වයට වැඩි දියුණු කිරීමද සිදු කරන ලදී.

ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුවේ මුදල් නෝට්ටු හඳුනා ගැනීම, තේරීම සහ ගණනය කිරීමේ යන්ත්‍රය (CVCS යන්ත්‍රය) පිහිටා ඇති කාමරයෙහි පවතින දූවිලි ඉවත් කිරීමට සම්බන්ධිත නවීකරණ කටයුතු මෙම වසරේ දී සිදු කරන ලදී. දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රවීන වෘත්තිකයන්ගේ සහාය ඇතිව මෙම ව්‍යාපෘතිය සම්පූර්ණ කරන ලදී. එමගින් ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ කරන පරිසරය වැඩි දියුණු වූ අතර, සේවකයන්ගේ සෞඛ්‍ය තත්ත්වය ද වැඩි දියුණු කිරීමට හැකි විය.

2009 වර්ෂය තුළදී වැතෑම් විදියේ පිහිටි හෝරා ස්ඵම්භයේ අභ්‍යන්තර නවීකරණ කටයුතු සහ තීන්ත ආලේප කිරීම පුරා විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුවේ උපදේශනය මත සාර්ථකව ඉටු කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ කාර්යයන් පුළුල් වීම හේතුකොටගෙන අවශ්‍ය වන අමතර කාර්යාල ඉඩකඩ ලබාගැනීමේ අරමුණු ඇතිව මහ බැංකුව විසින් ශ්‍රීමත් බාරොන් ජයතිලක මාවතේ පිහිටි ලොයිඩ්ස් ගොඩනැගිල්ල මිල දී ගන්නා ලද අතර එහි අළුත්වැඩියා කටයුතු ද ආරම්භ කරන ලදී.

මීට අමතරව නැෂනල් මියුචුවල් ඇෂුවරන්ස් ගොඩනැගිල්ල (කලින් CWE ක්‍රීඩා සංකීර්ණ ගොඩනැගිල්ල) මහ බැංකුව විසින් මිලදී ගන්නා ලදී.

පරිශ්‍ර දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ නැගෙනහිර පළාත් කාර්යාලය ස්ථාපනය කිරීම සඳහා වන මූලික කටයුතු ආරම්භ කොට ඇත. මේ සඳහා අක්කර 5 ක වපසරියකින් යුතු ඉඩම අත්පත්කර ගැනීමේ කටයුතු ත්‍රිකුණාමල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය සමඟ ආරම්භ කොට ඇත. විධිමත් ලෙස පවරා ගැනීමෙන් පසුව පළාත් කාර්යාලයෙහි මූලික ඉදි කිරීම් කටයුතු ආරම්භ කිරීමට සැලසුම් සූදානම් කොට ඇත.

මහ බැංකුවට අයත් සියලුම පරිශ්‍රයන්හි බාහිර අලංකරණය තවදුරටත් මනා ලෙස පවත්වාගෙන යාම සඳහා දෙපාර්තමේන්තුව නිරත විය.

20. පළාත් කාර්යාල

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ පළාත් කාර්යාලවල උපාය මාර්ගික අරමුණුවලින් එකක් වනුයේ පළාත් මට්ටමින් තුලිත සංවර්ධනයක් ළඟාකර ගැනීමට එලදායි අංශවලට මූල්‍යමය සහාය ලබාදීමයි. සංවර්ධන ප්‍රතිඵල සාක්ෂාත් කරගනු පිණිස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින්, පළාත් කාර්යාලවල වැඩකටයුතු/ක්‍රියාකාරිත්වයන් ඉලක්කගත කාර්යයන් ඔස්සේ වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා පියවරයන් කිහිපයක් ගෙන ඇත.

ඒ අනුව පළාත් කාර්යාලවල ක්‍රියාකාරීත්වය මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්තිමය අරමුණුවලට අනුකූලව මෙහෙයවීම සඳහා 2009 වසරේ දී වෙනම දෙපාර්තමේන්තුවක් ලෙස පළාත් කාර්යාල මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව පිහිටුවන ලදී. මීට අමරතව, පවත්නා පළාත් කාර්යාල බලප්‍රදේශයට අයත් නොවන හා සංවර්ධනය සඳහා අනුග්‍රහය අවශ්‍ය, පුළුල් භූමි ප්‍රදේශයකට සංවර්ධන කටයුතු ව්‍යාප්ත කිරීම සඳහා මුදල් නීති පනතේ 7 වන වගන්තියට අනුව, තවත් පළාත් කාර්යාල පිහිටුවීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව අදහස් කරයි. 2010 වසර තුළ ත්‍රිකුණාමලයෙහි සහ උතුරු පළාතෙහි පළාත් කාර්යාල දෙකක් පිහිටුවීමට කටයුතු යොදා ඇත.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් හඳුන්වා දී ඇති විවිධ ණය යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීම, ව්‍යවසායකත්ව හැකියාව ඇති අය සඳහා දැනුවත් කිරීමේ සහ නිපුණතා සංවර්ධන වැඩසටහන් පැවැත්වීම, ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනයට අදාළ විවිධ කටයුතුවල නියුක්ත වීම සහ අඩු ආදායම්ලාභී පුද්ගලයන් විධිමත් මූල්‍ය ක්‍රමය තුළට ගෙනඒම තුළින් ඔවුන්ගේ ආදායම් ඉපැයීමේ හැකියාව ඉහළ නැංවීම ආදිය පළාත් කාර්යාලවලින් අපේක්ෂිත පුළුල් කාර්යභාරයට ඇතුළත් වේ.

පවත්වන ලද දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් සහ නිපුණතා සංවර්ධන වැඩසටහන්

පළාත් කාර්යාල විසින් පොදු මහජනතාව වෙනුවෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හඳුන්වා දී ඇති ණය යෝජනා ක්‍රම, ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම්, රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය, ඉතිරිකිරීම් පුරුදු වර්ධනය කිරීම, නීත්‍යානුකූල නොවන මූල්‍ය ව්‍යාපාර, හොර මුදල් නොට්ටු, අනෙකුත් පොදු සහ කාලීන ආර්ථික කරුණු යන විවිධ විෂයයන් යටතේ ජනතාව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පවත්වන ලදී. එම වැඩසටහන් ව්‍යවසායකයින් සහ බැංකුකරුවන් යන පාර්ශ්වයන්ට ද ප්‍රයෝජනවත් විය. ඒ ඒ පළාත්වල ක්‍රියාත්මක අනෙකුත් ආයතන සහභාගී කර ගනිමින් ගෙවතු වගාව, බීජ නිෂ්පාදනය, පසු අස්වනු තාක්ෂණය, විද්‍යාත්මක කිරිපට්ටි පාලනය යනාදී පුළුල් පරාසයක විහිදුනු සංවර්ධන ක්ෂේත්‍රයන් ආවරණය වන පරිදි නිපුණතා සංවර්ධන වැඩසටහන් රැසක් පවත්වා ඇත. 2009 වසර තුළ පළාත් කාර්යාල මගින් පවත්වන ලද වැඩසටහන්වල ප්‍රගතිය 1 වන සංඛ්‍යා සටහනෙහි දක්වා ඇත.

පළාත් කාර්යාල විසින් කරන ලද අනෙකුත් කාර්යයන්

2009 වසර තුළ තෝරාගත් ගැනුම්කරුවන් සමග උතුරු-මැද පළාතෙහි පළාත් කාර්යාලය විසින් බඩඉරිඟු ගොවීන්ට රුපියල් මිලියන 3,357 ක් වටිනා ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් 21,635 කට ඇතුළත් වීමට ද, මධ්‍යම පළාතෙහි පළාත් කාර්යාලය විසින් වී, සෝයා බෝංචි සහ බී-ලුණු වගා කරන ගොවීන්ට රුපියල් මිලියන 223 ක් වටිනා ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් 1,706 කට ඇතුළත් වීමට ද පහසුකම් සපයන ලදී. පළාත්වල කෘෂි නිෂ්පාදිතය ඉහළ නැංවීම සඳහා ඉහළ ඵලදායීත්වයක් ඇති බීජ වර්ග ඇතුළු විද්‍යාත්මක වගා ක්‍රම භාවිතය ප්‍රවර්ධනය කිරීම වෙනුවෙන් පළාත් කාර්යාල විසින් රජයේ හා පුද්ගලික ආයතන සමග සම්බන්ධ වී කටයුතු කරන ලදී. එසේම, පළාත්වල දේශීය දියර කිරි නිෂ්පාදනය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් පළාත් කාර්යාල විසින් පශු සංවර්ධන

**සංඛ්‍යා සටහන II - 14
පළාත් කාර්යාල විසින් 2009 වසර තුළ පවත්වන ලද වැඩසටහන්වල ප්‍රගතිය**

පළාත් කාර්යාලයේ නම	පවත්වන ලද දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන්		පවත්වන ලද නිපුණතා සංවර්ධන වැඩසටහන්	
	වැඩසටහන් සංඛ්‍යාව	සහභාගි වූ සංඛ්‍යාව	වැඩසටහන් සංඛ්‍යාව	සහභාගි වූ සංඛ්‍යාව
දකුණු පළාත	32	825	09	345
උතුරු - මැද පළාත	131	5124	107	2554
මධ්‍යම පළාත	80	3393	50	1397
සියලුම පළාත් කාර්යාල	243	9342	166	4296

අංශයෙහි පශු වෛද්‍ය සේවා සම්බන්ධීකරණය කරන ලදී. පළාත් කාර්යාල විසින් මෙම වසර තුළ පළාතෙහි දත්ත/තොරතුරු රැස්කිරීම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන ගිය අතර, ඒ ඒ පළාතට අයත් එක්රැස් කළ සමාජ ආර්ථික දත්ත යාවත්කාලීන කිරීම කරන ලදී.

සේවා සම්පාදනයට සහායවීම

පළාත් කාර්යාල විසින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට සපයන ලද සේවාවන් අතරට සම්මන්ත්‍රණ සහ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් සංවිධානය කිරීම, සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් සාමාජික විමසීම්වලට සහාය වීම, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු සමරු කාසි සහ ප්‍රකාශන අලෙවිය සහ කාසි එක්රැස් කිරීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීම ආදිය ඇතුළත් වේ. තවදුරටත්, පළාත් කාර්යාල විසින් මහ බැංකුවේ අනෙකුත් දෙපාර්තමේන්තුවල ඉල්ලීම් පරිදි සිය කාර්යාලවලට අයත් සේවකයින් යොදා ගනිමින් සම්කේෂණ සහ ක්ෂේත්‍ර නිරීක්ෂණ කිරීමට ද සහාය වුණි.

21. රාජ්‍ය ණය

රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව, රජය වෙනුවෙන් හැකි අවම පිරිවැයක් යටතේ විවක්ෂණශීලීව අරමුදල් ලබා ගනිමින් ද රාජ්‍ය ණය අවදානම විවක්ෂණශීලී මට්ටමක පවත්වා ගනිමින් ද සියයට සියයක නිවැරදිතාවයෙන් යුතුව නියමිත දිනට ණය පියවමින් රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය කිරීමේ වගකීම අඛණ්ඩව ඉටු කරන ලදී. එයට අමතරව රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විනිවිද භාවය හා වගකීම තවදුරටත් වැඩි දියුණු කරමින්ද ප්‍රාථමික අලෙවිකරු ක්‍රමයේ ස්ථායීතාවය පවත්වා ගනිමින් රාජ්‍ය ණය ප්‍රතිපත්තිය තවදුරටත් ශක්තිමත්ව පවත්වා ගැනීමට ක්‍රියා කළ අතර, දේශීය හා ජාත්‍යන්තර වශයෙන් රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ සංවර්ධනය කිරීමට ද පියවර ගන්නා ලදී. 2009 වසර තුළ දී රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් රජයේ ණය අවශ්‍යතාවයන් සපුරාගනු පිණිස මුදල් මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරනු ලැබූ රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණ උපාය මාර්ගය එලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඒ අනුව රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වෙළෙඳපොළ විවිධ කණ්ඩායම්වලද ආයෝජක ඉල්ලුමේද විවිධත්වයන් සැලකිල්ලට ගනිමින් එතෙක් පැවති ණය උපකරණයන් මෙන්ම නවතම ණය උපකරණයන් ද භාවිතා කරන ලදී. ඒ අනුව වර්ෂය තුළ දී රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කෙටිකාලීන, මැදිකාලීන සහ දිගුකාලීන (වසර 10 ක) සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීම

අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. 2009 වර්ෂය තුළ දී නිකුත් කරන ලද ඕනෑම ඵ.ජ.ඩොලර් ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කරයකට වඩා ඉහළ අධි ධායකත්වයක් ලබා ගනිමින්, එනම් දහතුන් ගුණයකටත් වඩා ඉහළ අධි ධායකත්වයක් සහිතව, වසර 5 කට අධික වූ කල් පිරෙන කාලයක් සහිතව ශ්‍රී ලංකාවේ දෙවන ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කරය ඉතා සාර්ථක ලෙස නිකුත් කෙරිණි. මීට අමතරව මැදිකාලීන රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණ උපාය මාර්ගය ක්‍රියාවට නැගීම සඳහා 2009 වසරේ ණය කළමනාකරණ ක්‍රමෝපායෙහි ඉලක්කය වූයේ අවදානම් කළමනාකරණ ශිල්ප ක්‍රමයන් ඵලදායී ලෙසින් ක්‍රියාවේ යෙදවීමයි. තවද රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ප්‍රාථමික අලෙවිකරු ක්‍රමය විවිධාංගීකරණ වැඩසටහන ක්‍රියාවට නැගීම සහ ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් සඳහා වූ නියාමන රාමුව ශක්තිමත් කිරීම ද, රජයේ සුරැකුම්පත් අලෙවිය ප්‍රවර්ධනය කිරීම පිණිස ආයෝජකයන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම ද, විදේශ රටවල පදිංචි සහ විදේශ රැකියාවල නියුතු ශ්‍රී ලාංකිකයන්ට රුපියල් වටිනාකමින් යුත් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කර වෙළෙඳපොළ විවෘත කිරීම ද සිදු කරන ලදී.

2009 වර්ෂය සහ ඉන් ඉදිරිය සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ගමන් මග නමැති ප්‍රකාශනය මගින් ප්‍රකාශයට පත් කළ පරිදි ඵලදායී ලෙස ණය කළමනාකරණය කිරීම කෙරෙහි රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩි අවධානය යොමු කරන ලදී. රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අනුගමනය කළ කෙටිකාලීනව කල් පිරෙන ණයවල සිට මැදි හා දිගු කාලීන කල් පිරීම් සහිත ණය වෙත විතැන්වීමේ උපක්‍රමයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දේශීය ණය කල්පිරීමේ කාලය 2008 වසරේ දී පැවති වසර 1.6 සිට 2009 දී වසර 1.8 දක්වා වර්ධනය විය. අර්ථාන්විත ඵලදායීතා වක්‍රයක් ස්ථාපිත කිරීම මගින් රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් ආයෝජනයන්ගේ පරිණතවීමේ ව්‍යුහය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වසර 10 දක්වා දීර්ඝ වූ ඵලදායීතා වක්‍රයක් ස්ථාපිත කරන ලදී. කෙසේ වුවත් වසරේ ප්‍රථම භාගය තුළදී ජාතික ආරක්ෂාව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා රජය විසින් අධික ලෙස ණය ලබා ගැනීම සහ වසර පුරා පැවති ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය සමඟ දේශීය ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල පසුබෑම හේතුවෙන් ඇති වූ රාජ්‍ය ආදායමේ පහත වැටීමත් නිසා වසර තුළ දී ලබාගැනීමට මුලදී සැලසුම් කළ ණය ප්‍රමාණයටම සීමාවීම දුෂ්කර කාර්යයක් විය. ඒ අනුව වසර ආරම්භයේදී සැලසුම් කළ ණය ලබාගැනීමේ සීමාව, වසර අවසානය වන විට සංශෝධනය කරන ලදී. ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය නිසා රාජ්‍ය ණය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යාම 2009 වසරේ දී සංවර්ධනය වූ රටවල් පවා මුහුණ දුන් පොදු අන්දැකීමක් බව මෙහිදී සඳහන් කළ යුතුය.

වර්ෂය ආරම්භයේ දේශීය වෙළෙඳපොළේ රජයේ සුරැකුම්පත් සඳහා පැවැති සාමාන්‍ය පොලී අනුපාතය සියයට 19.0 ට ආසන්නව පැවැතිනි. මෙයට හේතු වූයේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවලින් සමන්විත රුපියල් වටිනාකමින් යුත් රජයේ සුරැකුම්පත් හිමි විදේශීය ආයෝජකයන් සිය ආයෝජන මුදල් බවට හැරවීම නිසා වෙළෙඳපොළේ ඇති වූ ද්‍රවශීලතා හිඟයයි. ඉන් අනතුරුව, දැඩි මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ලිහිල් කිරීමත් උද්ධමනය හා උද්ධමන අපේක්ෂාවන් පහත වැටීමත් සමඟ ආර්ථිකය කෙරෙහි

ආයෝජකයන් ගේ විශ්වාසය යළි ගොඩනැගීමත් නිසා රජය ණය ලබා ගැනීමේ පිරිවැය පහත වැටෙමින් දේශීය වෙළෙඳපොළේ පොලී අනුපාත ව්‍යුහය පාදකාංක 554 සහ 991 අතර ප්‍රමාණයකින් පහතට විතැන් වීණි.

අතීතයේදී මෙන්ම, දේශීය හා විදේශීය ණයද ඇතුළුව රාජ්‍ය ණය සේවාකරණයේදී සියයට සියයක නිරවද්‍යතාවයක් සහිතව නියමිත දිනට ණය ගෙවීම පිළිබඳව රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මෙතෙක් අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙන ආ ණය පැහැර නොහැරීම පිළිබඳ වාර්තාව මෙම වසරේදී ද ආරක්ෂා කර ගත හැකි විය.

2009 මැයි මාසයේදී රට තුළ සිවිල් අරගල නිමාවීම සහ 2009 ජූලි මාසයේ දී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් සමීපස්ථ ණය පහසුකම ලබාදීමට එකඟවීමෙන් පසුව ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය යළි තහවුරුවීමත් සමඟ පැනනැගුණු ධනාත්මක දැක්මත් සමඟ 2009 වර්ෂය තුළදී රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් රුපියල් වටිනාකමින් යුත් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මගින් එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 1,768 ක (රුපියල් බිලියන 185 ක) විදේශ ආයෝජන එක්රැස් කර ගන්නා ලදී. මෙසේ සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් විදේශ ආයෝජන ගලා ඒමත් සමඟ රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අධික පිරිවැයකින් යුත් කෙටි කාලීන රාජ්‍ය ණයවලින් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් විශ්‍රාම ගත්වන ලදී.

රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණ කටයුතුවල විශ්වසනීයත්වය වගකිව යුතු බව සහ විනිවිද භාවය, වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණින් යුතුව වෙළෙඳපොළට නවතම තොරතුරු අඛණ්ඩව ලබාදීම පිණිස වර්ෂය තුළදී රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ක්‍රියාමාර්ග යොදන ලදී. විධිමත් ණය කළමනාකරණ ක්‍රමයක් ගොඩ නැංවීම පිණිස ඉහත කී ලක්ෂණයන්ගේ වැදගත්කම නැවත නැවතත් අවධාරණය කරමින් රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු අන්තර්ජාලය අඛණ්ඩව යාවත්කාලීන කළ අතර ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණ දත්ත ඇතුළත් මාසික සහ වාර්ෂික වාර ප්‍රකාශන අඛණ්ඩව ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී.

ප්‍රාථමික අලෙවිකරු ක්‍රමයේ ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීම පිණිස 2009 වර්ෂය තුළදී එතැන් පරීක්ෂණ සහ දුරස්ථ සුපරීක්ෂණ අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙනයාමට රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විවිධ පියවරයන් ගන්නා ලදී. තවද, ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් මුහුණ දෙනු ලබන ව්‍යාපාර සංකේතදණ අවදානම අඩු කිරීම සඳහා ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ කාර්යයන් විවිධාංගීකරණය කිරීමේ පළමු පියවර 2009 වර්ෂය තුළදී හඳුන්වා දෙනු ලැබිණි.

රජයේ සුරැකුම්පත් පිළිබඳ සියලු ගනුදෙනු මධ්‍යම තැන්පතු හුවමාරුවෙහි නියමිත වේලාවට වාර්තා ගතවීම සහතික කර ගැනීම පිණිස මධ්‍යම තැන්පතු හුවමාරුවෙහි පවත්වා ගෙන යනු ලබන වාර්තා පිළිබඳව රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ඉතා සමීප ලෙස අධීක්ෂණය කරනු ලැබිණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මධ්‍යම තැන්පතු හුවමාරුවෙහි රජයේ සුරැකුම්පත් පිළිබඳ තොරතුරු වාර්තා නොවීම පිළිබඳව රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවට ලැබෙන පැමිණිලි සංඛ්‍යාව පැමිණිලි කීපයකට සීමා විය.

වඩාත් තරඟකාරී, ගතික සහ ද්‍රවශීලතාවයෙන් යුතු වූ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළක් සංවර්ධනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය අවබෝධ කර ගනිමින් වර්ෂය තුළ දී දිවයින පුරාම මෙන්ම ජාත්‍යන්තර වශයෙන් ද සුරැකුම්පත් පිළිබඳව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පවත්වමින් ආයෝජක පදනම පුළුල් කිරීමට සහ විවිධාංගීකරණය කිරීමට රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව පියවර කිහිපයක් ගන්නා ලදී. මෙම අරමුණින් යුතුව රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පුවත්පත් දැන්වීම් පළකිරීම්, දිවයින පුරා සම්මන්ත්‍රණ පැවැත්වීම්, රූපවාහිනී/ගුවන්විදුලි වැඩසටහන්වලට සහභාගිවීම්, ප්‍රදර්ශනවලට සහභාගිවීම් සහ වෙනත් ආයතන මගින් සංවිධානය කරන ලද ප්‍රදර්ශනවලට සහභාගිවීම් ද සිදු කරන ලදී. එයට අමතරව 2009 දී රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විදේශයන්හි පදිංචි ශ්‍රී ලාංකිකයන් හා විදේශීය රැකියාවල නියුතු වූවන් ඉලක්ක කරගනිමින් ආයෝජකයන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 21 ක් ද පවත්වන ලදී.

21.1 2009 වසර තුළ සංවර්ධනය

(අ) ණය එක්රැස් කිරීමේ ඉලක්ක සහ ක්‍රමෝපායය

2008 අංක 43 දරණ විසර්ජණ පනත යටතේ 2009 වසර වෙනුවෙන් පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමත කරන ලද මුළු දළ ණය සීමාවේ පොත් අගය රුපියල් බිලියන 840 ක් විය. මෙයට අවිනිශ්චිත වියදම් සඳහා වෙන්කරන ලද රුපියල් බිලියන 25 ක් ද ඇතුළත් වේ. කෙසේ නමුත් අනපේක්ෂිත ලෙස රජයේ මූල්‍ය අවශ්‍යතාවයන් ඉහළයාම සහ ආදායම පහත වැටීම හේතුවෙන් ලබාගත් සත්‍ය වාර්ෂික ණය ප්‍රමාණය ආරම්භයේදී සැලසුම් කළ ප්‍රමාණයෙන් සැලකිය යුතු ලෙස වෙනස් විය. මේ නිසා 2009 ඔක්තෝබර් මාසයේ දී දළ ණය සීමාව රුපියල් බිලියන 1,050 දක්වා වැඩි කරන ලදී. මෙම සංශෝධන ණය සීමාවෙන් රුපියල් බිලියන 724 ක් දේශීය ප්‍රභවවලින් සහ ඉතිරිය වූ රුපියල් බිලියන 326 විදේශ ප්‍රභවයන්ගෙන් උපයා ගැනීමට අපේක්ෂා කරන ලදී. කෙසේ වුවද 2009 වසරේ මුල් භාගයේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අර්බුදය හේතුවෙන් ඇතිවූ අහිතකර බලපෑම් නිසා විදේශීය අරමුදල් රැස්කර ගැනීමට අපහසු වූ අතර රාජ්‍ය ණය රැස්කිරීම ප්‍රධාන වශයෙන් දේශීය ප්‍රභවයන්ගේ සිදුවිය. නමුත් 2009 මැයි මාසයේ අභ්‍යන්තර අර්බුදය අවසන්වීම සහ 2009 ජූලි මාසයේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙන් ලැබුණු සම්පස්ථ ණය පහසුකමක් හේතුවෙන් ආයෝජක විශ්වාසය තහවුරු වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රජයේ සුරැකුම්පත්වල විදේශ ආයෝජනයේ සැලකිය යුතු දියුණුවක් දක්නට හැකි විය. 2009 වසර තුළදී රට තුළට රුපියල් බිලියන 151 ක් ගෙන එමින් 2009 දෙසැම්බර් අවසානයේ රජයේ සුරැකුම්පත්වල විදේශ ආයෝජනය රුපියල් බිලියන 185 ක් ලෙස (මුහුණත් අගයෙන්) එහි ඉහළම අගය වාර්තා කළේය. තවද, ණය රැස් කිරීමේ වැඩපිළිවෙලට රුපියල් බිලියන 57 ක් එක් රැස් කරමින් එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 500 ක ශ්‍රී ලංකාවේ දෙවන ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කරය නිකුත් කිරීමට රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවට හැකි විය. මෙම අරමුදල් මගින් අධික පිරිවැයක් සහිත කෙටි කාලීන ණයවලින් සැලකිය යුතු කොටසක් ගෙවා අවසන් කිරීමට රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවට හැකි විය. වසරේ දෙවන භාගයේ දී අපේක්ෂිත ලෙස විදේශ ප්‍රභවවලින් අරමුදල්

ලැබීම හේතුවෙන් ණය රැස්කිරීම දේශීය ප්‍රභවයන්ගෙන් විදේශීය ප්‍රභවවලට මාරුවීමක් සිදු විය. ඒ අනුව 2009 වසරේදී දළ දේශීය හා විදේශීය ණය ගැනීම් පිළිවෙලින් රුපියල් බිලියන 643 ක් සහ රුපියල් බිලියන 356 ක් වේ. 2009 වසරේදී විදේශීය සහනදායී ප්‍රභවවලින් ලබා ගන්නා ලද රුපියල් බිලියන 147 ක ව්‍යාපෘති ණය ද මීට ඇතුළත් වේ.

2009 වසර තුළදී දේශීය වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික සැලකිය යුතු අඩුවීමක් පෙන්වීය. උද්ධමනය පහත වැටීමත් සමඟ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් වැඩිදියුණු කිරීමට ක්‍රියාවට නංවන ලද මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ගයන්, ආයෝජකයින්ගේ උද්ධමන අපේක්ෂාවන් පහත යාම රජයේ සුරැකුම්පත්වල විදේශීය ආයෝජනයන් හේතුවෙන් රටතුළට ගලා ආ විදේශ විනිමය, වෙළෙඳපොළ තුළ වැඩි දියුණු වූ ද්‍රවශීලතා තත්ත්වය සහ රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ක්‍රියාවට නංවන ලද ණය කළමනාකරණ උපාය මාර්ගයන්, රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළෙහි පොලී අනුපාති ව්‍යුහය පහත වැටීමට ආසන්න වූ ප්‍රධාන සාධක විය. පොලී අනුපාතික ව්‍යුහයේ පහත වැටීමත් සමඟ කෙටිකාලීන ණය උපකරණවල සිට මධ්‍ය හා දිගුකාලීන ණය උපකරණවලට මාරුවීමට රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවට හැකි විය. ඒ අනුව, 2009 වසර තුළ රුපියල් බිලියන 49 ක් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් තුළින් හා රුපියල් බිලියන 510 ක් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර තුළින් උපයා ගැනීමට හැකි විය. ඊට අමතරව 2009 වසරේදී රුපියල් බිලියන 62 ක් (එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 541) ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර තුළින් රැස්කර ගැනීමට හැකි විය. තවද, දේශීය ණය තොගයෙන් වෙළෙඳපොළ තුළ ගනුදෙනු කළ නොහැකි ණය උපකරණ වෙළෙඳපොළෙන් ඉවත් කිරීමේ උපායමාර්ග ඉදිරියට ගෙනයමින්, රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් රුපියල් ණය මගින් ණය ගැනීම සීමා කිරීමෙන් 2009 වසරේදී රුපියල් ණය තොගය රුපියල් බිලියන 17.7 කින් පහත වැටුණි.

2009 වසරේ දී, මාසික ණය ඒකරාශීවීම අවම කිරීම සඳහා රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් දින 91 භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුත් කිරීම සීමා කළ අතර දින 182, දින 364 භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුත් කිරීම ඉහළ දමන ලදී. ඒ අනුව මාස 3 ට අඩු කල් පිරීම් සහිත භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුත් කිරීම 2008 හි මුළු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුතුවෙන් සියයට 32 ක් වූ අතර 2009 වසරේදී එම ප්‍රමාණය සියයට 21 දක්වා අඩු කරන ලදී. මාස 6 සහ මාස 12 කල් පිරීම් සහිත භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුතු ප්‍රමාණයන් 2008 හිදී පිළිවෙලින් මුළු නිකුතු ප්‍රමාණයෙන් සියයට 28 හා සියයට 41 වූ අතර, 2009 දී එම ප්‍රමාණයන් සියයට 34 සහ 44 දක්වා වැඩිකරන ලදී. තවදුරටත්, රජයේ සුරැකුම්පත්වල පොලී අනුපාතික ව්‍යුහයේ සිදුවූ සැලකිය යුතු අඩුවීම නිසා රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව ඔවුන්ගේ ණය රැස්කිරීමේ උපාය මාර්ගවලට අනුව මධ්‍ය හා දිගු කාලීන පරිණතීන් සහිත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම මගින් ඵලදා වක්‍රය වසර 10 දක්වා දිගුකිරීමට හැකි විය. ඒ අනුව, වසර 3 ට වඩා වැඩි පරිණතීන් සහිත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුතු ප්‍රමාණය මුළු භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුතු ප්‍රමාණයෙන් සියයට 50 ක් දක්වා වැඩි වූ අතර, එම ප්‍රමාණය 2008 හි දී සියයට 29 ක් විය. වසර 6 ක කල් පිරීමේ කාලයක්

සහිත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුතු ප්‍රමාණය 2009 මුළු භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුතු ප්‍රමාණයෙන් සියයට 20 කට වඩා වැඩි විය.

(ආ) ණය උපකරණ නිකුත් කිරීම

රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අයවැය මෙහෙයුම් කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල් සම්පාදනය කිරීම පිණිස රජයේ සුරැකුම්පත් නිකුත් කරමින් ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ මෙහෙයුම් අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙන යනු ලැබීය. පෙර වසරේදී මෙන් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම වෙන්දේසි සහ සෘජු නිකුතු හරහා එනම්, ද්විත්ව අරමුදල් රැස් කිරීමේ ප්‍රවේශයක් භාවිතයෙන් සිදුකරන ලදී. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වැඩසටහන යටතේ, 2009 වසරේදී රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් රුපියල් බිලියන 821 ක් වටිනා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුත් කරන ලදී. මෙම මුළු අගයෙන් රුපියල් බිලියන 749 ක් පරිණත වන භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා නැවත නිකුත් කළ අතර, අවශේෂ රුපියල් බිලියන 72 ක් වටිනාකම නව නිකුතු සඳහා විය. වසර තුළදී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙන්දේසි 52 ක් පැවැත්වූ අතර, එම වෙන්දේසි මගින් රුපියල් බිලියන 416 ක් රැස් කරන ලද අතර රුපියල් බිලියන 215 ක් වෙළෙඳපොළ සහභාගිකරුවන් සමඟ සිදුකළ සෘජු නිකුතු මගින් රැස්කරන ලදී. පසුගිය වසර සමඟ සැසඳීමේ දී සෘජු නිකුතු මගින් රැස්කළ අරමුදල් ප්‍රමාණය සියයට 37 කින් පහළ ගිය අතර වෙන්දේසි මගින් රැස්කළ අරමුදල් ප්‍රමාණය සියයට 64 කින් ඉහළ ගියේය.

භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වැඩසටහන යටතේ, 2009 වසරේදී රැස්කරන ලද මුළු මුදල් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 701 ක් විය. රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වෙන්දේසි 81 ක් පවත්වනු ලැබූ අතර, වෙළෙඳපොළ සහභාගිකරුවන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද පිළිගත නොහැකි ඉහළ පොලී අනුපාතික හේතුවෙන් වෙන්දේසි 17 ක ලන්සු සම්පූර්ණයෙන්ම ප්‍රතික්ෂේප කරන ලදී. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, රුපියල් බිලියන 52 ක් පමණක් වෙන්දේසි හරහා රැස්කර ගැනීමට හැකි වූ අතර, රුපියල් බිලියන 649ක් සෘජු නිකුතු හරහා රැස්කරන ලදී.

පරිණතවන බැඳුම්කර ප්‍රතිමූල්‍ය කිරීමේ අරමුණින් රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර වෙන්දේසි 4 ක් පවත්වන ලදී. වෙන්දේසි සහ සෘජු නිකුතු හරහා රැස් කළ මුළු අරමුදල් ප්‍රමාණයෙහි වටිනාකම එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 541.05 ක් විය. මෙම අරමුදල් සය මාසික ලන්ඩන් අන්තර් බැංකු අර්පන අනුපාතිකය සහ පාදකාංක 540 සිට 425 දක්වා පරාසයකින් යුක්ත පරිණත කාලපරිච්ඡේදයන් ගෙන් සමන්විත බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමෙන් රැස්කරගන්නා ලදී.

තවද, පරිණත වන විදේශීය ණය සේවාකරණය කිරීම සඳහා අක්වෙරළ බැංකු ඒකක හරහා එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 100 ක් රැස්කරන ලදී. මෙම අරමුදල් වසර 3 ක පරිණත කාලපරිච්ඡේදයකින් යුක්තව පාදකාංක 400 ක් වූ අවම අනුපාතයකින් යුත් ත්‍රෛමාසික ලන්ඩන් අන්තර් බැංකු අර්පණ අනුපාතිකයට පාදකාංක 300 ක් සහිතව රැස්කරනු ලැබීය.

ණය අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වසර පහක පරිණත කාලපරිච්ඡේදයකින් සමන්විත

සියයට 7.40 ක ස්ථාවර කුපන් ආන්තිකයක් සහිතව එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 500 ක දෙවන ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කරය නිකුත් කරන ලදී. ප්‍රධාන වශයෙන් යුද්ධය අවසන්වීම සහ ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතන විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වෛරීත්ව ණය ඉහළ ශ්‍රේණිගත කිරීමකට ලක්කිරීම සමඟ ළඟාකර ගත් ධනාත්මක ආර්ථික දැක්ම, 2007 දී නිකුත් කළ පළමු ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කරය සඳහා පැවැති සියයට 8.40 ක ආන්තිකය සමඟ සැසඳීමේ දී අඩු ආන්තිකයක් ළඟාකර ගැනීම සඳහා දායක විය.

(ඇ) ණය සේවාකරණ ගෙවීම්

2009 වර්ෂය තුළදී රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සේවාකරණය කරන ලද දේශීය හා විදේශීය මුළු ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 800 කි. සේවාකරණය කළ මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් රුපියල් බිලියන 300 ක් පොලී ගෙවීම් වන අතර, රුපියල් බිලියන 500 ක් ණය ආපසු ගෙවීම් විය. 2009 වසර තුළදී සේවාකරණය කරන ලද මුළු දේශීය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 590 ක් වූ අතර මුළු විදේශීය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 210 කි. මෙයට අමතරව, රුපියල් බිලියන 667 ක් වූ කල් පිරුණු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා 2009 වසරේ දී බිල්පත් නැවත නිකුත් කිරීම සිදුවිය.

රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව එදිනෙදා සිදුකරනු ලබන ණය සේවාකරණ කාර්යයට අමතරව, ණය සේවාකරණ කාර්යය විධිමත් කිරීම සඳහා පුළුල් කළමනාකරණ විගණනයක්ද සිදු කරන ලදී. විගණන අධිගමනයන්, රජයේ නිල විදේශ සම්පත් ඒකරාශී කරනු ලබන විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත දැනුම් දී ඇත.

(ඈ) ඵලදා අනුපාතිකය සහ ද්විතීයික වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාකාරිත්වය

වසර තුළදී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඵලදා අනුපාතිකය පාදකාංක 554 සිට පාදකාංක 991 කින් සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි. නැගී එන සාර්ව ආර්ථික වාතාවේණයට ප්‍රතිචාර දක්වමින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ගන්නා ලද මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයන්ට අනුගතව මෙම පහත වැටීම සිදුවිය. ඵලදා වක්‍රයේ කෙටිකාලීන අන්තය එනම්, මාස 3 සිට අවුරුදු 1 දක්වා කාලපරිච්ඡේදය තුළ ඵලදා අනුපාතිකය පාදකාංක 991 දක්වා පාදකාංක 968 කින්ද වසර 2 ඵලදා අනුපාතික පාදකාංක 946 කින් සියයට 10.68 දක්වාද, වසර 4 ඵලදා අනුපාතිකය පාදකාංක 721 කින් සියයට 12.01 දක්වා ද වසර 6 ඵලදා අනුපාතිකය පාදකාංක 680 කින් සියයට 12.08 දක්වා ද අනතුරුව වසර 10 ඵලදා අනුපාතිකය පාදකාංක 554 කින් සියයට 12.11 දක්වා ද පහත වැටුණි.

යළි පනගන්වන ලද විදේශීය ආයෝජන සහභාගිත්වය ද ඵලදා අනුපාතයන්හි මෙම සැලකිය යුතු පහත වැටීම සඳහා දායක විය. ඵලදා අනුපාතිකයන්ගේ පහත වැටීම ප්‍රථමික හා ද්විතීයික යන වෙළෙඳපොළ ද්විත්වයෙහිම දක්නට ලැබුණි. කෙසේ වුවත් වසරේ අවසාන භාගය වන විට කෙටි කාලීන අන්තයෙහි (මාස 3, මාස 6 සහ අවුරුදු 1) වූ ඵලදා අනුපාතිකයන් වසර තුළදී මේ දක්වා පැවැති උපතතියට ප්‍රතිවිරුද්ධව යමින් මද වශයෙන් ඉහළ නැඟුණි. කෙටිකාලීන අන්තයෙහි (මාස 3, සිට අවුරුදු 1 දක්වා) ඵලදා අනුපාතිකයන්ගේ සැලකිය යුතු පහත වැටීම පිළිගත

නොහැකි දෙයක් බව විවිධ ආයෝජකයින් විසින් ප්‍රකාශ කළ අතර, පූර්ණ වශයෙන්ම එය නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාදාමයක් ලෙස ප්‍රාථමික වෙන්දේසියේ දී එලදා අනුපාතිකයන්හි ආන්තික ඉහළයාමක් දැකගත හැකි විය.

(ඉ) නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත් පියවුම් ක්‍රමය (SSSS) සහ මධ්‍යම සුරැකුම්පත් තැන්පතු ක්‍රමය (CDS) ලංකා සෙකියෝ (Lankasecure)

රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව 2009 වසරේදී, එහි සහභාගිකරුවන් වශයෙන් ඇතුළත් වන්නා වූ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 21, බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් 8, සේවක අර්ථසාධක අරමුදල සහ කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි සීමාසහිත මධ්‍යම සුරැකුම් තැන්පතු ක්‍රමය (පොද්ගලික) සමඟ ලංකාසෙකියු මෙහෙයුම් පවත්වා ගෙන යාමට සමත්විය. නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත් පියවුම් ක්‍රමය තුළින් සිදුවූ ගනුදෙනුවල වටිනාකම රුපියල් ත්‍රිලියන 32.69 ක් දක්වා සියයට 25.5 කින් වර්ධනය විය. නිරන්තරයෙන් ආයෝජකයන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් හේතුවෙන් ප්‍රසාරණය වූ ආයෝජන පදනමෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මධ්‍යම සුරැකුම් තැන්පතු ක්‍රමයෙහි මෙහෙය වූ තැන්පතු ගිණුම් සංඛ්‍යාව 2008 වසරේදී වූ 56,041 සිට තවදුරටත් 64,680 දක්වා වර්ධනය විය. රුපියල් මිලියන 5 දක්වා ආයෝජන ප්‍රතිස්ථාන ගත කිරීම ගනුදෙනු ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු පුළුල් පැතුරුම් ජාලය මත පදනම් වූ ක්‍රමයක් තුළින් නොමිලයේ සිදු කිරීම 2007 වසරේදී හඳුන්වාදීම ද මෙම වර්ධනයේ යම් ලක්ෂණයන් වීමට ඉඩ තිබිණි. ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය වර්ධනය කරලීම උදෙසා ලංකාසෙකියු මගින් ඔවුන්ගේ ආයෝජන පිළිබඳ වාර්තා අඛණ්ඩව නිකුත් කරනු ලැබීය. මධ්‍යම තැන්පතු ක්‍රමයෙහි ලියාපදිංචි වී ඇති ආයෝජකයින්ගේ ගිණුම් නොමිලයේ ආයෝජන නිරීක්ෂණය කිරීමේ මංගත ප්‍රවේශයක් ලංකාසෙකියෝ තෙට් පහසුකම මගින් සලසනු ලැබීය.

(ඊ) ප්‍රාථමික අලෙවිකරු අධීක්ෂණය

මූල්‍ය අංශයේ පැවැති විවිධ අභියෝග හමුවේ වුවද, රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව ප්‍රාථමික අලෙවිකරු ක්‍රමයේ ස්ථායීතාවය තහවුරු කරමින් එතැන් පරීක්ෂා සහ දුරස්ථ පරීක්ෂා සිදු කිරීම මගින් මෙම වසරේදී ද ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් අධීක්ෂණය කිරීමේ කටයුතු අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙන යන ලදී. 2009 වසර තුළදී, අඛණ්ඩ දුරස්ථ පරීක්ෂාවන් සිදුකරන ලද අතරම එතැන් පරීක්ෂාවන් 6 ක් සහ විශේෂ එතැන් පරීක්ෂාවන් 4 ක් සිදුකරන ලදී. මෙම ක්‍රමවත් දුරස්ථ පරීක්ෂාවන් මගින් අවධානය යොමු කරන්නේ ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් මුහුණ දෙන අවදානම් ඇගයීම කෙරෙහිය. ඒ අනුව ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් මුහුණ දෙන වෙළෙඳපොළ අවදානම, ද්‍රවශීලතා අවදානම, මෙහෙයුම් අවදානම සහ අනෙකුත් අවදානම් මෙන්ම මෙම අවදානම් විවක්ෂණශීලීව කළමනාකරණය කිරීම පිළිබඳවද, පවතින සම්පත්වල ප්‍රමාණාත්මක බව, එනම් ඉපැයීම්, ප්‍රාග්ධනය සහ කළමනාකරණය යන කරුණු ඇගයීමද සිදුකරනු ලබයි. අධිකාරී ආයතන සහ වෙළෙඳපොළ සහභාගිවන්නන් අතර සෘජු අදහස් හුවමාරු කර ගැනීමක් ක්‍රමවත්ව පවත්වාගෙන යාම සඳහා ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන්ගේ රැස්වීම් අඛණ්ඩව පැවැත්වීමට රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව කටයුතු කරන ලදී.

මෙම රැස්වීම්වලදී දේශීය ආර්ථිකයේ සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළෙඳපොළේ වර්තමාන සංවර්ධනයන් මෙන්ම අවදානම් දර්ශකයන් දෙසට වැඩි අවධානයක් යොමු කරමින් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ කාර්ය සාධනය පිළිබඳවද ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන් දැනුවත් කරන ලදී. එමෙන්ම ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන් වෙළෙඳපොළ පිළිබඳ තම අදහස් ඉදිරිපත් කර ඒවා සාකච්ඡාවට බඳුන් කරමින් මෙම රැස්වීම් සඳහා තම දායකත්වය ලබාදීමක් සිදුකරන ලද අතර එය කර්මාන්තයේ සංවර්ධනය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය සාධකයකි.

එක් මූල්‍ය උපකරණයකට පමණක් සීමා වූ වෙළෙඳපොළක නිරතවීම හේතුවෙන් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් මුහුණ දෙන වෙළෙඳපොළ අවදානම ඉහළයාම සැලකිල්ලට ගනිමින් ප්‍රාථමික අලෙවිකරු ක්‍රමය විවිධාංගීකරණය කිරීමට ප්‍රතිපත්තිමය තීරණයක් ගන්නා ලදී. ඒ අනුව, විවිධාංගීකරණයේ ප්‍රථම අදියර 2009 වසරේ දෙසැම්බර් 2 වනදා සිට ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඒ අනුව, රජයේ සුරැකුම්පත්වලට අදාළ ක්‍රියාකාරකම්වලට අමතරව, ආයෝජන කළමනාකරණ සේවාවන්, ව්‍යාපෘති ඇගයීම් සේවාවන්, ණය සම්මේලන සේවාවන්, ව්‍යාපාර ඒකාබද්ධකරණ සහ අත්පත් කර ගැනීමේ උපදේශන සේවාවන්, ආදී ගාස්තු ආදායමක් ඉපැයිය හැකි සේවාවන්හි නිරතවීමට ද, රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පනවන ලද නිශ්චිත කොන්දේසීන්ට යටත්ව ශ්‍රී ලංකාවේ නියාමන අධිකාරියක් විසින් නියාමනය කරනු ලබන, සමූහ ව්‍යාපාරයට අයත්, බැංකු සහ මූල්‍ය ස්වභාවයේ සමාගම් කොටස්වල හෝ ණයකරවල ආයෝජනය කිරීමටද ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ට මෙමගින් ඉඩ සලසා දී ඇත. ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම්පත් ආඥාපනත සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥාපනත යටතේ වූ නියෝගයන් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ විවිධාංගීකරණ කටයුතු සිදුකිරීමට හැකිවන පරිදි සංශෝධනය කරන ලදී.

(උ) රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ සංවර්ධනය

රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජන පදනම පුළුල් කිරීමේ අදහසින් යුතුව හා එමගින් රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළෙහි තරඟකාරීත්වය ඉහළ නැංවීමේ අරමුණෙන් රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් දිවයින පුරාම පවත්වාගෙන යනු ලබන ආයෝජකයන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන 2009 දී ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඒ අනුව ආයෝජකයන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් විද්‍යුත් මාධ්‍ය තුළින්, එනම් රූපවාහිනිය සහ ගුවන්විදුලිය මගින් මෙන්ම සම්මන්ත්‍රණ, වැඩමුළු සහ සමුළු තුළින්ද පවත්වාගෙන යන ලදී. ඒ අනුව වර්ෂය තුළදී රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව මහජනයා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 42 ක් ද, ශ්‍රී ලංකා ගුවන්විදුලි සංස්ථාවේ ප්‍රාදේශීය ගුවන්විදුලි සේවාවන් ඔස්සේ වැඩසටහන් 83 ක් ද, සජීවී රූපවාහිනී සාකච්ඡා 5 ක් ද, මාසයක කාලයක් තුළ රූපවාහිනී වෙළෙඳ දැන්වීම් මාලාවක් ද පවත්වාගෙන යන ලදී.

තවදුරටත් රජයේ සුරැකුම්පත් පිළිබඳ මහජනයා දැනුවත් කිරීමේ අරමුණින් රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව ප්‍රදර්ශන 4 කටත් විවිධ සමුළු දේශීය වශයෙන් 6 කටත් විදේශීය වශයෙන් 21 කටත් සහභාගි විය. ඊට අමතරව විදේශීය ආයෝජකයන්ට ආයෝජන අවස්ථා හඳුන්වාදීමේ වැඩසටහන් 12 කට ද මෙම වසරේ සහභාගි වී ඇත.

22. ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන

කෘෂිකර්මාන්තය, සත්ව පාලනය සහ ක්ෂුද්‍ර, සුළු සහ මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන්ට ණය ගලායාමට සැලැස්වීම සහ සංවිධානය කිරීම තුළින් ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන වැඩසටහන් ප්‍රවර්ධනය කිරීම අරමුණු කරගෙන ප්‍රදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව 2009 වර්ෂයේ දී තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක විය. 2009 මැයි මාසයේ දී උතුරු පළාත නිදහස් කර ගැනීමත් සමඟ උතුරු පළාතට අරමුදල් ගලායාම තහවුරු කිරීම සඳහා ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විස්තීර්ණ ණය ව්‍යාපෘතියක් ආරම්භ කරන ලදී. එසේම, නැගෙනහිර පළාත නිදහස් කරගැනීමෙන් පසු, 2008 වර්ෂයේදී එම පළාත තුළ අරඹන ලද සංවර්ධන කටයුතු, දෙපාර්තමේන්තුව විසින් තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. පොලී අනුපාත පහත බැසීමේ ප්‍රවණතාවට අනුරූපව, ශ්‍රී ලංකා රජයේද අනුග්‍රහය ඇතිව, ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව ද රජයේ පොලී සහනාධාර සහාය සහිතව දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ව්‍යාපෘතීන්හි ණය පොලී අනුපාත පහත හෙළීමට පියවර ගත්තේය. සංශෝධනය කරන ලද පොලී අනුපාත 2010 ජනවාරි 01 දින සිට ක්‍රියාත්මක වනු ඇත. රට තුළ කෘෂි ව්‍යාපාර ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා වන නව ණය යෝජනාවලියක් සම්බන්ධයෙන් අරමුදල් ආයතනයන් සමඟ පවත්වන ලද සාකච්ඡාද 2009 වර්ෂයේ දී සතුටුදායක අන්දමින් නිමාවට පත් විය.

2009 වර්ෂයේ දී ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ/සම්බන්ධීකරණය කරනු ලැබූ සංඛ්‍යා සටහන II-15 හි දැක්වෙන ණය යෝජනා ක්‍රම සඳහා සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන වෙත ප්‍රතිමූල්‍ය හෝ පොලී සහනාධාර පහසුකම් සපයන ලදී.

22.1 උතුරු පළාත් සංවර්ධනය

2009 මැයි මාසයේ දී උතුරු පළාත නිදහස් කර ගැනීමත් සමඟ, කෘෂිකර්මාන්තය, සත්ව පාලනය, ධීවර, ක්ෂුද්‍ර හා සුළු පරිමාණ ව්‍යවසායයන් සහ වෙළෙඳ සහ ස්වයං රැකියා ව්‍යාපෘතීන්හි ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් නැවත නගාසිටුවීම සඳහා ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් “පිබිඳෙන උතුර” නමින් විශේෂ ණය යෝජනා ක්‍රමයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම යෝජනා ක්‍රමයෙහි අරමුණ වූයේ උතුරු පළාත තුළ ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය සංවර්ධනය කිරීමය. මෙම ණය ව්‍යාපෘතිය යටතේ, පළාත තුළ ක්‍රියාත්මක වන සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන හරහා සුදුසුකම් ලැබූ ණයකරුවන් වෙත සියයට 9 සහනදායී පොලී අනුපාතයක් යටතේ බෙදා හැරීම සඳහා රුපියල් මිලියන 3,000 ක මුළු මුදලක් වෙන්කර ඇත. එක් ණයකරුවෙකු සඳහා රුපියල් 200,000 උපරිමයකට යටත්ව, ව්‍යාපෘතියෙහි ඇස්තමේන්තු කරන ලද පිරිවැයෙන් සියයට 90 සඳහා ණය ලබාගැනීමට ණයකරුවෝ සුදුසුකම් ලබති. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන වෙත, ණයකරුවන් වෙත මුදාහරින මුදලින් සියයට 90 සඳහා ප්‍රතිමූල්‍ය පහසුකම් සපයයි. තවද ණයකරුවන් හට මාස 6 සහන කාලයක් හිමිවේ. මෙම ව්‍යාපෘතිය මගින් අභ්‍යන්තර අවතැන් වූවන් නැවත පදිංචි කරවීමෙන් පසු ඔවුන්ගේ

ජීවන කටයුතු සහ ආදායම් ඉපයීමේ ක්‍රියාකාරකම් ආරම්භ කිරීමට/නැවත ක්‍රියාත්මක කිරීමට සහාය වීමේ අවශ්‍යතාව ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් අවධාරණය කර ඇත. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ලබාගත හැකි ණය පහසුකම් පිළිබඳව, දිස්ත්‍රික්ක පහෙහි ජනතාව දැනුවත් කිරීම සඳහා ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වැඩසටහන් කිහිපයක් පවත්වන ලදී. 2009 ජූලි මස අරඹන ලද පිබිඳෙන උතුර ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ 2009 දෙසැම්බර් අවසානය වන විට රුපියල් මිලියන 1,190 ක් වූ ණය 8,226 ක් සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතනය විසින් ලියාපදිංචිකර ඇත. එසේම රුපියල් මිලියන 586 ක් වූ ණය 4,335 ප්‍රදානය කර ඇති අතර එයින් ඉහළම ණය සංඛ්‍යාවක් (1,285) සහ ණය ප්‍රමාණයක් (රුපියල් මිලියන 215) ලබාදී ඇත්තේ වෙළෙඳ සහ ස්වයං රැකියා කටයුතු වෙනුවෙනි. ණය ලබාදීමේ අනෙක් අරමුණු වන්නේ, කෘෂිකර්මාන්තය සහ ඒ හා සම්බන්ධ ක්‍රියාකාරකම් (රුපියල් මිලියන 141 වූ ණය 1,081), සත්ව පාලන සංවර්ධනය (රුපියල් මිලියන 136 වටිනා ණය 1,126), ක්ෂුද්‍ර හා සුළු පරිමාණ ව්‍යවසායන් (රුපියල් මිලියන 56 වූ ණය 496) සහ ධීවර සහ ඒ හා සම්බන්ධ ක්‍රියාකාරකම් (රුපියල් මිලියන 36 වටිනා ණය 365) ආදියයි.

22.2 නැගෙනහිර පළාත් සංවර්ධනය

2008 වසරේ දී නැගෙනහිර පළාත නිදහස්කර ගැනීමෙන් අනතුරුව, ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පළාතෙහි අරඹන ලද සංවර්ධන කටයුතු, ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් ඇරඹීමට/පවත්වාගෙන යාමට මූල්‍ය සහාය අවශ්‍ය ප්‍රතිලාභීන් සැලකිය යුතු සංඛ්‍යාවක් වෙත ළඟාවෙමින් 2009 වර්ෂයේදී ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. දැනටමත් ක්‍රියාත්මක වන සංවර්ධන වැඩසටහන්වලට අමතරව, නැගෙනහිර පළාත තුළ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් අළුතින් ආරම්භ කිරීම සඳහා සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන වෙත ලබාදෙන ප්‍රතිමූල්‍ය පහසුකම් පුළුල් කිරීමට ප්‍රදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2009 ජූනි මාසයේ දී වක්‍රීය අරමුදලක් පිහිටුවන ලදී. පළාත තුළ බහු වාර්ෂික බෝග වගා කිරීම, සත්ව පාලන, ධීවර, වෙළෙඳ, සංචාරක සහ අනෙක් ස්වයං රැකියා ව්‍යාපෘති සඳහා මෙම නව ණය යෝජනා ක්‍රමය පහසුකම් සපයයි. මෙම යෝජනා ක්‍රමය සඳහා වෙන්කර ඇති මුළු මුදල රුපියල් මිලියන 1,000 කි. ණයකරුවෙකු සඳහා රුපියල් 250,000 උපරිම සීමාවන් දක්වා සුදුසුකම් ලැබූ ණය සඳහා සියයට 100 ක ප්‍රතිමූල්‍ය මෙම යෝජනා ක්‍රමය මගින් සපයනු ලැබේ. සුදුසුකම් සපුරා ඇති ණයකරුවන් සඳහා සියයට 9 සහනදායී පොලී අනුපාතයක් සහ මාස 6 සහන කාලයක් සමඟ ණය පහසුකම් සපයනු ලැබේ. 2009 දෙසැම්බර් අවසානය වන විට, රුපියල් මිලියන 326 වන ණය 2,262 ක් මෙම යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ලියාපදිංචි කර ඇති අතර, රුපියල් මිලියන 147 වන ණය 1,123 ක් ප්‍රදානය කර ඇත. මීට අමතරව, පළාතෙහි ක්‍රියාත්මක වන අනෙක් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතීන් ද වර්ෂය තුළ පැවැති සාමකාමී වාතාවරණය තුළ අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය. ඉදිකිරීම්, වාණිජ හා සංවර්ධන ආයතනය යටතේ ලියාපදිංචි වූ සමාගම්වලට පශ්චාත් සුනාමි ඉදිකිරීම් කටයුතු සඳහා යන්ත්‍රෝපකරණ මිලදී ගැනීමට මූල්‍ය පහසුකම් සපයන ඉදිකිරීම් අංශයේ

සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය, වසර පුරාම පළාත තුළ ඒ හා සම්බන්ධ ක්‍රියාකාරකම්වල සක්‍රියව නිරත විය. වර්ෂය තුළදී දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපෘති ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ හඳුනාගත් සහභාගිත්ව නියෝජිත ආයතනවලද සහාය ඇතිව පළාත තුළ දිළිඳු නිවැසියන් වෙත ළඟාවීමටද ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව ඉලක්ක ගත කරන ලදී. 2009 වර්ෂය අවසාන වන විට නැගෙනහිර පළාත තුළ දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපෘති ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ලියාපදිංචි වී සිටි ප්‍රතිලාභීන් සංඛ්‍යාව 27,086 විය. ඒ අතරින් ප්‍රතිලාභීන් 4,219 සඳහා මුළු වටිනාකම රුපියල් මිලියන 175 ක ණය ප්‍රදානය කරන ලදී.

22.3 කෘෂිකාර්මික හා සත්ව පාලන අංශය

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ නිර්දේශය මත, 2008 වසරේ අයවැයට ඇතුළත් කරන ලද කෘෂි සත්ව පාලන ණය යෝජනා ක්‍රමය 2009 වර්ෂයේ ද ක්‍රියාත්මක විය. රට තුළ දියර කිරි නිෂ්පාදනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම මෙම යෝජනා ක්‍රමයෙහි මූලික අරමුණ විය. කිරි ගොවීන්ට අමතරව, මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ දියර කිරි කර්මාන්තයට අදාළ ගබඩා/කර්මාන්තශාලා ආදිය ඉදිකිරීම, යන්ත්‍ර, උපකරණ සහ දියර කිරි සැකසීමේ කර්මාන්තශාලා මිලදී ගැනීම සහ කෘෂි සැකසුම් කර්මාන්තශාලා සහ කෘෂි සැකසුම් කර්මාන්ත සඳහා යන්ත්‍ර සහ උපකරණ මිලදී ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය මූල්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීමට පෞද්ගලික අංශයේ මධ්‍ය පරිමාණ ආයෝජකයෝ සුදුසුකම් ලබති. වර්ෂය තුළදී, සුදුසුකම් ලැබූ ග්‍රාහකයින් වෙත රුපියල් මිලියන 519.3 ක් ප්‍රදානය කිරීමට සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතනවලට හැකි විය. මෙය පසුගිය වසරෙහි ක්‍රියාකාරිත්වයට වඩා සියයට 14 ක ඉහළ යාමක් නිරූපණය කරයි.

නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය, කෘෂි බෝග වගා කිරීම සඳහා ගොවීන්ටද, ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් යටතේ කෘෂි ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීම සඳහා ගැනුම්කරුවන්ටද පහසුකම් සපයමින් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය. 2008/09 මහ කන්නයේදී ගොවීන් 41,518 ක් සඳහා රුපියල් මිලියන 1,943 වගා ණය ප්‍රදානය කරන ලද අතර, එය පසුගිය වර්ෂයේ අනුරූප කන්නයට වඩා සියයට 23.6 ක ඉහළ යාමකි. එසේම කෘෂි ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීමට ප්‍රදානය කළ රුපියල් මිලියන 4,673 පසුගිය වර්ෂයට වඩා සියයට 19.3 ඉහළයාමක් නිරූපණය කරයි. කෙසේ වෙතත් යල කන්නයේ දී වී වගා කිරීම සහ කෘෂි ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීම සඳහා ප්‍රදානය කළ ණය පිළිවෙලින් සියයට 13 කින්, රුපියල් මිලියන 1,026 දක්වා සහ සියයට 16.7 කින්, රුපියල් මිලියන 3,223 දක්වා පහළ වැටුණි. යල කන්නයේ මෙම පහළ බැසීමට මූලික හේතුව වූයේ එම කන්නයේදී වී නිෂ්පාදනය සියයට 28 කින් පහළ බැසීමයි. වී, නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ප්‍රදානය කෙරෙන ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 60 ක් ඉක්මවා නියෝජනය කරයි. එසේම, කෘෂි නවෝදය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ, කෘෂිකර්මාන්තය ආශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ක්ෂුද්‍ර සහ සුළු පරිමාණ ව්‍යවසායන්ට සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන විසින් රජයේ පොලී සහනධාර සහායද ඇතිව, සහනදායී පොලී අනුපාත යටතේ මධ්‍ය සහ දිගු කාලීන ණය සපයනු ලබයි. කෘෂි නවෝදය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ උතුරු සහ නැගෙනහිර පළාත් වල සැලකිය යුතු ණය ප්‍රමාණයක් මුදා හැර ඇත.

22.4 සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායන් සඳහා වන මූල්‍ය පහසුකම් දිරමත් කිරීම

2009 වර්ෂය තුළදී සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන වෙත රුපියල් මිලියන 440 ක වටිනාකමින් යුත් ප්‍රතිමූල්‍ය මුදා හරිමින්, ඉදිකිරීම් අංශයේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය වසර තුළ දී සතුටුදායක අන්දමින් ක්‍රියාත්මක විය. වර්ෂය තුළදී යුරෝපා ආයෝජන බැංකුවේ පශ්චාත් සුනාමි ණය යෝජනා ක්‍රමය (ගිවිසුම B) යටතේ රුපියල් මිලියන 605.5 ක් මුළු වටිනාකම ඇති ප්‍රතිමූල්‍ය මුදාහරින ලදී. සබරගමු පළාත් ඒකාබද්ධ ග්‍රාමීය සංවර්ධන (චක්‍රීය අරමුදල්) ණය ව්‍යාපෘතිය සහ මාතලේ ප්‍රාදේශීය ආර්ථික ප්‍රවර්ධන (චක්‍රීය අරමුදල්) ව්‍යාපෘතියද 2009 වර්ෂයේ දී අදාළ දිස්ත්‍රික්ක තුළ ක්‍රියාත්මක විය. සබරගමු පළාත් ඒකාබද්ධ ග්‍රාමීය සංවර්ධන (චක්‍රීය අරමුදල්) ණය ව්‍යාපෘතිය යටතේ රුපියල් මිලියන 6.9 මුළු වටිනාකමකින් යුත් ණය සඳහා ප්‍රතිමූල්‍ය මුදාහරින ලද අතර, මාතලේ ප්‍රාදේශීය ආර්ථික ප්‍රවර්ධන (චක්‍රීය අරමුදල්) ව්‍යාපෘතිය යටතේ රුපියල් මිලියන 54.9 ණය සඳහා ප්‍රතිමූල්‍ය මුදාහරින ලදී.

22.5 දිළිඳුකම පිටුදැකීම

දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපෘති (චක්‍රීය අරමුදල්) ණය යෝජනා ක්‍රමය සහ ජපන් ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතා සංවිධානය විසින් අරමුදල් සපයනු ලබන දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ වැඩසටහන 2009 වර්ෂයේ දී රට පුරා ක්‍රියාත්මක විය. වර්ෂය තුළදී දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපෘති (චක්‍රීය අරමුදල්) ණය යෝජනා ක්‍රමය - II අදියර යටතේ ප්‍රතිලාභීන් 26,505 ලේඛනගත වූ බව වාර්තා විය. ඒ අතරින් ප්‍රතිලාභීන් 10,089 දෙනෙක් වෙත ආදායම් ඉපයීමේ ක්‍රියාකාරකම් ආරම්භ කිරීම සඳහා රුපියල් මිලියන 513.9 වටිනාකමින් යුත් ණය ප්‍රදානය කරන ලදී. 2009 ජනවාරි මාසයේ දී, ජපන් ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතා සංවිධානය විසින් අරමුදල් සපයන දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපෘති ණය යෝජනා ක්‍රමය II අදියර, සිය මෙහෙයුම් කටයුතු ආරම්භ කරන ලදී. දිළිඳු ජනතාවගේ ආදායම් තත්ත්වය වර්ධනය කිරීම සහ ආදායම් ඉපයීමේ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ණය සැපයීම මගින් සංවිධිත මූල්‍ය සේවා පහසුකම් සඳහා ඔවුන්ට ඇති ඉඩකඩ පුළුල් කිරීම මෙන්ම, ප්‍රතිලාභීන්ගේ ආදායම් ඉපයීමේ අවස්ථා ඉහළ නැංවීම සහ හැකියාවන් සංවර්ධනය කිරීම තුළින් දිළිඳුකම පිටුදැකීමට දායක වීම, ප්‍රාදේශීය අසමතුලිතතාව අවම කිරීම සහ සාමය ගොඩනැංවීමට සහාය වීම මෙම ව්‍යාපෘතියේ අරමුණ වේ. මෙම නව යෝජනා ක්‍රමය, දිස්ත්‍රික්ක 14 ක් එනම්, උතුරු පළාතේ සියලුම දිස්ත්‍රික්ක 5 ඇතුළුව නැගෙනහිර පළාතේ දිස්ත්‍රික්ක 3 සහ උතුරු මැද පළාත්වල දිස්ත්‍රික්ක 4 සහ පුත්තලම සහ රත්නපුර යන දිස්ත්‍රික්ක ආවරණය කරයි. වර්ෂය තුළදී මෙම යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ලියාපදිංචි කරන ලද ප්‍රතිලාභීන් සංඛ්‍යාව 45,748 වන අතර, එයින් ප්‍රතිලාභීන් 7,894 සඳහා රුපියල් මිලියන 351 වටිනා ණය ලබාදෙන ලදී. එසේම, ග්‍රාමීය දිළිඳු ජනතාවගේ ආර්ථික තත්ත්වය සහ පොදු සුභසාධනය ඉහළ නැංවීම සඳහා ක්‍රියාකරන, සුළු ගොවීන් හා ඉඩම් නොමැති අය සඳහා වන සුළු පරිමාණ ණය ව්‍යාපෘතියද ප්‍රතිලාභීන් 4,534 වෙත රුපියල් මිලියන 113.6 මුදා හරිමින් 2009 වර්ෂයේ දී සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක විය.

සංඛ්‍යා සටහන II-15

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමවල ප්‍රධාන ලක්ෂණ

ව්‍යාපෘතිය හා එය ක්‍රියාත්මක වන කාලසීමාව	අරමුදල් සපයන ලද ආයතනය	පුළුල් අරමුණ	අරමුදල් යෙදවීම	ණයකරුවන් ගෙවිය යුතු පොලී අනුපාතිකය	ආපසු අයවීමේ අනුපාතිකය
1. කෘෂිකාර්මික අංශය					
1.1 දෙවන බහුවාර්ෂික බෝග සංවර්ධන (වක්‍රීය අරමුදල්) ණය ව්‍යාපෘතිය (SPCDPRF) (2006 - 2014)	ශ්‍රී ලංකා රජය	බහුවාර්ෂික බෝග අංශයේ වාණිජකරණය, නිෂ්පාදනය දියුණු කිරීම, පැල කවාන් දැමීම, පසු අස්වනු මෙහෙයුම් කටයුතු, නිෂ්පාදන සැකසීම හා වෙළෙඳපොළ පහසුකම් ලබාදීම.	රුපියල් බිලියන 1.2	9%	90% (ආසන්න වශයෙන්)
1.2 තේ සංවර්ධන (වක්‍රීය අරමුදල්) ණය ව්‍යාපෘතිය (TDPFRF) (2006 - 2018)	-එම-	කුඩා තේ වතු හිමියන්ගේ ආදායම තිරසාර ලෙස ඉහළ දැමීම සහ අපනයන වෙළෙඳපොළ සඳහා අවශ්‍ය යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම. මේ යටතේ මූලික වශයෙන් HACCP සහතිකය ලබාගැනීම සඳහා තේ කර්මාන්ත ශාලා නවීකරණය කිරීමට අවශ්‍ය මූල්‍ය පහසුකම් සැපයිය හැකිය.	රුපියල් බිලියන 1.1	9%	90% (ආසන්න වශයෙන්)
1.3 නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය (NCRCS) (අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක වන වැඩසටහනකි)	සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන සතු අරමුදල් සහ රජයේ පොලී සහනාධාර පහසුකම්	සුළු ගොවීන් සඳහා මූලික ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා සැපයීම. <ul style="list-style-type: none"> කෙටිකාලීන නිෂ්පාදන ණය බීජ හා රෝපණ ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් ක්‍රමය යටතේ කෘෂිකාර්මික ද්‍රව්‍ය මිලට ගැනීම 	සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන තමන්ගේම අරමුදල් මගින් ණය ප්‍රදානය කෙරේ.	12%	95% (ඉක්මවා ඇත.)
1.4 කෘෂි සත්ව පාලන ණය යෝජනා ක්‍රමය	සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන සතු අරමුදල් සහ රජයේ පොලී සහනාධාර පහසුකම්	කිරි හරක් පාලනයේදී පහත දැක්වෙන ප්‍රාග්ධන වියදම් සඳහා <ul style="list-style-type: none"> ගව නිවහන තැනීමට එළඳෙනුන් මිලදී ගැනීමට ආහාර මිලදී ගැනීම, පශු වෛද්‍ය සේවා හා ඖෂධ ආදිය සඳහා සත්ව ආහාර වගා කිරීම සඳහා ජීව වායු ටැංකි ඉදිකිරීමට පශු වෛද්‍යවරු විසින් නිර්දේශ කරනු ලබන අනෙකුත් කවර හෝ අවශ්‍යතාවයන් සඳහා දියර කිරි සැකසුම් කර්මාන්ත හා Agribased කර්මාන්තවලට පහත දැක්වෙන අරමුණු සඳහා අරමුදල් සැපයීම <ul style="list-style-type: none"> කාර්මික ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම/ නවීකරණය කිරීම නවීන යන්ත්‍ර සහ උපකරණ මිලයට ගැනීමට ගබඩා පහසුකම්, ශීත කාමර හා ප්‍රවාහන සේවා අනෙකුත් අවශ්‍ය සේවා, ප්‍රමිති කළමනාකරණයට අවශ්‍ය උපකරණ සඳහා 	සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන සිය අරමුදල් මගින් ණය ලබාදේ. රුපියල් මිලියන 5,000 ක් මෙමගින් ලබාදීමට අපේක්ෂිතය	කුඩා කිරි පව්ව ණය ව්‍යාපෘති සඳහා 12% කිරි සහ හෝඟ සැකසීම සඳහා 14%	90%
1.5 කෘෂි නවෝදය ණය වැඩසටහන	සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන සතු අරමුදල් සහ රජයේ පොලී සහනාධාර පහසුකම්	කෘෂිකාර්මික පදනම් කරගත් කර්මාන්ත, ක්ෂුද්‍ර හා බිංදු වාරි පද්ධති ඇතුළුව කෘෂිකාර්මික හා සත්ව පාලන අංශයට අදාළ කටයුතු වලට මැදිකාලීන ණය සැපයීම.	ණයදෙන ආයතන තම සම්පත් උපයෝගී කොටගෙන ණය ප්‍රදානය කරයි. ණය ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක වන කාලය තුළදී රුපියල් මිලියන 3,000 ක් මුදාහැරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.	12%	90% (ආසන්න වශයෙන්)
2. සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය අංශය					
2.1 මාතලේ ප්‍රාදේශීය ආර්ථික ප්‍රවර්ධන (වක්‍රීය අරමුදල්) ව්‍යාපෘතිය (MREAPRFS) (2007 - 2009)	කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර අරමුදල (IFAD)	සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර සඳහා ආධාර සැපයීමෙන් දියුණුකරණයේ ග්‍රාමීය ගොවි පවුල්වල ආදායම ඉහළ නැංවීම.	රුපියල් මිලියන 77	10%	87%

2.2	සබරගමු පළාත් ඒකාබද්ධ ග්‍රාමීය සංවර්ධන (වක්‍රීය අරමුදල්) ණය ව්‍යාපෘතිය (SPIRDPFR) (2007 - 2010)	ශ්‍රී ලංකා රජය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක වන ප්‍රදේශ තුළ ජනතාවගේ ආදායම් උත්පාදන කටයුතු තුළින් ඔවුන්ගේ ජීවන තත්ත්වය ඉහළ දැමීම.	රුපියල් මිලියන 100	10%	93%
2.3	යුරෝපා ආයෝජන බැංකුවේ පශ්චාත් සුනාමි ණය යෝජනා ක්‍රමය (ගිවිසුම B)(EIB) (2006 - 2014)	යුරෝපා ආයෝජන බැංකුව (EIB)	සුනාමි ව්‍යසනයට ගොදුරු වූ ප්‍රදේශ වල සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර යළි නගා සිටුවීම.	යුරෝ මිලියන 10	9%	90% ඉක්මවා ඇත.
2.4	සුසහන ණය යෝජනා ක්‍රමය (අදියර 2)	ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව	සුනාමියෙන් හානි වූ ක්ෂුද්‍ර කුඩා සහ මධ්‍යම පරිමාණයේ ව්‍යාපාර ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම සඳහා සහාය වීම	රුපියල් මිලියන 500	6%	ණය මුදල් සහන කාලය තුළ පවතී
2.5	ඉදිකිරීම් අංශයේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (2007-2015)	ප්‍රංශ සංවර්ධන නියෝජිත ආයතනය (AFD)	පශ්චාත් සුනාමි ඉදිකිරීම් කටයුතුවල යෙදෙන, ඉදිකිරීම්, වාණිජ හා සංවර්ධන ආයතනය විසින් අනුමත සමාගම් වෙත යන්ත්‍රෝපකරණ මිලදී ගැනීම	යුරෝ මිලියන 10	9%	90% ඉක්මවා ඇත
2.6	පිබිඳෙන උතුර විශේෂ ප්‍රතිමූල්‍ය ණය යෝජනා ක්‍රමය	ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව	අභ්‍යන්තර අවතැන් වූවන් සහ අනෙක් පුද්ගලයන් පළාත් තුළ පදිංචි කරවීමට සහ ඔවුන්ගේ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් නැවත ආරම්භ කිරීමට සහාය වීම.	රුපියල් බිලියන 3	9%	ණය මුදල් සහන කාලය තුළ පවතී
2.7	“නැගෙනහිර නවෝදය” නැගෙනහිර පළාත සංවර්ධනය සඳහා වන වක්‍රීය අරමුදල	ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව	අභ්‍යන්තර අවතැන් වූවන් සහ අනෙක් පුද්ගලයන් පළාත් තුළ පදිංචි කරවීමට සහ ඔවුන්ගේ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් නැවත ආරම්භ කිරීමට සහාය වීම.	රුපියල් බිලියන 1	9%	ණය මුදල් සහන කාලය තුළ පවතී
3.1	ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය අංශය විසළි කලාපීය ජීවනෝපායයන් සඳහා සහායවීමේ හා හවුල්වීමේ වැඩසටහන (2006 - 2012)	කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර අරමුදල (IFAD)	මොණරාගල, කුරුණෑගල, බදුල්ල හා අනුරාධපුර වැනි තෝරාගත් දිස්ත්‍රික්කවල දිළිඳු ගොවීන්ගේ ජීවන තත්ත්වය සහ ආදායම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා	රුපියල් මිලියන 200	10%	ණය මුදල් සහන කාලය තුළ පවතී
3.2	කුඩා වතු ව්‍යවසාය සංවර්ධන වැඩසටහන (2007 - 2015)	කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර අරමුදල (IFAD) සහ ජාත්‍යන්තර සංවර්ධනය සඳහා වන එක්සත් ජනපද නියෝජිත ආයතනය. (USAID)	මැදරට ප්‍රදේශයේ තේ සහ බහු වාර්ෂික බෝග වගා කරන කුඩා වතු හිමියන්ගේ සහ මොණරාගල ප්‍රදේශයේ අන්තර් කලාපීය ප්‍රදේශයන්හි උස්බිම් වල ආහාර බෝග වගා කරන රබර් වගාව සඳහා යොමු වීමට කැමති ගොවීන්ගේ ජීවන තත්ත්වයන් නංවාලීම.	විශේෂ ගැණුම් හිමිකම් 15.25	9%	ණය මුදලැරීමට නියමිතය
3.3	සුළු ගොවීන් හා ඉඩම් නොමැති අය සඳහා වන සුළු පරිමාණ ණය ව්‍යාපෘති (වක්‍රීය අරමුදල්) යෝජනා ක්‍රමය	ශ්‍රී ලංකා රජය	ප්‍රතිලාභ ලබන්නන්ගේ සුභසාධනය සහ ආර්ථික තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම පිණිස ග්‍රාමීය දිළිඳු ජනතාවගේ ආදායම් ඉපයීමේ කටයුතු වෙනුවෙන් විධිමත් මූල්‍යකරණ පහසුකම් සැපයීම සඳහා ඵලදායී ණය මුදාහැරීමේ යාන්ත්‍රණයක් සකස් කිරීම.	රුපියල් මිලියන 267	16%-20%	90% ඉක්මවා ඇත
3.4	දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපෘති (වක්‍රීය අරමුදල්) ණය යෝජනා ක්‍රමය PAMP (RF) 2009 - 2013	ශ්‍රී ලංකා රජය	ප්‍රතිලාභ ලබන්නන්ගේ සුභසාධනය සහ ආර්ථික තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම පිණිස ග්‍රාමීය දිළිඳු ජනතාවගේ ආදායම් ඉපයීමේ කටයුතු වෙනුවෙන් විධිමත් මූල්‍යකරණ පහසුකම් සැපයීම සඳහා ඵලදායී ණය මුදාහැරීමේ යාන්ත්‍රණයක් සකස් කිරීම. හඳුනාගත් ණය ගැනුම්කරුවන් අතර ආදායම් ඉපයීමේ ක්‍රම හඳුන්වාදීමෙන් දිළිඳුබව දුරුලීම. සංවිධිත මූල්‍ය අංශය හා සම්බන්ධවීම සඳහා අඩු ආදායම්ලාභී කුඩා කණ්ඩායම් සංවිධානය කිරීම	රුපියල් මිලියන 1,385	16%	90% ඉක්මවා ඇත
3.5	දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපෘතිය II (PAMP II)	ශ්‍රී ලංකා රජය	-එම-	ජපන් යෙන් මිලියන 2,100	උපරිම 15.5%	ණය මුදල් සහන කාලය තුළ පවතී.

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

22.6 ණය අතිරේකකරණය

2009 වර්ෂයේ දී ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව, ණය අතිරේකකරණ යෝජනා ක්‍රම 12 ට අදාළව, වාර්ෂික වාරික එකතු කිරීම, හිමිකම් පැමිණි අයදුම්පත් කළමනාකරණය කිරීම, අයදුම්පත් ගෙවීම සඳහා යොමු කිරීම හෝ ප්‍රතික්ෂේප කිරීම සහ ගෙවීම් නැවත අයකර ගැනීමෙහි සහ ණය අතිරේකකරණයට අදාළ මෙහෙයුම්වල අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය. 2009 වර්ෂයේ දී මෙම යෝජනා ක්‍රම යටතේ එකතු කරන ලද වාරිකවල මුළු වටිනාකම රුපියල් මිලියන 58.8 කි. වර්ෂය තුළදී ණය ඇප ආවරණ අයදුම්පත් සඳහා රුපියල් මිලියන 30.6 ගෙවීම් සිදුකර ඇත. අනෙක් යෝජනා ක්‍රමවලට අදාළව ණය මුදාහැරීම අවසන් වී ඇති බැවින් 2009 වර්ෂයේ දී නව ණය ඇප ආවරණ නිකුත් කිරීම නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමයට පමණක් සීමා විය.

23. ලේකම්

ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව 2009 වසරේ දී කලට වේලාවට භාණ්ඩ හා සේවාවන් සැපයීමෙන් ද ක්‍රමවේදයන් හා ක්‍රියා පිළිවෙත් නිරන්තර ඇගයීමකට ලක් කිරීමෙන් සහ වැඩිදියුණු කිරීමෙන් ද, නිවාඩු, විශ්‍රාම වැටුප් අරමුදල්, දේශීය හා විදේශීය ගමන් සම්බන්ධ නීති හා නියෝග ක්‍රියාවට නගමින් ද, බැංකුවේ කාර්යයන් කාර්යක්ෂමව ඉටු කිරීම සඳහා දායක විය.

වර්ෂය තුළ දෙපාර්තමේන්තුව රුපියල් මිලියන 170.8 ක වටිනාකමින් යුත් ප්‍රාග්ධන හා ප්‍රාග්ධන නොවන භාණ්ඩ සහ සේවාවන් ද, ගුණාත්මකභාවයෙන් යුතුව තරගකාරී මිල ගණන් යටතේ කලට වේලාවට සපයන ලදී. පෙර වර්ෂයේ දී මෙන්ම මහ බැංකුවේ මිල දී ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය අධීක්ෂණය කිරීම තුළින් දෙපාර්තමේන්තුවල භාණ්ඩ හා සේවා අවශ්‍යතා කලට වේලාවට සැපයීම කඩිනම් කිරීමේ අරමුණින් මිල දී ගැනුම් සැලසුම් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තවදුරටත් ක්‍රියාවට නගනු ලැබිණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මහ බැංකුවේ සමස්ත මිල දී ගැනීමේ අවශ්‍යතාවලින් සියයට 91 ක ප්‍රමාණයක් ඉතා සාර්ථක ලෙස අවසන් කිරීමට මෙම වර්ෂය තුළ දී ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුවට හැකි විය. මීට අමතරව, බැංකුවේ සියලුම දේපළ සඳහා සඵල විස්තීරණ රක්ෂණ ආවරණයක් ලබා ගන්නා ලදී. තවද, මහ බැංකු සේවාවට අදාළ රෙගුලාසි සහ ව්‍යවස්ථාවන් සහිතව යාවත්කාලීන කරන ලද මහ බැංකු අත්පොත 2009 වසරේ ජූලි මස 01 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි නිකුත් කරනු ලැබීය. මහ බැංකු විශ්‍රාම යෝජනා ක්‍රමයේ, වැන්දඹු සහ අනන්දරු අරමුදලේ සහ වැන්දඹු පුරුෂ සහ අනන්දරු අරමුදලේ පාලන කටයුතු ද, ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කරගෙන යන ලදී. මෙම යෝජනා ක්‍රමයන් යටතේ වර්ෂය අවසානය වන විට විශ්‍රාමිකයන් 1,980 දෙනෙකු ලියාපදිංචි වී සිටින අතර, මෙම අරමුදල් සම්බන්ධයෙන් වන දත්ත පද්ධතීන් පරිසරණක ගත කිරීමේ කටයුතු වර්ෂය තුළ දී තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක විය.

2009 වර්ෂය තුළ දී එතෙක් නීති දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කරගෙන එන ලද මහ බැංකුවේ ක්‍රියාකාරකම්වලට අදාළ නීතිමය කටයුතු කරගෙන යාම ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත අනුයුක්ත කරන ලදී. ඒ අනුව දෙපාර්තමේන්තුව විසින් බැංකුවේ අරමුණු මුද්‍රණපත් කර ගැනීම සඳහා දක්වන සහාය වඩාත් පුළුල් කරන ලදී. බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කිරීමේ

දී හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී ද, අධිකරණ සහ වෙනත් නීතිමය පර්ෂදයන්හි දී බැංකුවේ අයිතිවාසිකම් තහවුරු කිරීම හා රැකගැනීම මගින් ද, මෙම සහාය ලබාදෙන ලදී.

බැංකු හා මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයට අදාළ නීති සහ අනු නීති සැකසීමේ දී ද, ක්‍රියාකාරී සහයෝගයක් ලබාදෙන ලදී. පුළුල් මහජන යහපත සැලසීමේ අවසාන අරමුණ සඵල කරගැනීම අරමුණු කර ගත් පූර්ව ක්‍රියාකාරී සහ ප්‍රතික්‍රියාකාරී පියවර සම්මිශ්‍රණයක් භාවිතයෙන් මූල්‍ය පද්ධතියේ පැවති අභියෝගකාරී පරිසරයට මුහුණ දෙන ලදී.

2009 වර්ෂය තුළ දී දෙපාර්තමේන්තුව විසින් දීර්ඝ සේවා තිළිණ ප්‍රදානය, නිදහස් දින උත්සවය වැනි වාර්ෂික උත්සවයන් ද විවිධ ආගමික උත්සවයන් ද සම්බන්ධීකරණය සහ සංවිධානය කරන ලදී.

24. ආරක්ෂක සේවා

අදාළ වර්ෂය තුළදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ආරක්ෂක සේවා දෙපාර්තමේන්තුව තමන්ගේ අරමුණ වන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ කාර්ය මණ්ඩලයට, එයට පැමිණෙන අමුත්තන්ට, එහි ගොඩනැගිලි ඇතුළු සියලුම දේපොළවලට සහ එහි මුදල්වලට ආරක්ෂාව සැපයීම අඛණ්ඩව සහ කිසිම අනාරක්ෂිත සිදුවීමකින් තොරව ඉටුකරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට රැගෙන එනු ලබන සියලුම භාණ්ඩවලින් ආරක්ෂාවට තර්ජනයක් නොවන බව සහතික කිරීම සඳහා, නවීන තාක්ෂණයෙන් සමන්විත විශාල පාර්සල් සහ ගමන් මළු පරීක්ෂා කිරීම සඳහා අලුතින් සකැනර් යන්ත්‍ර 03 ක් ගෙන එනු ලැබූ අතර, ඒවා ප්‍රධාන කාර්යාලයේ සහ රාජගිරිය බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයෙහි ස්ථානගත කරන ලදී. කොළඹ ජනාධිපති මාවතේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු මූලස්ථානයෙහි ආරක්ෂාව වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා බැංකු පරිශ්‍රයට ඇතුළුවන ස්ථානයෙහි ශක්තිමත් ගේට්ටු පද්ධතියක් සහ ආරක්ෂක මුර කාර්යාලයක් අලුතින් ඉදිකරන ලදී. මීට සමගාමීව රාජගිරිය බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයෙහි පරිශ්‍රයට ඇතුළුවන ස්ථානයෙහි අලුතින් ආරක්ෂක කාර්යාලයක් ඉදිකිරීම මගින් එම ස්ථානයට නව මුහුණුවරක් ලබා දෙන ලදී.

2009 වර්ෂය තුළදී ආරක්ෂක සේවා දෙපාර්තමේන්තුවේ මාණ්ඩලික නිලධාරීන් දෙදෙනෙකු ආරක්ෂාව වැඩිදියුණු කිරීම පිළිබඳ විදේශීය වැඩමුළු දෙකකට සහභාගි කරවන ලද අතර මීට අමතරව ආරක්ෂක නිලධාරීන් 12 දෙනෙකු දේශීය වැඩමුළු කිහිපයකට සහභාගි කරවන ලදී. සියලුම ආරක්ෂක නිලධාරීන් සඳහා තමන් ඵදිනෙදා පරිහරණය කරනු ලබන ගිණි අවි සඳහා පුහුණුව සහ ජීව උණ්ඩ වෙඩි තැබීම් යුධ හමුදා උපදේශකයින්ගේ සහාය ඇතිව සිදුකරන ලදී. තවද ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු කාර්ය මණ්ඩලය දැනුවත් කිරීම සඳහා ප්‍රථමාධාර සහ ගිනි නිවීමේ පිළිබඳ වැඩමුළු 14 ක් ද පවත්වන ලදී. ඉහත කරුණුවලට අමතරව ආරක්ෂක සේවා දෙපාර්තමේන්තුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් පවත්වනු ලබන රාජකාරී නොකඩවා පවත්වාගෙන යාම සඳහා වන සැලැස්මට සක්‍රීයව දායක වන ලදී.

25. සංඛ්‍යාන හා ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණය

සංඛ්‍යාන දෙපාර්තමේන්තුව පළාත් ජාතික ගිණුම්, මිල ගණන්, වැටුප්, ශ්‍රම බලකාය හා සේවානියුක්තිය සහ වෙනත් සමාජ ආර්ථික අංශ පිළිබඳව දත්ත එක්රැස් කිරීම, සම්පාදනය කිරීම, විශ්ලේෂණය සහ සන්නිවේදනය කිරීමේ කටයුතු 2009 වසරේ දී ද අඛණ්ඩව සිදු කළේ ය. “තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක” සනිටාහන සහ මාසිකව පුවත්පත් සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වෙබ් අඩවිය තුළින් ප්‍රසිද්ධ කිරීම මගින් මහජනතාව වෙත සමාජ ආර්ථික දත්ත සහ තොරතුරු අඛණ්ඩව නිකුත් කැරිණි. පාරිභෝගික මිල දර්ශක තොරතුරු පිළිබඳව ද, මාසික පුවත්පත් නිවේදන ප්‍රකාශයට පත්කිරීම ද අඛණ්ඩ ව සිදු කරන ලදී.

මෙයට අමතරව, වර්ෂය තුළ, මහජනතාව දැනුවත් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව පවත්වන පුහුණු වැඩසටහන් හා සම්මන්ත්‍රණ සඳහා සම්පත් දායකයින් ලෙස දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන් ක්‍රියාශීලීව දායක විය. දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ කටයුතුවල ගුණාත්මක භාවය හා ඵලදායීතාව වර්ධනය කිරීමෙහිලා ඉවහල් වන පරිද්දෙන් තම දැනුම හා කුසලතාවයන් තවදුරටත් වර්ධනය කර ගැනීම සඳහා නිලධාරීන් රැසක් දේශීය හා විදේශීය පුහුණු වැඩසටහන්, වැඩමුළු හා සම්මන්ත්‍රණ සඳහා සහභාගි විය.

25.1 සංඛ්‍යාන සමීක්ෂණ

2006 වසර අවසානයේ ආරම්භ කරන ලද මාසික උද්ධමන අපේක්ෂාවන් පිළිබඳ සමීක්ෂණය මේ වසරේ දීත් අඛණ්ඩව සිදු කරගෙන යන ලදී. මෙම සමීක්ෂණය මගින් 300ක පමණ විශාලත්වයකින් යුත් නියදියක් දුරකථන, සෘජු සම්මුඛ සාකච්ඡා සහ විද්‍යුත් තැපැල් මාර්ගික ක්‍රම මගින් ආවරණය කෙරේ. සෑම මසකම සිදු කරනු ලබන සමීක්ෂණ මගින් ලබා ගන්නා ප්‍රතිඵල ර්ලම මාසය තුළ දී පැවැත්වෙන මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති කමිටු සහ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති උපදේශන කමිටු රැස්වීම්වලට ඉදිරිපත් කරනු ලැබීය. 2006 දී ආරම්භ කරන ලද ඉඩම් මිල පිළිබඳ සමීක්ෂණය ද අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී.

මෙයට අමතරව, ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුවේ ඉල්ලීමක් පරිදි එම දෙපාර්තමේන්තුව හා එක්ව ජායාගත වෙක්පත් පිළිබිඹු නිෂ්කාශන පද්ධතියේ T+1 රීතියට බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල අනුකූලතාවය පිළිබඳව සොයා බැලීමේ පාරිභෝගික සමීක්ෂණය පවත්වන ලදී. පාරිභෝගික ගිණුම්වලට වෙක්පත් බැර කිරීම සහ වෙක්පත් භාර ගැනීම සඳහා වූ සේවා නියමයන් සහ සම්මත වේලාවන් පිළිබඳව ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව මගින් 2007 වසරේ දෙසැම්බර් 3 වන දින නිකුත් කරන ලද නියෝගයන්ට බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු දක්වන අනුකූලතාවය පිළිබඳව, බැංකුවල ජංගම ගිණුම් හිමියන්ගේ ප්‍රතිචාරය ලබා ගැනීම මෙම සමීක්ෂණයේ අරමුණ විය. මීට අමතරව, නව පද්ධතිය පිළිබඳ පාරිභෝගිකයන්ගේ දැනුවත් භාවය සහ තෘප්තිමත් භාවයන්, වෙක්පත් නිෂ්කාශනය වීමේ ප්‍රමාදයන් සම්බන්ධයෙන් බැංකු විසින් දක්වනු ලබන හේතු කාරණා පිළිබඳවත් තොරතුරු ලබා ගැනීමට බලාපොරොත්තු විය. උතුරු සහ නැගෙනහිර පළාත් හැර අනෙකුත් පළාත්වල සියලු දිස්ත්‍රික්ක ආවරණය වන පරිදි මධ්‍යස්ථාන 100 කින් ජංගම ගිණුම් හිමියන් 1,200 ක

ගෙන් සමන්විත නියදියක් තෝරා ගන්නා ලදී. සෑම මධ්‍යස්ථානයකින්ම ජංගම ගිණුම් හිමියන් 12 දෙනෙකුගෙන් සමන්විත නියදියක් සම්මුඛ සාකච්ඡාවට භාජනය කරන ලදී.

යෝජිත පාරිභෝගික මූල්‍ය සහ සමාජ ආර්ථික සමීක්ෂණය 2011/12 සඳහා වූ මූලික කාර්යයන් ද මෙම වසර තුළ දී අරඹන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ සෞභාග්‍යය මැනීම සඳහා සංශෝධිත සෞභාග්‍ය දර්ශකය සම්පාදනය කිරීම වර්ෂය තුළ සම්පූර්ණ කරන ලද තවත් ප්‍රධාන කාර්යයක් විය.

25.2 ජාතික සහ ප්‍රාදේශීය ආදායම් ගිණුම්

ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයෙහි මූර්ත අංශයේ ඇති වන වර්ධනයන් සුපරික්ෂාකාරීව අධ්‍යයනය කිරීමත්, ජාතික ආදායම් පුරෝකථනයන් සැකසීමත් 2009 වර්ෂය තුළ දී ද සිදු කරන ලදී. ආර්ථිකයෙහි විවිධ අංශයන්හි ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික දත්ත රැස් කිරීම සහ නිෂ්පාදනය, පරිභෝජනය, ඉතුරුම් හා ආයෝජන පිළිබඳ ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය සහ අනාගත උපතනි පුරෝකථනය කිරීම ද මෙම ක්‍රියාවලිය තුළ දී සිදු කැරිණි.

ජාතික ආදායම් ඇස්තමේන්තු ගණනය කිරීමේ හා මුදා හැරීමේ ඒකායන වගකීම රටේ ජාතික ආදායම් ඇස්තමේන්තු සැකසීමේ ප්‍රධාන ආයතනය වූ ජනලේඛන හ සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව සතු විය. කෙසේ වුව ද, ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සකස් කරන ලද දේශීය නිෂ්පාදනය ගණනය කිරීමේ ප්‍රභවයන් මත පදනම්ව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ සංඛ්‍යාන දෙපාර්තමේන්තුව පළාත් මට්ටමින් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ගණනය කිරීමේ හා මුදා හැරීමේ කටයුතු 2009 වර්ෂයේ දී කරගෙන යන ලදී.

25.3 දීප ව්‍යාප්ත දත්ත රැස් කිරීමේ වැඩපිළිවෙළ

1978 දී ආරම්භ කරන ලද දීප ව්‍යාප්ත දත්ත රැස් කිරීමේ වැඩපිළිවෙළට 2009 දී වසර 31 ක් සැපිරුණි. මෙම වැඩපිළිවෙළ වර්ෂය තුළ පාරිභෝගික භාණ්ඩවල සිල්ලර මිල ගණන්, කෘෂිකාර්මික භාණ්ඩවල නිෂ්පාදන මිල ගණන් සහ අවිධිමත් අංශයේ වැටුප් ප්‍රමාණ පිළිබඳව තොරතුරු විධිමත්ව එක්රැස් කරමින් නොකඩවා ක්‍රියාත්මක විණි. මෙම දත්ත රැස් කිරීම, රජයේ පාසැල් ගුරුහවලන් මගින් දීප ව්‍යාප්ත ජාලයක් භරහා සිදු කැරිණි. මේ යටතේ උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල මධ්‍යස්ථාන 18ක් ද ඇතුළුව දිවයින පුරා ක්‍රියාත්මක වන දත්ත එක්රැස් කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන 101ක් සඳහා ගුරු මහත්ම මහත්මීහු දත්ත සමීක්ෂකවරුන් ලෙස කටයුතු කරනු ලැබේ. මෙම වැඩපිළිවෙළ යටතේ එක්රැස් කරනු ලබන දත්ත, මිල දර්ශක ගණනය කිරීම, ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ සඳහා අවශ්‍යවන මිල විචලනයන් පිළිබඳ පුරෝකථනයන් සැකසීම, ප්‍රතිපත්ති වෙනස්වීම් මගින් මිල මත ඇති කරනු ලබන බලපෑම ගණනය කිරීම සහ ජාතික ආදායම හා වියදම ඇස්තමේන්තු කිරීම සඳහා පුළුල් වශයෙන් යොදා ගනී. එසේම, මිල සහ වැටුප්වලට අදාළ සෘතුමය විචලනයාවයන්, උච්චාවචනයන් මෙන්ම ප්‍රාදේශීය වෙනස්කම් විශ්ලේෂණය කිරීම සඳහා ද මෙම දත්ත ප්‍රයෝජනවත් වේ. මෙම වැඩපිළිවෙළ යටතේ වැටුප් තොරතුරු ලබා ගැනීම, වී, තේ, රබර් සහ පොල් වගාව මෙන් ම සුළු පරිමාණ ඉදිකිරීම් සහ සේවා යන උප අංශයන් ආවරණය වන පරිදි සිදු කෙරේ.

නිෂ්පාදන විවිධාංගීකරණය, පවතින භාණ්ඩයන් හා වෙළඳ නාමයන් වෙළඳපොළින් ඉවත් වීම සහ නව මු භාණ්ඩ හා ආර්ථික ක්‍රියාවන් පැන නැගීම ආදී වෙළඳපොළෙහි කාලීන වර්ධනයන් සැලකිල්ලට ගෙන නව දත්ත රැස් කිරීමේ ලේඛන කටයුතු කිරීමාණය කරන ලදී. වර්ෂය ආරම්භයේ දී සකස් කරන ලද කාලසටහනකට අනුව නිරතුරුවම සිදු කෙරෙන ක්ෂේත්‍ර අධීක්ෂණයන් තුළින් මෙලෙස එක්රැස් කරනු ලබන දත්තවල නිවැරදිභාවය සහතික කැරිණි. පෙර වර්ෂවල දී මෙන් ම 2009 වර්ෂයේ දී ද කොළඹ, මාතර, අනුරාධපුර සහ මහනුවර දී ප්‍රාදේශීය සම්මන්ත්‍රණ 4ක් පැවැත්විණි. එක්රැස් කරනු ලබන දත්තවල නිවැරදිබව, ගුණාත්මකබව, තත්ත්වය, කාර්යක්ෂමතාවය සහ කාලීන බව වැඩිදියුණු කිරීමේ අරමුණෙන් දත්ත සමීක්ෂක මහත්ම මහත්මින් සඳහා නවීකරණ පුහුණුවක් ලබා දීමත්, ප්‍රාදේශීය මිල දර්ශක සකස් කිරීමේ දී හඳුනාගත් පළාත් අතර පවතින මිල විෂමතාවයන් පිළිබඳ ප්‍රතිචාර ලබා ගැනීමත් මෙමගින් සිදු විය. මෙම වැඩසටහන්වල දී, ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල නූතන වර්ධනයන් පිළිබඳවත්, සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිවල බලපෑම පිළිබඳවත් විශේෂ ඇගයීමක් සිදු කැරිණි.

දීප දත්ත වැඩපිළිවෙළහි සාර්ථකත්වය සමාලෝචනය කිරීමෙන් ඒ සඳහා දත්ත සමීක්ෂක ගුරුවකුන් විසින් ලබා දුන් අමිල සේවය ඇගයීමෙන් අරමුණෙන් සියලුම දත්ත සමීක්ෂක ගුරු මහත්ම මහත්මින් වෙනුවෙන් සංවිධානය කැරුණු විශේෂ සම්මන්ත්‍රණයට අදාළ මූලික කටයුතු වසර අග දී දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සිදු කැරිණි. වැඩමුළුව සහ දීප දත්ත වැඩසටහන යටතේ වසර 5 ක සේවා කාලයක් සම්පූර්ණ කළ ගුරු මහත්ම මහත්මින් සඳහා තිළිණ ප්‍රදානය 2010 ජනවාරි මස 9 වැනි දින රාජගිරිය බැංකු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයේ දී සාර්ථක ව නිමා විය.

25.4 මිල, වැටුප්, සේවා හිසුක්තිය හා ඵලදායිතාවය

ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ගණනය කරනු ලබන කොළඹ පාරිභෝගිකයන්ගේ මිල දර්ශකය (කො.පා.මි.ද.) පදනම් කරගනිමින් පාරිභෝගික මිල ගණන්වල හැසිරීම විධිමත්ව හා සමීපස්ථව අධීක්ෂණය කිරීම සහ මිල විකාශනයන් විශ්ලේෂණය කරමින් පුවත්පත් නිවේදන නිකුත් කිරීම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන්ට සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණය සඳහා අවශ්‍ය මිල වෙනස්වීම් පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක වාර්තා සකස් කිරීම ද දෙපාර්තමේන්තුව මගින් අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. මිල හැසිරීමවල ඉදිරි ගමන් මග තීරණය කිරීමේ ආදර්ශිත දර්ශකයක් ලෙස යොදා ගැනීම සඳහා දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කෙටි හා මැදි කාලීන උද්ධමන පුරෝකථනයන් සකස් කරන ලදී. ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් 2006/07 වර්ෂයන්හි දී පවත්වන ලද කුටුම්භ ආදායම් සහ වියදම් සමීක්ෂණයෙන් පිළිබිඹු කෙරෙන පාරිභෝගික වියදම් රටාවට අනුව කො.පා.මි. දර්ශකයේ පදනම නැවත සැකසීම සඳහා යෝජිත ක්‍රියාවලියේ ප්‍රගතිය සහ ගැටළු පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමට ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව සමඟ වර්ෂය පුරා අඛණ්ඩ සංවාදයන් පවත්වන ලදී.

ඊට අමතරව, විමධ්‍යගත පාලනයක් යටතේ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන්ගේ අවශ්‍යතාවයන් සපුරා ලීමේ අදහසින් පළාත් බඳ පාරිභෝගික මිල දර්ශක සහ මුළු රටම ආවරණය වන පරිදි සකස් කරනු ලබන සමස්ත මිල දර්ශකය සම්පාදනය කිරීම සහ විශ්ලේෂණය කිරීම ද දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරන ලදී. 2003/04 වර්ෂයන්හි සිදු කළ නවතම පාරිභෝගික මූල්‍ය හා සමාජ ආර්ථික සමීක්ෂණය මෙම පළාත්බඳ මිල දර්ශක අඛණ්ඩව සම්පාදනය කිරීම සඳහා පදනම් කරගෙන ඇත. මෙම දර්ශක ගණනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය මිල ගණන් දීප ව්‍යාප්ත දත්ත රැස් කිරීමේ වැඩපිළිවෙළ හරහා හෝ පුහුණු කළ සමීපස්ථ අධීක්ෂණයට ලක් වන, පිටස්තර සමීක්ෂකයන් වෙතින් ලබා ගැනෙයි. මේ අතර, ප්‍රාථමික වෙළඳපොළෙහි නිෂ්පාදන හෝ තොග මිල විචලනයන් විශ්ලේෂණය සඳහා තොග මිල දර්ශකය ගණනය කිරීම ද දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරන ලදී.

දීප ව්‍යාප්ත දත්ත රැස් කිරීමේ වැඩපිළිවෙළ යටතේ රැස් කරන ලද වැටුප් දත්ත පදනම් කර ගනිමින් ශ්‍රී ලංකාව සඳහා අවිධිමත් අංශයේ වැටුප් ප්‍රමාණ දර්ශකය ගණනය කිරීම ද දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කර ඇත.

රටෙහි ජාතික ආදායම් ඇස්තමේන්තු සම්පාදනයට සහ රාජ්‍ය අංශයේ සේවනියුක්තියෙහි මට්ටම හා උපනතිය නිශ්චය කිරීම සඳහා රාජ්‍ය අංශයේ සේවනියුක්තිය පිළිබඳ වාර්ෂික හා කාර්තුමය සමීක්ෂණයන් ද දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරන ලදී. මෙම සමීක්ෂණවලින් එක්රැස් කරගන්නා තොරතුරු රජයේ වත්මන් සේවනියුක්ති ප්‍රතිපත්තියෙහි ඵලදායිතාවය තක්සේරු කිරීමට සහ රාජ්‍ය අංශයේ ඵලදායිතාවය සහ කාර්යක්ෂමතාවය මැනීමේ මිනුම් දණ්ඩක් ලෙස යොදා ගත හැකිය. විදේශ සේවා නියුක්තිය, කම්කරු සබඳතා හා ශ්‍රම වෙළඳපොළ ප්‍රතිසංස්කරණ සහ ශ්‍රම ඵලදායිතාවය යන අංශයන් ආවරණය වන පරිදි ශ්‍රම බලකාය හා ශ්‍රම වෙළඳපොළ පිළිබඳ රැස් කළ තොරතුරු විශ්ලේෂණය කිරීම ද දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරන ලදී.

25.5 සංඛ්‍යා තොරතුරු බෙදහැරීම

සංඛ්‍යාන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් එහි වාර්ෂික ප්‍රකාශනයන් වන ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික හා සමාජ සංඛ්‍යාන 2009 (වෙළුම XXXI) සහ ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ ආර්ථික දත්ත 2009 (වෙළුම XXXII) පිළිවෙළින් 2009 අප්‍රේල් සහ ජූනි මාසවල දී නිකුත් කරනු ලැබීය. මීට අමතරව, බැංකුවේ 2010 සාක්කු දින පොතේ සංඛ්‍යාන වගු යාවත්කාලීන කරන ලදී.

26. බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ

1988.12.12 දින පැවැති මුදල් මණ්ඩල රැස්වීමේදී ගනු ලැබූ තීරණයට අනුව, මුදල් සමාගම් නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සඳහා බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව පිහිටුවන ලදී. 1988 අංක 78 දරන මුදල් සමාගම් පනතෙහි ඇතුළත් නියෝග බලාත්මක කිරීමේ වගකීම මෙම දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පැවරී ඇති අතර ප්‍රධාන වශයෙන්, මුදල් සමාගම් පනත යටතේ ලියාපදිංචි වී ඇති මුදල් සමාගම් නියාමනය හා අධීක්ෂණය කිරීම සහ නීත්‍යානුකූල

අවසරයකින් තොරව පවත්වාගෙන යනු ලබන මුදල් ව්‍යාපාර සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම පැවරී ඇත. ඊට අමතරව, කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතනවල නියාමන සහ අධීක්ෂණ කටයුතු සඳහා බලය පැවරී ඇති 2000 අංක 56 දරන කල්බදු මූල්‍යකරණ පනත බලාත්මක කිරීමේ වගකීමද බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පැවරී ඇත. තවද, මෙරට ක්‍රියාත්මක වන ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන අංශය අධීක්ෂණය හා නියාමනය කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් ස්ථාපනය කිරීමේ කාර්යභාරය ද මුදල් මණ්ඩලය විසින් 2006 වසරේ සිට බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පවරා ඇත. 2009.12.31 දින වන විට ලියාපදිංචිව පැවති මුදල් සමාගම් සහ කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන නාමලේඛනය II-2 දරන ඇමුණුමෙහි දැක්වේ.

නීත්‍යානුකූල අවසරයකින් තොරව මහජනතාවගෙන් අරමුදල් රැස්කිරීම කරගෙන ගිය ඇතැම් ආයතන අසාර්ථක වීම, ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් අංශය හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන කෙරෙහි පැවැති මහජන විශ්වාසය පළුදුවීමට හේතු වූ අතර ඒ හේතුවෙන් 2009 වසර තුළ ඇතැම් ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් දැඩි ද්‍රවශීලතා අර්බුදයකට මුහුණ පෑම මෙම අංශයන්හි ස්ථාවරත්වය පවත්වා ගැනීමට, බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවට නව අභියෝගයක් විය.

බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, මෙම ආයතනවල නියාමන හා අධීක්ෂණ කටයුතු දුරස්ථ හා එතැන් පරීක්ෂණ හරහා වඩාත් යහපත් ලෙස නොකඩවා කරගෙන යනු ලැබීය. මෙම දෙපාර්තමේන්තුව විසින්, මෙම අංශයන්හි පැවැති ද්‍රවශීලතා ගැටළු මගහැරවීම සඳහා, රජය විසින් හඳුන්වා දෙන ලද දිරිගැන්වීමේ යෝජනාවලිය සහ මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් බැංකුවලින් ලබාගන්නා ණය මුදල්වලට එරෙහිව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් හඳුන්වා දෙනු ලැබූ ණය සහතික කිරීමේ වැඩපිළිවෙල ක්‍රියාත්මක කිරීමට අමතරව, ඇතැම් නව විධානයන් පැනවීමටත්, බලපැවැත්වූ ඇතැම් විධානයන් සංශෝධනය කිරීමටත් කටයුතු කරන ලදී. තවද, මුදල් සමාගම් අංශය සහ කල්බදු මූල්‍යකරණ අංශයන් කෙරෙහි උනන්දුවක් දක්වන පුද්ගලයන්, ප්‍රධාන වශයෙන්ම ව්‍යවස්ථාපිත හා නෛතික අවශ්‍යතාවයන් සහ ඥානාන්විතව මුදල් සමාගමක් හෝ කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගමක් පවත්වාගෙන යන ආකාරය පිලිබඳව දැනුවත් බව වැඩිකිරීම සඳහා වැඩසටහන් මෙහෙයවන ලදී. මේ අතර, අනවසර මුදල් ව්‍යාපාර පවත්වාගෙන ගිය ආයතන කිහිපයක් සම්බන්ධයෙන් අධිකරණයට අවශ්‍ය පහසුකම් සැපයීමට ද මෙම දෙපාර්තමේන්තුවට විශාල කාර්යභාරයක් ඉටුකිරීමට සිදුවිය.

26.1 ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් සඳහා විධාන නිකුත් කිරීම

බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2009 වර්ෂය තුළදී, ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් වෙත පනවන ලද නව විධානයන්, මාර්ගෝපදේශ සහ බලපැවැත්වූ විධාන වෙනුවට පනවන ලද සංශෝධිත විධානවල සාරාංශයක් පහත දැක්වේ. මෙම විධානයන්ගේ සහ මාර්ගෝපදේශයන්හි සවිස්තරාත්මක තොරතුරු මෙම වාර්තාවේ III කොටසෙහි දැක්වේ.

(i) 2009 ජනවාරි මස 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් සඳහා 2008 දී පනවන ලද ආයතනික යහපාලන විධානය බලාත්මක කිරීම.

මෙම විධානයෙහි මූලික අරමුණ වනුයේ, ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම්වල කාර්යයන් සම්බන්ධයෙන් ඒවායෙහි අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලවලට වැඩි වගකීමක් පැවරීමෙන්, එම ආයතනවල යහපත් සහ ශක්තිමත් අවදානම් කළමනාකරණ ව්‍යුහය වැඩිදියුණු කිරීමයි.

(ii) පවත්වාගත යුතු අවම ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතාවය අඩු කිරීම සඳහා ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් ද්‍රවශීලතා වත්කම් විධානය සංශෝධනය කිරීම.

මෙම විධානය මගින්, 2005 අංක 3 දරන මුදල් සමාගම් ද්‍රවශීලතා වත්කම් විධානය, ප්‍රතිස්ථාපනය කරන ලද අතර, දැනට ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් මුහුණ පා ඇති ද්‍රවශීලතා ගැටළුවලට පිළියමක් ලෙස, මුදල් සමාගම් විසින් පවත්වාගෙන යන කාලීන සහ ඉතිරිකිරීම් තැන්පතු වලට එරෙහිව පවත්වාගත යුතු අවම ද්‍රවශීලතා වත්කම් ප්‍රමාණය, පිළිවෙලින් සියයට 15 සිට 10 දක්වාත් සහ සියයට 20 සිට සියයට 15 දක්වාත් අඩුකරන ලදී.

(iii) ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම්වල තැන්පතු සඳහා ගෙවිය හැකි පොලී අනුපාත සම්බන්ධ විධානය සංශෝධනය කිරීම.

මෙම වර්ෂය තුළ දී, මෙම විධානය දෙවරක් සංශෝධනය කරන ලදී. පළමු සංශෝධනය මගින්, 2008 අංක 02 දරන මුදල් සමාගම් (පොලී) විධානය ප්‍රතිස්ථාපනය කරන ලද අතර, ඒ අනුව මුදල් සමාගම් විසින් තැන්පතු සඳහා ගෙවිය හැකි පොලී අනුපාත සහ බැඳුම්කර හෝ මුදල් සමාගම් විසින් නිකුත් කරන සාධන පත්‍ර සඳහා ගෙවිය හැකි වට්ටම් අනුපාතය 2009 අප්‍රේල් 01 දින සිට ප්‍රතිශතාංක දෙකකින් වැඩිකරනු ලැබිණ. දෙවන සංශෝධනය 2009.09.30 දින සිට බලපැවැත්වූ අතර, වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකයන්ගේ හැසිරීම් සලකා බැලීමෙන් පසු මුදල් සමාගම් විසින් මාස 12ක් හෝ ඊට අඩු කාලසීමාවක් තුළ කල්පිරෙන ස්ථිර තැන්පතු සඳහා ගෙවිය හැකි පොලී අනුපාතය, ඊට ආසන්නතම පූර්ව කාර්තුව තුළදී නිකුත් කළ දින 364 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා බර තබන ලද සාමාන්‍ය එලදායීතා අනුපාතයට එකතු කළ හැකි අගය සියයට 4 සිට සියයට 3.5 දක්වා සහ මාස 12 ට වඩා වැඩි ස්ථිර තැන්පතු සඳහා ගෙවිය හැකි පොලී අනුපාතය, ඊට ආසන්නතම පූර්ව කාර්තුව තුළ දී දින 364 ක් සඳහා නිකුත් කළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා බර තබන ලද පොලී අනුපාතිකයට එකතු කළ අගය සියයට 6 සිට සියයට 5.5 දක්වා අඩු කරන ලදී.

(iv) ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් සහ කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් සඳහා වූ රජයේ දිරිගැන්වීමේ යෝජනා ක්‍රමය යටතේ පහසුකම් ලබාගැනීම සඳහා ඉටු කළ යුතු නියාමන අවශ්‍යතාවයන්.

මූල්‍ය අපහසුතාවලට මුහුණ පා ඇති ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් සහ කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් සඳහා රජයේ දිරිගැන්වීමේ යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය නව විධානයක් මෙයින් හඳුන්වා දෙන ලදී. ඒ අනුව මෙම යෝජනා ක්‍රමය යටතේ පහසුකම්

ලබාගැනීමට අපේක්ෂිත ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් හෝ කල් බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් විසින් එම ආයතනයන්හි යහපාලනය වැඩිදියුණු කර ගැනීමට සහ අරමුදල් නිසි ලෙස භාවිතා කිරීම සඳහා ඉටු කළ යුතු ඇතැම් අවශ්‍යතා මෙයින් හඳුන්වා දී ඇත.

(v) වාර්තාකරන අවශ්‍යතා සම්බන්ධ නව විධානය.

2009 දෙසැම්බර් මස 30 දින පනවන ලද විධානය මගින්, ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් විසින් නියමිත අවස්ථාවන්හිදී බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව වෙත සැපයිය යුතු වාර්තා ඉදිරිපත් කළ යුතු නියමිත කාලය දක්වා ඇත.

26.2 නව මුදල් සමාගම් ලියාපදිංචි කිරීම සහ නියාමන අනුමැතීන්

බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, නව මුදල් සමාගම් ලෙස ලියාපදිංචි වීම සඳහා ඉදිරිපත් වූ අයදුම්පත් සලකා බැලීම, ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම්වල ඒකාබද්ධ කිරීම් සහ ව්‍යුහාත්මක වෙනස්කම් ඇති කිරීමේ ක්‍රියාවලිය නොකඩවා පවත්වාගෙන යනු ලැබේ. සලකා බලන කාලසීමාව තුළ දී, එක් විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගමක් මුදල් සමාගම් පනත යටතේ ලියාපදිංචි විය. තවද, සිල්වරින් ඊතැන්ස් කම්පැනි ලිමිටඩ්, පීපල්ස් මර්චන්ට් ඊතැන්ස් කම්පැනි ලිමිටඩ් ලෙස ද, සෙලාන් මර්චන්ට් ලිසිං පීඑල්සී සමාගම, පීපල්ස් ලිසිං ඊතැන්ස් පීඑල්සී ලෙසද සහ ද ඊතැන්ස් ඇන්ඩ් ගරන්ට් කම්පැනි ලිමිටඩ්, අයිලන්ඩ් ඊතැන්ස් කම්පැනි ලිමිටඩ් ලෙස ද, නම් වෙනස් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය අනුමැතීන් ලබා දෙන ලදී.

26.3 ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් අඛණ්ඩව අධීක්ෂණය කිරීම

මුදල් සමාගම් පනතට අනුව, යටතේ මුදල් මණ්ඩලය විසින් ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් සඳහා පනවා ඇති විධාන සහ නියමිත කොන්දේසිවලට එක් එක් මුදල් සමාගම් විසින් දක්වා ඇති අනුකූලතාවය නිර්ණය කිරීම සඳහා, මුදල් සමාගම් විසින් අන්තර්ජාලය මත පදනම් වූ දත්ත සම්ප්‍රේෂණ පද්ධතිය හරහා ඒ ඒ අවස්ථාවන්හි මෙම දෙපාර්තමේන්තුවට ඉදිරිපත් කරන තොරතුරු පදනම් කර නිරන්තරව ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් දුරස්ථ අධීක්ෂණයට ලක්කරනු ලැබේ.

26.4 ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම්වල ව්‍යවස්ථාපිත පරීක්ෂණ

ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම්වල ද්‍රවශීලත්වය, වත්කම්වල ස්වභාවය, ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණවත් බව, කළමනාකරණ කාර්යක්ෂමතාවය, ඉපයීම්, ලාභදායීත්වය, පාලන විධි සහ ආයතනික යහපාලන ක්‍රමය සම්බන්ධයෙන් තක්සේරුවක් ලබාගැනීම සඳහා පුළුල් ව්‍යවස්ථාපිත පරීක්ෂණ මෙහෙයවනු ලැබේ. බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2009 වර්ෂය තුළදී ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් 14 ක් මෙසේ ව්‍යවස්ථාපිත පරීක්ෂණයට භාජනය කරන ලදී. ඊට අමතරව, මෙම වර්ෂය තුළදී ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් 17 ක් පුළුල් පරීක්ෂණයකට ලක් නොවුවද, ද්‍රවශීලතාවය, ණය කළමනාකරණය, වත්කම්, ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණවත්භාවය සහ පාලන

විධි යන සීමිත විෂය පථයක් ආවරණය වන පරිදි පරීක්ෂණ කරගෙන යන ලදී. ව්‍යවස්ථාපිත පරීක්ෂණ සහ සීමිත විෂය ප්‍රමාණයක් ආවරණය වන ලෙස පැවැත්වූ පරීක්ෂණ දෙවර්ගයෙන්ම අනාවරණය කර ගන්නා ලද කරුණු සම්බන්ධයෙන් අදාළ ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම්වල අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල සාමාජිකයන්ට සහ ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරීත්වයට දැනුම් දෙනු ලැබූ අතර, පැවැති අඩුපාඩු එනම් අරමුදල් හුවමාරුව, ඉපයීම්, කොමිස්/දිරිගැන්වීමේ දීමනා ගෙවීම් සහ ආයතනික යහපාලන විධි ඉතා ඉක්මණින් නිවැරදිකර ගැනීම සඳහා ඔවුන් යොමු කරවන ලදී. නියාමනයේදී අවධානයට භාජනය කරන ලද කරුණු නියම කරන ලද කාලපරාසයක් තුළ නිවැරදි කර ගැනීමට අදාළ ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම්වල අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයද දැඩි දායකත්වයක් දැරිය යුතුය.

26.5 කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන නියාමනය කිරීම

2009 වර්ෂය අවසානය වන විට, බලපත්‍රලාභී බැංකු 19 ක්, ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් 34 ක් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් 21 ක් ද ඇතුළුව, ලියාපදිංචි මුළු කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන ප්‍රමාණය 74 ක් විය. මෙම වර්ෂය තුළ දී කල් බදු මූල්‍යකරණ පනත යටතේ ලියාපදිංචි වී මාස 12 ක් ඇතුළත කල්බදු මූල්‍යකරණ ව්‍යාපාර කටයුතු ආරම්භ කිරීමට අපොහොසත් වීම හේතු කොට ගෙන බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු තුනක සහ එක් විශේෂිත බැංකුවක ලියාපදිංචිය අවලංගු කරනු ලැබීය.

26.6 විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වලට විධානයන් නිකුත් කිරීම

වර්ෂය තුළදී බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂක වෙත කල්බදු මූල්‍යකරණ පනතින් පැවරී ඇති බලතල අනුව විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන සඳහා පනත නියාමයන් නිකුත් කරන ලදී. මෙම විධානයන් සම්බන්ධව සවිස්තරාත්මක තොරතුරු මෙම වාර්තාවේ III කොටසෙහි දැක්වේ.

(i) රජයේ දිරිගැන්වීමේ යෝජනාවලිය යටතේ පහසුකම් ලබාගැනීම සඳහා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වලට ඇතැම් නියාමන අවශ්‍යතාවයන් හඳුන්වා දී ඇත.

පීඩාවට පත් ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් සඳහා වන රජයේ දිරි ගැන්වීමේ යෝජනාවලිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා නව විධානයක් නිකුත් කරන ලදී. මෙම විධානයට අනුව, දිරිගැන්වීමේ යෝජනාවලිය යටතේ පහසුකම් ලබාගැනීමට අපේක්ෂා කරනු ලබන විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් විසින් කාර්යක්ෂමතාවය වැඩිකර ගැනීම, ආයතනික යහපාලන විධි සහ අරමුදල් මනා ලෙස භාවිතය වැනි අවශ්‍යතාවයන් සම්පූර්ණ කළ යුතු වේ.

(ii) විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වලින් ලබාදෙන පහසුකම් සඳහා වන සීමාවන්.

මෙම විධානය මගින් ලියාපදිංචි කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වලට සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්ට සහ සමාගමෙහි කොටස් හිමිකාරීන්වය මත හෝ පරිපාලිත සමාගමක කොටස් මිලදී ගැනීමට සහ අධ්‍යක්ෂවරුගේ හෝ සේවකයන්ගේ ඇපවීම හෝ හානිපූරණය මත ණය පහසුකම් ලබාදීම පිළිබඳ සීමාවන් නියම කොට ඇත.

(iii) අධ්‍යක්ෂවරුන් සහ ඔවුන්ගේ නෑදෑයින් සමඟ සිදුකරන ව්‍යාපාර ගනුදෙනු සීමා කිරීම.

මෙම විධානය මගින් යම් විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගමකට එහි අධ්‍යක්ෂවරුන් හෝ ඔවුන්ගේ ඥාතීන් සමඟ ව්‍යාපාරික කටයුතු සිදුකිරීම සම්බන්ධව සීමාවන් නියම කර ඇත.

(iv) ආයතනික යහපාලන විධානය.

මෙම විධානය මූලික වශයෙන් බලපත්‍රලාභී බැංකු හා ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් වෙත නිකුත් කරන ලද ආයතනික යහපාලන මූලධර්ම මත පදනම්ව සකස් කර ඇති අතර, එය 2010 ජනවාරි 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ක්‍රියාත්මක වෙයි. මෙම විධානය මගින් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ වගකීම්, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ සංයුතිය, අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ යෝග්‍යතාවය සහ උචිතභාවය ඇගයීමේ නිර්ණායක, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් පවරා දෙන්නා වූ කළමනාකරණ කාර්යයන්, සභාපති හා ප්‍රධාන විධානක නිලධාරියාගේ කාර්යභාරයන් වෙන්කිරීම, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් පත් කළ යුතු කමිටු හා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙලිදරව් කිරීම් යන කරුණු ආවරණය වෙයි. මෙම විධානයෙහි අවශ්‍යතා සඳහා ක්‍රමානුකූල ලෙස ප්‍රවේශම් වීම පිණිස වැදගත්වන අන්තර්කාලීන විධි විධාන ගණනාවක් මෙයට තුළ අන්තර්ගතව ඇත. මෙහි ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ කල්බදු මූල්‍යකරණ සම්බන්ධව කාර්යයන් සම්බන්ධයෙන් එහි අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ වගකීම වැඩි කිරීම තුළින් යහපත් හා ශක්තිමත් අවදානම් කළමනාකරණ ව්‍යුහය වැඩිදියුණු කොට සමස්ත කල්බදු මූල්‍යකරණ ක්ෂේත්‍රයේ මනා ක්‍රියාකාරීත්වය තහවුරු කිරීමයි.

26.7 විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන අධීක්ෂණය කිරීම

2009 වර්ෂය තුළදී, බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන පිළිබඳ, මාසිකව දුරස්ථ පරීක්ෂණ කටයුතු සිදුකරන ලදී. එයට අමතරව, විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන පිළිබඳව සම්පූර්ණ එතැන් පරීක්ෂණ හයක් ද සීමිත එතැන් පරීක්ෂණ තුනක් ද පවත්වන ලදී. මෙම සම්පූර්ණ එතැන් පරීක්ෂණවල අරමුණ වූයේ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතනවල මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය, එම ආයතන මුහුණ දිය හැකි අවදානම් සහ එකී ආයතනවල පද්ධති සහ පාලන විධික්‍රමවල සඵලතාව ඇගයීමට ලක් කිරීමයි. මෙහෙයුම් කටයුතු හා සම්බන්ධව විශේෂිතව හඳුනාගත් ක්ෂේත්‍ර ආවරණය වන පරිදි සීමිත එතැන් පරීක්ෂණ සිදුකරන ලද අතර, එහිදී ඉදිරිපත් කරනු ලබන මූල්‍ය තොරතුරුවල නිරවද්‍යතාවය පරීක්ෂා කිරීම සහ විධානයන් පිළිපැදීම සම්බන්ධයෙන් මෙම එතැන් පරීක්ෂණවලදී අවධානයට යොමුකරනු ලැබීය.

26.8 අසාර්ථක මුදල් සමාගම්

මුදල් සමාගම් පනතෙන් පැවරී ඇති බලතල අනුව, 1988 සිට අසාර්ථක මුදල් සමාගම් නමයක පරිපාලන සහ කළමනාකරණ කටයුතු මුදල් මණ්ඩලය වෙත පැවරිණ. ඇතැම් ණයගිමියන් විසින් සමාගම් දෙකකට එරෙහිව ගනු ලැබූ අධිකරණමය ක්‍රියාමාර්ග හේතුවෙන් එම සමාගම් දෙක ඇවර කිරීම් සඳහා යොමු කෙරිණ. එමෙන්ම, මුදල් මණ්ඩලය වෙත පැවරී තිබූ මුදල් සමාගම්වල ඇවර කිරීමේ කටයුතු සඳහා ඇවරකරුවන්

පත් කොට ඇත. 2009 වසර අවසානය වන විට, ඇවර කිරීම සඳහා කටයුතු කෙරෙමින් පැවැති සමාගම් 11 න්, සමාගම් පහක ඇවර කිරීමේ කටයුතු අවසන් වී ඇත. අනෙක් සමාගම් හයෙහි ඇවර කිරීමේ කටයුතු මෙම වර්ෂය තුළ ද සිදු කෙරෙමින් පැවතිණ. ප්‍රතිමූල්‍ය ණය පහසුකම් සැපයීමේ වැඩපිළිවෙල යටතේ අසාර්ථක මුදල් සමාගම්වලට ලබාදී තිබූ ණය මුදල්වලින් රුපියල් මිලියන 41.1, ක් 2009 වසර තුළදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට අයකර ගැනීමට හැකි විය. මෙම අසාර්ථක මුදල් සමාගම්වල අවිධිමත් කටයුතු සිදුවී ද යන්න සොයා බැලීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පත්කරන ලද නීති ආයතන සහ විගණන ආයතන විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද වාර්තා, මෙම ආයතනවල අධ්‍යක්ෂවරුන්ට එරෙහිව නීතිමය කටයුතු ආරම්භ කිරීම සඳහා, නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවට යොමු කර ඇත.

26.9 අභවසරයෙන් මුදල් ව්‍යාපාර කටයුතුවල නිරතවීම සම්බන්ධව ගත් ක්‍රියාමාර්ග

නීතිමය අවසරයක් නොමැතිව මුදල් ව්‍යාපාර කටයුතු සිදුකරන පුද්ගලයින් සම්බන්ධව විමර්ශන කටයුතු බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් නොකඩවා සිදුකරගෙන යන ලදී. පුද්ගලයින් කිහිප දෙනෙකු, අවසරයක් නොමැතිව මුදල් ව්‍යාපාර කටයුතුවල නිරත වූ බවට මුදල් මණ්ඩලය විසින් 2008 වර්ෂය තුළ දී තීරණය කරන ලද අතර එම පුද්ගලයන් සම්බන්ධයෙන් මුදල් සමාගම් පනතේ ප්‍රතිපාදන යටතේ කටයුතු කිරීමට දෙපාර්තමේන්තුවට උපදෙස් දෙන ලදී. එකී පුද්ගලයන් හට මුදල් සමාගම් පනතේ අවශ්‍යතාවන් සපුරා ලියාපදිංචිය සඳහා අයදුම් කිරීමට විශේෂිත කාලපරිච්ඡේදයක් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ලබා දුනි. කෙසේ වුවද, ලබාදුන් කාලය තුළ අදාළ නියාමනයන්ට අනුකූලවීමට ඔවුන් අසමත් වූ අතර එම නිසා මුදල් සමාගම් පනත යටතේ නීතිමය පියවරයන් ගැනීමට කටයුතු කෙරිණ.

2009 වර්ෂය තුළදී පුද්ගලයන් 65 දෙනෙකු පිළිබඳව බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවට පැමිණිලි ලැබී ඇති අතර ඔවුන් සම්බන්ධව මුදල් සමාගම් පනතේ 11 වන වගන්තිය යටතේ විමර්ශන කටයුතු ආරම්භ කර ඇත.

ඊට අමතරව, දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2009 වර්ෂය තුළ දී ආසන්න වශයෙන් පාරිභෝගික විමසීම්/පැමිණිලි 850 කට පමණ පිළිතුරු ලබා දී ඇත. ඒ අතරතුරදී, විවිධාකාරයෙන් මහජනයා ගෙන් අරමුදල් එක්රැස් කර එම අරමුදල් ආපසු ගෙවීම පැහැර හරින ලද ඇතැම් ආයතනවල තැන්පත්කරුවන්/ආයෝජකයින් විසින් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ මූලික අයිතිවාසිකම් පෙත්සම් ගොනු කරන ලදී. මෙම තැන්පත්කරුවන්ගේ සුභසිද්ධිය සඳහා ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් විවිධ පියවරයන් ගැනීමට මුදල් මණ්ඩලයට නියෝග කරනු ලැබීය.

26.10 අධිකරණයට සහයෝගය දැක්වීම

(i) ගෝල්ඩන් කී ක්‍රෙඩිට් කාඩ් කම්පැනි ලිමිටඩ් සම්බන්ධයෙන් ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ග

2008 වර්ෂයේ අග භාගයේදී ගෝල්ඩන් කී ක්‍රෙඩිට් කාඩ් කම්පැනි ලිමිටඩ් සමාගමට මූල්‍ය දුෂ්කරතාවයන්ට මුහුණ දීමට සිදුවූ අතර තම ණය කාඩ්පත් වෙනුවෙන් සුරක්ෂිතයක් ලෙස මුදල් තැන්පත් කළ ණය කාඩ්පත් හිමියන් විසින් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ මූලික

අයිතිවාසිකම් පෙත්සම් ගොනු කරන ලදී. ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් මෙම පෙත්සම් සලකා බැලීමෙන් පසු, ගෝල්ඩන් කී ක්‍රෙඩිට් කාඩ් කම්පැනි ලිමිටඩ්හි වත්කම් හා බැරකම් පරීක්ෂා කිරීමට සහ ආයෝජකයන්ට/තැන්පතුකරුවන්ට මුදල් ආපසු ගෙවීමේ සැලැස්මක් පිළියෙල කිරීම සඳහා වරලත් ගණකාධිකාරීවරුන් තිදෙනෙකු ගෙන් සැලුම් ලත් කමිටුවක් 2009.05.18 දින පත්කරන ලදී. එම කමිටුව විසින් 2009.06.01 දින ලබාදුන් මූලික වාර්තාව අනුව කමිටුවට පහසුකම් සැපයීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව තුළ ප්‍රධාන මෙහෙයුම් නිලධාරීවරයෙකුගෙන් සහ සුදුසුකම් ලත් ලේකම්වරයෙකුගෙන් සැලුම්ලත්ලේකම් කාර්යාලයක් පිහිටුවන ලෙස ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් විධානය කරනු ලැබීය. ඒ අනුව, 2009 ජුනි මාසයේ දී බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව තුළ ලේකම් කාර්යාලයක් ස්ථාපිත කරන ලද අතර දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ නියෝගයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගැනීමට කමිටුවට පහසුකම් සපයන ලදී. මෙම කමිටුව විසින් ගෝල්ඩන් කී ක්‍රෙඩිට් කාඩ් කම්පැනි ලිමිටඩ්හි සහ ඒ හා සම්බන්ධ සෙලින්කෝ ව්‍යාපාර සමූහයේ අනෙකුත් ආයතනවල නිලධාරීන් සමඟ රැස්වීම් වාර 51 ක් මෙම වර්ෂය තුළදී පැවැත් වූ අතර ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ නියෝගය හා අනුකූල වන ලෙස ආපසු ගෙවීමේ සැලසුම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අදහස සම්බන්ධයෙන් සාකච්ඡා කරන ලදී. තවද, විගණන සමාගමක් මගින් ගෝල්ඩන් කී ක්‍රෙඩිට් කාඩ් කම්පැනි ලිමිටඩ් සමාගම සම්බන්ධයෙන් විමර්ශනාත්මක විගණනයක් සිදුකරවීමට කමිටුව ක්‍රියා කළ අතර ආපසු ගෙවීමේ සැලසුම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පියවරක් ලෙස අආල සමාගමහි කොටස්, ආයෝජන සහ කොටස් හිමිකම්හි අයිතිය පැවරීම සඳහා විශේෂ කාර්ය ප්‍රවාහයක් නිර්මාණ කිරීම සඳහා කමිටුවට උපදෙස් ලබාගැනීමට මූල්‍ය උපදේශකයෙකු ලෙස විගණන සමාගමක් පත්කරන ලදී. මෙම වසර තුළ, ගෝල්ඩන් කී ක්‍රෙඩිට් කාඩ් කම්පැනි ලිමිටඩ් හි මෙහෙයුම් කටයුතු සඳහා වගකිව යුතු ඇතැම් පුද්ගලයන්ගේ බැංකු ගිණුම්වල ශේෂ පැවැති රුපියල් මිලියන 663 ක මුදලක් රැස්කරගත් අතර ගෝල්ඩන් කී ක්‍රෙඩිට් කාඩ් කම්පැනි ලිමිටඩ් සමාගමට හා සම්බන්ධිත සමාගම්වලට අයත් වත්කම් ආපසු පවරා ගැනීම සම්බන්ධයෙන්ද අවශ්‍ය පියවරයන් ගනු ලැබීය.

කමිටුව විසින් 3,863 ක් වන මුළු කාඩ්පත් හිමියන්ගේ ආරක්ෂණ තැන්පතුව රුපියල් මිලියනය හෝ ඊට අඩු කාඩ්පත් හිමියන් 2,493 ක් සඳහා කොටස් වශයෙන් මුදල් ආපසු ගෙවීම නිර්දේශ කරන ලදී. කොටස් වශයෙන් ආපසු ගෙවීමේදී 2008.12.31 දිනට පැවැති තැන්පතු ශේෂයෙන් සියයට 75 ක් හෝ රුපියල් 100,000/- ක් යන දෙකෙන් අඩු ප්‍රමාණය යන පදනම මත කටයුතු කරන ලදී. ඒ අනුව, වසර තුළ රුපියල් මිලියන 241.4 ක් ආපසු ගෙවන ලද අතර, ඉහත පදනම මත පිහිටා ගෝල්ඩන් කී ක්‍රෙඩිට් කාඩ් කම්පැනි ලිමිටඩ්හි අනෙකුත් ආයෝජකයින්ට/තැන්පතුකරුවන්ට ගෙවීම් සිදුකිරීම සඳහා ද වසර අග වන විට කටයුතු කරමින් පැවතිණි.

(ii) අනෙකුත් සමාගම් සම්බන්ධ ක්‍රියාමාර්ග.

සෙලින්කෝ ශ්‍රීරාමි කැපිටල් මැනේජ්මන්ට් සර්විසස් කම්පැනි (ප්‍රයිවට්) ලිමිටඩ්, සෙලින්කෝ කැපිටල් ඉන්වෙස්ට්මන්ට් කම්පැනි (ප්‍රයිවට්) ලිමිටඩ් සහ සී.එල්.සී.ඇසෙට් මැනේජ්මන්ට් (ප්‍රයිවට්) ලිමිටඩ් යන ආයතනයන්හි ඇතැම් ගනුදෙනුකරුවන්ගේ පැමිණිලි මත අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ගොනුකරන ලද අධිකරණ ක්‍රියාමාර්ග සඳහා, එම සමාගම් මගින් කොළඹ කොටුව මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයට ඉදිරිපත් කරන ලද ආපසු ගෙවීමේ සැලසුම් ඇගයීමෙන් මෙම දෙපාර්තමේන්තුව ඒ සඳහා සහාය දක්වන ලදී.

තවද, මෙම දෙපාර්තමේන්තුව විසින්, ෆින්ෆැන්ස් ඇන්ඩ් ගැරන්ටි ප්‍රොපර්ටි ඩිවලොපර්ස් (ප්‍රයිවට්) ලිමිටඩ් සහ එෆ් ඇන්ඩ් ජී රියල් එස්ටේට් කම්පැනි ලිමිටඩ් යන ආයතන සම්බන්ධයෙන් වූ අධිකරණ ක්‍රියාමාර්ගවලදී තැන්පතුකරුවන්ට ආපසු ගෙවීමේ කටයුතු සිදුකිරීම සඳහා පිහිටුවීමට යෝජිත භාරයන් සම්බන්ධව ඇගයීම් හා නිරීක්ෂණ ලබා දෙමින්, සහාය වන ලදී.

26.II අනවසර මුදල් ව්‍යාපාරවලට එරෙහිව කටයුතු කිරීමට, නව පනත් කෙටුම්පතෙහි යෝජිත ප්‍රධාන සංශෝධනයන්

අවසරයකින් තොරව මුදල් ව්‍යාපාර කටයුතු පවත්වාගෙන යාම සහ අවසරයකින් තොරව නොමැතිව තැන්පතු භාර ගැනීම සම්බන්ධයෙන් ඇති ප්‍රතිපාදන ශක්තිමත් කිරීම සඳහා දැනට බලපැවැත්වෙන මුදල් නීති පනත අහෝසි කර, කෙටුම්පත් කර ඇති යෝජිත මුදල් සමාගම් පනතෙහි විවිධ ක්‍රියාමාර්ග යෝජනා කර ඇත.

අනවසරයෙන් මුදල් ව්‍යාපාර/තැන්පතු භාරගැනීම වැළැක්වීමට, කෙටුම්පත් කර ඇති පනතෙහි යෝජිත ප්‍රධාන සංශෝධනයන් පහත දැක් වේ.

- (i) අනවසරයෙන් මුදල් තැන්පතු භාර ගැනීම වරදක් බවට පත්කිරීම.
- (ii) “තැන්පතු” යන්න අර්ථ දැක්වීම.
- (iii) විමර්ශන බලතල පුළුල් කිරීම.
- (iv) අනවසර මුදල් ව්‍යාපාර /තැන්පතු භාරගැනීම වැළැක්වීමට, අධිකරණ නියෝගයක් ලබාගත හැකි පරිදි බලතල පුළුල් කිරීම.
 - නීති විරෝධී, මුදල් තැන්පතු භාරගනු ලබන ආයතන/පුද්ගලයන්ට ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාර තොරතුරු සහ පොත්පත් සැපයීමට බල කිරීම.
 - අනවසර මුදල් ව්‍යාපාර/ තැන්පතු භාරගැනීම සිදුකරනු ලබන පුද්ගලයන්ගේ වත්කම් අත්හිටුවීම.
 - අනවසරයෙන් මුදල් ව්‍යාපාර/ තැන්පතු භාරගනු ලබන පුද්ගලයන්ගේ ගුවන් බලපතු අත්හිටු වීම.
 - අනවසරයෙන් මුදල් ව්‍යාපාර/තැන්පතු භාරගැනීම සිදුකරනු ලබන ආයතනවල අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ වත්කම් සහ බැරකම් සම්බන්ධ විස්තර කැඳවීම.
 - පොලීසියට සහ ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරුන්ට අනවසරයෙන් මුදල් ව්‍යාපාර/තැන්පතු භාරගැනීම

සිදුකරනු ලබන පුද්ගලයන්ගේ විස්තර සපයන ලෙස අධ්‍යක්ෂ විසින් නියම කරනු ලැබුවහොත්, ඔවුන් විසින් එම තොරතුරු සැපයිය යුතු වීම.

- බලයක් නොමැතිව තැන්පතු කැඳවමින් ප්‍රචාරණය කිරීම /එවැනි තැන්පතු කැඳවන ප්‍රචාරක දැන්වීම් පළකිරීම වරදක් බවට පත් කිරීම.
- (v) “මුදල්” “මූල්‍යකරණය” සහ “මූල්‍ය” යන වචන යම් ආයතනයක නමේ හෝ විස්තරයේ භාවිතා කිරීම සීමා කිරීම සහ වෙනත් සමාගමක් ලියාපදිංචි මුදල්

සමාගමක නමේ ලුහුඬු හෝ අක්ෂරමය භාවිතා කිරීම තහනම් කිරීම.

- (vi) යෝජිත පනත් කෙටුම්පතට අනුව පැමිණවිය හැකි දඬුවම් වැඩිකර ඇති අතර, වරදක් කිරීමට අනුබල දීමද, වරදක් ලෙස පනතෙහි දැක්වේ. අනවසර මුදල් ව්‍යාපාර පවත්වාගෙන යාම හා අනවසරයෙන් තැන්පතු භාරගැනීම නීතිපතිවරයා විසින් මහාධිකරණයේ නඩු පැවැරිය හැකි අධි වෝදනීය වරදවල් බවට පත් කොට ඇත.

ඇමුණුම II-2

ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් සහ ලියාපදිංචි කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන (2009 වර්ෂය අවසානයට)

මුදල් සමාගම් පනත යටතේ ලියාපදිංචි වූ සමාගම් -	කල්බදු මූල්‍යකරණ පනත යටතේ ලියාපදිංචි වූ ආයතන-
<p style="text-align: center;">ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම්</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. අබාන්ස්, ගිනුන්ස් සර්විසස් ලිමිටඩ් 2. එලයන්ස් ගිනුන්ස් කම්පැනි පීඑල්සී 3. ඒ එම් ඩබ් කැපිටල් ලීසිං ලිමිටඩ් 4. ආර්පිකෝ ගිනුන්ස් කම්පැනි පීඑල්සී 5. ඒමියා ඇසෙට් ගිනුන්ස් ලිමිටඩ් 6. ඒමියන් ගිනුන්ස් ලිමිටඩ් 7. ඇසෝසියේටඩ් මෝටර් ගිනුන්ස් කම්පැනි ලිමිටඩ් 8. බාවිලීට් ගිනුන්ස් ලිමිටඩ් 9. බිම්පුන් ලංකා ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස් ලිමිටඩ් 10. කැපිටල් ඊච් ලීසිං පීඑල්සී 11. සෙන්ට්‍රල් ගිනුන්ස් කම්පැනි පීඑල්සී 12. සෙන්ට්‍රල් ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස් ඇන්ඩ් ගිනුන්ස් ලිමිටඩ් 13. සෙලින්කෝ ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස් ඇන්ඩ් රියල්ටි ලිමිටඩ් 14. විලව් ගිනුන්ස් ලිමිටඩ් 15. සිටිසන්ස් ඩිවලොප්මන්ට් බිස්නස් ගිනුන්ස් ලිමිටඩ් 16. කොමර්ෂල් ක්‍රෙඩිට් ලිමිටඩ් 17. එදිරිසිංහ ට්‍රස්ට් ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස් ලිමිටඩ් 18. ඉන්ඩස්ට්‍රියල් ගිනුන්ස් ලිමිටඩ් 19. ලංකා ඔරික්ස් ගිනුන්ස් කම්පැනි ලිමිටඩ් 20. එල් බී ගිනුන්ස් පීඑල්සී 21. මර්කන්ටයිල් ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස් ලිමිටඩ් 22. මර්වන්ට් ක්‍රෙඩිට් ඔෆ් ශ්‍රී ලංකා ලිමිටඩ් 23. නන්දා ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස් ලිමිටඩ් 24. නෙක්ස්ට්ගිනුන්ස් ලිමිටඩ් 25. සෙන්කඩගල ගිනුන්ස් කම්පැනි ලිමිටඩ් 26. පීපල්ස් ලීසිං ගිනුන්ස් පීඑල්සී (කලින් සෙලාන් මර්වන්ට් ලීසිං පීඑල්සී) 27. පීපල්ස් මර්වන්ට් ගිනුන්ස් කම්පැනි ලිමිටඩ් (කලින් සිල්වරින් ගිනුන්ස් කම්පැනි ලිමිටඩ්) 28. සිංගර් ගිනුන්ස් (ලංකා) ලිමිටඩ් 29. සිංහපුත්‍ර ගිනුන්ස් ලිමිටඩ් 30. ස්වර්ණමහල් ගිනුන්ස් සර්විසස් ලිමිටඩ් 31. අයිලන්ඩ් ගිනුන්ස් කම්පැනි ලිමිටඩ් (කලින් ද ගිනුන්ස් ඇන්ඩ් ගරන්ට් කම්පැනි ලිමිටඩ්) 32. ද ගිනුන්ස් කම්පැනි පීඑල්සී 33. ද මල්ට් ගිනුන්ස් කම්පැනි ලිමිටඩ් 34. ලේඩ් ගිනුන්ස් ඇන්ඩ් ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස් ලිමිටඩ් 35. වැලිබල් ගිනුන්ස් ලිමිටඩ් 	<p style="text-align: center;">ලියාපදිංචි කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන</p> <p>(අ) බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. එම්සීබී බැන්ක් ලිමිටඩ් 2. කොමර්ෂල් බැන්ක් ඔෆ් සිලෝන් පීඑල්සී 3. නැෂනල් ඩිවලොප්මන්ට් බැන්ක් පීඑල්සී 4. නේෂන්ස් ට්‍රස්ට් බැන්ක් පීඑල්සී 5. පෑන් ඒමියා බැන්කිං කෝපරේෂන් පීඑල්සී 6. මහජන බැංකුව 7. යුනියන් බැන්ක් ඔෆ් කලම්බු ලිමිටඩ් 8. ලංකා බැංකුව 9. සම්පත් බැන්ක් පීඑල්සී 10. සෙලාන් බැන්ක් පීඑල්සී 11. හැටන් නැෂනල් බැන්ක් පීඑල්සී <p>(ආ) බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. එම්බීඑස්එල් සේවින්ග්ස් බැන්ක් ලිමිටඩ් 2. ඩීඑෆ්සීබී බැංකුව 3. රජරට සංවර්ධන බැංකුව 4. රුහුණු සංවර්ධන බැංකුව 5. වයඹ සංවර්ධන බැංකුව 6. සණස ඩිවලොප්මන්ට් බැන්ක් ලිමිටඩ් 7. සබරගමුව සංවර්ධන බැංකුව 8. ලංකාපුත්‍ර ඩිවලොප්මන්ට් බැන්ක් ලිමිටඩ් <p>(ඇ) බිම්පුන් ලංකා ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස් ලිමිටඩ් හැර මෙහි සඳහන් අනෙකුත් සියලුම ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් මෙයට ඇතුළත් වේ.</p> <p>(ඈ) විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ඒමියා කොමර්ස් ලිමිටඩ් 2. ඇසෙට්ලයින් ලීසිං කම්පැනි ලිමිටඩ් 3. කැපිටල් ඊච් ක්‍රෙඩිට් ලිමිටඩ් 4. සීලීස් ගිනුන්ස් සර්විසස් ලිමිටඩ් 5. සෙලින්කෝ ලීසිං කෝපරේෂන් ලිමිටඩ් 6. කොමර්ෂල් ලීසිං කම්පැනි ලිමිටඩ් 7. කෝපරේටිව් ලීසිං කම්පැනි ලිමිටඩ් 8. ඉන්ද්‍රා ගිනුන්ස් ලිමිටඩ් 9. ඉසුරු ගිනුන්ස් කම්පැනි ලිමිටඩ් 10. කප්තොට ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස් ඇන්ඩ් ලීසිං ලිමිටඩ් 11. කොමිබා ලීසිං කම්පැනි ලිමිටඩ් 12. ලංකා ඔරික්ස් ලීසිං කම්පැනි පීඑල්සී 13. ලීස්වින් ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස් ලිමිටඩ් 14. එල් ඕ එල් සී මයික්‍රෝ ක්‍රෙඩිට් ලිමිටඩ් 15. මර්වන්ට් බැන්ක් ඔෆ් ශ්‍රී ලංකා පීඑල්සී 16. නේෂල් ලංකා ගිනුන්ස් පීඑල්සී (කලින් සෙලින්කෝ ගිනුන්ස් පීඑල්සී) 17. ඔරියන්ට් ගිනුන්ස් සර්විසස් කෝපරේෂන් ලිමිටඩ් 18. පීපල්ස් ලීසිං කම්පැනි ලිමිටඩ් 19. පීපල්ස් මර්වන්ට් බැන්ක් පීඑල්සී 20. සම්පත් ලීසිං ඇන්ඩ් ෆැක්ටරිං ලිමිටඩ් 21. සෙලාන් මර්වන්ට් බැන්ක් පීඑල්සී

26.12 මහජනයා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන්

අනවසර මුදල් ව්‍යාපාර කටයුතු සම්බන්ධයෙන් මහජනයා වෙත දැනුවත් කිරීම සඳහා දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නොකඩවා ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ග පහත දැක්වේ.

- (i) “තැන්පතු” යන්න අර්ථ දැක්වීම, විවිධ ව්‍යවස්ථාපිත ප්‍රතිපාදන යටතේ තැන්පතු භාරගැනීමට අවසර ලත් ආයතන/සංවිධාන වර්ගයන්, තැන්පතු භාරගැනීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බලය ලබා දී ඇති ආයතනවල ලැයිස්තු යනාදිය ඇතුළත් පැහැදිලි කිරීමේ සටහන් සහිත පුවත්පත් දැන්වීම් විටින් විට පළකරන ලදී.
- (ii) “අවසර නොලත් පුද්ගලයන් සහ ආයතන විසින් මහජනයා වෙතින් මුදල් තැන්පතු රැස්කිරීම” යන මැයිත් අත්පත්‍රිකා ප්‍රකාශයට පත්කරන ලද අතර එය මහජනයා අතර බෙදා හරින ලදී.
- (iii) මූල්‍ය ආයතන පිළිබඳ තොරතුරු ලබාගැනීමට සහ එම ආයතන සම්බන්ධ පැමිණිලි ඉදිරිපත් කිරීමට මහජනයාට පහසුකම් සැලසීම සඳහා මහ බැංකුවේ ඇමතුම් මධ්‍යස්ථානයක් ස්ථාපනය කිරීම.
- (iv) මහජන පුද්ගලවලදී විමසීම් කවුළු පැවැත්වීම, දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් සහ දේශනයන් සංවිධානය කිරීම ආදී වශයෙන් අවස්ථා දහයකදී මහජනයා දැනුවත් කිරීමට කටයුතු කර ඇත.

26.13 ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන නියාමනය කිරීම සඳහා ක්‍රමවේදයක් ස්ථාපනය කිරීම

දැනට ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන, සංස්ථාපනය වූ ක්‍රමවේදයක් යටතේ හෝ ඒ සඳහා ස්ථාපිත වූ නියාමන හා අධීක්ෂණ අධිකාරියක් මගින් හෝ නියාමනයක් සිදු නොවේ. ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය අංශයේ ඇති වැදගත්කම, විවිධත්වය හා සංකීර්ණත්වය සැලකිල්ලට භාජනය කිරීමෙන් පසු, මෙරට ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ හා නියාමනය කිරීම සඳහා ස්වාධීන අධිකාරියක් පිහිටුවීමට මුදල් මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලදී. මෙම අංශයේ, නියාමනය සහ අධීක්ෂණ කටයුතු කරගෙන යාමට අවශ්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත ප්‍රතිපාදන පිළියෙළ කිරීමේ කටයුතු බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කරනු ලැබේ.

27. සුභසාධන

විමර්ශනයට භාජනය කරනු ලබන වර්ෂය තුළදී, සුභසාධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සේවානියුක්තයන්, විශ්‍රාමිකයන් සහ ඔවුන්ගේ යැපෙන්නන් ලෙස ලියාපදිංචි දස දහසකට වඩා වැඩි සංඛ්‍යාවකට සියළුම සුභසාධන පහසුකම් තවදුරටත් කාර්යක්ෂමව සපයන ලදී. එසේ සපයන ලද සේවා පහසුකම්වලට වෛද්‍ය ප්‍රතිලාභ, අහන්නර වෛද්‍ය මධ්‍යස්ථානය, සහනදායී ණය ක්‍රම, ආපනශාලා සේවාව සහ වෙනත් උපකාරක සේවා අන්තර්ගත විය. 2009 වසරේ දී සුභසාධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සේවා නියුක්තයන් වෙනුවෙන් රාජකාරී වේලාවෙන්

බැහැර අවස්ථාවලදී, ස්වාභාවික හේතූන් හැර වෙනත් හේතු මත කිසියම් සේවානියුක්තයකු මරණයට පත්වීම හෝ තුවාල සිදුවීම යන කරුණු ආවරණය වන ලෙස සමූහ රක්ෂණ ඔප්පු ලබා ගන්නා ලදී.

ඉඩම් මිල සහ නිවාස ඉදිකිරීම් අංශයෙහි පිරිවැය ඉහළ යාමත් සැලකිල්ලට ගනිමින් නිවාස සඳහා අනුමත කරනු ලබන ණය ප්‍රමාණය වැඩිකරන ලදී. එමෙන්ම, නිවසක් අළුත්වැඩියා කිරීම සහ නිවසට අවශ්‍ය අමතර කොටසක් ඉදි කිරීම සඳහා ද අනුමත කරනු ලබන ණය ප්‍රමාණ ද වැඩි කරන ලදී.

වාහන සඳහා දෙනු ලබන ණය ප්‍රමාණය වැඩිකිරීම සහ එම ණය ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය සුදුසුකම් ලිහිල් කිරීමට ද පියවර ගන්නා ලදී. මෙම වසර තුළ අනුමත කරන ලද නිවාස ණය සංඛ්‍යාව 78 ක් වූ අතර, වාහන ණය සංඛ්‍යාව 37 ක් විය. මෙම ණය වර්ග දෙකට අමතරව, සේවක සුභසාධන ණය, පරිගණක ණය සහ වෛද්‍ය ණය ආදිය ද ඇතුළුව අර්ථසාධක අරමුදල් ආවරණය යටතේ දෙන ලද මුළු ණය සංඛ්‍යාව 932 ක් විය. දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සේවානියුක්තයන්ගේ ණය අවශ්‍යතා සපුරා ලීමේ දී, ඉතා කෙටි කාලසීමාවක් තුළ වඩාත් කාර්යක්ෂමව ණය මුදා හැරීමට කටයුතු කරන ලදී. වයස අවුරුදු 70 සම්පූර්ණ වූ විශ්‍රාමිකයන්ගේ නිවාස ණය මුළුමනින්ම පියවා ගෙන ඔවුන්ගේ නිවාස ඔප්පු මුදා හැරීමට ද පියවර ගන්නා ලදී. දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පවත්වන ලද සමීක්ෂණයකට අනුව, මෙම දෙපාර්තමේන්තුවෙන් සපයනු ලබන සේවාවන් සම්බන්ධයෙන් ප්‍රතිලාභීන් ඉතාමත්ම තෘප්තිමත් බැව් අනාවරණය විය.

අනෙකුත් උපකාරක සේවාවන් සලකා බැලීමේ දී දුම්රිය නිවාඩු බලපත්‍ර අනුමත කිරීම පරිගණකගත කරන ලදී. යුද්ධය නිමවීමෙන් පසු රටේ ඇති වූ යහපත් ආරක්ෂක තත්වය සහ අළුත් බඳවා ගැනීම් හේතුවෙන් දුම්රිය නිවාඩු බලපත්‍ර සඳහා ඉල්ලුම සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩි වී ඇත. 2008 වසරේ දී නිකුත් කරන ලද නිවාඩු බලපත්‍ර සංඛ්‍යාව 444 ක් වූ අතර, 2009 වසරේ දී එය 850 දක්වා කැපී පෙනෙන ලෙස වැඩි විය.

මහ බැංකු ආපනශාලා සේවාව වඩා හොඳින් ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් සෞඛ්‍යාරක්ෂිත සහ රසායනික ආහාර වේලක් කාර්ය මණ්ඩලයට ලබාදීමට දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ඉමහත් පරිශ්‍රමයක් දරන ලදී. ආපනශාලා මගින් සපයනු ලබන උදේ ආහාර, දිවා ආහාර සහ තේ සේවාවට අමතරව, ඒ ඒ දෙපාර්තමේන්තුවල පවත්වනු ලබන එදිනෙදා රැස්වීම් සහ විශේෂ අවශ්‍යතා සඳහා ආහාර පාන ලබා ගැනීමට අදාළව කරනු ලබන ඉල්ලීම් වඩාත් සතුටුදායක අන්දමින් ඉටු කිරීමට දෙපාර්තමේන්තුවට හැකි විය.

මහ බැංකු බෝම්බයෙන් ආබාධිතවූවන්ගේ සුවදුක් විමසීම සඳහා ඔවුන් බැහැ දැකීමට ඔවුන්ගේ නිවෙස් කරා ගිය අතර ඔවුන්ගේ ප්‍රවාහන දීමනා, දුරකථන දීමනා ආදිය වැඩි කිරීම මගින් බෝම්බ ප්‍රහාරයෙන් අන්ධභාවයට පත්වූවන්ගේ මාසික දීමනාව වැඩි කරන ලදී. බැංකු කාර්ය මණ්ඩලයේ සුභසිද්ධිය සඳහා දිවා විවේක කාලය තුළ සෞඛ්‍ය සහ සුභසාධනයට අදාළ වැදගත් මාතෘකා යටතේ දේශන පැවැත්වීමේ කටයුතු ද දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අඛණ්ඩව සිදුකරන ලදී.